AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială
editată de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia“ Galați
Anul VIII, Nr. 27, iunie 2015

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

2015 - Anul Bibliotecii „V.A. Urechia”

125 de ani de existență

„Duminică, 11 noiembrie 1890, orele 2 p.m., o frumoasă sărbătoare culturală s-a făcut la Galați... V.A. Urechia... a luat mult lăudabila hotărâre de a dărui orașului Galați și liceului... bogata sa bibliotecă... peste 6000 volume, stampe și tablouri.”

(Moise N. Pacu, *Poșta*, an. 10, nr. 133, 14 nov. 1890, p. 1-2)

„...să trăiți și să le stăpâniți. Dar știți de ce cu atâta ușurință m-am despărțit eu de prietenii mei de 40 de ani, care mi i-am adunat cu atâta grijă și dragoste? Pentru că am văzut că statul românesc s-a hotărât să fortifice Galații, să-i apere de dușmanii din afară. Apoi așa m-am gândit eu că mai tare e cetatea în care cetățenii se apără cu învățătura, cu știința. Cartea este și dânsa armă puternică. La lumina și învățătura cărții se deșteaptă conștiința națională, iară deșteptăciunea conștiinței naționale este singura cetate care n-o răpune dușmanul.

Să nu se piardă un minut în vedere că toate milioanele cheltuite de țară cu fortificarea Galaților ar fi zădarnice dacă, pe lângă acestea, nu s-ar lucra din răsputeri și la fortificarea minții și a inimii locuitorilor din acest post înaintat al românismului în direcție din ce în ce mai națională, mai românească!

Din actele citite, urmează că biblioteca are îndoita calitate, de a aparține orașului și de a fi alipită la cea mai înaltă școală din localitate. Am înțeles prin aceasta să asigur orașului Galați eterna posesiune a acestei biblioteci publice... vă adresez rugămintea să fiți apărătorii Bibliotecii „Urechia” și să reclamați conservarea și înmulțirea ei.”

(selecțiuni din discursul susținut de V.A. Urechia la inaugurarea Bibliotecii)

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiță

Editorial

Odă cărţii

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
Manager,
Biblioteca Judeţeană
„V.A.Urechia” Galaţi

Istoria civilizaţiei pe care omenirea a parcurs-o până acum a avut o dublă inter-determinare în raport cu cartea. Mai întâi, odată cu apariţia scrisului şi a comunicării prin intermediul cărţilor, la început ca manuscrise, apoi ca tipărituri, circulaţia informaţiei ştiinţifice şi a artelor a stat mereu şi din ce în ce mai evident la baza progresului. Cărţile s-au scris întotdeauna din cărţi, în sensul că acumularea a fost progresivă, fiecare nouă generaţie aducându-şi contribuţia la mersul înainte al ştiinţelor şi artelor şi adăugând o nouă treaptă în evoluţia umanităţii. Apoi, chiar această succesiune de etape evolutive poate fi regăsită, ca într-o oglindă, în marea bibliotecă a lumii, adică în ceea ce s-ar putea numi totalitatea cărţilor care s-au scris şi se scriu pe toate meridianele lumii. Cartea, în sens generic, este în prezent marele depozit de cunoştinţe sau informaţii pe care omul le-a dobândit de la începuturi şi până în prezent. Tot ceea ce omenirea a gândit de-a lungul mileniilor se află acum în miliardele de pagini tipărite şi putem spune că trăim în plină civilizaţie a cărţii şi aceasta chiar dacă tot mai mulţi şi tot mai răspicat îi prorocesc sfârşitul, pentru a face loc pe scena istoriei erei electronice sau, altfel spus, civilizaţiei virtuale.

Se află însă cartea tipărită cu adevărat la sfârşitul rosturilor sale? Se va risipi pentru totdeauna mirajul ei pentru a deschide tot mai larg ecranul celei electronice? Într-unul din basmele lui Petre Ispirescu se găseşte un minunat pasaj care, desprins din firele poveştii, poate glăsui de la sine despre o anumită mitologie a cărţii: „... Până una, alta, copilul creştea, asculta de părinţi şi cartea cu care se născuse din mâini n-o lăsa. Citea, citea mereu pe dânsa şi învăţa de se mira toată lumea de silinţa şi învăţătura dânsului. Când se făcu cam de nouă ani, ştia câte în lume şi în soare. El însuşi ajunsese să fie o carte şi toţi megieşii veneau la dânsul să-l întrebe despre păsurile lor...”. Acest basm mai puţin cunoscut şi chiar mai ciudat al lui Ispirescu, cu un titlul minunat însă – „Voinicul cel cu cartea în mână născut” – oferă fără să vrea o imagine simbol a copilului care începe să înţeleagă lumea şi să capete puterea de a învinge orice obstacol prin studiu intens şi aplecare continuă asupra filelor cărţilor de învăţătură. Evoluţia recentă şi mai ales prefigurările următoarelor etape de tehnologizare şi informatizare a procesului educaţional s-ar putea să conducă cât de curând – dacă nu cumva a condus deja – spre o altă imagine, aceea a „voinicului” care se naşte, nu cu cartea, ci cu tableta în mână. Ideal ar fi, păstrând metafora lui Ispirescu ca el, copilul, să apară pe lume cu o

carte într-o mână și cu o tabletă în cealaltă, situație care, nu numai că ar fi mai apropiată de adevărul zilelor noastre, dar ar conferi și cea mai posibilă soluție a viitorului, aceea a utilizării concomitente și complementare a lecturii clasice și a accesării informației virtuale, pe calculator, tabletă, telefon mobil etc.

Ceea ce e de constatat este adevărul că în timp ce aceste mijloace moderne ale circuitelor informaționale oferă condiții din ce în ce mai performante de comunicare între indivizii aceleiași generații, comunicarea dintre generațiile prezentului și cele care s-au perindat deja pe ecranul istoriei nu poate fi asigurată decât prin carte; de aici importanța ei deosebită, precum și fundamentul solid pe care s-ar putea sprijini aserțiunea că ea, cartea, nu va dispărea niciodată, oricât de mult și oricât de complex se vor dezvolta căile paralele de stocare și conservare a informației. Iată ce scria cu multe veacuri în urmă Francesco Petrarca: „... Ziceți că eu nu am prieteni? Am prieteni și societatea lor mi-e plăcută. Prieteni din toate țările și toate timpurile. Ei întotdeauna sunt lângă mine. Când îi chem, vin, când îi întreb, răspund. Unii dintre ei îmi povestesc despre cele ce s-au întâmplat în timpurile trecute; alții îmi spun ce se întâmplă în timpurile de față. Unii mă învață să trăiesc bine; alții să mor bine. Ceilalți, prin veselia lor, îmi risipesc grijile și necazurile, unii îmi întăresc inima în suferință, alții mă învață să disprețuiesc poftele inimii. Unii mă poartă de mână pe drumul cunoștințelor; alții mă îndreaptă pe cărarea virtuților. Vreo răsplată pentru atâtea binefaceri nu-mi cer; nu cer decât adăpostul unei încăperi modeste, unde să fie scutiți de pulbere. Și știți voi cine-mi sunt acești buni și nedespărțiți și atât de puțin pretențioși prieteni? Prietenii mei, cărțile...". Cartea era prețuită încă din antichitate, mari filosofi, poeți, istorici, îi consacrau neasemuite reflecții, laude și ode. „Habent sua fata libelli" („Cărțile își au soarta lor"), spunea Terentianus, „Marile bucurii vin din contemplarea operelor frumoase", adăuga Democrit, pentru ca marele Cicero să scrie: „O casă fără cărți îmi pare un corp din care a plecat sufletul. Nu-i nevoie să fii învățat mare ca să iubești cărțile."

În mitologia românească, dar și în viziunea marilor cărturari care și-au înscris numele în templul scrisului românesc, s-au acumulat multe și expresive referințe cu privire la importanța cărții și a lecturii. Trecem peste atât de popularul „dacă ai carte, ai parte!" cu toate sensurile sale, trecem și peste voinicul care se naște cu cartea în mână în basmele lui Ispirescu și ne oprim la începutul vremurilor culturii românești, la bătrânul și înțeleptul cronicar Grigore Ureche, care a putut să lase scrise aceste minunate cuvinte: „Mulți scriitori au nevoit de au scris rândul și povestea țărilor, de au lăsat izvod pe urmă și bune și rele, să rămâie feciorilor și nepoților și să le fie învățătură despre cele rele să se ferească și să se socotească, iar de cele bune să urmeze și să înveţe și să se îndrepte". Apoi vine, tot din acele timpuri, învățatul la școli înalte Miron Costin, cu celebrele lui spuse: „Nu

este alta mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă, decât cetitul cărților".

Explozia de tipărituri, ziare, reviste, calendare, cărți, broșuri care a însoțit și a susținut efervescența marilor prefaceri întruchipate în mișcările sociale și naționale de la 1848, de la 1859 și de la 1877 a scos în evidență puterea cuvântului tipărit, capacitatea lui de a informa, de a convinge și de a mobiliza, și, mai mult decât toate acestea, de a uni, atunci când aceasta se impune, toate forțele, toate spiritele și toate energiile în scopul înfăptuirii marilor idealuri. Om de o mare importanță și de o mare dăruire în acele vremuri, bardul de la Mircești, Vasile Alecsandri, scria cu o sinceritate și o sensibilitate debordante: „Nu mi se pare nimic mai interesant, mai atrăgător ca o colecție de foi tipărite, făţuite, aranjate în grup sub forma unui volumaș care cuprinde toată viața de inimă și de minte a unui om de elită. E ca o condensare a parfumului tot dintr-o floare într-o pastilă sau într-o picătură...". Tradusă în stil minulescian, exprimarea dragostei și stimei pentru carte ar suna cam așa:

„Carte,
Sora mea cea bună,
Din ce sfântă-mpreunare
Te trezișI la mine-n casă
Într-o noapte fără lună,
Când,
Cu coatele pe masă,
Obsedat de-același veșnic
Și suspect semn de-ntrebare
M-afundam în întuneric,
Ca un muc de lumânare
Într-un sfeșnic?"

„Sunt cărți care se întâmplă în memoria popoarelor ca niște semne de hotar. În jurul lor se grupează și se cristalizează desfășurarea evenimentelor literare, ele marchează liniile de evoluție ale culturii" – scria Liviu Rebreanu, în timp ce Sadoveanu observa, pe un ton foarte grav, aproape solemn: „Cărțile acestea ale noastre sunt urne sacre cuprinzând inimile fraților noștri scumpi, scriitorii și gânditorii, trecuți și ei cum trecem noi prin valea aceasta a plângerii. Sunt duh de viață, sunt singurul bun în umbra morții". Mai în zilele noastre, bine știind situația aceasta pe care o trăim și aproape n-o înțelegem, ce s-ar putea exprima sub forma unei obsesive întrebări – de ce nu se mai citește? – Nicolae Manolescu, Președintele USR, răspundea în următorul mod interpelării unui reporter: „La ce sunt bune cărțile? Îmi vine să răspund la totul și la nimic. Poți trăi foarte bine fără să citești. Milioane de oameni n-au deschis niciodată o carte. A vrea să le explici ce pierd este tot una cu a explica unui surd frumusețea muzicii lui Mozart sau Beethoven. În ce mă privește, mă număr printre aceia care nu pot trăi fără cărți. Sunt un vicios al lecturii".

Între „vicioșii lecturii", cei care chiar nu pot trăi fără carte și cei care o ignoră cu desăvârșire, se desfășoară o gamă întreagă de atitudini și obiceiuri care sunt determinate de nivelul de cultură, de vârstă, de profesie, de preocupări și de alte caracteristici ale indivizilor și grupurilor sociale. S-a spus de multe ori că una dintre cauzele îndepărtării oamenilor de carte ar fi chiar prețul acesteia, care nu mai e atât de accesibil ca în vremurile de dinainte de 1989. Cu toate acestea, experiența târgurilor și a festivalurilor de carte (ca acesta al nostru, „Axis Libri", care se află anul acesta la a VII-a ediție) a demonstrat că atunci când cartea e adusă mai aproape și este înfățișată în moduri mai atractive ajunge mai lesne în mâinile și la inima cititorilor. Dar cea mai lesnicioasă cale de a intra în contact cu cartea rămâne biblioteca. Înțeleasă ca una dintre cele mai importante instituții ale lumii, biblioteca particulară, de școală, de localitate, de județ, metropolitană, națională este adesea asemuită sau asociată cu un veritabil templu al cunoașterii. Iar cei mai fideli, cei mai sinceri și, am spune noi, cei mai fericiți prieteni ai cărții aici pot fi găsiți, printre rafturile sau la mesele de studiu ale bibliotecilor de pretutindeni. Publicată la Chișinău acum câțiva ani, poezia lui Nicolae Băciuț ar putea fi, și chiar este, cea mai bună încheiere pentru această modestă odă închinată cărții:

„Sărut dreapta
celui ce deschide cartea,
sărut stânga
celui ce-a învins nătânga
lene de a fi;
le sărut pe amândouă
care au pe unghii rouă
de pe filele de carte
care au trecut prin moarte
și re-nvie-n fiecare
ochi din margine de zare.
Le sărut pe amândouă:
Sărut stânga, sărut dreapta
care țin drept cruce cartea..."

Din Colecţiile Bibliotecii

Donaţia Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (VI)

Violeta Ionescu
scriitoare

Contele Angelo de Gubernatis (a corespondat şi cu Antonie). La 20 noiembrie 1895, de la Roma, Contele Gubernatis îi scrie Rovenei, în franceză, că autograful lui „nu are nicio valoare”, dar dacă totuşi ea vrea să-l preţuiască, trebuie să ştie că este semnat de „unul din cei mai devotaţi prieteni ai României”. (Ms H/375)

La 1 decembrie 1895, de la Roma, Contele De Gubernatis răspunde unei scrisori trimisă de Rovena Schwartz, că de trei ani el nu mai scrie la revista „Natura ed Arte”, dar a înfiinţat o nouă revistă, „La vitta italiana”, pe care ar fi bine dacă ea ar recomanda-o şi în România. (Ms II/376)

Pierre Puvis de Chavannes (1824 - 1898) pictor francez, preşedinte şi co-fondator al Societăţii Naţionale de Arte Plastice. Lucrările lui au influenţat mulţi alţi artişti. Este remarcat pentru picturile sale murale de la Hotel de Ville (Primăria) din Paris, Sorbona, Pantheon şi Poitiers, precum şi de la Biblioteca Publică din Boston, SUA.

Pierre Puvis de Chavannes a avut amabilitatea să răspundă surorilor Antonie şi Rovena Schwartz din Galaţi, la 6 iunie 1895. Mulţumind Rovenei pentru cuvintele adresate, el îi scria că nu are posibilitatea să îi trimită desenul solicitat. (Ms I/300).

Salomon Reinach (1858-1932) arheolog francez. A făcut descoperiri arheologice valoroase la Myrina, lângă Smirna, în 1880-1882, la Cyme în 1881, la Thasos, Imbros şi Lesbos (1882), la Cartagina şi Meninx (1883-1884), la Odesa (1893) etc., primind onoruri de la societăţile de arheologie din Europa.

La 16 decembrie 1898, Salomon Reinach îi mulţumea Rovenei pentru scrisoarea adresată şi aprecia că străinii au tot dreptul să se intereseze de condiţiile în care se desfăşoară, în Franţa, procesul Dreyfus. (Ms I/120)

Ernesto Rossi (coresponda şi cu Antonie) îi scrie Rovenei, la 15/27 nov. 1895, exprimându-şi speranţa că va reveni în România, pe care o consideră ca patria sa, „fiindcă românii şi italienii sunt fraţi”. (Ms I/194)

Conte Migra Costantino (1828 - 1907; a corespondat şi cu Antonie Schwartz). La 2 septembrie 1895, de la Viena, îi trimitea Rovenei, prin poştă, volumul de corespondenţă Cavour-Circourt, pe care îl publicase, scuzându-se că nu-i poate trimite şi o fotografie. (Ms I/473)

Ermete Novelli (5.mart. 1851- 30 ian. 1919) actor şi dramaturg italian. Având propria sa companie, a obţinut mari succese la Paris, în 1898 şi 1902. S-a stabilit la Roma, unde a înfiinţat un teatru nou.

În 14 ianuarie 1904 i-a scris Rovenei că a dorit să o întâlnească la Galaţi, dar nu i-a putut afla adresa. (Ms I/305) Este vorba de turneul pe care Novelli l-a făcut în ţara noastră, venind şi la Galaţi, aşa cum de altfel actorul Tomasso Salvini o anunţase pe Rovena în corespondenţa lor.

Émile Paladilhe (1844-1926) compozitor francez al perioadei romantice târzii, bun prieten cu Charles Gounod. A scris o serie de compoziţii pentru scenă, o simfonie, peste o sută de melodii, lucrări pentru pian şi o gamă largă de muzică sacră, inclusiv cantate, messe, piese corale şi un oratoriu.

La 14 iunie 1897, Paladilhe îi mulţumeşte Rovenei pentru scrisoarea adresată şi se scuză că nu îi poate trimite şi o fotografie. (Ms II/239)

Maurice Montégut, scriitor francez, autorul volumului „Legile principesei. Povestiri galante şi filosofice”.

La 25 ianuarie 1899, el îi mulţumeşte, din Paris, Rovenei Schwartz, pentru scrisoarea trimisă, având regretul că nu-i poate oferi fotografia solicitată. (Ms I/353)

Loireflin H. de Musset - fratele lui Alfred de Musset - îi scrie Rovenei Schwartz, la 17 decembrie

1896, că nu are posibilitatea să-i ofere unul din autografele fratelui său, dar îi alătură o fotografie a lui, descriindu-l: „Era blond, cu un păr foarte frumos". (Ms I/338)

Barbu Nemțeanu (Benjamin Deutsch, 1887-1919), gălățean, poet romantic, ziarist. Se adresează Rovenei Schwartz la 2 aprilie 1916, din București, mulțumindu-i „pentru frumoasele cuvinte adresate" și promițând să-i trimită poezia care i-a plăcut, imediat după apariția ei în revistă. (Ms I/367)

Christian Matthias Theodor Mommsen (1817-1903) savant german, istoric, jurist, jurnalist, om politic, arheolog. S-a ocupat îndeosebi de istoria romană, considerând-o care a primit premiul Nobel pentru Literatură. La 26 decembrie 1909, Sully Prudhomme îi mulțumește din Paris, Antoniei Schwartz din Galați pentru scrisoarea ei emoționantă: „Asemenea mărturii sunt recompensa eforturilor de a înlătura nedreptățile" (Ms I/ 275)

Raymond Poincaré (1860 - 1934), om de stat francez, de cinci ori prim-ministru și președinte al Franței (1913-1920). S-a remarcat pentru poziția sa anti-germană. A vizitat de două ori Rusia, aliatul Franței, pentru menținerea unor legături strategice.

La 22 mai 1897, îi scria Antoniei Schwartz, mulțumindu-i pentru scrisoarea trimisă după marele incendiu de la „Bazar de la Charite". (Ms 1/179)

Jesko Albert Eugen von Puttkamer (1855 - 1917), șef militar german colonial, de nouă ori guvernator al Camerunului, colonie franceză pe atunci și comisar imperial de Togoland - protectorat german în Africa de Vest 1884 - 1914.

La 9 sept. 1905, din Baden-Baden, el îi mulțumește Antoniei, pentru scrisoarea trimisă și menționează câteva din titlurile volumelor sale: „Dichtungen" (1885), „Accorde und Gesange (1889), „Offenbarungen" (1894) „Die Aera Manfenffel" (1904). (Ms I/201)

Bruno Paulin Gaston Paris (1839-1903), scriitor francez și cărturar, nominalizat pentru Premiul Nobel pentru Literatură în 1901, 1902 și 1903. Și-a câștigat o reputație europeană ca cercetător al romantismului. A învățat metodele germane de cercetare exactă. A fost un filolog precis, și un critic literar de mare perspicacitate, studiul lui preferat fiind literatura franceză medievală. A contribuit în mare măsură la întocmirea Istoriei Literare a Franței. împreună cu Paul Meyer, a publicat în România un jurnal dedicat studiului literaturii române.

În 1877, a fost invitat în Suedia pentru a aniversa 400 de ani de la înființarea Universității Uppsala, când a primit titlul de Doctor de onoare.

Antoniei Schwartz din Galați i-a expediat din Paris o scrisoare, la 23 februarie 1897, prin care îi mulțumea pentru aprecierile măgulitoare asupra discursului rostit de el la Academia franceză. (Ms I/115)

Benjamin Pandolfi (1887 - 1970) s-a remarcat prin faptul că a scris o scurtă biografie a unui decedat și a prezentat-o lumii. Acest lucru a putut fi considerat ca o experiență emoționantă pentru toți.

La 11 noiembrie 1898, el îi scrie Antoniei, de la Roma, trimițându-i autograful cerut. Declară că este „un filo-român" și că ar dori „să devină român". (Ms II/208)

Gabriel Monod (1844-1912), istoric francez, nepotul lui Adolphe Monod (cleric al Bisericii protestante), a fondat o biserică protestantă la Neapole, căreia i-a fost pastor, apoi a predicat la Lyon, în 1827, unde, din cauza ideilor sale reformatoare, a fost interzis. În 1875, a pus bazele „Revistei istorice", de educație științifică. Unele articole ale sale au fost publicate în volumul, „Les Maitres de l'histoire".

La 20 septembrie 1896, Gabriel Monod îi scrie, din Paris, Antoniei că a citit cu mult interes scrisoarea ei, articolul și broșura care au însoțit-o. Mulțumește pentru felicitările trimise cu ocazia succesului repurtat în afacerea Dreyfus, ale cărei consecințe le considera asemănătoare celor următoare revoluției franceze. (Ms II/215)

Ernesto Rossi (1827-1896), actor și dramaturg italian (a nu se confunda cu politicianul omonim!), s-a alăturat în 1852 companiei teatrale Real Sarda, pe care a condus-o. Un timp, a fost în turnee prin Italia și Ia Paris, împreună cu celebra actriță Adelaide Ristori. Rossi a cutreierat toată Europa, ajungând Ia Londra, Viena, Lisabona și Moscova, admirat pentru rolurile sale shakespeariene în special în Macbeth, Regele Lear, Romeo și Hamlet. A scris și câteva piese de teatru, dintre care „Adele", cu Adelaide Ristori la premieră în rolul titular. În mai 1896, când a jucat în „Regele Lear" la Odessa, a căzut bolnav și a fost adus înapoi în Italia, unde a murit câteva săptămâni mai târziu, Ia Pescara.

În 24 noiembrie 1895 îi scria Antoniei Schwartz, la Galați, că nu are la dispoziție nicio fotografie, să i-o poată trimite și că nu putea participa la reprezentațiile pe care ea le dădea la Galați. (Ms I/193)

Emil Holub (1847 - 1902), medic ceh, explorator, cartograf și etnograf. Inspirat de David Livingstone, a făcut mai multe expediţii în Africa, unde a practicat medicina, a făcut cercetări ştiinţifice, adunând mult material etnografic. A ajuns până la râul Zambezi și a făcut prima hartă detaliată a regiunii cascadei Victoria. A dorit să exploreze tot continentul african, de la Cape Town până în Egipt, însă din motive independente de voinţa sa, nu a reușit. La întoarcere, a publicat documente, articole și a ţinut nenumărate conferinţe. Moartea sa timpurie a venit la Viena, la 21 februarie 1902, suferind de complicaţii ale unor boli contractate în Africa. La 54 de ani de la acest trist eveniment, „Ziarul ştiinţelor", București - nr. 41/19 oct. 1948 - îi dedică o pagină (p. 631) sub titlul: „Un explorator ceh, Dr. Emil Holub": „Nu demult s-au împlinit o sută de ani de la naşterea marelui explorator ceh, Doctorul Emil Holub. Călător pasionat, explorator dârz și neînfricat, colecţionar fără pereche și om de ştiinţă de o vastă erudiţie, Holub și-a dedicat toată viaţa realizărilor folositoare pe tărâmul descoperirilor și ştiinţei. Africa, acest continent extrem de interesant și atrăgător, a fost centrul preocupărilor lui" ...„Doctorul Holub a adus, din prima sa călătorie în Africa, nu mai puţin de 30.000 de exemplare din felurite rarităţi africane din regnul animal, vegetal și mineral și numeroase arme, podoabe și obiecte casnice folosite de indigeni. O parte din colecţiile lui se găsesc Ia muzeul Naprstek din Praga". A doua expediţie a fost un eșec, deoarece tabăra i-a fost atacată de sălbatici, iar el și soţia sa, care-l urma credincioasă peste tot, abia au scăpat cu viaţă. Atunci și-a pierdut însemnările și colecţiile valoroase adunate cu atâta trudă și sacrificii. „Ultimii ani din viaţa exploratorului - scrie „Ziarul ştiinţelor" - au fost deosebit de grei. Bolnav, conștient de faptul că nu va mai revedea pământul Africii, continentul atât de nemilos și totuși atât de drag, Holub se stinge din viaţă în ziua de 21 Februarie 1902, la Viena". În 1952, filmul „Marea aventură" are ca subiect expediţiile lui Emil Holub.

Acest om de o bogăţie spirituală vastă a corespondat îndelung cu surorile Schwartz din Galaţi, Rovena și Antonia, în baza unei pasiuni comune: filatelia. Corespondenţa cu Antonia este mai îndelungată (1895-1901). Scrisorile lui, scrise în limba germană, veneau din Viena, prima fiind după eșecul celei de a doua expediţii africane:

La 31 decembrie 1895, Emil Holub îi promitea Antoniei că îi va trimite fotografia solicitată și cerea, la rândul său, plicuri și timbre românești, turcești și sârbești. Declara că dorește să se revanșeze pentru cele primite de la ea, pentru colecţia sa de timbre. (Ms III/ 77)

La 11 ianuarie 1896, el se declara mulţumit că Antonia s-a bucurat de fotografiile trimise de el. Mulţumea pentru informaţiile filatelice pe care ea i le dădea și îi scria că a făcut o excursie la Praga. (Ms III/ 78) La 5 mai, îi trimitea ştiri despre preocupările sale filatelice, mulţumiri pentru timbrele trimise și asigurări că îi va expedia dublele pe care el le avea. (Ms III/79) • La 29 octombrie 1897, Dr. Holub mulţumea Antoniei pentru felicitări și îi comunica că este foarte ocupat - muncea de la 4 dimineaţa până la 10 seara - și că o ducea prost cu sănătatea (avea 50 de ani). Promitea să-i trimită cât mai curând câteva publicaţii ale sale. (Ms I/ 463) • La 4 aprilie 1898, îi scria Antoniei că se ocupă cu determinarea fosilelor. Fusese invitat să conferenţieze în România, dar regreta că nu poate veni. L-ar interesa în schimb viaţa oamenilor din Delta Dunării. (Ms I/ 467) • La 23 aprilie, se scuza că nu i-a răspuns imediat, dar lucra foarte intens și nu avea timp să răspundă la scrisorile primite. Participase la o adunare a „Asociaţiei muncitorilor" și a fost invitat în Bulgaria. (Ms I/465) • La 9 septembrie, îi dădea amănunte despre expoziţia industrială de la Viena și despre publicaţiile sale. La 25 noiembrie, îi scria despre fotografiile pe care ar putea să i le ofere și îi dădea câteva informaţii despre coloniile africane. Îi trimitea și ultima sa publicaţie (Ms III/ 80) • La 30 aprilie 1900 îi trimitea ştiri despre războiul din Africa. (Ms II/ 307) • La 13 ianuarie 1901 mulţumea pentru felicitările de Anul Nou și o felicita pentru activitatea desfășurată la școală. Era ocupat cu o serie de conferinţe despre Africa de Sud. (Ms II/307).

Louis Hayet (1864-1940), pictor pointillist, post-impresionist, a răspuns, la 26 iunie 1898, din Paris, scrisorii Antoniei Schwartz, prin care ea îi cerea o fotografie cu autograf, spunându-i că „este măgulit că autografele sale sunt căutate, dar că nu are posibilitatea să-i trimită fotografia cerută".

Nicolas Camille Flammarion (26 febr.1842 - 3 iunie 1925), renumit astronom francez și scriitor prolific, autor a mai mult de cincizeci de titluri,

inclusiv lucrări de popularizare a ştiinţei despre astronomie, mai multe romane science-fiction, multe lucrări despre spiritism etc. A publicat revista *L'Astronomie*, din 1882. A menţinut un observator privat Ia Juvisy-sur-Orge, Franţa şi a fost fondatorul şi primul preşedinte al Societăţii Astronomice din Franţa, care publica, încă din 1887, Buletinul Societăţii Astronomice.

Pe 15 februarie 1897, Camille Flammarion îi mulţumea Antoniei, pentru bunele sentimente transmise, exprimându-şi bucuria că ea dorea să fie membră a Societăţii Astronomice franceze.

Ferdinand Édouard Buisson (1841 - 1932) academician francez, politician. În 1927 a primit, împreună cu politicianul german Ludwig Quidde, Premiului Nobel pentru Pace. În 1905, a fost preşedintele comisiei parlamentare care a scris textul legii de separare a bisericii de stat. În 1898, ca apărător al lui Dreyfus, a participat la crearea Ligii Franceze pentru Drepturile Omului, căreia i-a fost preşedinte 1913 - 1926. A fost un puternic susţinător al învăţământului profesional obligatoriu şi al dreptului de a vota pentru femei.

A fost, de asemenea, iniţiatorul unui proiect editorial remarcabil, „Dicţionar de educaţie şi învăţământ primar", care a adunat în jurul său nu mai mult de 350 de angajaţi pentru redactarea lui. Prima ediţie a fost publicată de Editura „Hachette" (1882 - 1887). Următoarea ediţie a apărut abia în 1912. Dicţionarul său este considerat „biblia" şcolii seculare şi republicane. El a introdus conceptul de „religie laică".

La 6 septembrie 1898, Ferdinand Buisson îi mulţumea Antoniei Schwartz pentru simpatia arătată, adăugând câteva consideraţii despre campania din Franţa în legătură cu procesul Dreyfus. (Ms I/255)

Agatha Bârsescu (1857-1939), actriţă română de talie internaţională. A urmat conservatorul la Bucureşti, apoi la Viena. A jucat ca primă tragediană Ia Burgtheater din Viena şi pe scenele multor teatre din Europa şi din America. Şi-a valorificat însuşirile de tragediană interpretându-şi rolurile cu patos romantic. Printre creaţiile sale se numără rolurile titulare din „Medeea" şi „Sapho", de Franz Grillparzer, „Antigona" de Sofocle, „Maria Stuart" de Friedrich von Schiller, regina din Ruy Blas de Victor Hugo, etc. Spre sfârşitul vieţii a fost profesoară la Conservatorul din Iaşi.

La 2 aprilie 1891, Agatha Bârsescu răspunde scrisorii Antoniei Schwartz, că „momentan" nu are posibilitatea să-i trimită o fotografie, dar îi va îndeplini dorinţa când va ajunge la Paris sau la Viena. (Ms I/192)

Pierre Eugène Marcellin Berthelot (1827-1907), chimist francez, cunoscut îndeosebi pentru principiul Thomsen-Berthelot în termochimie. A sintetizat compuşi organici din mai multe substanţe anorganice, infirmând teoria vitalismului.

Antonia Schwartz din Galaţi, i-a cerut lui Marcelin Berthelot, care era considerat unul dintre cei mai mari chimişti din toate timpurile, o fotografie şi un autograf. La 30 mai 1897, el i-a răspuns, oferindu-i un fragment dintr-o pagină autografă a lucrării „L'age du cuivre en Egypte". (MS I/232)

Jules Barthélemy-Saint-Hilaire (1805-1895), filozof francez, jurnalist, om de stat, şi, posibil, fiul nelegitim al lui Napoleon I al Franţei. La începutul carierei sale, a lucrat pentru Ministerul de Finanţe (1825-1828) şi a fost un jurnalist activ. S-a dedicat istoriei filosofiei antice. A lucrat la o traducere din Aristotel, care i-a ocupat cea mai mare parte din viaţă şi a obţinut astfel catedra de filosofie antică la College de France (1838) şi un loc la Academia de Ştiinţe Morale şi Politice (1839). A murit la Paris în 1895. Lucrările sale principale, pe lângă cele legate de Aristotel, sunt: „Des Vede" (1854), „Du Bouddhisme" (1856) şi „Mahomed et le Coran" (1865).

Cu câteva luni înainte de a muri, Jules Barthelemy-Saint-Hilaire i-a trimis Antoniei Schwartz două scrisori. Una, la 21 mai 1895 şi alta în 18 iunie, acelaşi an. În prima îi mulţumea pentru scrisoarea trimisă şi îi scria că el, la 90 de ani, lucrează la o nouă ediţie a operelor lui Platon. Ezita să-i trimită lucrarea sa despre Victor Cusin, „ea fiind accesibilă numai persoanelor care cunosc bine evenimentele" (Ms 1/109). Cu a doua scrisoare, i-a trimis şi „Dialogurile" lui Platon, recomandându-i ca „la tinereţe să citească operele perfecte, singurul mod de formare a gustului literar" (Ms 1/111).

(Va urma)

Din comorile Bibliotecii „V.A. Urechia”

Jacques Callot (1592-1635) maestru al gravurii franceze (I)

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Jacques Callot (1592-1635) primul mare maestru al gravurii în acvaforte, este cunoscut astăzi datorită unei serii de optsprezece gravuri intitulate ***Marile mizerii ale războiului*** ce evocă violențele Războiului de Treizeci de Ani (1618-1648). Opera sa include între 1400 și 1600 de gravuri, în care sunt abordate teme diverse: subiecte religioase (scene din Noul Testament, diverse miracole, imagini ale tuturor sfinților), opere istorice, portrete, scene de război, festivități și târguri, personaje pitorești, peisaje. Mai mult decât atât, opera sa a exercitat o influență considerabilă în istoria gravurii, procedeele sale tehnice și stilistice fiind preluate de pictori și gravori celebri precum Rembrandt, Van Dyck, Claude Lorrain, Watteau, și Goya. Callot a realizat numeroase desene, dintre care un număr important sunt conservate astăzi de Muzeul Louvre și de Galeriile Uffizi din Florența.

Spânzurătoarea (La pendaison, G I 1019)

Jacques Callot a adus tehnicii gravurii în acvaforte o importantă inovație: utilizarea vernisului dur folosit de aurari și lutieri, în locul vernisului moale, metodă popularizată în Franța și în afara ei de către unul dintre cei mai mari gravori francezi ai secolului al XVII-lea, Abraham Bosse (1604-1676), autorul primelor studii despre acvaforte[1].

Cu toate că și-a început și sfârșit viața în orașul său natal, Nancy, capitala ducatului de Lorena, Jacques Callot și-a petrecut cea mai mare parte a ei în Italia, țară în care se va forma ca artist gravor și va cunoaște succesul. Callot și-a început cariera artistică mai întâi la Roma, în atelierul lui Philippe Thomassin (1562-1622), continuând apoi să studieze la Florența în atelierul lui Giulio Parigi, sub protecția lui Cosimo al II-lea de Medici (1590-1621), Mare Duce de Toscana. Callot va crea în această perioadă o parte din marile sale compoziții, care îi vor aduce un renume european, cum ar fi: *Cocoșații* și *Cerșetorii* (1615), *Capriciile* (1617) (primele sale gravuri în acvaforte cu vernis dur), *Marea Vânătoare* (1619) și *Bâlciul din Impruneta* (1620-1621) (considerată de unii specialiști cea mai valoroasă creație a sa)[2].

După moartea protectorului său, Callot se întoarce Nancy și realizează o serie de peisaje campestre, ciclul *Țiganii* (1621), iar la solicitarea infantei Isabella, guvernantă a Țărilor de Jos (1566-1633), o gravură din șase plăci asamblade reprezentând asediul cetății Breda (1628). În tot acest timp menține relații cu fiul primului său maestru, Israel Henriet, un valoros editor căruia îi va acorda exclusivitate asupra editării operelor sale.

Anii 1629-1630, Callot îi petrece la Paris, unde realizează desenele pentru gravurile asediilor cetății La Rochelle și fortăreței Saint-Martin. Tot atunci, realizează și câteva peisaje remarcabile și colaborează cu Michel Lasne la portretul lui Ludovic al XIII (Callot lucrează fondul portretului)[3].

Moartea tatălui său în septembrie 1630, apariția primelor simptome ale unei boli grave, mizeriile provocate de invazia francezilor din 25 septembrie 1633, au îndreptat atenția lui Callot asupra unor teme religioase, dar mai ales asupra grozăviilor războiului pe care le-a imortalizat în două serii de gravuri. Prima serie, cu titlul *Micile mizerii ale războiului* conține de

7 planșe cu dimensiunile de 110x50 mm. Cea de-a doua serie, cu titlul ***Marile mizerii de război*** este alcătuită din 18 planșe cu dimensiunile de 180x80 mm, fiecare planșă fiind însoțită de șase rânduri de versuri alcătuite de Michel de Marolles (1600-1681), traducător și istoric francez, cunoscut pentru impresionanta sa colecție de gravuri. Ambele serii au fost realizate în anul 1632 și editate în 1635, respectiv 1633. Scopul artistului său a fost pur și simplu de a descrie viața grea a soldaților săraci și de a reflecta ororile războiului, spiritul timpului fiind deja impregnat de gustul pentru imagini tragice.

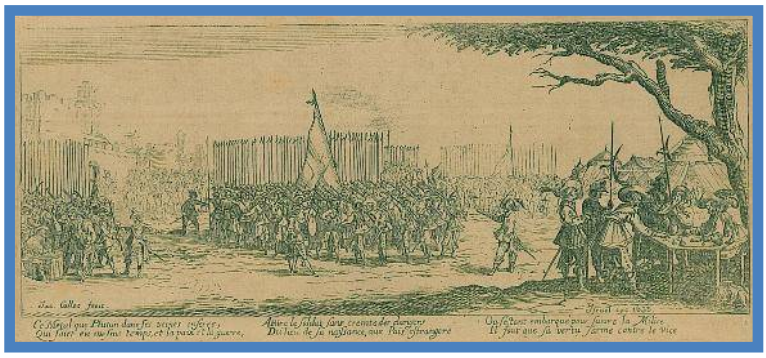

Înrolarea trupelor (L'enrôlement des troupes, G I 686)

În ultimii ani de viață Callot realizează mai multe lucrări pe tematică religioasă, printre care se numără și seria Noului Testament. Jacques Callot moare în data de 24 martie 1635 la Nancy și este înmormântat cu onoruri princiare la mănăstirea Cordilierilor, unde își dormeau somnul de veci înaintașii săi.

În colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia" sunt conservate peste 2500 de gravuri, litografii, desene, donate în mare parte de cărturarul bibliofil, Vasile Alexandrescu Urechia, fondatorul instituției culturale gălățene între anii 1890-1900. Colecționar rafinat și bun cunoscător al istoriei gravurii, Urechia a alcătuit o colecție de stampe unică în țară la acea vreme, putând semnăturile unor mari maeștri ai gravurii europene, (Rembrandt, Albrecht Durer, Nicolas de Larmessin, H. Daumier, Jacques Callot), pe care a donat-o cu generozitate bibliotecii gălățeme.

Furt la drumul marte (Vol sur les grandes routes, G I 1018)

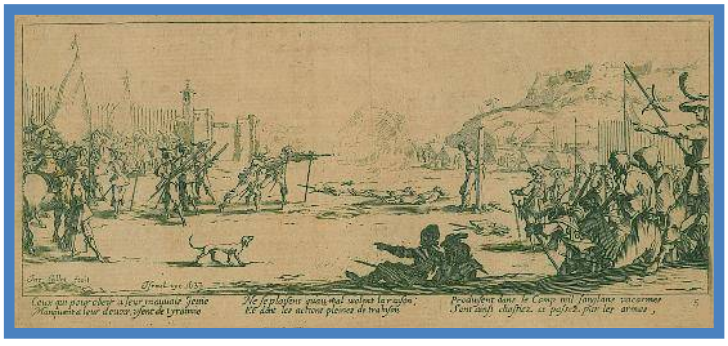

Împușcarea cu archebusa (L'arquebusade, G I 1020)

Din cele treisprezece gravuri aparținând marelui artist loren Jacques Callot, conservate în Colecțiile speciale ale Bibliotecii „V.A. Urechia", cinci sunt din seria Marilor mizerii ale războiului, editate în 1633 de Israel Henriet: **Spânzurătoarea** (***La pendaison) (G I 1019),*** considerată de specialiști cea mai importantă gravură din această serie. Gravura reprezintă un stejar bătrân pe ale cărui ramuri sunt atârnați mai mulți răufăcători. Cel care se află pe scări în mâinile călăului va fi urmat de mulți alții care își așteaptă rândul. Doi dintre nenorociți joacă zaruri pe un scaun chiar la poalele stejarului unde vor fi spânzurați.

Înrolarea trupelor (L'enrôlement des troupes) (G I 686) Ofițerii recrutează soldați și îi pun să facă exerciții. Mai multe batalioane deja formate ocupă mijlocul și fundalul gravurii**.**

Furt la drumul mare (Vol sur les grandes routes) (G I 1018) Gravura reprezintă un grup de soldați care atacă și fură o căruță într-o pădure. Cadavrul unui călător asasinat este întins în prim-plan, lângă valiza deschisă. În fundal la stânga doi soldați atacă un negustor ambulant.

Bibliografie

Coșoveanu, Dorana. *Gravura franceză din secolul al XVII-lea*, București: Meridiane, 1983.

Dancu, Dumitru. *Jacques Callot*, București: Meridiane, 1973.

Laran, Jean. *L'Estampe*, Tome I, Paris: Presses Universitaires de France, 1959.

Note:

1. Laran, Jean. *L'Estampe*, Tome I, Paris: Presses Universitaires de France, 1959, p. 83.
2. Dumitru Dancu. *Jacques Callot*, București: Meridiane, 1973, p. 19.
3. ***Ibidem***, p. 31.

(Va urma)

Dezvoltarea și consultarea colecțiilor la Biblioteca Facultății de Medicină și Farmacie din Galați (II)

Doina Baștiurea
bibliotecar, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”

Schimbul interbibliotecar reprezintă și el o sursă importantă de documente ce contribuie la dezvoltarea colecțiilor bibliotecii și se realizează prin trimiterea și primirea unor lucrări proprii aparținând unor membri ai colectivității instituției, ori a unor lucrări de interes pentru ambele unități implicate în schimb. Schimbul se poate realiza între unități din țară - biblioteci, instituții de învățământ sau de cercetare (schimb intern) sau între aceste biblioteci și instituții din străinătate, interesate în schimbul de publicații (schimb internațional). Tipurile de publicații primite în cadrul schimbului sunt: cărți, reviste și CD-uri.

În cadrul schimbului interbibliotecar de publicații se expediază și revista științifică a universității - Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați, Fascicula XVII: *Medicină* - în limbi străine de circulație internațională, cu apariție anuală sau bianuală.

La înființarea Bibliotecii Facultății de Medicină și Farmacie în anul 2005, fondul de carte era alcătuit inițial din 988 de volume transferate de la Sediul central (din care 250 volume de maximă actualitate, rezultate din donații ale Universității din Bordeaux - Franța) la care s-au adăugat 3.472 de volume donate ulterior de către Colegiul Medicilor din Galați și Grupul Școlar Sanitar Galați. Astfel, structura colecției de carte a facultății era alcătuită din: 3862 cărți românești, 598 de cărți străine și 171 de reviste.

În perioada 2006-2008 a fost o creștere importantă a colecțiilor cu 1227 de volume românești, 723 de volume străine și 669 de reviste românești și străine.

Analizând datele statistice ale bibliotecii facultății din perioada 2009-2013, consemnate în rapoartele de activitate, se poate observa că numărul de volume intrate în bibliotecă prin cumpărare, donație sau schimb interbibliotecar au menținut un ritm relativ constant (fig.1).

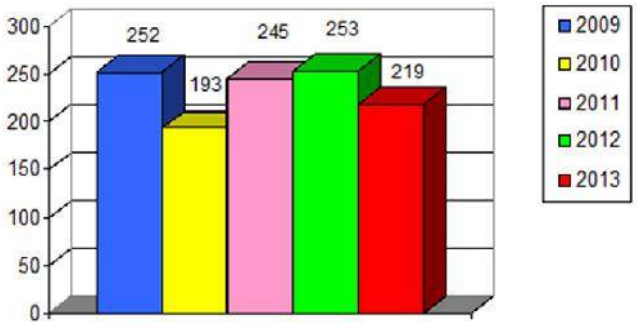

Fig. 1. Statistică achiziție cărți românești și străine

De menționat faptul ca mare parte din volumele donate au fost din partea cadrelor didactice a facultății.

În bibliotecile universitare, publicațiile seriale de specialitate ocupă un loc foarte important. Acestea vehiculează informația cea mai recentă de care au nevoie atât profesorii cât și studenții[1].

În figura 2 este redată dinamica achiziției de publicații periodice în perioada 2009-2013:

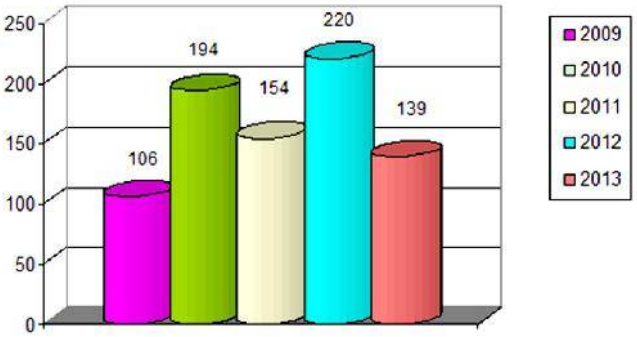

Fig. 2. Statistică achiziții publicații periodice în format tipărit

În prezent, biblioteca dispune de un număr de 5847 de cărți românești, 1296 de cărți străine, 884 reviste românești, 768 reviste străine și 61 de documente în format electronic.

Din datele puse la dispoziție de secretariatul facultății observăm că numărul de studenți a fost în continuă creștere. Astfel, dacă în anul 2009 la un numar de 1467 de studenți, la bibliotecă erau

înscrişi 87, ceea ce reprezintă 5,93%, în anul 2013 la un număr de 1788 de studenţi, 294 aveau permise de bibliotecă, deci un procent de 16,44% (tabelul 1).

Aceste date ne indică interesul tot mai mare pe care îl manifestă studenţii facultăţii din domeniul medicinii şi farmaciei.

Tabelul 1

Anul	Număr total de studenţi	Număr de studenţi cu permis de bibliotecă	Procentaj (%)
2009	1467	87	5,93
2010	1704	162	9,51
2011	1754	125	7,13
2012	1740	172	9,89
2013	1788	294	16,44

O evoluţie ascendentă se constată şi în activitatea bibliotecii, ca urmare a numărului mare de cititori care au consultat colecţiile existente. Excepţie face anul 2011, an în care a fost mutată biblioteca dintr-o locaţie în alta (fig. 3). Din analiza datelor se constată că media volumelor consultate la această filială de către un cititor în perioada 2009-2013 este de 17,26 (tabelul 2).

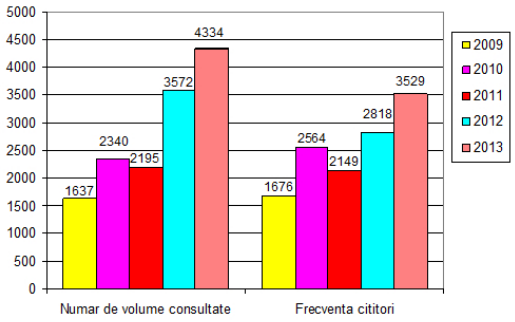

Fig. 3. Dinamica frecvenţei cititorilor şi a volumelor consultate

Tabelul 2

	2009	2010	2011	2012	2013
Nr. volume consultate/Nr. studenţi înscrişi la facultate	1,12	1,37	1,25	2,05	2,42
Nr. volume consultate/Nr. studenţi înscrişi la bibliotecă	18,82	14,44	17,52	20,77	14,74

De remarcat faptul că tot mai mulţi studenţi, dar şi cadre didactice, apelează la serviciile bibliotecii noastre. Acest lucru ne bucură, dar ne şi obligă să îmbunătăţim calitatea serviciilor oferite tuturor utilizatorilor.

Una din propunerile în vederea îmbunătăţirii activităţii este aceea a unei mai bune colaborări cu cadrele didactice care publică cărţi şi cursuri de specialitate astfel încât acestea să fie semnalate în timp util, în vederea unei achiziţii ulterioare, în acest mod componenţa colecţiilor este îmbunătăţită şi se asigură suportul informaţional necesar pentru studenţii acestei facultăţi.

BIBLIOGRAFIE

Monografii

BERCOVICI, Sanda. *Biblioteca universitară între tradiţie şi mondializare uniformizată.* Constanţa: Editura Ex Ponto, 2007.

ENACHE, Ionel. *Planificarea şi organizarea serviciilor de bibliotecă.* Bucureşti: Editura Universităţii, 2004.

Direcţii şi strategii de dezvoltare a colecţiilor în bibliotecile universitare. Constanţa: Ex Ponto, 2001, p. 14-16.

Articole periodice

ŞTIRBU, M.; CHIREAC, L.; IANUŞ, M. Biblioteca Universităţii Tehnice „Gh. Asachi" Iaşi: plan de acţiune. În: *ABIR 14*, nr. 4/2003, p. 12.

Resurse electronice

http://www.lib.ugal.ro

Note:

1. ŞTIRBU, M.; CHIREAC, L.; IANUŞ, M. Biblioteca Universităţii Tehnice „Gh. Asachi" Iaşi: plan de acţiune. În: *ABIR 14*, nr. 4/2003, p. 12.

PRESSoo

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea, evidența și prelucrarea colecțiilor, Biblioteca „V.A. Urechia”

Modelul conceptual FRBR, publicat pentru prima oară în 1998 și revizuit în 2009, a creat o taxonomie de entități bibliografice și a evidențiat relațiile dintre ele, însă aplicarea acestora la resursele de tip serial este oarecum dificilă, întrucât acestea sunt în continuă schimbare și evoluție, ceea ce face ca descrierea lor să ridice diverse probleme atât catalogatorilor care le prelucrează, cât și utilizatorilor, în regăsirea informațiilor de care au nevoie.

Apariția FRBR a influențat practicile actuale de catalogare a serialelor, oferind posibile soluții în privința abordării situațiilor pe care le întâmpină bibliotecarul care prelucrează publicații periodice: modificări ale titlului, documente care apar pe formate sau suporturi diferite, fuzionări, scindări, suplimente. Însă, caracterul dinamic al serialelor a generat anumite dificultăți în aplicarea modelului FRBR la acest tip de resurse, fapt recunoscut de mult timp în rândul specialiștilor în catalogare. Procesul de armonizare între RDA, ISBD și regulile ISSN, lansat în 2011, a readus în discuție problema aplicării modelului conceptual FRBR la seriale și alte resurse în continuare.

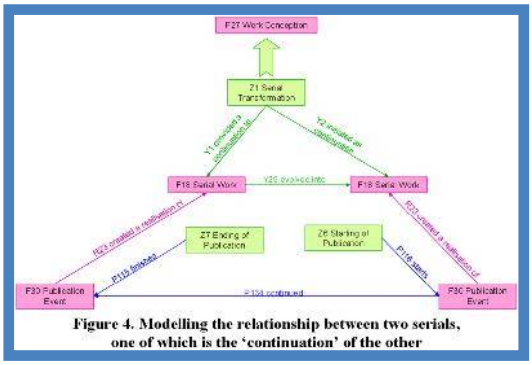

Figure 4. Modelling the relationship between two serials, one of which is the 'continuation' of the other

Armonizarea FRBR cu modelul conceptual de referință aplicat resurselor muzeale, definit de CIDOC CRM, generată de necesitatea schimbului de date bibliografice între biblioteci și muzee, a condus la apariția FRBRoo - modelul FRBR orientat pe obiect - dezvoltat de un grup de lucru care reunește reprezentanți atât din comunitatea bibliotecarilor, cât și din cea a muzeelor. Prima versiune a modelului a fost aprobată în ianuarie 2010[1], iar în februarie 2015 a fost publicată în formă de proiect cea de-a 2-a versiune.

FRBRoo a reprezentat punctul de plecare pentru dezvoltarea unui model conceptual aplicat serialelor și altor resurse în continuare. Relațiile dintre conceptele FRBR și elementele fundamentale prevăzute în Registrul ISSN - baza de date de autoritate pentru seriale și alte resurse în continuare - au început să fie analizate de un grup de lucru instituit la sfârșitul anului 2012 de Centrul Internațional ISSN în colaborare cu Biblioteca Națională a Franței. Acesta a conceput PRESSoo, care constituie o extensie a FRBRoo dedicată serialelor și altor resurse în continuare. Prima versiune[2] a noului model a fost aprobată de Grupul de analiză FRBR al IFLA și publicată pe site-ul ISSN în iunie 2014.

Pornind de la legăturile de tip entitate-relație prezentate în FRBR, PRESSoo este structurat în funcție de principalele transformări la care poate fi supus un serial: modificări majore ale titlului, absorbții, separări, continuări, scindări, preluări, reveniri la titlul inițial, înlocuiri etc., abordând proprietățile fiecărei categorii, corelarea cu prevederile din Manualul ISSN, precum și referirile la FRBRoo și CIDOC CRM, precursorii modelului aplicat serialelor și resurselor în continuare. Figura[3] de mai jos ilustrează modelarea relațiilor create între două seriale, unul fiind continuarea celuilalt.

Întrucât a fost dezvoltat în afara IFLA și nu a beneficiat de un proces de validare realizat de o comisie a Asociației, PRESSoo nu poate fi considerat un standard al acesteia, dar aprobarea din partea Grupului de analiză FRBR îi conferă un statut similar cu cel al unui standard IFLA.

Diversitatea situațiilor întâlnite în procesul de catalogare a serialelor și a resurselor în continuare, dar și responsabilitatea agențiilor bibliografice de a organiza informațiile prin crearea unor înregistrări care să permită utilizatorilor găsirea, identificarea, selectarea și accesul la resurse/entități în conformitate cu necesitățile lor de informare confirmă utilitatea apariției noului model conceptual, care se va dovedi a fi de mare ajutor bibliotecarilor în activitatea de prelucrare a acestui tip de resurse, alături de standardele biblioteconomice internaționale în domeniul catalogării – RDA și ISBD consolidat.

Note:

1. FRBR: *object-oriented definition and mapping from FRBR$_{ER}$, FRAD and FRSAD (version 2.1)*. Disponibil la: http://www.cidoc-crm.org/frbr_drafts.html. Data: [20.03.2015]
2. http://www.issn.org/wp-content/uploads/2014/02/PRESSoo_1-0.pdf. Data: [20.03.2015]
3. Ibid., p. 10

Bibliografie:

1. FRBR: *object-oriented definition and mapping from FRBR$_{ER}$, FRAD and FRSAD (version 2.1)*. Disponibil la: http://www.cidoc-crm.org/frbr_drafts.html. Data: [20.03.2015]
2. Le Boeuf, Patrick; François-Xavier Pelegrin. FRBR and serials: the PRESSoo model. Disponibil la: http://library.ifla.org/838/1/086-leboeuf-en.pdf. Data: [20.03.2015]
3. PRESSoo. Disponibil la: http://www.issn.org/wp-content/uploads/2014/02/PRESSoo_1-0.pdf. Data: [20.03.2015]

Voluntar la bibliotecă

Celozena Diaconu
șef birou, Biblioteca „V.A. Urechia”

În cadrul Proiectului Național „Raftul cu inițiativă – Dezvoltarea de programe de voluntariat în biblioteci”, finanțat prin Granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România, implementat de Pro Vobis – Centrul Național de Resurse pentru Voluntariat în parteneriat cu Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor Publice din România (ANBPR), Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” a fost selectată, alături de alte 15 biblioteci județene, să realizeze și să amenajeze un punct de informare pentru voluntariat, în perioada mai 2014-iunie 2015, să dezvolte programe de voluntariat în conformitate cu Legea voluntariatului nr. 78 pe anul 2014.

BVAU Star Voluntar este programul de voluntariat pe care Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” îl derulează în proiectul „Raftul cu Inițiativă”, în perioada octombrie 2014 – mai 2015.

Pentru oportunitățile de voluntariat oferite de Bibliotecă și alte oportunități de voluntariat în comunitate, am personalizat un spațiu cu fluturași informativi pe teme generale de voluntariat. În colaborare cu Centrul de Formare Profesională Regională oferim cursuri de dezvoltare profesională și oportunități de învățare nonformală care să atragă membrii comunității locale și județene în activitățile bibliotecii.

Ce fac voluntarii bibliotecii?

Dincolo de lucrul în secțiile bibliotecii, voluntarii participă și realizează activități de promovare a lecturii și a colecțiilor bibliotecii în comunitate și social media prin implicare în proiecte educative inițiate în colaborare cu ONG-uri și fundații gălățene.

Ce fac voluntarii pe Facebook?

Au un cont de facebook, al lor, BVAU Star Voluntar, pe care-și popularizează, on-line, activitățile, comunică între ei, postează noutăți din voluntariat, își invită prietenii, colegii să împărtășească valorile voluntariatului și beneficiile pentru comunitate.

Ce schimbări vor provoca voluntarii în comunitatea elevilor de liceu?

Vor provoca schimbarea atitudinii discriminatorii a elevilor, prietenilor, familiei, vizavi de cei care citesc și iubesc cărțile, vor fi actori într-o mini-piesă de teatru forum pe această temă.

Ce fac voluntarii pentru comunitățile defavorizate?

Biblioteca este și în comunitate, în locațiile și spațiile beneficiarilor, cu activități de popularizare a lecturii, expoziții de carte și povești interactive, jocuri de rol, toate acestea sunt realizate cu sprijinul partenerilor și colaboratorilor.

Un grup de voluntari poposește o dată pe lună, în Centrul de zi ***La Vale*** pentru a le citi povești copiilor defavorizați din cartierul Bădălan, Valea Orașului. Voluntarii își aleg poveștile prin consultarea colecțiilor bibliotecii. La început au fost și mici obstacole, voluntarii au citit povești care le-au plăcut lor, populate de povestitori cu personaje malefice și sângeroase. La sfârșitul orei de lectură, la evaluarea făcută împreună cu coordonatorii programului de voluntariat „Raftul cu Inițiativă și responsabilii proiectului de la Centrul de Zi ***La Vale***, au aflat că există o politică privind orientarea copiilor spre o educație pozitivă, fără violență, oferind un mediu prietenos, încercând zi de zi să amelioreze urmările mediului din care provin copiii, familii defavorizate din punct de vedere material și social.

Vrei să schimbi ceva, vrei să iei atitudine în mod constructiv și nu știi cum să te faci înțeles, voluntariatul în bibliotecă îți oferă șansa de a descoperi ce potențial creativ ai prin participare la cursuri de dezvoltare personală și comunicare și, oportunități și activități de educație nonformală în comunitate.

Copilul, cartea și bibliotecarul

Ada Tăbăcaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Literatura pentru copii reprezintă o adevărată aventură pentru scriitorii care îndrăznesc să scrie pentru cei mici, aceștia străbat o cale lungă, presărată cu suișuri și coborâșuri, pentru că nu e simplu să trezești interesul cititorilor copii. Aceștia sunt deosebiți de cititorii adulți care au experiență de viață mai bogată și chiar dacă nu au căpătat de multă vreme interesul pentru citit, se adaptează cu mai multă ușurință noii preocupări.

Copilul mic ascultă, el nu citește, cunoștințele lui despre viață sunt limitate, îi sunt necunoscute comorile din cărți, de aceea el nu capătă ușor deprinderea de lectură, dorință stârnită de farmecul poveștii. Este atras la început mai mult de imagini decât de text. De aceea cartea pentru copiii de vârstă preșcolară atrage prin imagini frumos colorate cu culori vii, iar textul este scurt, astfel încât copiii să nu se plictisească, ascultând povestea citită de un adult. Nici copiii din primele clase primare nu citesc cu plăcere la început. Părinții, învățătorii și bibliotecarii le trezesc copiilor gustul pentru carte, astfel, cu timpul, ei reușesc să ducă până la final lectura unei cărți. Cei mai mari ar dori să citească toate cărțile din bibliotecă, au prins gustul lecturii chiar dacă nu știu exact care cărți le sunt potrivite vârstei.

Bibliotecarii din secția de împrumut pentru copii au sarcina dificilă de a îi învăța pe copii să se familiarizeze cu cartea, să o respecte în primul rând, să îi formeze ca și cititori, să le dezvolte dragostea și interesul pentru cultură.

S-ar putea spune că literatura pentru copii este o anticameră a marii literaturi. În ea se găsesc rafturi pline de cărți cu pagini lipsă, mâzgălite, cărți având coperte degradate de atâta lectură, cărți de povești de Andersen, Frații Grimm sau Petre Ispirescu, poezii naive, simpliste, fabule sau benzi desenate, scenete pentru serbările de sfârșit de an școlar, apoi colecția de povești nemuritoare, romanele lui Jules Verne, Jack London, R.L. Stevenson, până la *Toate pânzele sus*!, faimosul roman a lui Radu Tudoran sau *Cireșarii* lui Constantin Chiriță. Această încăpere conține literatură depășită, expirată, consumată, depozitată și păstrată din rațiuni sentimentale pentru o anumită vârstă și încă nu se știe câtă carte valoroasă adăpostește și câtă carte care intră în categoria maculatură. Uneori aceasta se reactualizează pentru o nouă generație care intră la școală, tot din postura consumatorului adult de literatură, din perspectiva individuală a părintelui, a profesorului, a educatorului, a bibliotecarului sau a librarului.

La acestea se adaugă listele de lecturi suplimentare impuse sau recomandate de învățători și profesori, elevilor atât din ciclul primar cât și din cel gimnazial. Aceasta literatură pentru copii cât și cea pentru tineret ar putea fi echivalată cu începutul de drum, cărțile pe care se sprijină cultura generală a fiecărui individ, nu atât în cunoștințe, cât mai ales în valori și atitudine, cu alte cuvinte ar fi cărțile formării, ale începutului lecturii.

La târgurile de carte, în librării, la standurile stradale, se observă cel mai bine abundența de carte pentru copii. Editurile din România se întrec în a publica literatura pentru copii, la concurență cu cele din Moldova sau chiar de peste ocean, din S.U.A. Secțiile pentru copii ale bibliotecilor achiziționează în cantități deloc neglijabile diferite și variate colecții, basme, cărți de aventuri, romane, S.F.-uri, povestiri, legende, piese de teatru. Asta pentru că cei mici, copiii, sunt cei mai pasionați și mai statornici cititori de literatură și trebuie pregătiți pentru formarea gustului estetic și contactul cu marea literatură. De aceea, cartea pentru copii este o prioritate în achiziția de cărți ale bibliotecilor publice.

Literatura este folosită ca instrument educativ, de influențare benefică a minții, copiii găsind modele în personajele sau situațiile pe care le întâlnesc în tipărituri. Educatorul cu vocație didactică, precum și bibliotecarul citit și cultivat, poate să inițieze și să dirijeze lectura acestora.

Literatura pentru copii există precum laptele înaintea conservelor, după afirmația metaforică a lui Mircea Sîntimbreanu, „operele valoroase ale acesteia conțin o anumită generozitate părintească, emană prietenie dacă nu caramaderie, apelează la procedee artistice precum: fascinantul, umorul, grațiosul, patetismul, tandrețea, parabola, paradoxul, vitalismul, epica densă ș.a.”.[1]

Note:

1. Vistian Goia, *Literatura pentru copii si tineret*, editura Dacia, Cluj-Napoca, pg. 12.

Început de an și de stagiune al Salonului literar *Axis Libri*

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură, Biblioteca „V.A. Urechia”

Deschiderea noii stagiuni din anul 2015 a Salonului literar Axis libri avut loc joi ***5 februarie*** și i-a avut ca invitaţi pe scriitorii gălăţeni Gheorghe Gurău și Ioan Toderiță. Invitatul special al serii a fost scriitorul Dorin N. Uritescu, născut la Cugir, în localitatea Vinerea, nume de referință în lingvistica românească a ultimelor decenii. Târgovișteanul Dorin N. Uritescu, doctor în Filologie, cunoscut prin lucrări dedicate vocabularului limbii române actuale se înfățișează pentru a doua oară publicului gălățean cu o nouă lucrare de critică, *Portretul la criticii literari români,* apărută la Editura Rawex Coms, în 2015. Gheorghe Gurău s-a prezentat în fața publicului gălățean cu volumul de versuri *„Întâiul și ultimul senin”* apărut la editura Axis Libri în 2014, iar Ioan Toderiță ne-a prezentat volumul de versuri *„Clipa de un an lumină”* apărut la Editura Editgraph în 2014 și volumul de critică literară *„Spațiul vectorial al limbajului literar”*, apărut la aceeași editură Editgraph în 2013. Deschiderea serii a fost făcută ca de obicei de Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia” cu prezentarea fișelor biobibliografice ale celor trei autori.

Despre autori și lucrările lor au vorbit atât colegii noștri, Bianca Mărgărit, Dorina Bălan, Cătălina Popa și a.g. secară, cât și fideli participanţi la salonul literar precum Corneliu Antoniu, Aurel Stancu și criticul brăilean Dumitru Anghel. Momentul umoristic a fost susținut de epigramiștii Ioan Fărcășanu și Vasile Manole. Cuvântul de încheiere a fost rostit de moderatorul salonului literar, scriitorul și jurnalistul Teodor Parapiru. La final au fost oferite, ca de obicei, diplome de excelenţă autorilor protagoniști ai acestei ediții.

În ediția de joi, ***12 februarie*** 2015 au fost invitaţi de onoare scriitorii brăileni Virgil Andronescu, Dumitru Anghel, Dragoș Ionescu și Mihai Vintilă. Poetul și jurnalistul Virgil Andronescu ne propune o nouă carte de versuri, *„Cronica potopului de după Dumnezeu”*, apărută la Editura Zorio din București, cu o prefață de Petre Crăciun și grafică realizată de artistul brăilean Hugo Mărăcineanu și volumul de eseuri *„Foaie de observaţie-jurnalul unei conștiințe”*, apărută la editura Pim din Iași. Dumitru Anghel ne prezintă antologia de critică literară *„O samă de scriitori”*, apărută la Editura Istros din Brăila, în 2014. Dragoș Ionescu ne prezintă un exemplu de trăire prin poezie cu volumul de versuri *„Alter Ego”*. Poetul Mihai Vintilă, se prezintă cu volumele de versuri *„Fiare și oameni”*, apărut la editura Pim în 2012 și *„Ordine în gânduri”*, apărut la aceiași editură în 2013. Cei patru autori lansează la Galaţi și revista și mișcarea literară *„Litera 13”*, ca membri ai colectivului de redacţie. În deschiderea serii a avut loc un scurt program literar artistic, dedicat aniversării poetului Grigore Vieru, realizat de tinerii din Basarabia care studiază în Galaţi, îndrumaţi de profesoarele Adriana Nicoleta Ilie, Carmen Alexandrescu și bibliotecara Ionela Călin de la Liceul Tehnologic de Marină. Recenziile lucrărilor lansate au fost făcute de bibliotecarii Cecilia Manolescu, Mădălina Pană și Lucian Pleșa. Au luat cuvântul vorbind despre autori și operele lor, pr. Eugen Drăgoi, scriitorii Ioan Toderiță, Gheorghe Gurău și Corneliu Antoniu. Epigramiștii Vasile Manole și Ioan Fărcășanu au destins ca de obicei atmosfera cu un calup de epigrame. Scriitorul Mihai Vintilă a făcut și o scurtă, dar relevantă prezentare a revistei *Litera 13*, care apare la Brăila și al cărui redactor șef este. Seara s-a încheiat cu obișnuita sesiune de autografe și oferirea diplomelor de excelenţă de către directorul Bibliotecii, Zanfir Ilie.

Ediția din ***19 februarie*** îi are ca invitaţi pe scriitorii tecuceni Ionel Necula și Grigore Postelnicu și scriitoarea gălăţeancă, născută în Călărași, Katia Nanu. Aflat la a 2-a sa lansare, volumul *„Ochiul de sticlă”*, apărut la Editura Axis Libri în 2013, ne dezvăluie o altă ipostază a scriitoarei Katia Nanu, aceea de autor dramatic, în care valorifică din plin calităţile scrisului său epic și liric (după cum afirma Teodor Parapiru, în cuvântul de întâmpinare). Scriitorul tecucean Ionel Necula, atât de cunoscut gălăţenilor participanţi la întâlnirile care au loc în cadrul salonului literar Axis libri, a revenit la Galaţi cu

volumul dedicat aniversării a 138 de ani de la nașterea poetului Ștefan Petică, dar și cu cel de-al 6-lea volum din seria de documente *Uricar la poarta Moldovei de Jos*, apărut la Editura Amurg sentimental din București, în 2014. Grigore Postelnicu revine la prima sa iubire, teatrul și publică volumul *„În așteptarea precipitațiilor”*, care conține două piese de teatru, una purtând și titlul volumului, cealaltă fiind o „comedie sumbră cu inserții lirice”, intitulată *„Bătuta pe loc în chiote și strigături”*. Deschiderea serii a fost făcută ca de obicei prin prezentarea autorilor de către Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii V.A. Urechia, prin scurte caracterizări biobibliografice. Recenziile lucrărilor au fost citite de colegii noștri bibliotecari, Violeta Opaiț, Simona Haidu, Camelia Bejenaru și Andrei Parapiru. Au fost alături de scriitori și au făcut aprecieri asupra operelor lansate și scriitorii Dan Plăeșu, Viorel Dinescu, a.g. secară și Corneliu Antoniu. Repriza umoristică a fost susținută cu epigrame de epigramiștii Vasile Manole și Ioan Fărcășanu. Cuvântul de încheiere l-a avut ca întotdeauna profesorul, scriitorul și jurnalistul Teodor Parapiru.

Joi, ***26 februarie*** 2015 a avut loc o nouă întâlnire cu cartea, a iubitorilor de carte, seara fiind declarată una vrânceană. Oaspeții evenimentului au fost scriitori veniți de pe meleaguri vrâncene: Costică Neagu și cele două volume ale sale din reperele monografice cu titlul *„Dumineca poporului”*, apărute la Editura Terra, din Focșani, în 2014. Scriitorul Gheorghe Mocanu și-a prezentat cel de-al 5-lea volum al său, apărut la editura Terra din Focșani, *„Trăsnetul lugubru al mărturisirii”*. Volumul prefațat de criticul literar Ionel Necula, însoțit și de cuvântul autorului, a fost lansat pentru prima dată la Zilele Culturii Odobeștene, pe 16 octombrie 2014. Romeo Valentin Muscă s-a prezentat cu lucrarea *„Creștinătate odobeșteană : viața religioasă și lăcașurile de cult între secolele XVII-XXI”*, apărută la Editura Terra din Focșani. În cadrul manifestării a avut loc și prezentarea Cenaclului Literar *„Lumini”*, înființat în urmă cu un an în cadrul Școlii gimnaziale nr. 28 din Galați și lansarea unei plachete de poezii, realizate de elevii din clasele I-IV, ai acestei școli. Recenziile lucrărilor, susținute de Otilia Badea, Roxana Irimia, Catrina Căluian, Camelia Găvănescu și Sergiu Vlădescu au invitat la lectură pe toți cei prezenți în sală și au deschis seria discuțiilor și aprecierilor. Au luat cuvântul și scriitorii Ghiță Nazare, Ionel Necula, Corneliu Antoniu, Vasile Manole și Ioan Fărcășanu. În încheierea serii, elevii membri ai cenaclului literar *Lumini* au susținut un frumos recital literar-artistic, apreciat de toți cei prezenți. Sesiunea de autografe și înmânarea diplomelor de participare a pus punct unei noi ediții literare.

Martie, luna mărțișorului a debutat cu ediția din ***5 martie*** care a fost una specială datorită oaspeților de marcă care au fost prezenți în sala Mihai Eminescu. Binecunoscutul actor Dorel Vișan a fost invitatul nostru la Galați și ne-a făcut onoarea de a susține Conferința cu tema *„Eminescu între geniu, om și sfânt”*. Cu această ocazie a avut loc și lansarea audiobook-ului *Mihai Eminescu - Monologuri celebre din teatrul eminescian*, din care a susținut și un recital. Greutatea momentului a fost dată și de prezența la conferință a celor două personalități de marcă ale orașului Galați: Arhiepiscopul Dunării de Jos ÎPS Casian Crăciun și primarul orașului Galați, Marius Stan. În cadrul evenimentului au fost lansate și prezentate și volumele *Ferestrele oarbe* și *Piatra de eol și alte povestiri*, autor Daniel Corbu, precum și un set cu 15 audiobook-uri intitulat *Mari poeți, mari opere, mari actori*, prezentat de Filomena Corbu, Director al Editurii Princeps Edit. Seara a fost una vibrantă și plină de emoție culturală, încheiată cu satisfacția unei reușite atât de partea organizatorilor cât și a participanților la eveniment.

La ediția de joi, ***12 martie*** 2015 protagoniști au fost: Cezarina Adamescu cu volumul de recenzii *„Întâlniri semnificative”*, apărut la editura InfoRapArt, în 2014, Maria Kogălniceanu cu lucrarea *„N. Carandino - Labirinturi”*, apărut la editura Limes, în 2014 și Ion Zimbru cu volumul *„Tandrețe: Pamflete eterne”*, apărut la editura Sfera, în anul 2014. Un moment deosebit al

serii l-a reprezentat lansarea volumului *„Îmi amintesc de o zi de școală: Călătorie prin amintiri și poezii învățate la școală”* editată de Asociația Italienilor din România, autor scriitorul italian Antonio Rizzo. La eveniment a participat ca invitat special doamna deputat Ioana Grosaru, președintele Asociației Italienilor din România. Expoziția de imagini din istoria, cultura și civilizația românilor de naționalitate italiană, care trăiesc în urbea de la Dunăre, a dat culoare evenimentului și sălii de lectură în care aceasta a fost găzduită.

Joia din **19 martie** a fost una dedicată doamnelor având ca invitate două scriitoare consacrate, Aura Christi și Alina Beatrice Cheșcă și o tânără aflată la debutul său literar, Diana Enache. Cunoscută deja publicului gălățean, scriitoarea și publicista Aura Christi a venit la Galați cu un volum nou de versuri, apărut la editura Tribuna, *„Cineva din noapte. Someone în the night”*. Alina Beatrice Cheșcă ne aduce spre analiză volumul de critică literară: *Mihail Sebastian – o abordare psihanalitică*, iar tânăra Diana Enache, volumul de poezii *„Dor de România”*. Recenziile lucrărilor au fost prezentate de bibliotecarii-cronicari ai Bibliotecii V.A. Urechia, Catrina Căluian, Veronica Strungă și a.g. secară. Sesiunea de autografe a încheiat o altă seară reușită de cultură și literatură.

Ediția din **26 martie** a cuprins lansarea volumelor apărute recent la editura Eikon: *„A unsprezecea poruncă”*, autor Florentina Loredana Dalian, volum de proză ce continuă seria povestirilor din volumele anterioare, scriitoarea Bianca Osnaga, cu lucrarea *„Conștiința tragică eminesciană”*, în care se apleacă asupra interpretării creației poetice eminesciene, Passionaria Stoicescu ne aduce în atenție volumul de versuri *„Regele praf”*, iar Carmen Tănase, volumul de versuri *„Comprimate de timp”*. Epigramistul Vasile Manole se prezintă alături de cele patru scriitoare cu cel mai recent volum de epigrame, *„De voie bună și nesilit de nimeni”*, apărut la Editura Pax Aura Mundi, în 2015. Valentin Ajder, directorul Editurii Eikon din Cluj a făcut o prezentare a ultimelor noutăți editoriale. Deși două dintre autoare nu au fost prezente la lansare, din motive obiective, recenziile lucrărilor au fost prezentate auditoriului de cronicarii bibliotecari Cătălina Șoltuz, Camelia Labeș, Mihaela Pavel, Dafinoiu Spiridon, a.g. secară și Lucian Pleșa. Seara a fost una bogată în umor și epigrame lansate de membri ai Clubului Verva. Au avut intervenții scriitorii Corneliu Antoniu, Gheorghe Gurău, Ioan Fărcășanu, Gheorghe Burlacu și Dan Căpruciu. Aflat de această dată de cealaltă parte a baricadei, Vasile Manole, a fost supus tirului de epigrame ce i-au fost dedicate de către colegii epigramiști.

Începutul lunii aprilie, **2 aprilie** a fost unul cu totul special având în vedere „greutatea” invitatului special al serii, istoricul Cristian Păunescu, consilier al Guvernatorului Băncii Naționale a României, care a susținut o prelegere legată de istoria cunoscută și mai puțin cunoscută a Băncii Naționale a României, la împlinirea celor 135 de ani de existență (la 29 aprilie 1880). Totodată a avut loc și lansarea volumului *Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova*. Florin Popa, viceprimarul orașului Galați i-a oferit distinsului oaspete venit de la București, în semn de stimă și prețuire, *Cheia orașului Galați*, iar Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii V.A. Urechia i-a oferit diploma de excelență.

În contrabalans, epigramistul Dan Căpruciu a fost cel de-al doilea invitat al serii care s-a prezentat cu două volume de epigrame apărute la Editura Pax Aura Mundi: *Pelegrin prin viața mea,* în 2014 și *Epigrame pe turcește,* în 2015. Acesta a fost susținut de colegii epigramiști prezenți în sală printr-o scurtă repriză de epigrame ce i-au fost dedicate.

Și pentru că orice lucru frumos are și un sfârșit, stagiunea începută în ianuarie, s-a încheiat cu această seară, urmând o pauză impusă de perioada Sărbătorilor Pascale.

Toderiță, Ioan. *Clipa de un an lumină.*
Buzău: Edithgraph, 2014

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

Clipa de un an lumină a profesorului Ioan Toderiță este o lucrare lirică, având un titlu de o profunzime cosmică extraordinară, rezultat din alăturarea substantivului *clipa* – o unitate de măsură a timpului - cu o unitate de măsură a distanțelor mari - *an lumină* - chiar dacă anul este tot o unitate de măsură a dimensiunii temporale. Pe de altă parte, alăturarea prin analiză a substantivului *clipa* - care reflectă viața considerată un dat neînsemnat, efemer - la determinantul *de lumină* - ce reprezintă eternitatea unei clipe petrecute în lucirea dumnezeiască, la trecerea noastră spre veșnicie - vine să argumenteze întregul concept al actualului volum de poezie.

Structurată în cinci capitole cu titluri distincte - *Tușele transfigurării, Vers melodic, fredonând, Cultul hain, Suiș în avatar, Pliul conștiinței* - titluri care se regăsesc în denumirile poeziilor, lucrarea, în toată lirica sa, este o corespondență perpetuă între două teme majore ale literaturii - viața și moartea:

Îmi fac bocceaua emigrării,
în timpul veșniciei, când,
din pragul strâmt al înserării,
Mă strigă moartea: Stai la rând!

Poetul dorește să compare timpul ca percepție umană cu trăirile lui existențiale, cu timpul cosmic care nu va fi niciodată un timp real, dar care conduce cu gândul spre eternitate. Folosind un inedit lirism astronomic, eul liric ne așază între cele două lumi, brusc, printr-o sintagmă concluzivă, poziționată, ca și la Ion Barbu, contrar normelor, la începutul discursului, când încă nu s-a spus nimic, și nu la sfârșit, lăsându-ne astfel să rezumăm noi singuri ideile emise:

Va-să-zică!, într-o lume-i altă lume, până unde
stă să nască „găuri negre”, nepăsarea stelei surde,
ce s-a stins, în noi, deodată, și-n adâncuri inelare,
fără nuntă revolută – legământ de ne-mișcare.

Pentru că raționalul este latura forte a unui om cu pregătire matematică, poetul se întreabă cu ajutorul pronumelor și adverbelor interogative pentru a afla caracteristicile și circumstanțele acțiunilor și stărilor, întrebări și evaluări care capătă valențe clar emotive:

Care? Cine? Unde? Cum?
Întrebări monosilabe...
O cărare – ram de-alun,
în pădurea de smaralde.

Folosirea familiei lexicale a cuvântului *fapt* pe care se trunchiază de-a lungul derivării, radicalul suferind mici alterări – fapt/făpt - la care adaugă afixele, fiecare derivat în parte fiind un nou termen creat a cărui clasă morfologică diferă de cea a cuvântului de bază și capătă chiar valoare augmentativă, scoate în evidență echilibrul poetului, iar aliterația rezultată dă expresivitate liricii todericiene.

De fapt, făptașul fură fapta...
Neîmplinirea-i altă faptă.
Făptură, ’nalt împovărată,
înfăptuindu-și vrea răsplata.

Oricâte eforturi am face, se va întâmpla ceea ce ne este predestinat. Este clar că cea mai importantă rămâne trecerea noastră prin toate și împăcarea cu acestea pentru a putea rămâne noi înșine. Domnul profesor poate fi considerat unul dintre cei astfel împăcați, deoarece în viața pe care domnia sa o compară cu o clipă, a încercat să aprindă lumina nu numai în matematică, ci și în domeniul literaturii.

Christi, Aura. *Cineva din noapte = Someone in the night.*
Cluj-Napoca: Tribuna, 2014

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Se spune, și de cele mai multe ori este adevărat, că prima impresie contează. În cazul unui scriitor aceasta este influențată de impactul primului său volum cu cititorii. Poeta, Aura Christi, s-a lăsat „citită” de la prima sa carte în versurile căreia am descoperit și îndrăgit un om simplu cu suflet mare, cald, sensibil și plin de viață.

Astăzi m-am reîntors cu plăcere la acest remarcabil talent poetic.

Noaptea, întunericul, lumina, toamna, iarna, cunoașterea sinelui, trupul, timpul, Dumnezeu, condiția poetului, cuvântul, zidul, iubirea, viața, moartea, viul, frigul, liniștea sunt teme sau subiecte ale poeziilor cu ajutorul cărora poeta transmite trăirile interioare, profunde și nefalsificate, adevărurile sufletești.

Aura Christi are un destin – este poetă - „chiar și-n icnetul de dinaintea morții eu voi rămâne poet” - iar prin ceea ce scrie își croiește (definește) drumul căutării „omului din ea”. *Căutarea de sine, căutarea adevărurilor mari și mici totodată este un drum sinuos*, iar mesajul transmis de poetă este că fiecare dintre noi, indiferent de destin, avem de parcurs același drum: „cobori tot mai încet/până recunoști drumul care ești tu însuți”. Miza incursiunii în arhitectura sufletului este descoperirea umanului, iar reușita stă în puterea spirituală a fiecăruia. Conștienți sau mai puțin conștienți, trăim într-o captivitate, un loc unde nu ne putem ascunde de noi înșine și unde ne putem accepta urâțenia, lașitatea de a alege, micimea sentimentelor, locul unde, dacă avem curajul, putem cădea în genunchi și cere iertare, ca să putem ieși din această captivitate, să aflăm adevărul din noi. Regăsirea și cunoașterea sinelui este una dintre multiplele teme ale poeziilor: „m-arunc în trup ca-ntr-o lavă din care renasc și iar pier... de veacuri pașii mei mă duc spre mine... nu știu să mă apăr de mine... până s-ajung la mine – rătăcesc pe drum tot ce am adunat... ca-ntr-o piramidă mă închid în rătăcitu-mi trup, mă ghemuiesc, mă sfârtec, în mine mă înghesui”, dar poeta nu se pierde ci renaște, se „drămuiește” din tot ce nu a ucis-o: cuvântul, prietenii și foamea de viață. Lumina, viața, viul, iată alte subiecte predominante în poezia acestui volum.

Scriind, poeta învață să trăiască, să creadă, să smulgă „viață vieții”, să investească „sens în lipsa de sens”. Duce o luptă interioară, pe care însă o acceptă fără să se răzvrătească - „i-aș pedepsi, iubindu-i, pe cei care m-au pedepsit”. Iată, tema iubirii e prezentă în poezii, autoarea cade și iubește, iubește și cade, nu face nicio mișcare fără a iubi căci „iubind, poți face ceea ce vrei”.

Zidul este un subiect des abordat în poezii, el fiind uneori soluția - „adu în față un zid”, alteori trupul - „zidul de carne și sânge”, un „zid frumos, viu, fremătând aproape uman”, iar uneori cuvintele formează un zid viu de care cu spaimă fugi, dar ajungi „iar și iar nepregătit” să stai „în fața aceluiași zid”.

Dumnezeu este prezent în aproape fiecare poezie, iar autoarea, deși a primit ceva de neînțeles - „sufletul abrupt”, Îl poartă „noapte de noapte în spate”, urmându-L în „ființă și neființă”, fără teamă, pentru că „cerul era alături de ea și în el era totul”. Dumnezeu ne urmărește „silabisind întunericul”, salvarea venind atunci când reușim să-i distingem pașii „în suavul freamăt rece al materiei”.

Noaptea din „sufletul – prea greu de tot ce a trecut” are culori „pururi bogate” în poezia Aurei Christi, iar întunericul nu este fără de speranță deoarece mereu găsim calea să urcăm „aceeași – luminată – scară”.

Timpul - „litanie peste timp” - nu-i decât „amintire/ incredibilă amprentă a cuiva”, iar „secunda-i osie a ceasului păscut de animalul timpului: enorm, stingher”.

Trupul, templul sufletului, este cel cu care poeta se luptă de când se știe pentru a-i da glas, deoarece are convingerea că versul este cel care-i va tăia respirația, îi va scutura rădăcina și-i va redărui viața.

Întâlnirea cu poeta Aura Christi este din categoria celor esențiale, care produce emoții și în care poți vedea, *în sensul profund și frumos, viața altcuiva*, un alt Univers. Să ne bucurăm, așadar, de această prezență, de un om care schimbă oameni.

Adamescu, Cezarina. *Întâlniri semnificative.*
Galați: InfoRapArt, 2014

Cătălina Popa
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Doamna Cezarina Adamescu este o figură binecunoscută a culturii gălăţene, cu o operă impresionantă, ce acoperă toate genurile literare, rezultatul unei prodigioase activităţi în slujba cuvântului. Prin volumul pe care îl lansează astăzi, completează încă o pagină din calendarul întâlnirilor sale spirituale, de data aceasta numindu-le „semnificative”.

Cartea conţine eseuri critice în care autoarea comentează volume aparţinând fie unor scriitori gălăţeni, fie unor colaboratori ai revistelor literare apărute în Galaţi sau care au publicat la edituri din oraşul nostru. Ea se doreşte a fi o descriere exhaustivă a oraşului de la malul Dunării, din punct de vedere cultural, spiritual, ludic şi umoristic.

Nu întâmplător, lucrarea se deschide cu o cronică despre eseurile danubiene ale domnului prof. dr. Zanfir Ilie, scriitoarea considerând Dunărea drept un reper fundamental pentru oraşul nostru şi fiind fascinată de aceasta, după cum dumneaei însăşi afirmă în interviul de la finalul cărţii, citez: „Dunărea...ce poate fi mai măreţ, mai seducător?” (am încheiat citatul).

În acest cadru conturat de bătrânul fluviu, autoarea enumeră alte opere de maximă importanţă, aparţinând aceluiaşi autor, cum ar fi „Galaţiul în spaţiul cultural naţional”, în care este dezbătut pe larg fenomenul cultural gălăţean şi continuă cu „Faţete ale publicistului şi memorialistului Vasile Alexandrescu Urechia”. Amintirea lui Conu’ Vasile, marele cărturar şi întemeietorul lăcaşului de cultură în care ne aflăm, o motivează pe doamna Adamescu şi îi înlesneşte continuarea cărţii.

Odată creat spaţiul „gălăţean”, de care nu s-ar desprinde niciodată, continuă cu o aparentă antiteză, despre creatoare de literatură din diaspora, precum Elena Buică, Milena Munteanu, Elena Angheluţă Buzatu. Surprinde extrem de bine nostalgia, iubirea faţă de ţară care izvorăşte de printre rândurile volumelor, apreciază demersurile literare în care patria, limba strămoşească şi valorile spirituale ocupă un loc de frunte.

Acordă încredere şi unor scriitori debutanţi, dar talentaţi, precum Elena Georgeta Pruteanu sau Mihaela Oancea, pentru a se muta apoi pe meleag dobrogean, unde îl întâlneşte pe Gheorghe Burlacu-Niculiţel, cu a sa lirică reflexivă, înclinată spre religios, „tămăduitoare de suflete”. Surprinde cu mare finețe mesajul poetic al acestui „peregrin la porţile spiritului”, crezul său artistic şi moral fiind, citez: „Poezia e credinţă şi poetul un profet.”

Un întreg capitol este dedicat literaturii pentru copii, însăşi opera doamnei Adamescu fiind presărată cu lucrări destinate celor mici. De data aceasta, se opreşte asupra unor volume de poezie, proză sau teatru pentru copii aparţinând cunoscutei scriitoare gălăţene Olimpia Sava, în care întâlnim animale, flori, fructe, anotimpuri, zâne, tot felul de elemente care populează universul fascinant şi colorat al copiilor. În acelaşi timp, ne îndeamnă la „terapie prin poveste”, aşa cum spune despre volumul „Raiul în care am fost”, al Dorinei Stoica, sau la feerie în împărăţia liniştii, în cartea Verei Crăciun.

După ce parcurge minunatul univers al copilăriei, autoarea alege să încheie cartea cu un capitol mucalit, intitulat „Umor la mila 80”, în care prezintă câteva volume de epigrame publicate la edituri gălăţene. Epigrama în general, este o specie literară care declanşează râsul, iar felul în care le comentează Cezarina Adamescu stârneşte curiozitatea de a le căuta şi a le citi.

De remarcat este măiestria autoarei cu privire la noţiunile de teorie literară. Evidenţiază spiritul calofil al lui Burlacu-Niculiţel, dar şi prozodia, caracterizată prin versuri inegale şi asonanţe; versificarea pe tonuri eminesciene la Gheorghe Antohi; mijloacele de expresie artistică, limbajul suplu, latura fantezistă, dar şi pe cea didactic-moralizatoare în creaţiile Olimpiei Sava.

Cu lucrarea de faţă parcurgem un adevărat itinerar cultural prin oraşul Galaţi, citim cu drag despre edificiile acestuia, pe lângă care trecem, poate, zilnic, dar mai uităm de ele, copleşiţi de problemele cotidiene. Este de apreciat evocarea lăcaşului de cultură în care ne aflăm, precum şi a manifestării culturale din fiecare joi seara, Salonul literar „Axis Libri”, la care suntem cu toţii părtaşi chiar astăzi.

Pentru toate acestea îi mulţumim doamnei Adamescu, o felicităm şi îi dorim la cât mai multe „întâlniri”!

Andronescu, Virgil. *Cronica potopului de după Dumnezeu.*

București: Editura Zorio, 2014

Elena Ciobanu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Cronica potopului de după Dumnezeu reprezintă strigătul stării de revoltă a poetului, care, în situația socială actuală, fără prea multe bucurii materiale, spirituale și sentimentale, te aduce într-o stare de letargie, chiar muribundă.

Atunci conștiința îți dictează să ceri un ajutor. Dacă persoana visurilor tale nu apare, nu o găsești, prietenii adevărați sunt prea puțini, singurul lucru care îți rămâne este invocarea lui Dumnezeu: „Dumnezeu mi se plimbă prin gură / Știu cum să fac / Să-l aduc / Pe Dumnezeu cu piciorele pe pământ”[1].

Permanentul echilibru pe care poetul speră să-l găsească în sine sau persoana iubită, îl găsește în relația sa permanentă cu divinitatea, oferindu-i o libertate transpusă în poezie, atestând fragilitatea ființei umane, nevoia de alinare și de sprijin: „Noapte de noapte / Îl chem pe Dumnezeu / La patul meu”[2].

Persistența temei potopului, survenită din durerea interioară, dau poemelor un aer sumbru, din cauza singurății și a fatalității. Ele se transformă într-un strigăt devenit vers, în care chiar și nașterea și iubirea sunt poveri greu de suportat, într-un eu care nu-și găsește alinarea.

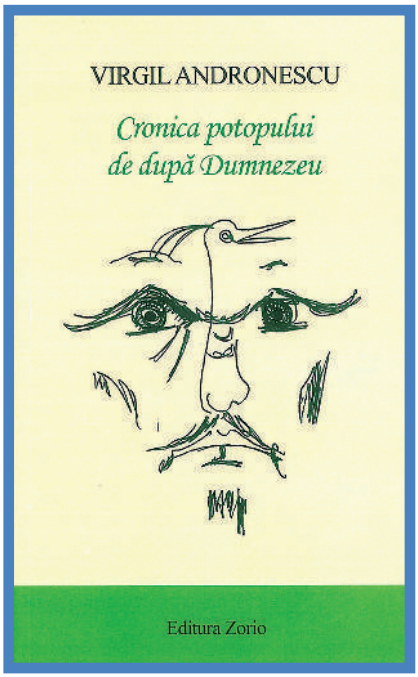

Experimentând pe sine nefericirea, încercând totuși să-i dea o formă poetică, în care cuprins de o disperare mută, lipsit de ajutor, într-un strigăt neauzit de nimeni, într-o lume fără frumusețe, poetului nu-i rămâne decât așteptarea finală a apropierii potopului: „Chipul blând din icoane / Implacabilul său destin / Refugiindu-se lăuntric / Unde tot îl mai așteaptă pe Dumnezeu / Și trecerea potopului”[3].

Descriind poetic finalul inevitabil al ființei umane, propriu unui om meditativ, cu o sinceritate dezarmantă, poetul își gestionează sentimentele, transfigurându-și stările lui sufletești aflate în diferite stadii: „Navighează cu el prin el / Scriind / Cronica salvatoare de dinaintea potopului / De după Dumnezeu / Dar și trecerea dezastrului / Aproape fatal!”[4].

Poezia sufletului zdrobit de disperare, de iubire neîmplinită, te face să te strecori printre lucruri definite prin potopul evenimentelor din zilele noastre, asemenea unui fluture printre picăturile de ploaie, iar poetul folosind versul alb te trimite în hăul fără fund al platitudinii, în care mai există visători și în care timpul le va rezolva pe toate: „Necunoscutul / Pe el îl cunosc / Se numește / Timp. / Arestați-l / El e hoțul / Viselor mele / Puneți-i / Numărul... / Infinit! / Încarcerați-l dincolo de lume!”[5].

Note:

1. Virgil Andronescu, *Cronica potopului de după Dumnezeu*, Editura Zorio, București, 2014, p. 17. (*Aură de cer*).
2. Op. cit., p. 49. (*Dumnezeu la patul meu*).
3. Op. cit., p. 83. (*Cronica potopului de după Dumnezeu*).
4. Op. cit., p. 83. (*Cronica potopului de după Dumnezeu*).
5. Op. cit., p. 85. (*Necunoscutul*).

Anghel, Dumitru. *O samă de scriitori.*
Brăila: Istros, 2014

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Dumitru Anghel apare ca o personalitate enciclopedică şi captată de surprinderile nuanţelor vii, dovedind o forţă sintetizatoare pe măsura creativităţii celor luaţi în obiectivul criticii sale literare. Născut la 23 august 1939 într-un sat din câmpia Teleormanului, martorul vremurilor de atunci încoace poartă asupra sa spiritul de cotitură al României, descoperind ţării noastre un timp mai bun decât cel experimentat - acela al aşezării artei în reflectarea liberă, constituită prin adaptare bine-realizată referenţial. Cărţile sale reprezentative sunt asumări ale românităţii focalizate asupra delimitărilor şi conexiunilor brăilene, Brăila fiind, în cazul de faţă, spaţiul sensibil primordial. Aşa pot fi exemplificate: **Portrete în aquaforte**, **Cetăţeni de Onoare ai Brăilei**, **Brăila muzicală**, **Portrete cu variaţiuni pe contrapunct**, **Jurământul Euterpei**, **Portrete în clar-obscur**, **Reverenţe critice**, **Recensa rediviva**, şi **Critica literară şi muzicală**.

Volumul literar-critic **O samă de scriitori**, deşi cuprinde unsprezece secţiuni distincte, indică atenţia prevalentă a lui Dumitru Anghel spre abordarea literaturii brăilene, fapt materializat pe mai mult de o jumătate din întinderea cărţii. Este prezentă o dedicare profundă pentru articulaţiile culturale vitale din regiunea amintită, ca o fină interferenţă cu melomanul înnăscut, exprimat prin simfonia armonioasă a deschiderilor empatice. Criticul de artă manifestă o personalizare autoritară în domeniu, cu succes adusă la zi. Aşa cum se susţine finalmente, *„(...) Medierea vieţii printr-o concepţie nouă despre om şi literatură, despre literatura conceptelor germinative, este semnul şi scopul cronicilor acestui prodigios cronicar brăilean [...] (p. 488, jos).”*

Însuşi titlul volumului lui Dumitru Anghel, **O samă de scriitori**, face trimitere la **O samă de cuvinte** a lui Ioan Neculce, ceea ce şi probează nervul cronicăresc-obiectiv, axat pe surprinderea evenimentelor, dar şi angajamentele adânci în subiectivitate, ce furnizează coloritul incitant al lecturii. Evoluţia arborescentă a gândului literar românesc e, de asemenea, figurată încă de pe coperta lucrării, imaginând o înrudire spirituală organică, oricât de aparent-paradoxală, a scriitorilor şi poeţilor României. Bisturiul observaţiei eficiente, zvâcnind a impact intuitiv frust, permeează la orice pas discursul critic. Considerându-l în atenţie pe scriitorul Valentin Popa, literatul conchide în legătură cu **Serata crăiţelor**, romanul acestuia: *„[...] Ineditul prozei domnului Valentin Popa, deşi virusată de sindromul „literaturii de sertar”, se fixează în romanul* **Serata crăiţelor**, *ca de altfel şi în* **Papagalul şi revoluţia**, *într-o lume foarte autentică, în ciuda bizareriilor de tot felul, dar pulsând de energii, multe negative, malefice sau stranii, dar explodând de vitalitate (p. 88, jos).”* Tot aşa de personalizator este cu toţi cei abordaţi evaluativ, fapt ce nicidecum nu poate fi numit o rutină sistematică. Extrem de pitoresc devine observatorul literar oricând conjunctura analizată îl sprijină, aşa stând lucrurile şi cu volumul liric intitulat **Solie**, al poetului Viorel Dinescu: *„[...] o mitologie lirică săpată în piatra sculpturilor antice şi în verbul divin al* ***Mioriţei****, perlă a creaţiei populare pe care Viorel Dinescu a ... transhumat-o de pe colinele molcome ale Vrancei până în unda vijelioasă a Dunării de Jos, în ritmul de granit al limbii române, cu parfum de arhaic stilizat şi în armonia sonoră a monorimei populare [...] (p. 324, al. 2).”*

Consideraţiile din finalul acestei etnografii critice, **O samă de scriitori**, reunesc aspecte ce converg spre un românism prietenos, atât dinspre Dumitru Anghel cât şi dinspre cei marcaţi de impactul scrisului său. Oricâte aprecieri se formulează acolo, sinceritatea stabilă din spatele lor aduce adevărata completare pentru un cronicar prea modern ca să fie încadrat în vreun sistem sau curent anume. Însuşi mesajul său, activ prin spontan şi inefabil, este coroana ultimă a acestei critici literare.

Necula, Ionel. *Ștefan Petică.*
Râmnicu-Sărat: Rafet, 2014

Simona Haidu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Pornită din impulsul de a suplini un gol destul de mare în studiile literare românești, monografia dedicată de către domnul Necula poetului Ștefan Petică trece, încă dinainte de a fi scrisă, printr-un proces de restrângere a propriului domeniu de cercetare, odată cu apariția, între timp, a excelentei monografii semnată de către Eufrosina Molcuț: „Ștefan Petrică și vremea sa”. Atrăgând atenția asupra acestui aspect încă din prefață, autorul își prezintă lucrarea mai degrabă ca pe o completare a monografiei apărute anterior, complementară prin aceea că oferă cititorilor noi informații cu privire la viața socială a poetului. O altă avertizare a autorului, pe care o vedem strecurată și în alte părți ale monografiei, aproape ca un refren, este lipsa unei ediții care să acopere toată publicistica poetului, considerată a fi vastă în ziarele vremii și importantă. Autorul atrage deci atenția că studiile critice destinate poetului Ștefan Petică nu sunt nici pe departe încheiate, nici măcar cu apariția acestei a doua monografii și a ediției de scrieri deja existente.

Monografia domnului Necula acoperă trei mari zone ale formării sociale, morale și literare a poetului: viața sentimentală, viața socială – continua sa luptă pentru a ocupa o funcție importantă în mișcarea politică a socialismului, și viața sa intelectuală remarcabilă. Toate aceste trei componente sunt dominate, după cum bine remarcă autorul, de către un idealism pur, care dă caracterul unic al viziunii poetice pe care Ștefan Petică a avut-o în toată scurta sa existență pe acest pământ. Această viziune dominantă a poetului este cu siguranță motivul pentru care autorul își numește monografia „Evadarea în iluzie”, sintagmă care pare să arunce o lumină pozitivă asupra unui termen care altfel ar putea părea peiorativ: „idealism”. Această sintagmă joacă de altfel un rol crucial în descrierea abordării domnului Necula, prin aceea că surprinde filonul pe care este structurat întreg studiul: modalitatea în care raportarea deseori greșită la realitățile sociale și dezvoltarea politică a țării – deci, inclusiv, a propriei dezvoltări a autorului, cel puțin din punct de vedere al carierei – a contribuit la șlefuirea universului poetic simbolist al poetului, un univers unic pentru vremea lui.

Umplerea golurilor existente în studiile literare dedicate deja poetului se face printr-o riguroasă muncă de cercetare, autorul mergând atât de departe încât reușește să anexeze lucrării chiar și certificatul de deces al poetului, prilej pentru a surprinde o ironie a sorții care poate fi mai mult decât o coincidență – faptul că martori ai decesului au fost, ca și în cazul lui Eminescu, persoane care nu au putut semna decât utilizând amprenta.

Bineînțeles, autorul nu se oprește aici, ci oferă o privire de ansamblu asupra situației în care studiile dedicate poetului se află în momentul actual, recenzând și scoțând în evidență cele mai bune eseuri și lucrări existente, dar trecând în revistă un număr rezonabil de lucrări publicate în toate zonele țării.

Surprinde la această monografie și ampla privire pe care autorul o acordă vieții personale și familiale a poetului, greutățile financiare peste care a trecut totuși întotdeauna păstrându-și coloana vertebrală, dorința de a-și impresiona tatăl, precum și continua sa implicare în viața politică, în care a pătruns pe poarta, atât de des frecventată de către tinerii intelectuali în epocă, a socialismului. Erudiția sa, cunoașterea limbilor clasice precum și a celor moderne, precum și retorica excelentă l-au propulsat în vârful inteligheției socialiste a vremii. De aici probabil vine și îndemnul domnului Necula de a se publica în cele din urmă întreaga operă publicistică a autorului, la fel cum publicistica lui Panait Istrati, de exemplu, este cunoscută publicului larg mai ales datorită volumelor „Panait Istrate – trei decenii de publicistică”, scoase la Editura Humanitas.

Rizzo, Antonio. *Îmi amintesc de o zi de școală = Mi ricordo di un giorno di scuola.*

București: Asociația Italienilor din România, 2014

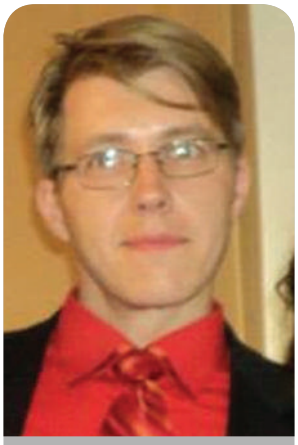

Lucian-Florin Pleșa
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Deși mă socotesc printre cei mai tineri de la acest eveniment, nu pot să îmi ascund bucuria de a avea printre noi, astăzi, unul dintre discipolii marelui profesor Umberto Eco.

Proiectul prezentat astăzi de domnul Antonio Rizzo și intitulat *Mi ricordo di un giorno di scuola : Viaggio nella memoria, attraverso le poesie imparate a scuola : quaderno 1 - Îmi amintesc de o zi de școală : Călătorie prin amintiri și poezii învățate la școală : caietul 1* reprezintă o frumoasă antologie de opere lirice aduse, cu acest prilej, în atenția publicului din România. Cititorul român, familiarizat cu nume precum Alecsandri, Bolintineanu, Arghezi sau Coșbuc încă din ciclurile primar și gimnazial de învățământ, are acum ocazia să patrundă în universul școlar italian, reușind a remarca la fiecare vers mireasma limbii italiene vechi.

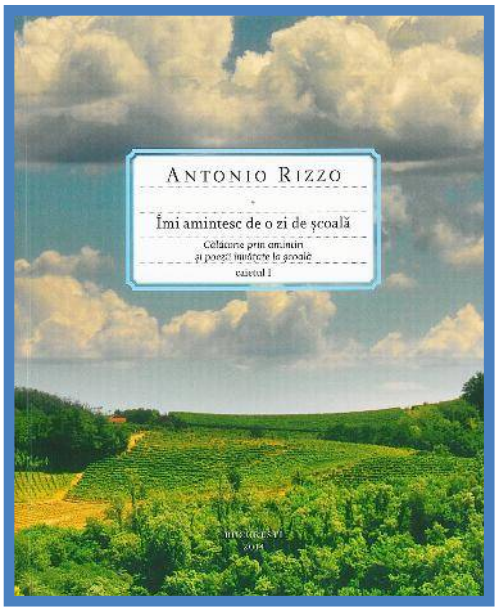

Caietul 1 pune reflectorul pe 5 autori italieni și 17 poezii memorabile, ultimele două într-o dulce limbă latină. Specialist în semiotică, domnul Antonio Rizzo aplică un discurs ce îmbină însemnările intime cu analiza didactică, notele și sentimentele personale cu ochiul critic al profesionistului în literatură și artă. Datorită bucuriei de a semnala forma limbii literare florentine din secolul al XIX-lea, aș îndrăzni să numesc ediția acestui *caiet 1* drept una „bilingvă și jumătate”. Printre autori se numără antiromanticul și inabordabilul Giosuè Carducci cu a sa poezie istorică; sofisticatul, complexul dar și controversatul Gabriele D'Annunzio; suferindul și pesimistul Giacomo Leopardi – cel care „culege, într-o manieră magistrală, fascinația a tot ceea ce s-a născut pentru a dispărea” dar și inocentul cu suflet de copil, Giovanni Pascoli, care „se minuna de tot ceea ce vedea, descoperind măreția în lucruri mici și gingășia în lucruri mari”. Mai mult, „Datorită poeziilor sale, poezia italiană se eliberează de rigiditatea tradiției, pentru a reveni la lucrurile simple, la natură, până la cele mai umile animale și la cele mai mici plante, ca și cum de-abia fuseseră descoperite de ochiul omului.”

Gândită și construită ca o navigare din „punct în punct”, istorică, sau ca o călătorie dedicată poeziei italiene, opera este catalogată, fin și ironic de către autor, ca o „hoinăreală în joacă”, alegerile făcute într-aceasta fiind absolut personale. Autorul ne promite că seria *Caietelor* va continua, oferind deopotrivă informații și sentimente publicului iubitor și doritor de familiarizare cu această frumoasă limbă: „o carte, *un Caiet*... o provocare.”

Și pentru că în al său *concludendo*..., domnul Antonio Rizzo ne invită să parcurgem fiecare propriul itinerariu, dați-mi voie să citez din Giosuè Carducci, recomandând cu bucurie lucrarea:

„E Pan l'eterno che su l'erme alture
A quell'ora e ne i pian solingo va
Il dissidio, o mortal, de le tue cure
Ne la diva armonia sommergerà.”

Zimbru, Ion. *Tandreţe.*
Bârlad: Sfera, 2014

Simona Ioan
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

De la un volum la altul, performând în rostire şi construcţie, Ion Zimbru ne convinge tot mai mult că este un poet cu o individualitate distinctă care ne surprinde cu fiecare apariţie editorială.

De această dată ne propune spre lectură şi studiu – pamfletul. Una dintre definiţiile pamfletului este: „creaţie publicistică în proză sau versuri, de proporţii reduse, cu caracter satiric în care sunt biciuite aspecte negative din viaţa societăţii”, iar în versiune zimbriană pamfletul „este un instrument de apărare împotriva nesimţirii şi a imbecilizării / imbecilităţii timpului prezent.”

Pornind de la Mihai Eminescu, cel care a deschis drumul pamfletului în literatură cu versuri celebre care se adaptează perfect şi la vremurile pe care astăzi le trăim, autorul atacă efervescent şi curajos diverse aspecte ale realităţii contemporane: viaţa politică, tabieturi, moravuri, tendinţe.

Totodată, este şi un bun explorator al vieţii şi întâmplărilor cotidiene, unde ridiculizează personajul politic, politicianul definit ca perfid şi fals, citez din „Sunt ales sau condamnat la locul de muncă”: *Sunt imbecil, dar sunt ales..../chiar dacă n-am nimic sub fes. / Sunt primul „deci” şi „aşadar”... mănânc reforme cu muştar / şi am dureri în fund şi în cot/de-acei ce merg (voioşi) la vot.*

Titlurile pamfletelor sunt sugestive, spre exemplu „Nişte discipoli între / rupţi de muncă”, „Nemernici hâţânaţi de libertare” sau „Ca broasca la sudură”, ce constituie o caricaturizare a lăcomiei oamenilor, a guvernanţilor îmbuibaţi şi înavuţiţi de pe urma prostiei poporului.

Construcţiile lexicale folosite în pamflete au o imensă forţă imagistică şi de sugestie care se developează într-o fotografie a realităţii pe care o trăim. Topica este surprinzătoare, creând un joc poetic după propria regulă a autorului: citez din „Cicisbei şi vuvuzele”: *Doamne, câte vuvuzele în autobuzul 9, / semi/îmbrăcate strașnic, veștede ori înflorite.../croncănesc, fac 13-14 și, cu mâinile amândouă, gâdilă și navighează...* sau, în „Criză de curent continuu”: *O lady între șapte vârste, cu capul gol și mititel, / auriferă, guralivă și mirosind a ostropel, / sedusă și abandonată, sulemenită violent.../ zbiară-n tramvai, acidulată: închideţi geamul, că-i curent.*”

Altfel zis, nimic nu este gratuit, totul are corespondenţă cu o realitate, în care, din păcate sau din fericire – depinde de punctul fiecăruia de vedere - trăim.

Opinia autorului faţă de societate şi de cei din jur se desprinde clar din „Minciuni de dulce şi adevăr de post”, citez:

Se înmulţesc duşmanii chiar acum. / fac pentru ei risipă de parfum.

Şi îi aştept. Şi îi conduc în gări. /şi le trimit mereu felicitări.

Fac semnul crucii, zilnic pentru ei. / mă duc la ei cu pupăza din tei.

Şi le-o citesc, dar li se face rău.../(ce grea e bojdeuca din Ţicău!)

Habar nu au duşmanii că nu pot/ să-mi vindece durerile din cot,

Să-mi mute drumul scris până la cer,/ bătut cu pietre scumpe şi mister.

S-a terminat duelul. Înţeleg/sunt ultimul învins rămas întreg...

S-aude o părere că nu sunt.../şi norii ce aproape-s de pământ...

E limpede şi simplu: sunt mai viu/ decât când fost-am cel născut târziu...

Ce bine-mi face moartea înainte/ de a fi tăiat aiurea de cuvinte.

Distinşi cititori, vă las plăcerea de a lectura rândurile şi printre rândurile poetului Ion Zimbru, pe care îl felicit pentru felul în care spune lucrurilor pe nume.

Cogălniceanu, Maria. *N. Carandino. Labirinturi.*
Cluj: Limes, 2014

Andreea Iorga
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Prin publicarea volumului biografic „N. Carandino. Labirinturi”, doamna profesor și scriitor Maria Cogălniceanu face într-un fel dreptate unei personalități marcante a spiritului cultural brăilean. Cartea, apărută la cunoscută editura clujeană Limes, al cărei director, dl. Mircea Petean, este și un consecvent prieten al bibliotecii, prezintă în 230 de pagini o poveste de viață spumoasă, cu adevărat dramatică pe alocuri, a unui scriitor interzis de toate dictaturile, de la regimul Antonescu până la cel comunist.

Memorialistul, cronicarul dramatic și plastic, traducătorul și scriitorul brăilean Nicolae Carandino a urmat Liceul Nicolae Bălcescu din localitate, apoi cursurile Facultății de Drept și Filosofie din București, unde i-a avut ca profesori pe Istrate Micescu și Nae Ionescu. Atinge vârful carierei în perioada celui de-al doilea război mondial, 1938-1944, când ocupă funcția de vicepreședinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști alături de Zaharia Stancu și apoi în 1945, când, pentru o scurtă perioadă, este numit directorul Teatrului Național București. Din această funcție, are curajul de a-l susține pe concitadinul său evreu, Mihail Sebastian, promovând piesa „Steaua fără nume” sub pseudonimul Victor Mincu.

Din punct de vedere politic, a simpatizat cu partidul lui Maniu și a condus multă vreme gazeta Partidului Național Țărănesc, „Dreptatea”. Această activitate l-a adus în vizorul autorităților comuniste, care îl vor „gratula” cu ghilimele de rigoare cu mulți ani de închisoare și de domiciliu forțat prin locuri pustii și uitate de lume.

S-a bucurat de faima unui Casanova, fiind considerat unul dintre marii cuceritori ai timpului său. După eliberarea din închisorile comuniste a avut legături cu mai multe actrițe, cea mai durabilă cu Olimpia Zamfirescu, cea care i-a fost alături după ieșirea din iad. S-a căsătorit cu una dintre cele mai frumoase artiste ale vremii, Lili Carandino, pe numele de domnișoară Gușilă, fiica profesorului clasicist cu același nume.

Din 1964, N. Carandino va preda mai multe cursuri la Școala Populară de Artă din Brăila, unde va fi asaltat de mai multe tinere aspirante la gloria scenică. Are relații cordiale și cu nepoata filosofului Constantin Noica, Simina.

Scriitorul se destăinuia într-un interviu: „Am scris toată viața, am scris ceea ce am gândit, nu am scris invers niciodată. Și cu toate riscurile. Între a scrie ceea ce cred și a tăcea, am ales întotdeauna prima variantă. Pentru că se știa că eu spun adevărul și numai adevărul, că nu simulez. Era un lucru greu, totuși.”

Materialul biografic este cules de autoare chiar din cele o sută de volume din arhiva CNSAS pe numele lui N. Carandino. De aici s-a putut reconstitui atmosfera literară de la București, bârfele și zvonistica epocii și a vieții literare românești din acea vreme. „Carandino a supraviețuit printre dărâmături, capcane, anchete, filări, percheziții, confiscări de manuscrise, suspiciune.”

În partea a doua a lucrării se prezintă corespondența lui N. Carandino cu prieteni și personalități ale vremii, cum ar fi Simina Noica, Pia Zamfirescu, Ștefan Baciu, Dumitru Panaitescu Perpessicius, cu sora sa sau cu ambasadorul României în Grecia, Ion Brad.

Prin această lucrare, doamna Maria Cogălniceanu ne prezintă o personalitate de excepție a Brăilei, „exponent al stilului ironic, genial, creativ, zeflemist, vizionar și perspicace. Un om de mare noblețe a inimii.”

Îmi permit să recomand cartea atât pentru valoarea ei documentară și literară, cât și pentru ceea ce reflectă ea, adică autenticitatea unei existențe și experiențe individuale situată între dragoste-creație și exil.

Vintilă, Mihai. *Fiare și oameni.*
Iași: Pim, 2012

Camelia Găvănescu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Înscris în generația versului cât mai liber cu putință, poetul Mihai Vintilă își eliberează creativitatea de rigorile convenționalului, dar și de excentricitățile sterpe ale postmodernismului, construind o direcție ce se polarizează foarte bine, la noi, între ermetismul resuscitant al lui Nichita Stănescu și anecdoticul inovativ promovat de Marin Sorescu. Până acum îl recomandă volumul debutului „Primii Pași”, deoarece următoarele două nu-s pe terenul literaturii, ci evidențiază profesia de economist aflată la temelia carierei sale. Într-adevăr, artistul brăilean verifică efectiv afirmația prietenului său, poetul Virgil Andronescu: „Mihai Vintilă este un poet cerebral, poeziile sale sunt scrise cu logică și crez” (p. 87, al. 2).

Așa stau lucrurile cu lucrarea „Fiare și oameni”, înclinată totuși spre lapidaritatea sentențioasă a haikuului japonez. Sensibilitatea comunicării este una ambivalentă, realitatea constituindu-i-se în întâmpinare. Înscenarea mondenă, umoristică sau dureroasă alternează la tot pasul, deși o reflecție de profunzime ameliorează ambele tendințe. Eul liric îi amintește constant lectorului despre creația într-o lume contrafăcută, precum în poezia Lumea: „Se trag sfori/ Sunt sfori/Lumea e o întreagă/Sală de teatru/Păpușari vechi, păpuși noi” („Și vinovați sunteți voi” (pag. 15)

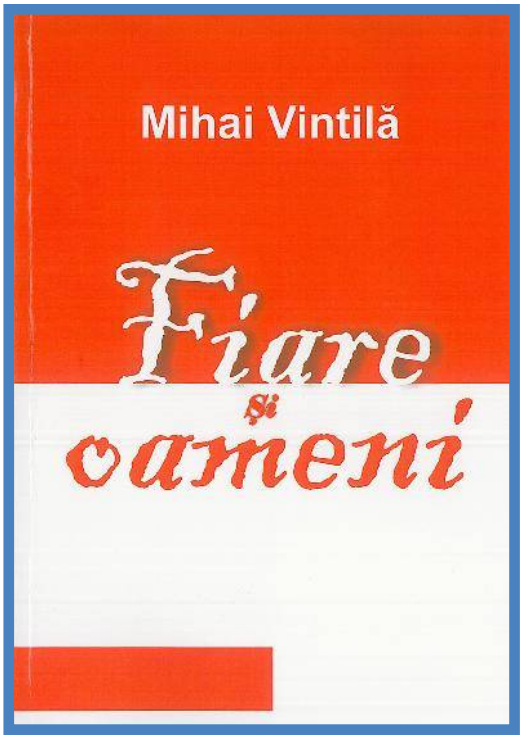

Pe de altă parte, viața ca vis este o temă bine dezvoltată. Visul provine la Mihai Vintilă, din prelucrarea voalată a formelor ființării concrete din om. Este o *contraparte* ce trebuie plătită spre liniatura ultimă a destinului ce unește umanitatea, izbăvind-o simultan de superficialitate și tragedie, adică de transformarea în fiare: „S-a colorat cerul de vise/ S-au stins minute de viață/ S-a dus de unde venise/ Spre cealaltă față” (din „Soarele la asfințit”, strofa a doua, p. 34).

Predomină în creativitatea aceasta o înțelepciune *butadică* a formulărilor lapidare ce nu lasă loc amplitudinii afective, tema dragostei fiind doar insinuată pe departe. Nu s-ar spune, însă, că lipsește complet, dar este mai mult încântarea din fața persoanei iubite : „Mă încălzește/Căldura răsuflării tale/ Și zborul/ Zâmbetului meu/Ce se odihnește/ Obosit în bucurie/ Pe-a ta margine de pleoapă (din „Căldura ta”, p. 21).

O lirică a încercărilor discrete spre a ajunge la lumină se revelează în volumul „Fiare și oameni” iar poetul așteaptă din plin, împreună cu prietenul său în domeniu, Virgil Andronescu, inversarea noțiunilor din titlu prin revenirea la sursa de întâietate a umanității, fiindcă aceasta-i suficient de persuasivă. După spusele criticului său: „Pledoaria e sigură și invincibilă. Nu am decât o singură întrebare, de ce „Fiare și oameni” și nu viceversa?” (p. 87). Răspunsu-i dat în chiar funcționalitatea întrebării din contextul ei anterior, descoperirea laolaltă cu Mihai Vintilă despre „sigur și invincibil”, dorite să reunească exclusiv oamenii, nicidecum altfel.

Manole, Vasile. *De voie bună și nesilit de nimeni.*
Galaţi: Pax Aura Mundi, 2015

Mihaela Pavel
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Când spunem Vasile Manole, spunem Salonul Literar „Axis Libri” dumnealui fiind membru permanent al acestuia, spunem râs și bună dispoziţie. Alături de alţi confraţi de breaslă este observator atent a tot ceea ce se petrece și are totdeauna ultimul cuvânt (omul care stinge lumina – am zice), având la îndemână dibăcia de a îmbrăca în zâmbete tot ceea ce scrie și grăiește.

Dintr-un unghi de vedere, așa cum spunea Swift și citez „s-a ajuns la concluzia că râsul îl face pe om mai afabil, mai sociabil, mai rezonabil. Prin urmare, cei care creează umor își îndeplinesc și o «**datorie cetățenească**», dăruind societății bunuri menite să provoace, alături de toate lucrările literare și artistice, bucurii. Bucuria e un factor deloc neglijabil în alcătuirea interioară a omului iar surâsul e o clapă indispensabilă a claviaturii noastre morale”. Așadar cu **„datoria cetățenească”** îndeplinită, Dl Vasile Manole (și spun asta în deplină cunoștinţă de cauză) voi face câteva referinţe pe marginea lucrării dumneavoastră „De voie bună și nesilit de nimeni”.

Volumul apărut la Editura Pax Aura Mundi în anul 2014 te îmbie să-l citești de cum îi privești coperta inspirat realizată de Dl Florian Doru Crihană și ilustrată de dumneavoastră cu următorul catren :

Dragostea s-a conturat
Și-i normal un mariaj,
Mirele e timorat
Dar pistolu-i dă curaj!

La o simplă privire a graficii cred că la fel de bine se potrivesc și alte versuri ale scriitorului în ale genului epigramist:

„Femeia – Cu ea să nu te pui”:
Tânăr și cuceritor
A căzut la „datorie”,
Ca oricare muritor,
Simplu, prin căsătorie.

Cu un „cuvânt înainte” al doamnei Cezarina Adamescu intitulat „Un surâs în colţul gurii” ne familiarizăm pe larg cu tematica celor 23 de capitole ale lucrării și al celor aprox. 800 de epigrame pe diferite teme : dragoste, bărbaţi, femei, elevi, profesori, tranziţie, oameni de seamă, personalităţi gălăţene care s-au lansat la „Salonul Literar - Axis Libri”, politică și politicieni, minifabule.

Voi face referiri cu exemplificări doar la câteva dintre capitole.

În capitolul intitulat **„Elevi și profesori”** toate problemele educaţionale sunt luate în vizor, autorul constatând se pare cu amărăcine că misiunea tinerei generaţii e să transforme iluziile înaintașilor în decepţii.

Și pentru că la volanul istoriei ajung adesea și oameni fără „permis de conducere” în epigrama **„Tradiţie și speranţă”** scriitorul dă seamă despre timpul în care destinul a ales să trăiască, neputând împiedica răul.

În catrenul **„Inerţia-n România”** din capitolul **„Politică și politicieni”** Dl Manole amintește parcă de orchestra de pe Titanic, care continuă să cânte în timp ce vaporul se scufundă în oceanul de mizerie al elitei de la bord.

Orchestra nu ne cântă ca să uităm că ne scufundăm, ori ca să ne scufundăm mai ușor, ci ca să nu uităm că ne scufundăm. Citez:

De-un sfert de veac se fură
În deplină libertate,
Însă nimeni nu se-ndură
Să se-oprească, că nu poate.

O carte neîncadrabilă unei tematici anume, unui singur subiect, este scrisă într-un registru de gamă majoră cu transferuri imprevizibile de teme, emoţii, revelaţii și reacţii sufletești.

Scriitura sa este ultra concentrată în adevărate pilule care pot vindeca spiritul dezabuzat de plictiseală, de stres și chiar de lipsa de speranţă, o formă de a ţine pasul cu realitatea tradusă într-un comic acid și inteligent care să funcţioneze mai abitir ca alte zone ale comicului pe post de oglindă.

Știe cum să ne pătrundă în suflet, cum să creeze stări de armonie sau cum să satirizeze cât mai fin omul cu defectele sale. Îl definește și îl reprezintă calitatea de a fi admirabil.

„Să preţuim un astfel de efort al unui epigramist și umorist încercat la marele foc al spiritului, cel care arde dar nu lasă nici un pic de cenușă”. Sunt cuvintele D-nei Cezarina Adamescu de pe coperta a 4-a a lucrării.

Literatura, între minune și știință…

Chește, Alina-Beatrice. *Mihail Sebastian, o abordare psihanalitică.*

București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2014

Cred că nu se putea o personalitate mai potrivită pentru hermeneutica unui scriitor atât de hipersensibil, de delicat precum Mihail Sebastian. Dar am fi nedrepți dacă am spune că numai hipersensibilitatea unei poete precum Alina Beatrice Cheșcă ar fi cea care analizează viața, opera unuia dintre cei mai interesanți scriitori interbelici, deoarece rigoarea științifică chiar primează în acest volum, poate chiar devenind sufocantă…

Oricum, într-adevăr, este o abordare inedită, mai mult decât convingătoare chiar și pentru scepticii care marginalizează o astfel de metodă de critică literară, cea psihanalitică, în strânsă legătură cu biografismul… Și acești sceptici ar trebui să accepte acest adevăr al întrepătrunderii operei literare cu viața măcar când însuși scriitorul recunoaște sau teoretizează această legătură. Ceea ce se întâmplă pe deplin în cazul lui Mihail Sebastian. Scrie Alina Beatrice Cheșcă: „În scopul unei abordări psihanalitice a operei lui M. Sebastian a fost absolut necesar să descoperim și să înțelegem toate aspectele biografice ale omului și scriitorului și cum se regăsesc acestea în opera sa, căci, așa cum a afirmat Cornelia Ștefănescu, „pentru un autor ca Mihail Sebastian, biografia este importantă dat fiind că opera lui nu este decât un act complementar vieții. Viața constituie pentru el o experiență de cunoaștere care se justifică în scris.”[1] (p. 165)

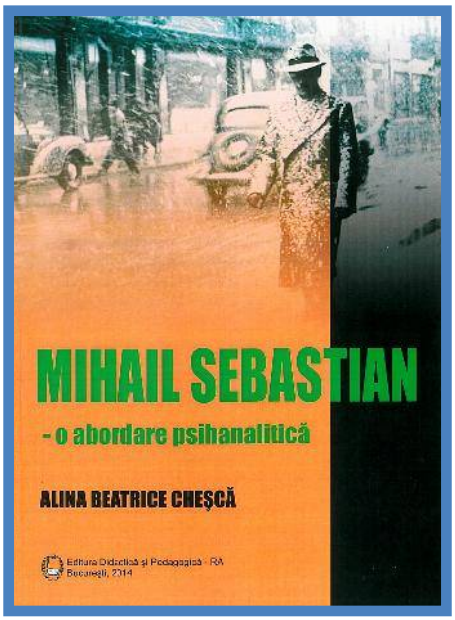

Și Alina Beatrice Cheșcă nu se oprește doar la un Freud (care nici nu se potrivește lui Sebastian în ceea ce privește teoria oedipiană, aici aplicându-se teoriile lui Alfred Adler, Otto Rank și Ian Suttie) Jung și Lacan, ci analizează și teoriile celor amintiți mai sus, dar și ale lui Fromm, Karen Horney, Melanie Klein, Otto Kernberg, Gaston Bachelard ori Heinz Kohut. De aici până la schițarea schemei de lucru nu a fost decât un pas, oprindu-se la următoarele titluri, care urmează niște concepte considerate indispensabile: **Frustrarea, Narcisismul, Eros și Thanatos**. Toate acestea suprapuse epocii istorice și mentalității, imaginarului care dirijau comportamentul oamenilor simpli, dar și al personalităților… Și aici ne referim la un Nae Ionescu, la un Camil Petrescu, care sunt surprinși în ipostaze care ne fac să ne îndoim de multe certitudini, printre care și inteligența adevărată a speciei umane. Dar dacă nu „rupem” gândirea de epoca care o formează, putem înțelege corect ceea ce a dus la unele relații și o anumită evoluție a lor… Și aici, desigur, ne gândim la relația specială a lui Mihail Sebastian cu Nae Ionescu, la antisemitismul epocii.

Într-un fel, fiind și o monografie, lucrarea Alinei B.Cheșcă este și un portret, nu numai al lui Mihail Sebastian, ci și al „scriiturii” acestuia, trecând și prin personajele acestuia: „povestea personajelor lui Sebastian – Corina, Ștefan Valeriu, Bogoiu, Miroiu – reflectă setea de a trăi satisfacțiile spiritului, de a visa și de a crede, negând o realitate înjositoare, frustrantă.” (p. 61). Drama eroilor săi ar fi „aceea că ei neagă realitatea fără a-i putea opune o alta, încearcă să fugă dintr-o lume care îi copleșește, se refugiază într-o societate care nu permite refugiul. Personajelor lui Sebastian nu le rămâne altceva decât să caute un refugiu, o insulă, un teritoriu neinvadat de timp, care însă nu poate fi păstrat departe de realitate. Acești eroi tind cu toată ființa spre o fericire mereu refuzată, ca și creatorul lor.” (p. 171)

Din acest punct de vedere, Alina Beatrice Cheşcă reuşeşte şi mici bijuterii comparatiste, între Sebastian şi Anton Holban, Andre Gide şi Albert Camus (în ultimul capitol şi cu Kafka, pe care îl consideră chiar „un suflet geamăn al autorului român în ceea ce priveşte dilema solitarităţii"). De câteva ori se apelează şi la Kierkegaard, la un moment dat, plecându-se de la un citat din „Maladia mortală" a filosofului danez, conchizându-se că Sebastian ar fi avut două complexe legate de „păcate": acela de a fi evreu şi acela de a fi artist, „de a crea, refuzând" (într-un fel) „condiţia de fiinţă creată". Citatul din Kierkegaard era acesta: „Din punct de vedere creştin, orice existenţă de poet cu toată existenţa sa estetică, este păcat; păcatul de a zămisli poezii în loc de a fiinţa, de a se pune în relaţie cu binele şi cu adevărul în loc de a fi binele şi răul, adică de a tinde în mod esenţial să fie acestea."

Şi aici, la acest punct, aş sesiza o sugestie a autoarei care, chiar dacă nu insistă, ţinând cont de locul în care a plasat unul dintre moto-urile la care mă voi referi, este foarte important, apropo de religiozitate: moto-ul întregii cărţi este „Dacă preţuiesc ceva în spectacolul propriei mele existenţe este o anumită dispoziţie, pe care cred că o am specială, pentru a recunoaşte şi accepta un miracol". (p. 3)

Şi al doilea moto, folosit la subcapitolul „Sublimarea": „Pornesc să scriu un roman cu sentimentul unei minuni personale, ce ar egala o pubertate sau o scăpare din moarte"!

A crede în miracole, în minuni, chiar şi numai în anumite momente ale vieţii, nu este oare de ajuns!? Şi pentru a fi şi a deveni într-un anumit fel? Dar este oare literatura o minune în sine?

Desigur, Alina Beatrice Cheşcă nu insistă. Scopul ei a fost să pledeze „în favoarea unei critici psihanalitice" şi să demonstreze „că textul poate funcţiona ca vis, ca defulare şi ca terapie". Scop atins, cum spuneam, pe deplin, cercetătoarea subliniind şi că „în ciuda unui ton amar, ce persistă în toată opera sa, Sebastian pare că îşi păstrează un idealism înalt şi altruism aproape nefiresc, dacă luăm în considerare viaţa sa plină de lovituri crude din partea semenilor pe care i-a iubit atât." (p. 171)

În capitolul despre narcisism, se porneşte de la generalizarea raportului dintre biografie şi operă, ajungându-se mai apoi la particularizarea legăturii dintre eul empiric al lui Iosif Hechter şi eul poetic al lui Mihail Sebastian, în subcapitolul „Complexul lui Narcis" rezumându-se teoriile narcisiste şi arătându-se cum se aplică acestea la scriitori precum Anton Holban, Octavian Paler, Oscar Wilde şi, desigur, Sebastian. Alina Beatrice Cheşcă chiar ajunge până la „Complexul lui Oedip", considerat un caz particular al complexului narcisist, jonglându-se şi cu conceptul de „furie narcisistă", cercetarea ducând însă la concluzia că la Iosif nu relaţiile familiale au fost cauza nefericirii, ci relaţiile sociale, „el simţindu-se respins, jignit şi urât de semenii săi".

Una dintre concluziile finale ar fi că „tema centrală a operei lui Mihail Sebastian este aceea că universul uman îşi demonstrează forţa numai prin suferinţă, iar oamenii pot ajunge la demnitatea supremă numai prin capacitatea lor de a îndura." (p. 104). A.B. Cheşcă alege în sprijinul acestei concluzii un scurt fragment din romanul „De două mii de ani": „Cine s-a rezemat odată de un copac, cine s-a gândit vreodată la singurătatea lui nu poate să nu întâmpine moartea cu sentimentul de a fi, orice s-ar întâmpla, deasupra ei, puţin deasupra ei, zâmbindu-i cu îngăduinţă, cu amiciţie, cu o uşoară emoţie de revedere, cu o uşoară înfiorare senzuală."[2]

Oricum însă, cel mai important instrument de lucru a fost, se pare, „Jurnalul", considerat de mulţi capodopera sa. Şi dacă opera lui Sebastian „reprezintă un joc de oglinzi: creatorul se priveşte în oglindă şi dă naştere personajelor după asemănarea lui (act narcisiac), iar personajele se reflectă pentru a-şi găsi eul autentic, adevărata lor natură, care este cea interioară" (p. 177), într-adevăr „Jurnalul" este oglinda quasiperfectă, a lucidităţii, a iluziilor şi a pierderii acestora.

Scria la 31 mai 1936: „Nu voi izbuti niciodată să trec dincolo de o mizerie mai mult sau mai puţin suportabilă, nu voi face niciodată carieră, nu voi avea niciodată bani. Sunt mai mult deşert decât trist…"

Sau în 1941, când începuse deja prigoana evreilor: „Literatura e un narcotic prea slab pentru toate câte se întâmplă."

Cert este că este singurul narcotic care merită încurajat să fie distribuit în orice condiţii… Dar mai mult decât atât, este un miracol care apropie oameni.

Note:

1. Cf. C. Ştefănescu, *Mihail Sebastian*, Ed. Tineretului, Bucureşti, 1968, p. 5.

2. M. Sebastian, *De două mii de ani*, Humanitas, 1990, p. 89.

Francisc Alvoronei

Vasile Manole
epigramist

Dnei Cezarina Adamescu, autoarea cărții „Întâlniri semnificative”, vol. XVI din „Întâlniri spirituale”
Cu talent și cu voință
În elita gălățeană,
Scoate cărți de referință
Cred că prin… cezariană.

Dlui profesor Ionel Necula, autorul volumului „Ștefan Petică – Evadare în iluzie”
Bucuros că e prezent
Nu doresc să fac aluzii,
Știu că este un talent
În a răspândi iluzii.

Maestrului Dorel Vișan, prezent la Salonul literar cu o conferință dedicată lui Mihai Eminescu
De cum intră maestru-n sală
Toți cei prezenți rămân tablou,
Că-n viața noastră culturală
„Dorel lovește azi din nou”.

Scriitorului Grigore Postelnicu, autorul volumului „În așteptarea precipitațiilor”
El a declanșat scânteia
Ce ne-a luminat odaia,
Inducându-ne ideea
Că-i omul ce-aduce ploaia.

Dnei Filomena Corbu ce a lansat la Salonul literar o colecție de 15 audiobookuri
Azi lansând audiobookuri
Doamnei Corbu-i mulțumim,
Folosindu-se de trucuri
Ne scutește să citim.

Dlui Gheorghe Mocanu, autorul volumului „Trăsnetul lugubru al mărturisirii”
Recunosc întra-devăr,
Cu minciuni obișnuiți,
Noi la purul adevăr
Am rămas ca și trăsniți!

Dlui Costică Neagu, autorul volumului „Duminica poporului – Repere monografice”
La noi astăzi pe la sate
Ies la horă toți sătenii,
Că-i joacă pe săturate
Iarăși politicienii.

Dlui profesor Ioan Toderiță, autorul volumului „Clipa de un an lumină”
Domn profesor ne învață
Cu o logică deplină:
Clipa pentru cei de față
Este de un an lumină.

Dlui Gheorghe Gurău, epigramist, autorul cărții de poezie „Întâiul și ultimul senin”
Evadezi din epigramă
Cazi în brațe poeziei
Și trăiești o melodramă
Făr’ a spune și soției.

Scriitorului brăilean Mihai Vintilă, autorul volumului „Ordine și gânduri”
Scriitorii brăileni
Ca-n atâtea alte rânduri,
La colegii gălățeni
Ordine își fac în gânduri.

Scriitorului Virgil Andronescu, autorul volumului „Cronica Potopului de după Dumnezeu”
Un potop de brăileni
Astăzi ne asediază…
E normal, dragi gălățeni
Gălățencele-i tentează!

Scriitorului Mihai Vintilă, autorul volumului „Fiare și oameni”
Fiarele au dispărut
Oamenii îi mai zărești,
Parcă este un făcut
Nici fier vechi nu mai găsești.

Ioan Fărcășanu
epigramist

Scriitoarei Katia Nanu pentru Volumul „Ochiul de sticlă”
Prin ochi de sticlă de privești
Vezi realitatea ce-o dorești
Dar c-un ochi critic, realist,
Ce vezi în jur e mult mai trist...

Filozofului și scriitorului Ionel Necula din Tecuci, autorul volumului „Ștefan Petică – evadarea în iluzie”
Acest poet simbolist
C-un destin atât de trist
Este trezit din uitare
De-un critic cu suflet mare.

Scriitorului Gheorghe Gurău pentru volumul de versuri „Întâiul și ultimul senin”
Cer senin, ninsori și ploi
Abordate-n mod discret
Ne spun că avem printre noi
Un meteorolog poet.

Scriitorului Grigore Postelnicu pentru volumul „În așteptarea precipitațiilor”
Citind titlul cărții am conchis:
Autoru-i informat precis
Că precipitațiile vin
Și am luat cu mine-un fulgarin.

Scriitorilor vrânceni: Neagu Costică, Gheorghe Mocanu și Romeo Valentin Muscă
Din ținutul Vrancei cutremure vin,
Te zgâlțâie de te-apucă fiorii;
Din același ținut de legendă, revin
Când sunt invitați la salon, scriitorii.

*

Vrancea, cunoscută-n licori
Ne-arată, azi, altă culoare
Prin prezența a trei scriitori
C-o tematică surprinzătoare.

Scriitorului Daniel Corbu din Iași, autorul volumelor „Ferestrele oarbe” și „Piatra de eol și alte povestiri”
De fiecare dată ne-aduce noutăți
Volume scrise-n proză sau versuri cu candoare
Lectura lor te face să uiți de greutăți;
De câte ori revine – i primit cu încântare.

Scriitoarei Cezarina Adamescu pentru volumul „Întâlniri semnificative”
Înzestrată cu mult har
Poet, critic literar,
Umorist și prozator,
Are-un stil cuceritor.

Scriitorului Ion Zimbru, autorul volumului „Tandrețe – pamflete eterne”
Ion Zimbru – scriitorul
Cochetează cu umorul
Și caustic ne descrie
Eroi demni de pușcărie.

Scriitoarei Maria Cogălniceanu din Brăila, autoarea volumului „N. Carandino – labirinturi”
Cu nume de rezonanță
Ne prezintă cu prestanță
Personalități de seamă
Din urbea sa dunăreană.

Scriitorului și criticului literar Dorin N. Uritescu pentru volumul „portretul la critici literari români”
Critica-i binevenită
Dacă-i obiectivă;
Dar nu e bine primită
Când e subiectivă.

Scritorului Vasile Manole autorul volumului „De voie bună și nesilit de nimeni”
Este-o carte de-autor
Scrisă cu tenacitate;
E-un manual de umor
Ancorat în realitate...

Gheorghe Gurău
epigramist

Valentin Ajder - Cluj, și cărțile prezentate (vizavi de vânzarea de carte)
Mă uit la cărțile morman
Și asta îmi aduce-aminte
Ce grea e viața de clujean
Și să te lepezi de cuvinte!

…și tot pentru Valentin Ajder
De la Cluj se simte iar
Influență literară
Trece vremea și habar
Nu avem de carte rară!

Vasile Manole, lansare de carte de epigrame „De voie bună și nesilit de nimeni”

Te-am citit și pot a-ți spune
Că le-ntorci ca la Ploiești
Nu că poantele nu-s bune
Însă… greu le mai citești!

Sună ca o provocare
Hăt, demult, în tinerețe
Eu te văd a fi om mare…
Ce-ți veni la bătrânețe?!...

Nesilit de nimeni, dragul meu coleg
Cu satira ta oamenii pătrunde-i
Pâna-aicea toate bune, te-nțeleg
Însă… voia bună unde-i?!...

Primăvara la salon
Dau caișii iar în floare
Primăvara-i în bon-ton
Noi cu scrieri literare
O aducem în salon!

Vasile Manole și cartea sa de epigrame „De voie bună și nesilit de nimeni…” (cronică rimată)

Tot citind din cele scrise
Să-nțeleg chiar de-aș fi vrut,
m-am forțat, dar unu-mi zise
Ce-ai avut și ce-ai pierdut!...

Am luat la rând amicii
Pe cei ce te-au cunoscut
Poate-mi dau ’mnealor indicii
Ce-am avut și ce-am pierdut!...

Știu că n-am pierdut nimica
M-am ascuns și stau tăcut
Unii vin cu fofârlica…
Ce-ai avut și ce-ai pierdut!...

Alții mai ieșiți în lume
Cică sunt un tip trecut
Nu-nțeleg a tale glume…
Ce-am avut și ce-am pierdut!...

Eu pitit pe după-o carte
Mă strecor către statut
Cred că sunt cam într-o parte…
Ce-am avut și ce-am pierdut!...

Și ca să închei calvarul
Plec din sală abătut
Să-mi înec la ușă-amarul…
Ce-am avut și ce-am pierdut!...

Iar finalul, dați-mi voie
Doar acasă l-am simțit
Că de-atâta bunăvoie
Am ajuns în mod silit!...

Mihai Vintilă
poet, epigramist

Ion Moraru
epigramist

Seară de brăileni
Nu știu cum s-a întâmplat
Să vină atâția condeieri
Probabil c-au aflat
Că-i seară de brăileni.

Bucurie
Cu bucurie eu observ
Printre atâți confrați
Că brăilenii au și verb
Mai bun ca la Galați.

Ziare
Am zis și bune, ba și rele
Așa, ca între frați
Și cele rele să se spele
Pe alea bune... să le publicați!

La Mila Domnului
Aici, la Mila Domnului
Poezii v-am zis o kilă
Și-n casa Axis Libri-ului
Nu suntem de brăilă.

Notă:
Noi măsurăm poezia cu
kila de Brăila!

Lui Vasile Manole la lansarea volumului „De voie bună și nesilit de nimeni”
De bună voie de nimeni silit
Privind la coperta matale, decid:
Cu țeava pistolului la tâmplă țintit
Azi ANA l-a pus pe MANOLE la zid!

Amice drag, să nu mă certi
Că franc ți-o spun și recunoaște,
Cu-atâta roșu pe coperți
Vopsim ouăle de Paște!

Dan Căpruciu și traducătoarea turcă
Căpruciu umblă azi hai hui
Ca pelegrin prin viața lui
Și limba-n gură i se-ncurcă
De când iubește-o doamnă turcă!

Perspectivă umanistică
De-acuma pe turcește-am râde,
De parcă nu am râs destul,
Sau Clubul „VERVA” va deschide
O Filială-n ISTANBUL!

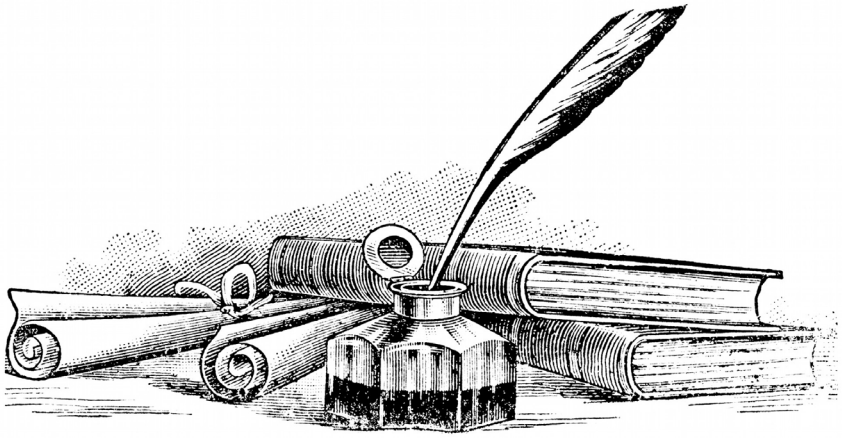

„Important pentru mine este să pictez așa cum simt”
Interviu cu pictorița Carmen Poenaru

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

Carmen Poenaru s-a născut la 30 martie 1964, în comuna Barcea (Galaţi). A absolvit Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, secţia design vestimentar textile (1989). Este membră a U.A.P.R., Filiala Bacău (1992), a Asociaţiei Europene a Artiștilor (2008), a Clubului UNESCO, Piraeus, Atena, Grecia (2008) și a Asociației Femeilor Creatoare în Arta Plastică din România (2012). S-a manifestat în pictură, grafică, arta icoanelor și design vestimentar. Și-a organizat de-a lungul anilor mai multe expoziţii personale la Bacău (1994, 1995, 1998, 2000, 2003, 2004, 2007, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014), Cluj-Napoca (1995); New Delhi, India (1996, 1998, 2001, 2005), Elveţia (1997, 2004), Piatra Neamț (2003), București (2010), participând în același timp la numeroase manifestări de profil cu caracter naţional sau organizate în Germania, Finlanda, Cehia, Elveţia, Italia, India etc. A fost onorată cu mai multe distincţii: Premiul I la Concursul național de artă plastică pentru tineret, Cluj-Napoca (1982); Marele Premiu pentru creaţie vestimentară „Toamna băcăuană” (1990); Premiul pentru creaţie vestimentară „Design 2000”, Sala Dalles, București (1990); Premiul U.A.P. la Saloanele Moldovei, Chișinău (1994); Bursă UNESCO de trei luni în India (1996); Premiul U.A.P.R. (2001); Premiul Ministerului Culturii din Republica Moldova la Saloanele Moldovei, Chișinău (2003); Premiul „Mihai Grecu” acordat de U.A.P. din Republica Moldova, Saloanele Moldovei, Ediția XIX, Chișinău (2009). Lucrări ale sale se află în colecţii de stat și particulare din România, Anglia, Australia, Cehia, Elveţia, Finlanda, Germania, Grecia, India, Norvegia, Olanda, Republica Moldova, Spania, Suedia, S.U.A.

Corneliu Stoica: *Stimată doamnă Carmen Poenaru, v-aţi născut în judeţul Galaţi, în comuna Barcea. Aţi urmat Liceul de Artă la Craiova. Aici v-aţi axat mai întâi pe muzică, iar mai apoi aţi îmbrăţișat arta plastică. V-aţi continuat studiile la Institutul de Artă Plastică „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca. După absolvire v-aţi stabilit definitiv la Bacău. Cum explicaţi acest parcurs spaţial prin atâtea localităţi și schimbarea opţiunii de la muzică la arta plastică?*

Carmen Poenaru: Da, pot să spun că viaţa mi-a oferit un parcurs interesant, probabil că este propriul destin. Deși m-am născut în comuna Barcea, am locuit primii cinci ani în Tecuci, apoi în anii ’70 ne-am mutat la Craiova, unde locuiau bunicii din partea mamei. Am urmat cursurile Liceului de Artă de aici, primii șapte ani urmând cursurile de pian, apoi, deși aveam doar vârsta de 14 ani, m-am convins că aveam o pasiune mult mai mare pentru pictură. În plus, aceasta îmi dădea acea libertate de exprimare pe care partiturile muzicale nu mi-o ofereau. Am pendulat permanent între muzică și pictură. În final, ambele au ajuns să facă parte permanent din viaţa mea. După trei încercări de admitere în facultate, în 1985 am reușit să intru la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj – Napoca. Aici am urmat cursurile Secţiei de Artă Decorativă, specialitatea Design Vestimentar.

C.S. *În perioada studiilor universitare care au fost profesorii care v-au marcat? Ce consideraţi că le datoraţi și ce-aţi păstrat de la dumnealor în cariera Dv. artistică?*

C.P. Am avut șansa să am profesori de mare valoare, cu o reală vocaţie de dascăli încă din liceu. Nu pot să nu amintesc de Gregorian Rusu, de formaţie monumentalist, care mi-a fost profesor de decoraţiuni interioare, istoria artei, pictură, artă monumentală și multe altele. Pot să spun că datorită cursurilor lui am reușit să mă descurc foarte ușor în facultate cu bagajul substanţial de informaţii și tehnici diferite de lucru, de la pictura murală până la tehnici de tapiserie, tehnici vechi și moderne. În Institut am avut profesori al căror obiectiv a fost formarea de artiști având o reală personalitate, impunându-ne un program riguros de lucru și de cercetare pentru fiecare temă predată. Aș aminti-o pe Doina Hordovan, îndrumătoarea noastră de grupă și pe Valeriu Vasilescu, profesorul meu de Istoria Costumului. Cursurile lui erau formidabile, când îţi vorbea despre o perioadă, nu vorbea numai despre linia costumului, vorbea despre influenţele istorice, despre muzica epocii respective, despre maniere, poezie, filozofie etc. Era o adevărată

enciclopedie. Dar mai mult decât atât era și un excelent actor.

C.S.: *Stabilită la Bacău, ce v-a oferit acest oraș, mediul cultural și artistic de aici?*

C.P.: Anul 1989 a fost ultimul când studenții absolvenți din țara noastră au primit repartiții guvernamentale. Așa am ajuns la Bacău, repartizată la secția de creație a Fabricii de Confecții. La Filiala U. A. P. R. de aici am fost primită cu multă căldură de colegii de breaslă. Au fost oameni care m-au susținut încă de la început, oameni deosebiți ca pictorul Ilie Boca și doamna Maria Comis, pe atunci directoarea Fondului Plastic. Am primit apartament și atelier în scurt timp și așa se face că trăiesc în acest oraș de 25 de ani. Experiența mea în fabrică nu a fost de lungă durată datorită schimbărilor politice din '89, ceea ce, într-un fel, m-a bucurat foarte mult. Mi-am dat seama că programul și șeful nu fac parte din felul în care nutream să-mi trăiesc existența, așa că am rămas fidelă artei și dorinței mele de libertate, urmând deviza că locul artistului este în atelier.

C.S.: *În 1996 ați beneficiat de o Bursă UNESCO în India. Știu că din 2000 de candidați ați fost selecționați doar doi, Dv. și altcineva. Ce calități considerați că ați avut Dv. față de ceilalți, fiindcă nu este vorba de 20 sau de 200, ci de 2000, un număr incredibil de aspiranți la o bursă.*

Carmen Poenaru

C.P.: Încă din perioada adolescenței eram fascinată de lumea orientală. Aceasta fascinație a început cu Mircea Eliade, citeam tot ce găseam despre Asia și credințele ei, despre yoga și experiența meditației, despre lumi apuse și personaje fabuloase, despre spirit și reîncarnare. Așa că în 1995 când am participat la competiția pentru o bursă UNESCO, din multitudinea de propuneri am ales imediat India. Nu mi-am putut imagina că o voi câștiga! A fost incredibil. De ce m-au ales? Nu pot să spun, dar înclin să-i cred pe indieni, care spun că „nimeni nu vine în India nechemat". Cel de-al doilea câștigător a fost un artist din Lituania - Vaidas Zvirbilis, ceramist. Acum locuiește și creează în Australia.

C.S.: *Perioada petrecută în India ce a însemnat pentru Dv., ce v-a determinat să reveniți în anii următori în atâtea rânduri? Cum s-a răsfrânt experiența indiană în creația Dv.?*

C.P.: O dată cu bursa mi s-a deschis o altă ușă spre lumea pe care o căutam de atât de mult timp. Povestea a devenit realitate. Experiența indiană este unică. Am avut șansa să locuiesc într-o familie indiană, să le observ ritualurile, obiceiurile și credințele. Am călătorit destul de mult, poate mult mai puțin decât mi-aș fi dorit, dar am bătut India din nord, de la Hariduar, unde Gangele este năvalnic și unde ashramurile se întind pe ambele maluri, până în Goa, tărâm de vis pe coasta Mării Arabe. (Un ashram este similar unei mănăstiri, un loc unde oamenii își desfășoară practica spirituală zilnică și muncesc pentru îngrijirea sau dezvoltarea locului și a comunității respective. Scopul celor care vin la ashram este transformarea personală, interioară, morală și spirituală n.a.). Am privit templele de la Khajuraho în lumina blândă a dimineții și am stat pe așa-numitele „Ghats" în Varanasi, locuri în trepte din lespezi de piatră, care conduc spre apa fluviului, unde pelerinii fac băi rituale de purificare. Ele coboară de la fiecare templu spre Gange. Sunt 70 de temple cu astfel de trepte. Varanasi este unul dintre cele șapte orașe ale Indiei antice, considerat ținutul lui Shiva - zeul suprem. Aici există un Ghat special unde se incinerează cadavrele. Poți să privești, dar nu se pot face fotografii, indienii cred că fotografia tulbură sufletul celui plecat. În timpul procesiunii nimeni nu plânge, nimeni nu se manifestă în nici un fel. Se ia cenușa, se pune într-o urnă și se varsă în mijlocul Gangelui însoțită de o slujbă a unui preot al lui Shiva. Totul este foarte simplu și natural. Acolo, am trăit momente de adâncă meditație gândind la trecerea și efemeritatea vieții. Am făcut baie în Gange și m-am închinat tuturor zeilor din panteonul religiei hinduse. Am înțeles că Dumnezeu este în tot și în toate și că viața este un dar pe care trebuie să-l prețuim și să-l sărbătorim permanent. Am învățat că trebuie să-ți trăiești viața în armonie cu sufletul tău și singura raportare reală este propria conștiință. Am învățat că a fi generos și a avea compasiune față de toate ființele te face mai puternic și te centrează în propria ființă. Sunt multe de spus… În concluzie, India este o mare școală nu numai ca informație, dar este și o experiență mistică și metafizică. Toate aceste experiențe au avut desigur ecouri în arta mea, ea a devenit mai viguroasă, mai liberă. Am învățat că nu există reguli în combinarea culorilor. În sensul acesta India este de neîntrecut, cele mai neobișnuite asocieri de culori, aproape țipătoare, în contextul acela devin armonie pură. Însăși arta mea a devenit un ritual închinat vieții.

C.S.: *Și fiindcă am adus în discuție creația, de-a lungul anilor v-ați exprimat atât în limbaj figurativ*

cât și în cel abstract. Cum se explică această pendulare între figurativ și nonfigurativ? În care dintre acestea ați simțit mai multe satisfacții? Despre noul curent, Novorealismul, care din 2010 se manifestă tot mai impetuos pe plan mondial, ce păreri aveți?

C.P.: Pentru mine figurativul și abstractul sunt reversul aceleiași medalii. Atunci când vreau să „spun" povești, apelez la figurativ, la imagini înregistrate de peste tot. Ca un magician le transform într-o altă realitate, le dau sensuri noi și recompun o altă lume. Folosesc realitatea exterioară pentru a o crea pe cea interioară. Abstractul se află tot în realitate, nu fac decât să iau elemente din lumea înconjurătoare și să le reorganizez pe suprafață în scopul susținerii unei idei. Nu poți înfățișa ceea ce nu există în univers, aceste elemente constituie baza oricărei creații, depinde numai cum le folosești. Nu pot să vă spun mai multe despre novorealism, este o modă. Nu am fost preocupată în mod special de nici un curent, important pentru mine este să pictez așa cum simt, să dau frâu liber imaginației, să mă las purtată de dorința de autocunoaștere și de a descoperi noi soluții de exprimare. Cum vor cataloga mai târziu specialiștii arta mea, nu are importanță.

Peisaj din Varanasi, India

C.S.: *Dv. cultivați și pictura laică, și pe cea religioasă. Cum se împacă rigoarea acesteia din urmă, respectarea unor canoane impuse de erminii, cu dorința Dv. de exprimare liberă?*

C.P.: Icoana pare să fie ceva diferit. Este adevărat că are canoane și reguli, dar eu nu o percep așa. Pentru mine a picta icoane este ca o spovedanie, ca o rugăciune, ca un ritual de curățire, de limpezire a spiritului.

C.S.: *În designul vestimentar, cred că sunteți printre puținele artiste, dacă nu chiar singura, care ați încercat să coborâți pictura, ca să spunem așa, de pe suportul tabloului, pe corpul uman. Care a fost reacția sexului feminin la această provocare a Dv. și ce viitor credeți că va avea o astfel de creație?*

C.P.: Designul vestimentar face și el parte din preocupările mele artistice. Este adevărat că folosesc suprafața hainei ca pe o pânză de pictură, folosesc aceleași mijloace: culoare, proporție, volum. Cred că este foarte plăcut să porți ceva unic, care să dea un plus personalității tale. Haina te poate și transforma, poți chiar să devii altcineva. Ea are importanță și din punct de vedere psihologic, nu numai estetic. Despre viitorul creațiilor mele vestimentare nu pot să am nici o previziune, ele nu au legătură nici cu tendințele din modă, nici cu timpul. Important este faptul că se pot purta.

C.S.: *De-a lungul anilor ați participat la numeroase tabere de creație organizate în țară și peste hotare. Ce au însemnat ele pentru Dv. și cum au influențat ele creația Dv.?*

C.P.: Am participat la foarte multe tabere de creație organizate la Tescani (Bacău), Cornu (Prahova), Nicula (Cluj), Slănic Moldova, Chwnnaim (India), Sucevița, Cișmilia (Republica Moldova), Eforie Sud, Bangalore (India), Gabelhofen (Austria), Măgura Buzăului, Ocnele Mari (Vâlcea) etc. În 2001 am reprezentat România la Tabăra de Creație de la Chennai (India), unde au fost invitați expozanții din toate țările participante la cea de a X-a Trienală Internațională de Artă de la New Delhi, manifestarea cea mai importantă din Asia. Țara noastră a participat atunci pentru prima dată la eveniment. Ce pot să spun despre aceste tabere? Ce pot să spun despre ele? Fiecare este o experiență, comunicarea este foarte importantă și schimburile culturale te îmbogățesc. Afli lucruri noi, legi prietenii, ai șansa de a cunoaște artiști noi, cu preocupări diferite, de a petrece timpul împreună. Și asta este minunat. În general, artiștii se închid în atelierul lor, taberele îți dau posibilitatea de a te deschide, de a comunica.

C.S.: *Știu că pregătiți o expoziție pentru Muzeul de Artă Vizuală din orașul nostru (curator, sculptorul muzeograf Alexandru Pamfil). Despre aceasta ce ne puteți spune? Ați anunțat că ea se va intitula „Karma & Maya".*

C.P.: Ea se intitulează „KARMA & MAYA". Este un titlu cât se poate de potrivit. Lucrările sunt axate pe tema Karmei – destinul existenței actuale generat de acțiunile și faptele din viețile trecute. Maya - iluzia vieții, visul pe care-l trăim de la o existență la alta în accederea noastră spre absolut. Lucrările se compun dintr-o suită de imagini în continuă schimbare și transformare, este ca un dans ritualic al energiilor vieții permanente. Ele înfățișează o gamă largă de sentimente și trăiri. Senzația de permanentă schimbare este dată de mișcarea spontană a liniei, iar culoarea deosebit de vie dă energie lucrărilor mele.

Teodor Vișan

Buchet de flori de primăvară,
acrilic pe pânză, 50x40 cm

Eugen Holban

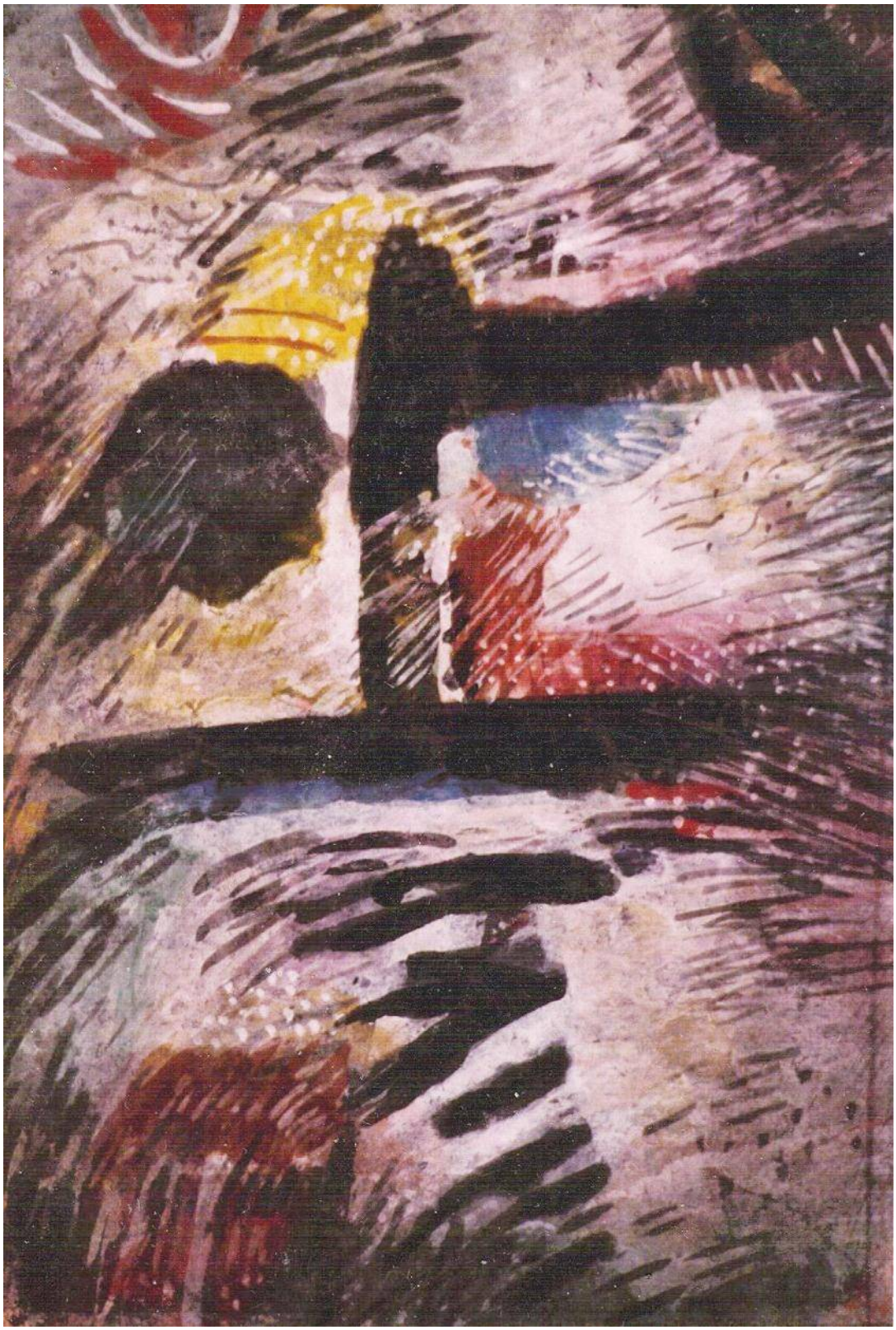

Rugă,
ulei pe pânză

Pelerini în Țara Sfântă
Ierusalim - „Orașul Păcii”

Maria Stanciu
jurnalistă

Este cineva care nu-și dorește să ajungă măcar o dată în Țara Sfântă? Vă invităm cu Hristos pe cale, prin vechiul și noul Israel, pământul făgăduit de Dumnezeu urmașilor patriarhului Avraam. Biblic vorbind, Pământul Făgăduinței - locul unde „curge lapte și miere” - vizează spațiul vechiului Canaan, actuala Palestină, denumire căpătată în vremea stăpânirii romane. Astăzi, numim generic Țara Sfântă actuala însângerată Palestină, plus teritoriul statului Israel și câte ceva din vechiul Egipt… Fizic, mult râvnitul Israel, locul itinerariului nostru spiritual, măsoară aproximativ 40 de mii de kilometri pătrați[1], dar nu frumusețile efemere ne pasionează, ci faptul că este un spațiu sfințit de pașii Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul. Țara Sfântă este un loc înzestrat cu toate frumusețile naturale, așezate cu grijă de Creatorul a toate - Dumnezeul Treimic, dar este pentru noi, creștinii, locul ales de Dumnezeu-Tatăl pentru a Se Naște Fiul Său, Cel care a adus mântuire lumii. Astfel, cu Hristos pe cale, vom peregrina prin sudul colinar Neghev (Negev), semi deșertic și secetos, ne vom îndrepta apoi înspre munții sfințiți ai Iudeii și Samariei; vom păși pe șesurile line ale litoralul mediteranean și prin înverzita și primitoarea Galilee… Vom alerga de-a dreapta și de-a stânga apei Iordanului - locul Botezului Domnului de către Sfântul Ioan Botezătorul - apă care desparte în două Țara Sfântă, de la nord la sud. Vom încerca să ajungem, pe aripi de Duh, prin locuri unde s-au petrecut toate marile evenimente legate de istoria mântuirii omenești, deci, și a noastră, a credincioșilor ortodocși… Ierusalim, Betleem, Nazaret, Ain-Karem, Capernaum sunt doar câteva destinații care ne așteaptă, locuri sfințite de pașii Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul, ai Maicii Domnului, ai Sfinților Apostoli și ai multor martiri, sfinți, cuvioși - știuți și neștiuți… Vom adăsta în cea mai veche așezare biblică - Ierihon - unde pelerinul descoperă o adevărată Cetate a credinței ortodoxe românești, apoi, vom fi mai aproape de cer pe Muntele Tabor, ne vom impregna de atmosfera de la nunta din Cana Galileii, unde Mântuitorul a făcut prima minune - a transformat apa în vin. Vom alerga într-un alt spațiu sfințit de pașii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, la Tabgna, loc unde Dumnezeu nu-i uită pe cei smeriți și unde mulțimile s-au săturat cu cinci pâini și doi pești; apoi, vom rememora Predica de pe Muntele Fericirilor…

Canaan - temelia Țării Sfinte

Țara Sfântă este situată pe țărmul de răsărit al Mării Mediterane, în centrul lumii vechi, loc strategic ce unește Africa de Asia. Punctul de atracție pentru orice pelerin creștin, evreu sau arab musulman este fără îndoială orașul Ierusalim, capitala actualului stat Israel, stat înființat printr-o hotărâre a ONU în 1948. Istoria Ierusalimului se împletește cu cea a țării sale și a neamului lui Israel. În vechime s-a numit „Urushalim”. În timp, acest oraș biblic a fost și este considerat Orașul Păcii[2], deși pace deplină nu este sub măslin, iar urmele gloanțelor din vremea Războiul de șapte zile (din 1967) se văd și astăzi pe zidurile Sionului. Țara Sfântă[3] este destinația la care visează tot pământeanul să ajungă măcar o dată în viață, fiindcă aici S-a Întrupat, a propovăduit, S-a răstignit, a Înviat și S-a Înălțat la cer Însuși Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul. Și tot aici a revenit la cincizecime prin Duhul Mângâietor, ca să nu ne lase singuri…

Surse biblice și istorice, îl avem în vedere pe istoricului Iosif Flavius (iudeu palestinian, a trăit în secolul I după Hristos), și nu numai, ne informează că Ierusalimul a fost zidit de Melchisedec, rege canaanean[4]. Se cuvine să precizăm că termenul Canaan definește teritoriul însângerat al actualei Palestina.

În Septuaginta - Cartea Sfântă după care se slujește în Biserica noastră - Canaan[5] a fost numit „Ereț Kenaan”. În Biblia Vulgata - Biblia folosită în Biserica de Apus, Romano-Catolică - țara este numită „Terra Chanaan” sau Hanaan. Unii consideră că era Țara lui Ham, cel de-al doilea fiu al lui Noe, părintele canaaneilor, ținut făgăduit evreilor după scoaterea lor din robia egipteană. Alții susțin că denumirea de Canaan s-ar traduce

prin Ţara de Jos, un alt nume al Ţării Sfinte dat în antiteză cu Aramul - Ţara de Sus - care desemnează Siria, vechea ţară creştină, acum aproape islamizată şi în care, în ultimii ani, s-a dezlănţuit un adevărat masacru împotriva creştinilor. Canaan este pământul făgăduit de Dumnezeu „poporului ales", loc unde s-au aşezat primii evrei[6] cu câteva de mii de ani înainte de Hristos, în aşteptarea unui Mesia, Mântuitorul mult-aşteptat (de unii şi astăzi) care să-i răzbune pentru toate nedreptăţile din lumea aceasta; dar, urmaşii lui Israel nu ştiau, nu au dorit să afle că împărăţia Lui nu este din lumea aceasta… Istoria lui Israel este legată de Patriarhul Avraam[7], părinte al multor popoare, care a pornit din Ur, oraş din Mesopotamia, şi s-a îndreptat spre Pământul Făgăduinţei, la îndemnul lui Dumnezeu. Înainte de legământul cu Dumnezeu s-a numit Avram[8].

Patriarhul Avraam a trăit pe la anul 1800 înainte de Hristos şi a fost contemporan cu regele Hamurabi al Babilonului (1792-1750) înainte de Hristos[9]. El a făcut legământ cu Dumnezeu şi a fost îndreptat spre ţara Canaan, unde a dat naştere „poporului ales", numit Israel, după numele urmaşului său - Iacov-Israel. Din Avraam şi urmaşii săi Se va naşte, „la plinirea vremii", Pruncul Iisus Hristos, Mântuitorul care va ridica păcatele lumii.

De la Şalem la „Cetatea lui Dumnezeu"

Ierusalimul, capitala Ţării Sfinte, este cea mai importantă aşezare biblică şi are o vechime de peste 5.000 de ani, fiind menţionat întâia dată în cel de-al III-lea mileniu înainte de Hristos. În Vechiul Testament apare sub mai multe denumiri: Salem sau Şalem, Sion, Oraşul lui David, Cetatea lui Dumnezeu, Oraşul Sfânt… Regele David, pe la anul 1000, înainte de Hristos, l-a ales drept capitală, ridicând, prin fiul său Solomon, pe colina Moria, Marele Templu, ca simbol al unităţii poporului evreu şi al credinţei într-un singur Dumnezeu. Babilonienii au distrus Templul, în vremea lui Nabucodonosor (în anul 587 î. Hr.), care i-a dus în robie. Pentru ei Ierusalimul era „Oraşul Iudeii", după provincia şi Podişul Iudeii. În 539 î. Hr., eliberaţi din robie de regele persan Cirus, iudeii reveniţi în Pământul Făgăduinţei au rezidit Templul. Regele Irod cel Mare (37-4 î. Hr.), în vremea căruia Se va naşte în taină Pruncul Iisus Hristos, va reconstrui Templul din Ierusalim, care va fi doborât - potrivit prorocirii Mântuitorului - a doua oară de generalul Titus, fiul împăratului roman Vespasian, pe la anul '70 după Hristos. Zidul Plângerii, care se vede astăzi în Ierusalim, locul de rugăciune al evreilor de pretutindeni, este doar o parte exterioară a Vechiului Templu[10]. Împăratul Hadrian a transformat Ierusalimul în colonie romană, în anul 163 după Hristos, numindu-l „Aelina Capitolina", pentru ca în veacul al IV-lea creştin, Sfinţii Împăraţi Constantin şi mama sa Elena să redea strălucirea bizantină Ierusalimului şi multor locuri sfinte, de mare însemnătate în istoria mântuirii omeneşti. Locuri pe care le vom redescoperi încet-încet. Din anul 630 d.H., după cucerirea arabă, chiar şi astăzi, arabii numesc Ierusalimul El-Palat, Beit El-Mukadas (Casa Templului) sau „El-Kudes" (Sfânt).

Ierusalimul este pentru toate neamurile pământului Cetatea Sfântă a lui Dumnezeu; pentru noi, creştinii, Ierusalimul pământesc este cetatea care a concentrat între zidurile sale vechi istoria trecută, prezentă şi viitoare a mântuirii omeneşti, care ne arată, la prezentul continuu al lui Dumnezeu, Ierusalimul Ceresc. Sfânta aşezare este plină de nenumărate locuri care poartă amprenta paşilor Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii care a fost în trup pe pământ, a propovăduit, a ridicat prin cuvânt din morţi, S-a răstignit, a Înviat şi S-a înălţat la ceruri. El Însuşi ne spune tainic, din veşnicie, că împărăţia Sa nu este pământească, ci este cerească. În căutarea Lui, vom alerga prin zgomotosul şi pestriţul Ierusalim pământesc, pentru a descoperi tainicul Ierusalim ceresc. Zidurile vechiului Ierusalim încă răsună şi astăzi de uralele mulţimii curioase şi exaltate care L-a întâmpinat, de Florii, pe Mântuitorul Iisus Hristos cu flori de finic, pentru că îl înviase pe Lazăr din mormânt. Pentru ca apoi - după ce Iuda Iscarioteanul L-a vândut pe 30 de

arginți[11] - aceeași mulțime furioasă, cu cărturari și farisei, să-L condamne la moarte prin răstignire, pentru că S-a numit pe Sine Fiul lui Dumnezeu.

Mai mult și mai mult, pentru creștini, Ierusalimul rămâne în veci „Cetatea lui Dumnezeu" - locul tainic unde pășim pe Drumul Crucii înspre Golgota la Biserica „Sfântului Mormânt" - Biserica Învierii noastre din veac în veac, din neam în neam…

Note:

1. Cifra se referă la spațiul vechiului Israel. În *Ghidul creștinului ortodox prin locurile de pelerinaj ale Țării Sfinte*,Vasilios Țaferis, pg. 7.

2. Este capitală a Țării Sfinte ale cărei origini se pierd în negura istoriei. În timpul lui Saul - primului rege evreu - capitala Țării Sfinte a fost în cetatea Ghibea, situată în teritoriul tribului lui Veniamin (*I Sam*. 13, 2). Cum Saul era chiar din acest loc, cetatea s-a numit Ghibea lui Saul (*I Sam*.11, 4; 15, 34). Hebronul este următoarea capitală a Țării Sfinte și a căpătat acest stat în vremea regelui David (sec. X în Hr.), în primii șapte ani ai domniei lui. Odată cu extinderea regatului, David a schimbat capitala la Ierusalim, cetate pe care a cucerit-o de la tribul canaanit al iebuseilor. Prima fundație a Ierusalimului ar data din cel de-al III-lea mileniu î. Hr., ceea ce face ca astăzi „Orașul Păcii" să se numere între cele mai vechi orașe din lume. Numele de „Urushamen" apare întâia dată într-un grup de texte egiptene (de blestem) din sec. XIX î.Hr., pe vase de lut. Semnificația este de „Orașul sau Cetatea Păcii", potrivit structurii celor două cuvinte „Ir" - „oraș" și „Salem" - numele zeului local; în traducere ar da „Cetatea lui Salem", ceea ce denotă că evreii erau monoteiști. Istoricii moderni explică numele de la termenul canaanit „Yara", care înseamnă fondat, întemeiată („cetatea") de Salem. În volumul „Arheologie Biblică", pr. Prof. dr. Dumitru Abrudan, pr. Prof. dr. Emilian Cornițescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pg. 88-89.

3. Teritoriul Țării Sfinte desemnează o parte din vechiul și noul Israel. Primul om numit „Israel" este Iacov (*Facere* 32, 28)… Despre acest tărâm aflăm atunci când Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare Maria - pe când se afla în Egipt - este sfătuit să ia Pruncul și pe Mama Lui și să se întoarcă „în Pământului lui Israel", pământ care coincide cu teritoriul Palestinei, Țara lui Iacov. (*Evanghelia după Matei* 19, 28; Luca 22, 30). Loc sfânt ales de Dumnezeu în care să se așeze „poporul ales" să-L aștepte pe Mesia, Cel care, prin jertfa de pe Cruce, coborârea la iad, Învierea și Înălțarea Sa la cer, va mântui lumea. În perioada stăpânirii romane, Palestina era locuită de filisteni, de la Filistina. A purtat această denumire până în 1948, când vechiul teritoriu al Palestinei a fost împărțit între Israel și Iordania.… În *Dicționar al Noului Testament*, pr. dr. Ioan Mircea, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, pg. 237-238.

4. A trăit pe vremea lui Avraam și este cel care l-a întâmpinat pe Patriarhul Avraam, ca rege al Salemului, cu pâine și vin, în semn de mulțumire față de Dumnezeu. Melchisedec este considerat în cartea Vechiului Testament ca prototip al „preoției Mântuitorului nostru Iisus Hristos". În *Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*, pr. prof. dr. Ene Branișteprof. Ecaterina Branișteprof. Ecaterina Branișteprof. Ecaterina Braniște, Editura Diecezană Caransebeș, 2001, pg. 292.

5. Este numele vechii Palestine, țară așezată între râul Iordan și Marea Mediterană. Locuitorii acestei țări - canaaniți - fac parte din populațiile semitice - aramei, akkadieni, babilonieni - populații care erau prezente încă din veacul IV î. Hr. în teritoriul dintre Peninsula Sinai, Deșertul Siriei, Marea Mediterană, cursul superior al Eufratului și Munții Taunus. Canaanul este „Pământul Făgăduinței", pământ dat de Dumnezeu lui Avraam și în care Se va naște Mesia, Cel care va răscumpăra păcatele omenirii și va mântui lumea… Ibidem, pg. 83-84 și în *Arheologie Biblică*, pg. 69.

6. Numele de „ebreu" sau „evreu" vine de la "Eber", unul dintre urmașii lui Sem, fiul lui Noe. „Eber" a trăit în țara de „dincolo de Eufrat". Este predecesorului lui Avraam. Eber a trăit pe vremea când oamenii orgolioși și trufași au ridicat Turnul Babel, termen care se tălmăcește drept „amestecare", „confuzie". Pentru că Ebel nu s-a amestecat cu ceilalți la zidirea Turnului Babel, Dumnezeu i-a păstrat limba. Dialectul lui Eber este „dialectul lui Avram"… Ibidem, pg. 164 și în *Dicționar al Noului Testament*, Editura I.B.M.B.O.R, pr. dr. Ioan Mircea, pg. 163.

7. Este Patriarh al Vechiului Ierusalim care a trăit în veacul al XIX-lea înainte de Hristos. Înseamnă „tată al multor neamuri". Este fiul lui Terah, descendent din neamului lui Sem, unul dintre fiii lui Noe. Înainte de a fi ales să conducă poporul evreu către Unul Dumnezeu, către mântuire se numea Avram, cu un „a". Trăia în cetatea Ur din Caldeea, în Mesopotamia. Dumnezeu i-a poruncit să se așeze în Țara Canaanului. Și-a schimbat numele în „Avraam", după legământul făcut cu Dumnezeu că v-a conduce „poporul ales", în Pământul Făgăduinței, țară unde „vor curge lapte și miere". În „Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase", pr. prof. Ene Branișteprof. Ecaterina Branișteprof. Ecaterina Braniște, Editura Diecezană Caransebeș, 2001, pg. 52-53.

Potrivit Sfântului Apostol și Evanghelist Matei, Avraam este considerat „părintele după trup al lui Iisus Hristos". (Matei 1, 1). La fel îl consideră și Sfântul Apostol Pavel pentru credința lui față de Dumnezeu, pe care a dovedit-o când a fost pus la încercare ca să-și jertfească fiul, pe Isaac, socotindu-i-se această faptă ca „dreptate în fața lui Dumnezeu" (*Romani* 9, 7-8). Avraam este considerat în cer „părintele celor fericiți și drepți", pe care-i ține „în sânul său", ca în Rai. În pilda „Bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr…", Mântuitorul ne spune că sufletul săracului Lazăr a fost dus de îngeri și așezat „în sânul lui Avraam" (*Evanghelia după Luca*, 16, 22). „Sânul lui Avraam" este una dintre denumirile Raiului.

8. Înseamnă „preamărit este tatăl meu". După legământul cu Dumnezeu, a primit numele de Avraam, care arată că Dumnezeu i-a încredințat o misiune cu totul specială, l-a făcut „tată al multor popoare", iar pentru aceasta trebuie să respecte legământul făcut cu Dumnezeu. În *Biblia comentată*, ÎPS Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, pg. 33.

9. În *Arheologie Biblică*, pg. 19-20.

10. *Ghidul creștinului ortodox*…, pg. 65.

11. *Evanghelia după Matei*, 26, 14-16;

Contribuții la cunoașterea pescuitului în sud-estul Moldovei (I)

Eugen Holban
etnolog

Referiri la practicarea pescuitului pe teritoriul acestei zone apar din vechi timpuri, în documentele arheologice și istorice. Bunăoară, în castrul roman de la Tirighina s-au descoperit greutăți folosite la plasa de pescuit confecționate din țiglă romană[1]. De asemenea, sondajul arheologic efectuat pe teritoriul comunei Șendreni, într-o așezare datând din ultima fază a culturii Dridu, arheologul Dan Gh. Theodor, menționează printre altele: „Pe baza observațiilor făcute cu prilejul cercetării întreprinse la Șendreni s-a putut constata că populația de aici se ocupa cu agricultura, creșterea vitelor și **pescuitul**"[2].

Într-un hrisov, datat 13 decembrie 1608, Constantin Movilă voievod poruncește vameșilor din Galați să dea „*jumătate de majă de pește*", călugărilor de la mănăstirea „Sf. Neculai" din Iași.[3]

Într-un alt hrisov din anul 1617, noiembrie, 14, Radu voievod, scrie pârcălabilor și vameșilor din Galați, „*să lase călugărilor mănăstirii Pobrota peștele din iezerul Beleu și Prut în sus până la satul Trifești*".[4]

Pescuitul se putea face în orice anotimp și de către toate categoriile de vârstă, adică, atât de copii cât și de bătrâni și, bineînțeles, de femei. Mai ales în perioada retragerii apelor revărsate, peștele rămas în gârle mici, putea fi adunat cu mâna chiar de copii de 7-8 ani. „*Odată*, povestește Moineagu Vasilica din satul Vasile Alecsandri, *am trecut cu căruța printr-o gârlă lată cam de 6 m. Când m-am uitat înapoi, am văzut o știucă de 5-6 kg scoasă la mal de roțile căruței*" . Culesul sau prinsul peștelui cu mâna este menționat în literatura de specialitate ca fiind cea mai simplă modalitate de pescuit.[5]

Deseori, pe vremea secerișului, la amiază, când căldura devenea înăbușitoare, femeile se organizau în grupuri și plecau cu căruțele la baltă. Se așezau una lângă alta și începeau să cotrobăie pe la rădăcina stufului și prin păpuriș, înaintând în așa fel, încât „*apa să se tulbure și peștele să fie înghesuit*" într-un spațiu restrâns, de obicei spre mal. Alteori mergeau la baltă cu alte treburi, fără nici o unealtă de pescuit și veneau cu pește. O săteancă din comuna Oancea, căsătorită acum în orașul Galați, ne-a relatat că într-o zi din vara anului 1935 a mers cu mama ei și cu o mătușă pe malul Prutului ca să taie papură pentru legatul snopilor de grâu. Aici au dat de o „gârliță" mică de scurgere, lată cam de 1,50 m în care forfotea peștele. Cele două femei „*au înnădit repede casâncile cu un fir de sârmă pe care o aveau la căruță, au apucat una de o parte și una de cealaltă și au pescuit*" În felul în care se pescuiește cu vologul. Au prins „*o jumătate de coș de căruță, mai mult știuci de peste jumătate de metru bucata*". Le-au dus acasă, le-au sărat, apoi le-au depozitat în pod la uscat[6].

În unele sate se pescuia cu mâna și spre toamnă, „*când se mai răcește apa și peștele se înmoaie*". Prindeau crap, caras, ciortan, șapte-opt bucăți, în aproximativ o oră, „*căci se băga la mâl*" . Tot o metodă foarte veche este și pescuitul cu bățul – măciuca – metodă la fel de rudimentară ca și pescuitul cu mâna, practicată de asemenea în apele mici, în retragere, mai ales când iese peștele „la bătaie". „*Atunci se apropie de mal mai mulți, le vezi spatele prin iarbă, lovești unul și ceilalți fug*"[7] Pescuitul cu muchia toporului ori a tarpanului se făcea iarna, de către copii sau de către adulții care mergeau la tăiat stuf. Copiii stăteau în așteptare la mal și-l vedeau pe sub gheață, loveau puternic, iar peștele – de obicei știucă ori șalău – specii sensibile la lovituri, rămânea amețit. Pescarul făcea imediat o copcă mică și-l scotea cu mâna.

O altă metodă, tot primitivă, este și pescuitul la copcă. Se taie gheața, decupându-se o copcă de aproximativ 40 x 40 cm. Peștele se adună la această deschizătură unde pătrunde oxigenul. Poate fi prins apoi ușor chiar și cu lopata, prin

aruncarea pe gheaţă sau cu minciogul. La copcă se mai pescuieşte şi cu cârligul, confecţionat din sârmă albă-oţelită „agerită” – ascuţită – de 1-1,50 m lungime, legată cu un băţ, prin agăţare, fără nadă. Se prind de obicei „litrari”, adică peşti de 1 kg; caracudă, ciortani etc.

Tot la copcă se mai prinde peştele şi cu brişca, de obicei ştiucă şi şalău. Brişca e o bucată de alamă de forma unui peşte mic, legată cu o aţă de cânepă ceruită. Uneori se leagă mai întâi brişca cu un fir de păr smuls din coada calului, apoi, în prelungire, se leagă o sfoară. Se pot prinde într-o oră – două, cam 10 kg de peşte.[8]

În trecut, peştele prins se transporta deseori până la mal pe un maldăr de stuf ce era tras ca o sanie, bineînţeles, în cazul în care cantitatea era prea mare şi nu încăpea în coşul ori sacul pescarului.

Pescuitul cu ostia se practica în perioada când peştele ieşea la bătaie, adică primăvara ori toamna, când îşi făcea loc pentru iernat, la cioate. Cioatele, de obicei sălciile smulse de viituri, erau aduse de curent şi fixate pe fundul albiei. Nu se vedeau totdeauna la suprafaţă, dar pescarii reperau locurile respective de când umblau cu trandadaia. Împingeau ostia la întâmplare şi nimereau deseori ştiuci şi crapi de 7-10 kg. Se mai arunca ostia şi la „coşcane”, adică la rădăcina stufului, bineînţeles cu şanse asemănătoare.

Pescuitul cu ostia – cu două - trei coarne s-a practicat mai mult în bălţile Prutului. Ostia a fost folosită pe ascuns încă multă vreme, chiar şi după ce legea a interzis-o, din motivul de igienă a apelor.

Sătenii din localităţile Movileni, Furceni, Cosmeşti ş.a., pescuiau în apa Siretului cu ostia şi în timpul nopţii, cu ajutorul luminii focului, metodă folosită frecvent şi în alte zone şi în special în râurile de munte.

Cu undiţa pescuiau de obicei copiii şi bătrânii ori sătenii care doreau să prindă doar cantitatea de peşte necesară consumului propriei lor familii.

Referitor la „undiţaşi” circula în trecut chiar o glumă rimată: *„cu mălai de la râşniţă şi peşte de la undiţă nu te mai vezi sătul”*. Ei cunoşteau locurile şi anotimpul în care se puteau prinde anumite specii de peşte şi puneau momeala corespunzătoare.

Pentru peştii răpitori se foloseau şi se folosesc broaşte, lipitori, coropişniţe, bucăţi de carne, intestine de peşte. În mod special pentru somn se preferă ca momeală şi caras mai mic, agăţat cu undiţa de spate, ca să poată înota până în momentul în care este reperat. Se mai folosesc râme, mămăligă, precum şi boabe de porumb „în lapte”. Pescarii din Nămoloasa foloseau ca momeală gândacul numit vetrica şi prindeau cu el cârjancă, mreană, crap, somn. Speciile care pică mai frecvent în undiţă sunt: bibanul, babuşca, goghia, ştiuca, somnul etc. *„Ouăle de furnici mari, sunt cele mai bune de pus în undiţă”*, spuneau sătenii din comuna Ţepu, confirmând astfel faptul că în trecut se pescuia şi cu undiţa în apa Berheciului (A. Gorovei, *Credinţe...*, p. 129). „*Sunt «**undiţaşi**» numai cei care prind la undiţă*”.

Priponul, este o sculă mult mai eficientă decât undiţa şi se foloseşte doar în apele curgătoare. Se compune dintr-o sfoară rezistentă, pe care se fixează 15-20 cârlige – pentru Prut şi Siret – situate la distanţa de aproximativ un metru, pentru crap. La capătul ce se fixează spre mijlocul albiei se leagă o greutate, de obicei o piatră, ca să poată fi aruncată la mare distanţă, în larg. Partea dinspre mal este numită podeţ şi nu are cârlige. Pescarii de la Dunăre folosesc pripoane de aproximativ 400 m, podeţul având 40-50 m şi le ancorează în larg, capătul podeţului fiind fixat la o distanţă de aproximativ 50-100 m de mal. La capătul podeţului, precum şi în locul în care începe straja priponului, se leagă câte o greutate de aproximativ 8-9 kg, iar la celălalt capăt din larg se prinde o greutate mult mai mică. Priponul se aşează pe cursul apei, după ce în prealabil se iau repere foarte exacte pe mal. Se aruncă din barcă prin desfăşurare – în Dunăre – şi este căutat la scoatere cu igliţa sau mitanul, un fel de dublu cârlig din sârmă, nu prea oţelită, pentru a se îndoi în cazul că se prinde într-o cioată. Cu igliţa se caută numai în zona podeţului. Se scoate de două sau de trei ori pe zi. Ca şi la pescuitul cu undiţa pescarii cunosc locul şi momeala ce trebuie folosită. Se prinde mai mult crap, somn şi şalău. Când plecau oamenii să cosească fânul din loturile lor de pe malul apei, luau şi priponul. Îl aruncau cum ajungeau acolo, iar când se întorceau acasă, aduceau pe lângă fân cosit şi peşte proaspăt.

Pescuitul cu cloncul. Cloncul este un fel de lingură de o formă specială ce imită un anumit sunet – momeală – pentru somn. Un pescar ţine

într-o mână cloncul şi bate ritmic cu el în apă, iar în cealaltă mână ţine o sfoară la adâncime de aproximativ 4 m. La capătul din apă sfoara are două cârlige mari cu nadă şi o mică greutate, iar celălalt capăt din mâna pescarului este strâns, dar se mai poate desfăşura în cazul prinderii unui peşte mare.

Pescuitul cu unelte împletite din nuiele. Coşul simplu – oborocul fără fund. Uneori se folosea un coş obişnuit căruia i se desfăcea fundul. Când se confecţiona în mod intenţionat un asemenea oboroc, se lăsau beţele verticale de la gură ceva mai lungi, pentru a se înfige în mâl şi a-l fixa mai bine.

Hodoroaba este tot un fel de coş, dar ceva mai mare, confecţionat special ca unealtă de pescuit. Se foloseşte în băltoacele rămase după revărsarea apelor şi în perioada când peştele iese la bătaie. Pescarul intră în baltă, ţine coşul în sus şi urmăreşte cu atenţie suprafaţa apei. Când observă că într-un anume loc se formează valuri ceva mai mari, pune imediat hodoroaba, apoi caută în interior cu ambele mâini. Când se adună mai mulţi pescari şi apa se tulbură, deci nu se mai poate urmări mişcarea peştelui, hodoroaba se pune la întâmplare.

În satele de pe malul Prutului, aceeaşi unealtă se numeşte darabană.

Coşul orb. Coşul orb cu gât, considerat „unealta săracului" de către acei care pescuiau cu unele mai eficiente. „*Pescarul adevărat nu pescuieşte cu aşa ceva*". Dă rezultate bune mai ales primăvara, „după mustul zăpezii" şi toamna când se răceşte vremea. Se foloseşte însă şi vara, dar cu randament mai scăzut.Când femeile mergeau în baltă pentru ghilit (albit) pânza de bumbac, in sau cânepă, luau şi unul sau două coşuri. Le ungeau cu mămăligă prin interior – aşa cum era de fapt procedeul – căutau un loc potrivit prin stufăriş, la apă nu prea mare şi-l ancorau cu un băţ, punând alături şi un semn discret pentru recunoaştere.

Când terminau de ghilit pânza, scoteau şi coşurile. Prindeau peşte mic de saramură, adică oblet, albitură, gohie, roşioară ş.a. Coşurile oarbe erau folosite de obicei în gârliţe mici sau în stufărişul şi păpurişul de la malul gârlelor mai mari. Confecţionarea coşului este mult mai dificilă decât a unui coş obişnuit, dar în trecut existau mulţi săteni care ştiau să le împletească, mai ales acei care le foloseau. Unealta mai este folosită şi astăzi dar nu în măsura în care era folosită în trecut.

Sătenii din localitatea Gohor, Nărteşti, Brăhăşeşti şi Ţepu pescuiesc cu o unealtă confecţionată tot din nuiele de salcie, dar nu prin împletire, ci prin asamblarea nuielelor, prin legarea lor pe mai multe rânduri – unealtă folosită frecvent în apele de munte, numită **vârşă**. Forma vârşei este mult mai alungită dar principiul de prindere a peştelui este întrucâtva asemănător celui de la coşul orb. Vârşele se amplasează perechi una cu gura în sensul scurgerii apei iar cealaltă în sens invers. După amplasarea vârşelor, pescarul închide albia pârâului cu mâl şi pietriş pentru ca apa să se scurgă doar prin vârşe. Nu se foloseşte nadă.

Pescuitul cu **leasa**. Când după mari inundaţii apele se retrăgeau, pescarii amplasau în vadurile de scurgere a apei o unealtă confecţionată din nuiele împletite, de forma unui papuc, numită **leasă**. Vadul era închis în aşa fel, încât apa să se scurgă numai prin leasă. Era lăsată după caz, cam 3-4 ore.

Vintirele. Se confecţionează din plasă întinsă pe cinci cercuri de nuiele din salcie. Atât ţesutul plasei cât şi arcuirea cercurilor o făceau şi o mai fac încă pescarii, pe timp de iarnă.

De câţiva ani pescarii din comuna Oancea au început să înlocuiască nuiaua de salcie cu tulpina de mărăcine. „*Este o descoperire a noastră*", spun ei cu mândrie. Tot în ultimii ani se folosesc şi cercuri metalice.

În alte localităţi, tot de pe malul Prutului, se preferă lemnul de corn „*este cel mai bun*", precum şi lemnul câinesc – gladeşul.

Vintirele de baltă sunt mai mici decât cele de apă curgătoare şi sunt totdeauna perechi. Se amplasează în apropierea stufărişului, după ce s-a făcut în prealabil „cosorâtura", adică o potecă lată de un metru, realizată prin tăierea stufului din rădăcină „*cât să intre barca prin ea*".

„*Gardul vintirelor are cam 2,50 metri lungime şi trebuie pus cu capătul la mal pentru că peştele umblă spre mal după râme*".

(Va urma)

Dicţionaru limbii românești de August Scriban
Etimologii, înţelesuri, exemple, citaţiuni, arhaisme, neologisme, provincialisme (II)

Radu Moţoc
inginer, publicist

II. Ce l-a determinat pe August Scriban să redacteze un *Dicţionar al limbii române*?

Preocupări erau din studenţie (1893) când selecta cuvinte din cărţile citite. Dar avea la îndemână în biblioteca familiei dicţionarele lui „Lazăr Șăineanu, Damé, Tiktin, Cihac, Hasdeu, Lambrior, Gaster, Filipidi, Nădejde, Weigand, Densușeanu, Candrea, Pușcaru, Pascu, Bogrea, Larousse”[1], așa cum avea să consemneze în *Precuvântare*[2].

Până în 1939, când a fost publicat dicţionarul lui August Scriban, autorul avea drept model celebrul dicţionar al lui Lazăr Șăineanu (prima ediţie 1896), care periodic îl îmbunătăţea și scotea o nouă ediţie (1906, 1914, 1922, 1925, 1929). Utilizând acest dicţionar a constatat „un mare număr de greșeli (după cum și alţii vor găsi la mine!). Totuși, așa cum este, niciun cărturar nu se poate lipsi de dicţionarul lui, pe care mulţi l-au ridiculizat, dar niciunul nu s-a apucat să facă altul mai bun”. Cu multă eleganţă și respect a scris despre munca neobosită a filologului Lazăr Șăineanu, fost student al lui B. P. Hasdeu.

Merită a fi citată și mărturisirea de credinţă cu care s-a obligat la o muncă ştiinţifică enciclopedică, dificil de descris și definit, în care modestia capătă valenţe patriotice: „Dintre Români, eu îs singurul care, fără subvenţiuni, ci îndemnat numai de un adânc cult al patrii, am terminat un dicţionar de acest fel! Primească-l Patria ca un omagiu al imensei iubiri pe care i-o păstrez!”.

Modul în care a lucrat acest dicţionar este mărturisit cu lux de amănunte și redă atmosfera acelor timpuri, dar și perseverenţa cu care a tratat deslușirea fiecărui cuvânt:

„Ce-am găsit la alţii și mi-a plăcut mie am luat și am turnat aproape neschimbat în dicţionarul meu. Astfel, ca un omagiu pentru cultura franceză, am tradus din Larousse cuvânt cu cuvânt definiţiunile ştiinţifice și altele, ceia ce l-a făcut pe un ignorant invidios să susţină că-l *plagiez pe Larousse* ! *O, sancta simplicitas*! Tot așa am *plagiat* din Șăineanu, din Damé, din Tiktin, din Candrea, din dicţionarul Academiei! De ce să fi schimbat zadarnic ceia ce am găsit bun?”

„Am insistat foarte mult asupra etimologiilor, pe care le consider indispensabile pentru stabilirea înţelesurilor. Deși căutarea lor mi-a luat foarte mult timp, totuși nu m-am putut astâmpăra decât atunci când orice urmă li se pierde în desișurile codrilor, zăvoaielor și stufăriilor. De multe ori, după ani întregi de urmărire zădarnică, m-am înturnat la o urmă părăsită de alţii sau de mine și, armat cu alte observaţiuni și descoperiri (de exemplu, cu dicţionarul lui Berneker[3]), am continuat urmărirea până la găsirea originii cuvântului. Ce plăcere atunci!”[4].

„Am întrebuinţat ortografia fonetică scriind cuvântul așa cum se pronunţă, nu falsificând limba!”

„Dicţionarul trebuie să dea și accentul, cum face Tiktin, Academia, Candrea și Densușianu. Dar Tiktin nu este pentru marele public, ci pentru eruditi, iar Academia de asemenea. Șăineanu, la care aleargă marele public, nu dă accentul. Eu, ca să redau adevărata pronunţare dau și accentul”[5].

III. Care era scopul urmărit de August Scriban, când a redactat acest dicţionar?

La această întrebare autorul mărturisește într-un capitol din *Precuvântare* cu explicaţii interesante, dar care scot în evidenţă o credinţă nemărginită în moștenirea latină ca o sevă sănătoasă pe care românii trebuie să o cultive și să o preţuiască:

„Scopul meu este să dau Românului o carte care să-l facă mai cult și să-i dezvolte conștiinţa naţională, iar numeroșilor străini care au nevoie și vor să învețe românește să le dau o carte care să le arate adevărata limbă românească și să nu-i descurajeze prin felul anarhic și greșit în care este scris.

Dorinţa mea este ca acest dicţionar să pătrundă până în ultimul sat românesc, adică de la Tisa până dincolo de Nistru, până la Bug sau chiar până aproape

de Nipru (căci și pe acolo-s Români!), până în Serbia, până în Bulgaria și în toată peninsula Balcanică, până în Istria și chiar până la Românii din America. Doresc ca *românimea nemuritoare* să aibă această carte ca o oglindă în care să se uite și să rămână uimită când va vedea ce frumoasă este și ca o *evanghelie* pe care, cu ochii lăcrămaţi de bucurie, i-o trimite un modest apostol și un înverșunat străjer al limbii românești! Pentru această nemărginită plăcere mi-am sacrificat o mare parte din tinerețe (sacrificiu care pentru mine a fost un deliciu) și aștept cu încredere freamătul de mulțămire pe care mi-l vor trimete munţii, codrii, râurile și mormintele acelora care au luptat pentru înrădăcinarea graiului românesc! Încrezător și nepăsător de ridiculizare ca și Don Quijote, cred că voi contribui prin opera mea să fac ca românimea să ridice cu mândrie capul și să vorbească ostentativ românește acolo unde alte limbi împiedicau expansiunea limbii românești. Vreau să contribui a face ca Românul să-și iubească limba mai mult decât viața și ca nici un lucru lumesc (bani ori glorie deșartă) să nu-l facă să-și uite limba ori să permită copiilor să se înstrăineze de limba românească, fiică a limbii latine, care a fost cea mai frumoasă și mai impunătoare limbă din câte a făcut Dumnezeu pe pământ! Urmașii Romei, aduși de Traian în Dacia și puși ca strajă a Romei, trebuie să-și dea seama de marele rol pe care-l au de îndeplinit! Vechile năvăliri ale barbarilor și actualele tendinţe ale urmașilor lor arată lămurit că Românii trebuie să se consolideze puternic în hotarele vechii Dacii. Această consolidare nu se poate face de cât prin *muncă și ordine*. **Școala românească** să fie o cetate! Fiecare Român să știe cine este! Să știe că face parte din marele neam al Romanilor și că nu se poate arăta demn de acest nume decât prin *muncă temeinică, ordine, disciplină, economie și seriozitate*!”[6].

Această impresionantă mărturisire de credinţă a fost scrisă de August Scriban în august 1928, indicând și locul unde a fost redactată, punând astfel o pecete pe un hrisov nemuritor: Stradela Manolescu, nr. 4, Iași.

IV. Care au fost etapele istorice care au influenţat formarea limbii române?

Cum era firesc, August Scriban avea să amintească sistematic toate popoarele migratoare mai mici sau mai mari, care au influenţat formarea limbii române, dintre care multe au dispărut. Este o trecere în revistă presărată cu date istorice remarcabile care scot în evidenţă erudiţia autorului.

Influenţele barbare ale sciţilor, sarmaţilor și galilor sunt exemplificate cu unele cuvinte rămase de la aceste popoare precum: Don, Nipru, Nistru, Prut (de la sciți).

Perioada romană și post-romană este tratată cu detalii istorice interesante. Venirea goţilor, hunilor, gepizilor, avarilor, slavilor și a bulgarilor este etapizată și descrisă cu multe elemente esenţiale din această perioadă istorică. O ultimă etapă o constituie venirea ungurilor, pecenegilor, mongolilor, tătarilor și în final a turcilor.

Aceștia sunt în general barbarii care s-au vânturat prin Dacia și au dispărut plecând („Apa trece, pietrele rămân”), ori, așa cum avea să consemneze August Scriban citându-l pe Mihai Eminescu, „s-au făcut toţi o apă și-un pământ”[7].

V. Cum s-a format limba română?

Trebuie să ţinem cont de faptul că acest dicţionar era finalizat în anul 1913, când studiile privind formarea limbii române erau relativ limitate și acum, după 100 ani, apar teorii care bulversează întreaga concepţie crezută ca fiind definitivă.

În viziunea lui August Sriban, limba română este: „urmașa limbii latine adusă de Romani în Dacia și modificată sub influența mediului, a timpului și a incluziunilor suferite din partea altor limbi”[8].

În prezent, lingviștii nu reușesc să ofere o explicaţie credibilă a faptului că limba română este vorbită de secole și în regiunile care nu au fost niciodată cucerite de romani. Din întregul teritoriu al Daciei, numai 1/5 a fost cucerită de romani. Dar și faptul că o administrare romană de numai 165 de ani a făcut posibilă dispariţia limbii vorbite de traco-daci și în aceste condiţii limba latină să se impună atât de repede și să se generalizeze pe întregul teritoriul al Daciei ne determină să reevaluăm această teorie.

Ultima teorie care susţine că limba latină are la bază o limbă vorbită în Tracia este vehiculată chiar din interiorul Vaticanului. Plăcuţele de la Tărtăria sunt o mărturie care necesită o cercetare temeinică și multidisciplinară.

Un studiu recent efectuat de dr. Mihai Vinereanu susţine faptul că un procent de 58 % reprezintă fondul pre-latin sau traco-dac al limbii române. Concluzia acestui cercetător este că: „Limba traco-dacică este adevărata predecesoare a limbii române și nu latina cum se crede îndeobște”[9].

O nuanţă interesantă o abordează August Scriban atunci când afirmă: „Dialectul Macedo - Românilor este mai arhaic din cauză că este mai vechi, iar cel al

Daco - Românilor este mai evoluat pentru motivul că este mai nou cu câteva sute de ani".

Referindu-se la elementul autohton, autorul dicţionarului afirmă: „Un popor care adoptă altă limbă, păstrează ceva din vechea pronunţare. Astfel, noi avem o pronunţare deosebită de a italienilor şi a francezilor, ba chiar de a fraţilor noştri Macedoneni. Dacă observi bine, constaţi că Moldovenii, mai ales cei din nord, vorbesc cu gura mai strânsă şi seamănă la pronunţare cu Rutenii, căci, fără îndoială Moldovenii au asimilat un mare număr de Ruteni, şi de acolo s-a născut gluma:

Tata Rus, mama Rusoaică,
Numai Ivan Moldovan!

Când te uiţi la casa de bârne a muntenilor şi la îmbrăcămintea lor, este imposibil să nu recunoşti tablourile de pe Columna lui Traian"[10].

Influenţa elementului latin în viziunea lui August Scriban este mărturisită astfel: „Temelia limbii noastre este constituită de elemente latine pe care s-au depus şi elemente străine. Dar care strat al limbii latine a devenit limba românească? Nu stratul dialectic (latina populară), nici stratul limbii literare, ci stratul limbii comune, al limbii cotidiene, al negustorilor, armatei, funcţionarilor şi colonilor"[11].

VI. Dialectele limbii române în viziunea lui August Scriban

Argumentele aduse de autorul dicţionarului atunci când se referă la originea dialectelor are o anumită logică care se bazează pe evenimentele istorice. Pentru a exemplifica originea acestor dialecte la alte popoare, precum Franţa, el vine cu argumentul decisiv al distanţei dintre Franţa şi Canada, unde se vorbeşte un dialect. „Tot aşa limba română din peninsula Balcanică şi din Dacia, fiind despărţită de slavi, au apărut tendinţele dialectale, care au crescut cu timpul. Potopul slav a înecat-o şi nu au mai rămas decât Macedo-românii"[12].

August Scriban nominalizează trei dialecte: „Cel din Dacia (actuala Românie), cel din Macedonia şi cel din peninsula Istria. Cel mai important este cel din Dacia (daco-românesc), vorbit de 15.000.000 de Români şi de vreo 4-5 milioane de străini din hotarele actualei Românii şi de peste hotare, unde se mai află încă şi mai mulţi Români, şi anume: peste 500.000 dincolo de Nistru, vreo 80.000 în Bulgaria, vreo 250.000 în vechea Serbie şi mai multe zeci de mii în Banatul rămas Iugoslaviei şi în Ungaria".

Referindu-se la dialectul macedo-român, autorul face următoarea precizare: „Este vorbit de mai multe sute de mii de Români răspândiţi prin Grecia, Albania, Iugoslavia şi Bulgaria".

Dialectul istro-român este vorbit de „Câteva mii de Români aşezaţi în câteva sate de la poalele muntelui numit *Maggiore* de pe coasta Mării Adriatice. Aceste dialecte se aseamănă foarte mult între ele"[13].

Note:

1. August Sriban, *op.cit,* pag. 15.
2. Dicţionarele pe care le pomeneşte August Scriban şi altele pe care le-a omis sunt următoarele:
- Gh. Asachi, *Lexicon de conversaţie*, Institutul Albina, Iaşi, 1842.
- Pah. Teodor Stamati, *Dicţionăraş românesc de cuvinte tehnice şi altele greu de înţeles*, Tipografia Buciumului Român, Iaşi, 1851.
- Nifon Bălăşescu, *Dicţionarul româno-francez*, Tipografia Mitropolitului Nifon, Bucureşti, 1859.
- Raoul de Pontbriant, *Dicţionar româno-francez*, Bucureşti, 1862.
- G. M. Antonescu, *Dicţionar rumân. Mic repertor de cunoştinţe generali*…, Imprimeria Naţională, Bucureşti, 1862.
- A. T. Laurian şi I. C. Massim, *Dicţionariul limbei romane*, Noua Typographia a Laboratoriloru Romani, Bucureşti; Tomul I -1871; Tomul II-1876; Glossariu-1871.
- B. P. Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae-Dicţionarul limbei istorice şi poporane a Românilor*, Tom. I-1886; Tom. II-1887; Tom. III-1893, Stabilimentul Grafic I. V. Socecu, Bucureşti.
- Ion Costinescu, *Vocabular româno-francez*, Bucureşti, 1870.
- Frédéric Damé, *Nouveau dictionnaire roumain-français*, Vol. I - IV, Imprimerie de l'Etat, Bucureşti, 1893-1895.
- Lazăr Şăineanu, *Dicţionar universal al limbii române*, Ediţia I - 1896; Ediţia II - 1906; Ediţia III - 1914; Ediţia IV - 1922; Ediţia V - 1925; Ediţia VI - 1929, Ed. *Samitca* şi *Scrisul Românesc*, Craiova.
- C. Diaconovich, *Enciclopedia română*, Tomul I-1898; tomul II - 1900; tomul III - 1904, Editura şi tiparul lui W. Krafft, Sibiu
- Sextil Puşcariu, *Dicţionarul limbii române*, Tomul I - 1913-1940; tomul II - 1934-1948, Tipografia Ziarului *Universul*, Bucureşti. În anul 1948 dicţionarul Academiei Române, comandat şi finanţat de Regele Carol I începând cu anul 1884, a ajuns după 64 de ani la cuvântul **lojniţă**, unde a rămas şi acum în anul 2014.
- I. A. Candrea şi Ov. Densuşianu, *Dicţionarul etimologic al limbii române. Elementele latine*, Ed. Socec, Bucureşti, 1907-1914.
- Frédéric Damé, *Nouveau dictionnaire roumain-français… comprenant le lexique roumain-français et français-roumain de la terminologie paysanne*, Librăria Socec & Cie, Bucureşti, 1900.
- I. Aurel Candrea şi Gh. Adamescu, *Dicţionarul enciclopedic ilustrat*: Partea I - *Dicţionarul limbii române din trecut şi de astăzi* de I. Aurel Candrea; Partea II - *Dicţionarul istoric şi geografic universal* de Gh. Adamescu, Editura Cartea Românească, 1926-1931.

3. **Erich Berneker** (1874-1937) lingvist german cu o teză de doctorat despre limba veche germană. A elaborat un dicţionar etimologic slav în contextul familiei limbilor indo-europene, nefinalizat (*A-Mor*; 1908-1913)
4. August Scriban, *op.,cit*., pag. 15.
5. August Scriban, *op.,cit*., pag. 16.
6. August Scriban, *op.,cit*., pag. 18.
7. *Ibidem*, pag. 28.
8. *Ibidem,* pag. 29.
9. Dr. Mihai Vinereanu, *Dicţionar etimologic al limbii române*, Tipografia CNI Coresi S.A., Bucureşti, 2009.
10. August Scriban, *op., cit*., pag. 30.
11. *Ibidem*, pag. 32.
12. *Ibidem,* pag. 45.
13. *Ibidem*, pag. 44.

(Va urma)

Rudenii gălățene ale Sfântului Mitropolit Dosoftei

Eugen Drăgoi
preot

Numele Sfântului Ierarh Dosoftei, mitropolitul Moldovei, este prea bine cunoscut în cultura și spiritualitatea românească. A trăit și activat în secolul al XVII-lea, poate cel mai important veac din istoria Bisericii Ortodoxe Române, „perioada de maximă strălucire" a Bisericii, cum o numește părintele profesor Mircea Păcurariu[1].

Într-adevăr, veacul al XVII-lea este, pentru cultura plămădită în spațiul românesc, unul „de aur" datorită personalităților de notorietate națională și internațională care au trăit atunci și operelor pe care le-au creat. Ierarhi precum mitropoliții Moldovei *Anastasie Crimca* (1608-1629), *Varlaam* (1632-1653) și *Dosoftei* (1671-1686), mitropolitul român *Petru Movilă* al Kievului (1633-1646), mitropoliții Ungrovlahiei *Teofil* (1636-1648), *Ștefan* (1648-1668), *Teodosie* (1668-1672, 1679-1708), *Antim Ivireanul* (1708-1716, cu remarcabilă activitate tipografică spre sfârșitul veacului al XVII-lea), mitropoliții Transilvaniei *Ilie Iorest* (1640-1643), *Simion Ștefan* (1643-1656), *Sava Brancovici* (1656-1680), episcopul *Mitrofan* al Buzăului (1691-1702), episcopul *Pahomie* al Romanului (1671-1724) dintre care unii sunt așezați astăzi în rândul sfinților, au făcut epocă în cele trei provincii românești, patronând acte de cultură cu ecouri peste veacuri și militând pentru credința ortodoxă și unitatea națională.

Tot acum apar lucrări fundamentale pentru cristalizarea limbii literare românești, dar și pentru progresul cultural, precum: *Pravila de la Govora* (1640-1641), *Cazania* Sfântului Mitropolit Varlaam (1643), *Noul Testament de la Bălgrad* (Alba Iulia, 1648), *Îndreptarea legii* sau *Pravila de la Târgoviște* (1652), *Psaltirea în versuri* (1673) și *Viețile sfinților* (1682-1686), ultimele două lucrări ieșite din osârdia cărturărească a Sfântului Mitropolit Dosoftei, *Biblia de la București* (1668), lucrare monumentală de permanentă referință.

Tabloul religios și cultural al veacului aflat în atenție se întregește în chip fericit cu evenimente spirituale marcante, precum: *aducerea în Moldova a moaștelor Sfintei Cuvioase Parascheva* (1641), *Sinodul de la Iași* (1642), care a aprobat *Mărturisirea de credință* a Mitropolitului Petru Movilă, *înființarea academiilor* din Țara Românească și Moldova ș.a.

Am făcut această introducere pentru a plasa mai nuanțat personalitatea mitropolitului Dosoftei în cadrul larg al vieții cultural-spirituale din Moldova celei de-a doua jumătăți a secolului al XVII-lea. Înainte de a ne referi la rudele din zona ținutului Covurlui ale Sfântului Ierarh Dosoftei, subiect necunoscut publicului larg, ba chiar specialiștilor în domeniu, cu vreo 2-3 excepții, se cuvine să schițăm o scurtă biografie a acestui strălucit ierarh.

Născut în anul 1624 la Suceava, a studiat la școala înființată de domnitorul Vasile Lupu de la Mănăstirea Sf. Trei Ierarhi din Iași și apoi la școala „Frăției ortodoxe" din Lvov (care în acea vreme făcea parte din Polonia). În 1649 este călugărit la Mănăstirea Probota și peste un deceniu începe urcușul ecleziastic, datorită învățăturii și vieții sale alese: *episcop al Hușilor* (1658-1660), *episcop la Roman* (1660-1671), *mitropolit al Moldovei* (1671-1686). Cronicarul Ioan Neculce (1672-1745) scria despre înaltul ierarh de la Iași: *„Acest Dosoftei mitropolit nu era om prost* (adică simplu, neînvățat, n. ns.) *de felul lui. Și era neam de mazâl* (mic boier, n. ns.) *prea învățat, multe limbi știa: elinește, lătinește, slovenește și altă adâncă carte și învățătură. Deplin călugăr și cucernic și blând ca un miel. În țara noastră pe această vreme nu este om ca acela"*[2].

Luat ostatic de către regele polon Jan III Sobieski (1674-1696), în cadrul campaniei poloneze din Moldova, în anul 1686, mitropolitul Dosoftei și-a petrecut ultimii șapte ani din viață în exil, în cetatea Stry de lângă Jolkiew (astăzi orașul Zhovca din Ucraina), unde s-a mutat din această lume la 13 decembrie 1693. Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat în cadrul ședinței din 6 iulie 2005, hotărându-se prăznuirea sa în fiecare an în chiar ziua mutării sale la cerești locașuri[3].

Activitatea cărturărească a lui Dosoftei este impresionantă. Mai cunoscute sunt lucrările sale: *Psaltirea în versuri,* imprimată la Uniev, în Polonia, în anul 1673, *Dumnezeiasca Liturghie,* Iași, 1679, *Psaltirea de-nțeles,* Iași, 1680, *Viața și petrecerea sfinților,* Iași, 1682-1686, în 4 volume.

Se cunoaște că mitropolitul Dosoftei a avut doi frați, *Chiriac* și *Vasilie,* menționați în *Pomelnicele din catastihul breslei blănarilor și cojocarilor din Suceava, reînnoit la 1 ianuarie 1673*[4]. De asemenea, a avut o soră, numită *Fesa,* prin care s-au realizat legăturile gălățene de rudenie ale sfântului ierarh. Despre unele din aceste rude prin alianță care au trăit în Galați ne propunem să vorbim în rândurile următoare.

La 11 aprilie 1680 ieșea din teascurile tipografiei mitropolitane din Iași lucrarea bilingvă (slavonește și românește) tălmăcită de mitropolitul Dosoftei, *Psaltirea de-nțeles.* Pe un exemplar al acestei ediții, care se afla în biblioteca episcopului Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos[5], mitropolitul face următoarea dedicație: *„Am dăruit cumnatului Șerbului și Fesii, surora mea, cu sănătate și blagoslovenie, Dosoftei, mitropolitul Suceavski“*[6].

Cumnatul *Șerbul* nu era un oarecare, ci un însemnat negustor și proprietar din Galați, în veacul al XVII-lea, pârcălab de Galați în câteva rânduri. La origine brăilean, acesta a trecut în ținutul Covurlui, înainte de 1647, contribuind alături de fratele său, Dia (Die) la ridicarea Mănăstirii Precista de pe malul Dunării din Galați, al cărei principal ctitor a fost negustorul gălățean Constantin Teodor[7]. Căsătoria lui Șerbu cu Fesa, sora lui Dosoftei, s-a petrecut înainte de 3 martie 1663[8].

Probabil că Dosoftei, pe când păstorea în tronul Episcopiei Romanului (1660-1671), de care aparținea și ținutul Covurlui, în timpul unei descinderi pastorale în Galați, îl va fi cunoscut pe Șerbu, viitorul său cumnat, deși nu este exclus ca întâlnirea dintre cei doi să se fi petrecut mai înainte. Un act de vânzare a unei părți din moșia satului Șendreni din ținutul Covurlui, datat de autorii catalogului de documente între 1650-1660 este semnat între martori și de Șerbu pârcălab[9]. Dacă datarea este corectă[10], iar Șerbu era pârcălab de Galați în 1660, anul când Dosoftei ajunge pe tronul episcopal de la Roman[11], înseamnă că în calitatea sa de pârcălab, Șerbu l-a întâmpinat pe episcopul locului când va fi ajuns în orașul de la Dunăre.

Din căsătoria lui Șerbu cu sora episcopului Dosoftei al Romanului, viitorul mitropolit, s-au născut o fată, *Safta,* și trei băieți: *Dediu, Gheorghiță* și *Raneti*[12]. Aceștia sunt amintiți în documente din a doua jumătate a secolului al XVII-lea și începutul celui următor.

Safta, fiica lui Șerbu, s-a căsătorit, înainte de 8 septembrie 1675 cu spătarul *Manolache, fiul lui Toderașco Tuduri, pârcălab de Galați*[13], căci într-un document care poartă această dată, voievodul Dumitrașcu Cantacuzino poruncește lui Adam căpitanul „să aleagă și să stâlpească siliștea unde este «odaia» lui Manolache, *ginerele lui Șerbu,* dând și mărturie hotarnică“[14]. *Așadar, Manolache, cel care a dat numele actual al satului Odaia Manolache, comuna Vânători, este nepot de soră al mitropolitului Dosoftei.* Peste trei decenii un alt document (din 20 decembrie 1705) precizează că numele satului Odaia lui Manolache vine de la Manolache, feciorul lui Tudor, pârcălabul de Galați[15]. De altfel, însuși Manolache va deține funcția de pârcălab de Galați, în toamna anului 1688[16].

Dediu spătar, fiul lui Șerbu brăileanul și al Fesei, sora lui Dosoftei, este tatăl Anei[17], soția domnitorului *Mihail Racoviță*, care s-a aflat de trei ori pe tronul Moldovei (1703-1705; 1707-1709; 1716-1726) și de două ori pe cel al Țării Românești (1730-1731; 1741-1744).

Dediu a avut mai multe funcții importante în Moldova[18] și a deținut numeroase moșii[19]. Între podgoriile de la Nicorești-Sârbi, ținutul Tecuci, medelnicerul Dediu ctitorește la sfârșitul secolului al XVII-lea o mănăstire mică pe care o închină la Sfântul Mormânt de la Ierusalim. Ginerele ctitorului, voievodul Mihai Racoviţă, „scrie slujitorilor din ţinutul Tecuci – la 15 noiembrie 1704 – *să lase în pace de toate dările și angaralele 10 oameni străini și bucatele lor, posluşnicii mănăstioarei de la Nicoreștii de Sus, făcută de Dediul medelnicerul și închinată la Sf. Mormânt de la Ierusalim sub stăpânirea lui Dosithei, patriarhul; nici bucatele lor pentru alții să nu se tragă și să fie scutiți de pecetluiri, de goștine de oi și de mascuri și de deseatina de stupi; goștinarii de oi și de mascuri și de deseatină să-i lase în pace; venitul acestora să-l trimită călugării la Ierusalim pentru ceară și tămâie*“[20].

Împreună cu soţia sa Ruxandra, fiica postelnicului Dumitrașco Cârnul, dăruiește, după 1688, când semnează „Dedul biv vel spatar“, bisericii din satul Buciumii un *Triodion* slavon, imprimat la Liov în 1688[21]. Dediu a trecut la cele veșnice înainte de 27 octombrie 1724[22].

Am dorit să evidențiem aceste informații, pe scurt, în prezenta revistă, care se adresează unui public mai larg. Pe viitor ne propunem să dezvoltăm acest subiect care arată legăturile gălățenilor și brăilenilor din perioada medievală cu mari personalități ale Bisericii Ortodoxe Române și, totodată, ale culturii naționale.

Note:

1. Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Cultura teologică românească,* Editura Basilica, București, 2011, cap. IV, p. 89-154.

2. Ioan Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei,* prefață, tabel cronologic, note și antologie de Ion Rotaru, Editura Albatros, București, 1976, p. 66.

3. *Biserica Ortodoxă Română,* nr. 7-12, 2005, p. 40-41. Vezi și *Hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române referitoare la activitatea bisericească (2003-2005),* lucrare întocmită de pr. Eugen Drăgoi, vol. II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2007, p. 242-243.

4. Eugen Pavelescu, *Economia breslelor din Moldova,* București, 1939, p. 81 și 510, Anexa 2 *(„Ulița Fruntea… Chiriac, brat mitropolit Dosoftei; Vasile, tij brat").*

5. Episcopul Melchisedec, *Cronica Romanului și a Episcopiei de Roman,* partea I, București, 1874, p. 279, n. 2. Autorul precizează că însemnarea respectivă se află pe versoul filei 195. Ierarhul de la Ismail se înșeală însă în privința numelui surorii lui Dosoftei scriind că *fesii* (cu inițială minusculă) este o prescurtare de la *„femeia sa, precum zicem mă-sa, în loc de mama sa!"*

6. Episcopul Melchisedec, *op. cit.*, p. 279; Pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române,* vol. 2, București, 1992, p. 95 *(„… dintr-o dedicație scrisă de el însuși pe un exemplar din Psaltirea de-nțeles aflăm că o soră a sa era căsătorită cu un oarecare Șerbul");* Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana, soția lui Mihai Vodă Racoviță,* în „Arhiva genealogică", I (VI), nr. 3-4, Iași, 1994, p. 137 (cu informația eronată că dedicația respectivă s-a scris de către Dosoftei pe *Psaltirea în versuri*); N. A. Ursu, Nicolae Dascălu, *Mărturii documentare privitoare la viața și activitatea mitropolitului Dosoftei,* Editura Trinitas, Iași, 2003, p. 23-24; *Însemnări de pe manuscrise și cărți vechi din Țara Moldovei* (un corpus editat de I. Caproșu și E. Chiaburu), vol. I (1429-1750), Casa Editorială Demiurg, Iași, 2008, p. 289 (potrivit autorilor dedicația este datată după 1680).

7. Cristian-Dragoș Căldăraru, *Biserica fortificată „Precista", monument de cultură românească,* Editura Partener, Galați 2010, p. 37-45.

8. Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana,* p. 136-137.

9. *Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a statului,* vol. II (1621-1652), București, 1959, nr. 2150, p. 417 (în continuare se abreviază *CDM*).

10. Paul Păltănea (*Familia Doamnei Ana,* p. 136, n. 28) înclină să creadă că documentul respectiv „ar putea fi din 1675 sau 1686, când Șerbu a îndeplinit funcția de pârcălab".

11. După pr. Scarlat Porcescu (*Episcopia Romanului,* 1984, p. 190), Dosoftei ajunge episcop la Roman la sfârșitul anului 1659 sau începutul anului 1660. Potrivit pr. Mircea Păcurariu (*Istoria Bisericii Ortodoxe Române,* vol. 3, București, 1981, p. 527) Dosoftei își începe păstorirea la Roman înainte de 29 martie 1660.

12. Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana,* p. 137.

13. *Ibidem.*

14. *CDM,* vol. III (1653-1675), București, 1968, nr. 2474, p. 512.

15. Paul Păltănea, Valentin Țurlan, *Din toponimia bălții Brateșului,* în „Anuar de lingvistică și istorie literară", tomul XXXI, Iași, 1986-1987, p. 355.

16. *CDM,* vol. IV, 1676-1700, București, 1970, p. 262, nr. 1159.

17. Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana,* p. 134.

18. Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova, sec. XIV-XVII,* Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 394. Pentru afirmațiile eronate și confuziile din această lucrare a se vedea Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana,* p. 133-134.

19. Paul Păltănea, *Familia Doamnei Ana,* p. 137-144; *CDM,* vol. IV, p. 55, nr. 144; p. 251, nr. 1116.

20. *CDM,* vol. V, 1701-1720, București, 1975, p. 99, nr. 378; Paul Păltănea, *Familia doamnei Ana,* p. 143.

21.*Însemnări de pe manuscrise și cărți vechi din Țara Moldovei*, vol. I, p. 314.

22. Paul Păltănea, *Familia doamnei Ana,* p. 144. Se înțelege că „Dediul medelnicerul", decedat la 4 ianuarie 1673, având placa tombală în Mănăstirea Dragomirna, nu este aceeași persoană cu Dediu ctitorul de la Nicorești, cum presupune părintele Marcu Petcu. Vezi Ierom. Marcu-Marian Petcu, *Mănăstiri și schituri din Moldova astăzi dispărute,* p. 206.

Gheorghe Andreescu muzeograf și artist plastic gălățean

Ghiţă Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare: *Domnule Andreescu, profesia dumneavoastră este arta plastică. Sunteţi artist plastic profesionist. Recunosc, sună cam prozaic. Tocmai de aceea vă rog să coloraţi și dimensionaţi această profesie.*

Gheorghe Andreescu: Noţiunea de artist profesionist îmbracă forme complexe și pretenţioase. Împărtășesc ideea că, în dificila viaţă de artist, drumul spre opera de artă este foarte greu și anevoios, este un drum cu multe meandre, satisfacţii și neîmpliniri, bucurii și momente când nu te regăseşti pe suprafaţa de lucru. Este drumul pe care-l străbaţi zilnic căutând cu înfrigurare momentele supreme pentru realizarea scopului existenţei noastre - opera de artă.

Gh.N.: *Din CV-ul dumneavoastră rezultă că aţi abordat o varietate plastică de invidiat. Aţi performat în pictură, sculptură, grafică, scenografie etc. Putem vorbi de interdisciplinaritate profesionistă?*

Gh.A.: Consider că în artele vizuale există o legătură indisolubilă între elementele primordiale ale plasticităţii: desenul, baza tuturor disciplinelor estetice; compoziţia, viziunea în spaţiu, simţul culorii și al volumelor, sensibilitatea și dăruirea sau pasiunea pentru meseria aleasă. Aș mai adăuga că la temelia personalităţilor artistice stă obligatoriu și o bogată și temeinică cultură de specialitate. Consider că un artist trebuie să se exprime într-o paletă cât mai largă de reprezentări.

Gheorghe Andreescu

Desigur, nu în toate domeniile poţi avea pretenţia să performezi și nici nu cred că e benefic pentru că ar dispărea sau s-ar dilua „specializarea” atât de necesară epocii contemporane, ca argument hotărâtor împotriva amatorismului care, din păcate, proliferează în multe domenii.

Gh.N: *În ce măsură este vorba de vocaţie în artă? Vocaţia, talentul și inspiraţia sunt mai presus decât munca și perseverenţa în cariera unui artist plastic? Sau invers?*

Gh.A.: Dotarea nativă, adică talentul, joacă un rol hotărâtor în conturarea unei personalităţi artistice, dar și aici aș nuanţa puţin exprimarea, pentru că talentul de multe ori este umbrit sau întunecat cu totul de nivelul precar de dotare intelectuală, de gradul de ocupabilitate, de timpul alocat meseriei etc.

Se cunosc cazuri când, munca, pasiunea, abnegaţia, sacrificiul au contribuit decisiv la conturarea unor artişti cu o dotare nativă medie, perfecţionarea urmând în mod firesc. Consider că în făurirea operei de artă trebuie să existe acest melanj dumnezeiesc dintre talent, vocaţie, muncă, perseverenţă, toate axate pe o construcţie intelectuală.

Gh.N.: *Cum v-aţi început cariera de artist? Studii. Loc de muncă. Expoziţii.*

Gh.A.: Cariera de plastician mi-am început-o în Liceul de Artă Galaţi unde am beneficiat de îndrumarea unor personalităţi artistice importante pentru vremea respectivă, Vasile Vedeș, Constantin Dimofte, Emilia Iacob etc. Aici, în liceu, am primit primele premii și am fost remarcat ca un elev „cu posibilităţi”. Facultatea din Institutul Nicolae Grigorescu am teminat-o în 1973 ca șef de promoţie pe ţară, aici realizând și câteva expoziţii personale sau de grup, toate

realizate sub şefia de catedră a regretatei Ileana Balotă, şi vernisate de ilustrul şi inimosul Ion Sălişteanu la Galeriile „Kalinderul" sau la „Ateneul Tineretului", amândouă din Bucureşti. Încă din ultima clasă de liceu am avut ocazia să lucrez elemente de scenografie şi alte realizări grafice, afişe, caiete de sală etc. la Teatrul Dramatic Galaţi - lucru continuat pe timpul facultăţii şi după - atunci când, ca restaurator la Muzeul de Artă Vizuală aveam să-mi continui pregătirea profesională timp de trei ani şi jumătate la Peleş (Sinaia) şi la Muzeul Naţional de Artă al României.

În această perioadă am avut primele expoziţii la Galeriile Fondul Plastic din Galaţi, prima expoziţie ca organizator la Muzeul de Artă, primele participări la saloane naţionale sau la expoziţii în alte localităţi din ţară şi străinătate.

Gh.N.: *Lucraţi de mulţi ani în muzeografie. Care este conţinutul aceste profesii? Ce satisfacţii profesionale v-a oferit muzeografia?*

Gh.A.: Muzeografia este o ştiinţă complexă în care pregătirea de specialitate, istoria artelor, o cunoaştere profundă a tehnicilor şi tehnologiile artelor plastice, toate dublate de o intuiţie artistică joacă un rol decisiv. Marea satisfacţie ţi-o dă faptul că poţi investiga tendinţele în artă, realizările pe plan naţional şi mondial, poţi contribui la statornicia ierarhiilor în artă şi, lucrul cel mai important, convieţuirea într-un mediu artistic.

Gh. N.: *Carierea dumneavoastră este dominată însă de creaţia plastică. Vorbiţi-ne despre expoziţiile de „acasă", din Galaţi şi din România.*

Gh.A.: Existenţa unui artist este certificată de contactul nemijlocit cu iubitorul, consumatorul de artă, cum altfel decât prin expunere. Am reuşit să-mi fac cunoscută munca mea de atelier prin intermediul a cel puţin 20 de expoziţii personale şi la peste 60 de expoziţii colective. Un rol decisiv în formarea mea artistică a fost şi participarea timp de 10 ani la gruparea artistică AXA ca membru fondator alături de alţi 7 artişti consacraţi din Galaţi.

Gh.N.: *Pe ce drumuri europene aţi umblat ca artist plastic, unde aţi expus? Ce impresii aţi făcut criticilor? Şi publicului?*

Gh.A.: Am expus mult în Europa, dar şi în America şi Asia. Expoziţiile de la Viena, Veneţia, Roma, Budapesta, Varna, Balcic, Stara-Zagora (Bulgaria), Paris, Lion, Bordeaux, Sains Gaudens, Ulm, Helsinki, Zadar - Croaţia etc. au contribuit la reliefarea mea ca plastician, am avut posibilitatea de a lua contact cu cultura plastică a ţărilor gazdă. Impactul asupra publicului sper că a fost unul favorabil.

Gh.N.: *Ce semnificaţii acordaţi temei într-o lucrare de artă? Tema unei lucrări de artă poate solidariza sau dezbina, împrieteni sau duşmăni, ruşina sau bucura, urâţi sau înfrumuseţa, revolta sau emoţiona. Ce părere aveţi despre recentele tragice evenimente din Franţa? Au avut ele cauza în artă sau arta a fost doar un pretext?*

Gh.A.: Putem vorbi despre tematică la modul favorabil în construcţia operei de artă atâta timp cât ea nu aduce atingere gravă semenilor tăi. Evenimentele tragice ale politicii lumii nu ţin de domeniul artistic. Universul artelor presupune umanism, convieţuire, contemplare, elemente ale frumosului. Dumnezeu este unic indiferent ce formă îmbracă în cultura diferitelor popoare, iar opera de artă este produsul suprem al gândirii umaniste.

Gh.N.: *Ce onoruri aţi primit de-a lungul carierei?*

Gh.A.: Desigur, cea mai mare onoare ca recunoaştere a activităţii mele a fost Medalia şi Ordinul „Meritul Cultural" Clasa C - arte plastice înmânat de preşedintele ţării, Premiul Municipiului Galaţi (de 2 ori) şi al Municipiului Călăraşi, Ordinul şi Medalia „Leonard" - premiul Teatrului Dramatic „Fani Tardini", premiul Teatrului Muzical la Gala Maeştrilor, alte premii ale unor publicaţii şi posturi de radio şi televiziune.

Gh.N.: *În general, în lumea artiştilor, scriitorilor, creatorilor nu există o prea mare frăţietate. Cum sunt relaţiile în lumea artiştilor plastici?*

Gh.A.: Datorită profesiei sunt în legătură cu mulţi artişti din Galaţi, din ţară şi străinătate. Cu unii dintre aceştia am puternice legături de prietenie de peste 31 de ani. Sunt mândru de prietenia lor şi de colabrarea cu majoritatea artiştilor.

Gh.N.: *Sunteţi un împătimit colecţionar. Ce colecţionaţi? Ce conotaţii spirituale are această preocupare?*

Gh.A.: Sunt îndrăgostit de structura artistică a diferitelor obiecte ce ne înconjoară, de la cele mai banale până la piesele cu puternic conţinut artistic, argintăria, obiecte decorative, ceasuri, statuete, arme etc. din diferite epoci, de asemenea sunt îngrijorat de expansiunea obiectelor cu caracter strict funcţional în detrimentul esteticului, de ignorarea de multe ori a frumuseţii şi eleganţei unor obiecte ce au făcut odată parte din cotidian. Dar, lumea se schimbă şi eu îmi doresc prin mica mea colecţie să aduc un omagiu acelor artişti care au contribuit la înnobilarea vieţii noastre.

Gh.N.: *Aţi fost câţiva ani restaurator chiar la Muzeul Peleş. Este restaurarea o artă?*

Gh.A.: Am fost cursant, practicant şi lector timp de 3 ani si 6 luni la Muzeul Peleş (Sinaia) şi apoi un an la Muzeul Naţional de Artă. Piesele restaurate, adevărate obiecte de patrimoniu din epoca medievală şi modernă, m-au îmbogăţit spiritual. În această perioadă am acumulat cunoştinţe vaste în domeniul tehnicilor şi tehnologiilor artistice, am conştientizat că restaurarea este o ştiinţă complexă care necesită o extraordinară cultură de specialitate, manualitate, intuiţie artistică şi multă răbdare şi pasiune.

Am încercat, ca lector în cadrul cursurilor de reconversie profesională din programul regional Restauro I şi II, să atrag tineri în meseria de restaurator.

Gh.N.: *Domnule Andreescu, aş vrea să abordăm şi câteva probleme „specifice" urbei noastre. Personal, mă mândresc cu faptul că i-am avut elevi pe mulţi dintre profesorii Liceului de Arte „Dimitrie Cuclin", care sunt astăzi artişti de referinţă ai Galaţiului. Este şi motivul pentru care adesea intru în sălile de expoziţii. Însă, vă întreb pe dumneavoastră ca specialist, cum apreciaţi fenomenul plastic gălăţean?*

Gh.A.: Filiala gălăţeană UAP începe să devină o grupare importantă în contextual plastic naţional. Consider că există un puternic nucleu valoric axat în jurul Liceului de Artă „Dimitrie Cuclin" şi în jurul Muzeului de Artă Vizuală Galaţi. Bineînţeles că există un număr important de artişti cu rezultate meritorii şi în afara acestui areal, buni profesionişti, actuali sau foşti profesori. Nu trebuie neglijat faptul că Filiala se întăreşte necontenit cu infuzia de tineri absolvenţi cu promiţătoare evoluţii.

Gh.N.: *Recent, a fost deschis „Muzeul Istoriei, Culturii şi Spiritualităţii Creştine de la Dunărea de Jos". Sufleteşte şi profesional sunteţi legat de acel spaţiu. Cum apreciaţi conţinutul şi mesajul noii instituţii? Poate deveni un brand al Galaţiului?*

Gh.A.: Importanţa majoră a acestei întreprinderi nu poate fi ignorată. Orice instituţie de cultură nou creată nu face decât să înnobileze viaţa spirituală a oraşului, a zonei. Recunosc că simt un imens gol atunci când trec prin faţa fostului nostru muzeu, unde am activat aproape 40 de ani, unde m-am format ca muzeograf şi plastician, locul care prin strădania colectivului de specialişti a devenit punct de referinţă în arta contemporană românească, în critica de specialitate.

Gh.N.: *Sunteţi şi un specialist în artă monumentală - deci şi în arhitectură -, ca şi în restaurare. În această calitate vă invit la o plimbare pe străzile Domnească şi Mihai Bravu, printre ruinele oraşului. Mai multe clădiri din patrimoniul vechi al oraşului stau să cadă decât cele reabilitate. Cum comentaţi?*

Gh.A.: Această imensă „bubă" nu este specifică oraşului Galaţi. Este o problemă naţională şi este datorată în mare parte următoarelor aspecte majore: 1) o slabă colaborare între administraţie şi statutul juridic alimentat de o tăcere inexplicabilă din partea direcţiilor de cultură; 2) pauperizarea foştilor proprietari care, repuşi în posesie, nu au posibilitatea restaurării, recondiţionării imobilelor, a spaţiilor recăpătate.

Gh.N.: *În mai multe rânduri i-aţi redat mâna Veronicăi Micle din grupul statuar Eminescu din Parcul cu acelaşi nume. De ce nu se face o restaurare … rezistentă?*

Gh.A.: Este o problemă strict administrativă, Primăria şi Direcţia de Cultură nu sunt interesate de protejarea acestui important monument al Galaţiului, decât cu o zi sau două înaintea zilelor de 15 ianuarie şi 15 iunie. Monumentul lui Friederich Storck, alături de cele două statui de pe faţada Palatului Administrativ necesită lucrări serioase de restaurare şi repunere în valoare a importanţei lor estetice.

Gh.N.: *Domnule Andreescu, ce rol joacă arta într-o familie de artişti? Este cunoscut faptul că soţia dumneavoastră este artistul plastic Jana Andreescu. Stimulează sau inhibă o asemenea situaţie creaţia plastică?*

Gh.A.: Jana Andreescu este un artist polivalent, foarte talentat şi un excelent profesor, nu pentru că este soţia mea, ci pentru că realizările ei în domeniul artistic sunt bine conturate şi unanim recunoscute. Calităţile artistice sunt dublate de însuşirile şi dragostea ei pentru familie, prieteni, societate. Este lesne de înţeles lejeritatea şi plăcerea convieţuirii într-un astfel de mediu. Particularităţile stilistice ale noastre sunt diferite, dar reciproc stimulatoare.

Gh.N.: *Dialogul nostru apare în revista „Axis Libri" a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia", instituţie de cultură reprezentativă a Galaţiului. În ce relaţie este artistul Gheorghe Andreescu şi arta sa cu o asemenea publicaţie şi cu o asemenea institutţie?*

Gh.A.: Colaborarea cu instituţia este una veche şi tradiţională, colaborarea cu managerul şi personalul - una excelentă, dublată şi de relaţii de prietenie şi profesionalism.

Gh.N.: *Vă mulţumesc!*

Poeme

Gabriel Gherbăluță
poet

sonet – al insomniilor înșelătoare

nici somnul nu lipește de geană alte gene
nu ține cont că-i noapte și-ar trebui să vină
se-ntinde lung la vorbă să meargă îi e lene
întârzie și visul cu ceața se îmbină

nu știu; visez sau poate tot treaz mă ține visul
îmi flutură aievea sau mă înșeală iar ?
se lăbărțează rândul și se topește scrisul
mai pot crede în clipă sau totu-i în zadar ?

cred că e totuși somnul și că visez acum
și-s valuri de-ntuneric pe care nu le chem
din paginile cărții cad literele scrum
m-aș rătăci în tine și nu într-un poem

morfeu îmi joacă feste când e certat cu noi
dacă nu vine somnul atunci să vină ploi

apologia rămasului bun

și mâinile ei îmbrățișau ochiul
în care stătea închisă
cu fiecare deget atingea o culoare
să îi dea viață
pictor nebun sub efectul tranchilizantelor
desenând unda fluviului
de pe o înotătoare a împăratului pește
pe aici nu mai trece nici o corabie
le-au confiscat zeii pe toate
pentru a-și împodobi olimpul
și a induce starea de bine sexual lui taica zeus
adio leda
sau dacă nu te înduri să pleci
păstrează-ți și ultimul cânt
poate așa va auzi și poetul
ce trebuia să audă
și mâinile ei se topesc –ceară
pe timpanul timonierului
adio leda
cea mai îndrăzneață
dintre lebedele-sirene

se aude glasul zmeului

aici s-au terminat toate poveștile
ca un drum în lucru
sfârșit brusc
la un cap de pod
ce începe unde vrea el
și se termină spre niciodată
cartea are paginile albe
albul ăla cremos cu mirosul
coapsei coapte în căldura verii
poveștile rătăcesc la alte urechi
aceleași povești, iubi
doar zmeii sunt alții
au fugit toate poveștile care-ncotro
făt-frumos așteaptă sa-i vină
poștașul cu prima pensie
poate așa o să îi cumpere calului
o pungă de pufuleți
aerul din jur miroase a
a fost odată
iar ileana cosânzeana își pregătește
ceaiul diuretic
oare de ce am senzația că
poți face diabet
după un poem ca ăsta?

în căutarea tatălui pierdut

a rămas doar trunchiul
numai bun să zgârii în coaja lui
i love pinnocchio
noroc cu toamna asta
am rămas doar trunchi
cuvintele mele au nasul mare
eu spun mereu că-i singura moștenire
de la zeii mei
tu îmi tot amintești povestea aia
cu păpușa cioplită din lemnul toamnelor mele
lângă apă o pădure de sălcii
povești atârnând de crucea apelor
momeală pentru împăratul pește
rătăcim prin ele silabisind în canon
eu – am – drep – ta – te!

Parfum de carte (*for booklover*)

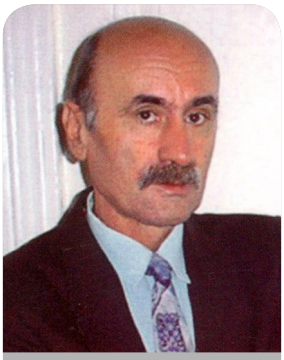

Ion Manea
scriitor

Dezbaterile despre destinul cărții în contemporaneitate, la care se adaugă cele ce vizează scăderea dramatică a circulației ei și explozia utilizării mijloacelor electronice de comunicare nu puteau să nu afecteze și zone aparent foarte îndepărtate de problematicile propriu-zise ale sociologiei literaturii. Aceasta și pentru faptul că, până una alta, cartea, ca produs editorial pe suport de hârtie, circulă într-o manieră impresionantă, atât în țările superdezvoltate cât și în cele care abia intră pe calea progresului și a democrațiilor de tip occidental. Mai mult decât atât, chiar dacă a scăzut ponderea beletristicii în totalul producției de carte printată, aceasta reprezintă încă o piață uriașă de desfacere la nivelul lumii. E suficient să ne gândim la importanța de prim rang care se acordă marilor târguri internaționale de carte, în care literatura de ficțiune reprezintă încă unul dintre punctele principale de atracție, chiar dacă literatura documentară, științifică, motivațională și de specialitate câștigă tot mai mult teren.

Există un complex de determinări ale acestei stări de lucruri, una dintre ele fiind cea a vârstei populației receptoare, fiind încă active multe generații formate la școala clasică a materialului didactic și a cărții tipărite. Altfel vor sta probabil lucrurile de îndată ce ultima generație a Galaxiei Gutenberg va intra în istorie, dar până atunci, și chiar după aceea, cartea tipărită va fi suportul primordial al activității specific umane numite lectură. Pe de altă parte, modelul clasic încetățenit atâtea secole după care „cel ce citește este un om educat, rafinat, stilat și demn de luat în seamă" nu poate dispărea dintr-o dată și, posibil, până la urmă, niciodată, mai ales că în mentalul colectiv lecturii ca preocupare nobilă i se acordă un credit „în alb", de nimic condiționat, care îi conferă celui în cauză, *ab initio*, o aură specială.

Pornind de la acest principiu, un oarecare Geza Schoen, designer de parfumuri, în colaborare cu Karl Lagerfeld, celebrul designer de modă german, a inventat parfumul cu miros de carte. De la descoperirea lor în cea mai îndepărtată antichitate, esențele frumos mirositoare au fost strâns legate de parfumul diafan al florilor sau de alte arome în general provenite din prea darnica natură. A le căuta în altă parte este deja o revoluție, iar cei doi s-au gândit la un parfum cu totul și cu totul aparte, unul care să degaje în jur senzația olfactivă specifică unei cărți abia tipărite, sugerând erudiția, noblețea, calitatea umană superioară, sau, oricum, apartenența la o societate pentru care instrucția clasică reprezintă, dacă nu o prioritate, măcar o zonă pentru care senzațiile de interes și admirație nu lipsesc câtuși de puțin.

Era de așteptat ca, după punerea în operă a unei astfel de extraordinare idei, respectiv găsirea soluției chimice finale, validarea ei și trecerea la producție de serie, noutatea absolută să fie însoțită de o promovare care nu numai să nu semene cu cele care s-au mai întâmplat deja, ci să fie astfel regizată încât să rupă iremediabil gura târgului de parfumuri. În acest sens, la lansarea noului produs, împachetat într-un ambalaj atractiv, îndelung elaborat, Karl Lagerfeld a declarat: „Mirosul cărților proaspăt tipărite este cel mai frumos miros din lume", încântând asistența și stârnind cele mai entuziaste aplauze. Surpriza a luat proporții atunci când cei care au achiziționat parfumul au găsit sticluța cu impresionantul lichid împachetată într-un fel de carte cu texte tipărite din mai mulți scriitori, printre care Günter Grass, Hermann Hesse (*Jocul cu mărgelele de sticle* aproape că se lipea de suprastructura emoțională a momentului), dar și Geza Schoen, personaj bine ancorat în domeniu, cunoscut însă și pentru încercările sale literare, mai mult sau mai puțin reușite.

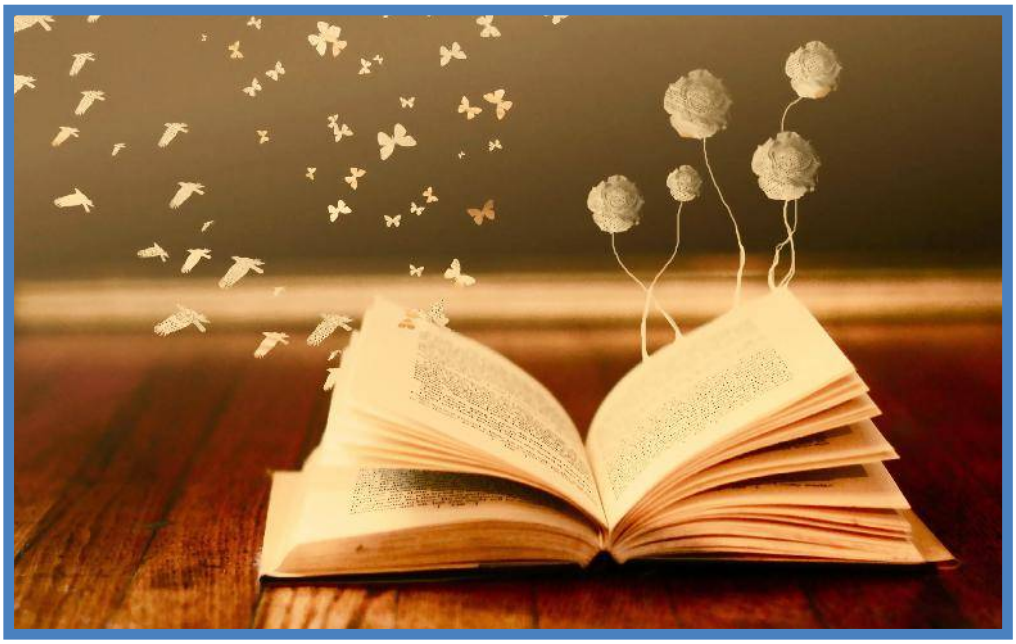

Este de menţionat că, pe sticluţă, în afară de însemnele firmei producătoare şi de specificaţiile care atestau fără tăgadă calităţile deosebite ale noului produs, mai era înscripţionată şi o dedicaţie demnă de reţinut, „For Booklover", adică „Pentru iubitorul de carte", ceea ce ar putea sugera departajarea fermă pe care noul parfum l-ar produce între cititori şi necititori, situându-i pe cei dintâi într-o grupare de elită, foarte şic şi cu succes la sexul complementer, dar nu inaccesibilă, de vreme ce oricine îşi poate preschimba disponibilul monetar în achiziţionarea selectului odorizant şi adera în felul acesta la clasa favorizată a celor dintâi. Acestea fiind zise, bărbaţii sau femeile (mirosul de carte este, în concepţia creatorilor noului parfum, şi nu numai, fără sex) care vor să producă o impresie deosebită, prezentându-se la o cină, la vreo recepţie, la vreun spectacol, la vreun congres sau, de ce nu, la o nouă lansare de carte, parfumaţi cu noul produs cosmetic, îl pot procura (şi) printr-o comandă on line, la doar 65,70 dolari, aproximativ ceva mai bine de două milioane de lei vechi, adică.

Întrucât este inutil că ne întrebăm câte cărţi reale s-ar putea cumpăra cu banii aceştia şi cât de relevantă ar fi compararea aromei artificiale din magica butelie cu aceea pe care acele volume proaspăt ambalate de simpatica librăreasă de la care ne cumpărăm de obicei ultimele apariţii editoriale ar oferi-o la prima răsfoire a filelor abia tipărite, am putea să ne strămutăm pentru o clipă interesul spre munca atât de frumoasă, dar atât de puţin cunoscută, ca să nu mai zicem, stimată, a tipografului modern. Departe de a mai sugera imaginea vechiului linotipist, amirosind a plumb şi a alte metale grele, tipograful din cea mai recentă generaţie Gutenberg, lucrând în compania celor mai stilate metode de „turnare" a ideii scriitorului în geometria tot mai atractivă a cărţii, ar putea să-şi revendice un rol apate în această poveste cu parfumuri selecte. El ar putea porni de la faptul că, oricâte progrese ar fi făcut tehnica tipografică şi oricâte dintre elementele toxice şi inestetice ale meseriei sale au fost eradicate, cerneala a rămas. Aceeaşi cerneală, în esenţă, care a umplut mai bine de o jumătate de mileniu miliardele de pagini ale erei moderne, chiar dacă au intrat între timp şi predomină astăzi tot mai mult în tainica ei compoziţie, în mod simbolic, desigur, pixelii... Şi atunci am putea să întrebăm cu candoare, a ce miroase, domnule Lagerfeld, tipograful? Nu cumva a carte? Şi nu este el, tipograful, alături de cititorul de dincolo de paginile sale, adevăratul „Booklover"?

Cât despre parfumul cu miros de carte, provenit din orice altceva în afară de cartea însăşi, am fi tentaţi să credem că, întrucât pe ambalajul noului produs nu este trecută nicio restricţie, la acest discret odorizant ultramodern ar putea avea acces toată lumea, inclusiv absolvenţii de liceu care se prezintă la examenul de literatură de la bacalaureat, la proba orală mai ales. S-ar putea naşte, bineînţeles, unele incompatibilităţi ale parfumului cu analfabeţii, dar nu aceasta este problema. Problema este că nimic nu poate înlocui cartea tipărită, nici cartea electronică, nici parfumul „For Booklover" şi nici oricare alt substituent ce ar sta gata pregătit de lansare pe ţeava inovaţiei permanente, oricât de senzaţional ar fi acesta. În plus, iubitorul de carte nu se miroase, el doar se simte....

N.R.: Fragment din volumul de eseuri „Călimara cu pixeli", în curs de apariţie.

Cristale de fum (III)
aforisme

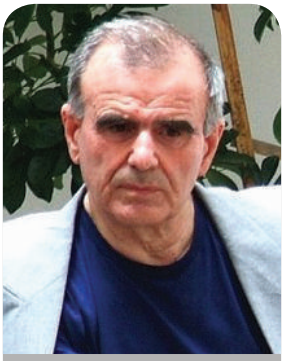

Vasile Ghica
profesor, scriitor

Bietul bărbat nu s-a chinuit prea mult. A murit la numai câteva luni după căsătorie.

*

Dragostea este într-adevăr oarbă. Dar căsătoria îi redă vederea.

*

Unele iubiri debutează cu diverse comparaţii din domeniul botanicii şi sfârşesc cu imprecaţii din arealul zoologiei.

*

Sunt bărbaţi care se îndrăgostesc de soţiile prietenilor, pentru că la ale duşmanilor nu prea au cum să ajungă.

*

Dacă nu ar fi existat bărbatul, femeia ar fi îmblânzit, probabil, o altă vietate.

*

Rezistă căsniciile în care bărbatul o iubeşte pe nevasta lui ca şi cum ar fi a altuia.

*

Pornografia - această flegmă pe cristalul iubirii.

*

Şi-au dorit iubire veşnică. Atunci nu-şi imaginau că se vor căsători.

*

Pe şifonierul unor tineri căsătoriţi scrie: capacitate maximă 4 persoane.

*

La bătrâneţe, bărbaţii fac sex aproape toată săptămâna. Adică, aproape luni, aproape marţi etc.

*

Singura preocupare a unor tineri după luna de miere e să-şi caute un avocat bun.

*

În materie de iubire, spectrul feminin se întinde de la şampanie, până la uleiul de candelă.

*

Am văzut un film istoric. Era o poveste de dragoste între el şi ea.

Singurele femei, care ştiu, cu precizie, unde le sunt bărbaţii noaptea, sunt văduvele.

*

Dragostea este o alchimie metafizică, în timp ce sexul e o mecanică pură.

*

Există femei care nu au contrazis în viaţa lor niciun bărbat.

*

Unele femei rămân văduve cu mult timp înainte de decesul soţilor.

*

În căsnicie se înmulţesc oportunităţile, dar se răresc ispitele.

*

Au apărut chiloţi de damă cu semne de circulaţie inscripţionate. Puţină ordine e binevenită oriunde.

*

Iubirea va salva lumea. Dar nu se ştie când.

*

La unele scrisorile de dragoste trimise în tinereţe, nu am primit încă răspuns. Doamne, ce greu mai merge poşta!

*

În iubire, toţi îşi doresc câte un rol de tenor prim. Dar cei mai mulţi nu reuşesc decât să ducă tava.

*

Principalul merit al soţiei mele e că şi-a ales un soţ atât de bun.

*

Nu e bine ca soţul să ştie că nevasta lui are un amant. Există pericolul să se lase unul pe celălalt.

*

Se spune că soarele dă viaţă. Deşi cele mai multe femei rămân însărcinate la lumina lunii.

*

S-au iubit până când bârfa i-a despărţit.

*

Căsătoria nu e loterie. Acolo mai şi câştigi câteodată.

*

Bărbaţii nu vor neapărat îngeraşi. Se mulţumesc, uneori, şi cu câte o diavoliţă.

Expresii celebre

„Măgărița lui Balaam”
„L’ânesse de Balaam”
„Balaam’s She-Donkey”

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Îngrijorat de puterea israeliților, regele Balac al Moabului se aliază cu madianiții – locuitori ai deșertului, hotărâți să nimicească prin război pe adversari. Este ademenit cu daruri un ghicitor vestit, Balaam, care să obțină bunăvoința divină pentru victorie și să alunge șansa pentru dușmani: „Acum dară vino, rogu-te, și-mi blestemă pre acest popor, că este mai tare decât mine; poate fi că eu să-l pot bate și să-l gonesc din țară; căci eu știu, că acela, pre care tu-l binecuvântezi, este binecuvântat; și pre care tu-l blestemi, este blestemat.” (*Numerii*).

În noaptea de răgaz pe care magicianul o cere, Dumnezeu îl previne: „Să nu mergi cu ei, nici să blestemi pre popor, căci este binecuvântat.” (*op. cit.*). La al doilea demers al trimișilor lui Balac, el este învoit de Dumnezeu să meargă „dară numai cuvântul ce voiu vorbi ție acela să-l faci”. În ziua când pornește călare pe o măgăriță și însoțit de cei doi fii ai săi, un înger al Domnului „cu sabia scoasă în mână” apare înaintea sa. Nevăzându-l, ghicitorul bate animalul cu sălbăticie, până când îngerul i se arată și îl dojenește aspru „Pentru ce bătuși pre asina ta de trei ori? Iată eu ieșii, ca să mă opun ție, căci calea pe care mergi tu, nu este dreaptă înaintea mea: Și asina mă văzu, și ea se feri de mine acum de trei ori; dacă ea nu se feria de mine, într-adevăr! Pre tine te-aș fi omorât, și pre ea o ași fi lăsat vie.” (*op. cit.*). Apoi îi este îngăduit să meargă cu porunca reînnoită de a rosti numai cuvântul lui Dumnezeu. Balaam – „bărbatul cel cu ochii deschiși” – merge și, în loc de blestemul cerut, inspirat de Dumnezeu, binecuvântează de trei ori poporul israelit, încheind apoteotic: „Tot cel ce te binecuvântează pre tine, binecuvântat să fie, Și cel ce te blastemă pre tine, blestemat să fie.” (*op. cit.*). Ulterior, pesemne corupt cu daruri bogate, Balaam este dintre cei ce îndeamnă la idolatrie în cultul lui Baal-Peor și la amestecul raselor, până când „plaga” este curmată de Fineas, fiul preotului Eleazar. Douăzeci și patru de mii de oameni sunt uciși pentru vina de a nu-și fi păstrat credința în Dumnezeu. Printre ei, alături de cinci regi ai Madianului, moare și Balaam. Numele vrăjitorului este evocat în Noul Testament, ca reper al ororii: „Părăsind calea dreptății se rătăciră, urmând calea lui Balaam, fiul lui Bosor, care iubi plată de nedreptate. Și primi mustrare pentru a lui călcare de lege: asin, fără glas, grăind în glas de om, opri nebunia profetului.” (*Epistola a II-a a lui Petru).*

Expresia „măgărița lui Balaam” semnifică o cale miraculoasă de impunere a unui adevăr esențial.

Relațiile româno-italiene. Istorie și cultură, autor Constantin Marinescu

Constantin Frosin
profesor universitar

Ca orice carte judicios elaborată, *de nota zece*, și aceasta este structurată, judicios, în zece capitole, numărul rotund și integru demonstrând multitudinea de aspecte ce leagă cele două națiuni și popoare, lucru mai rar întâlnit în istoria lumii – două națiuni surori, două popoare practic înfrățite, doar că și între frați mai apar disensiuni și rivalități de tot felul, iar subiectivismul ființei umane complică totul. Savantul nostru știe să privească cu lupa obiectivismului specific cercetătorului științific – marcat de acribie și probitate – dincolo de aparențe, de compromisul de circumstanță (atât de necesar pentru a pune capăt unor conflicte sângeroase sau doar mocninde), decantând faptul istoric de zgura falselor impresii, de iluzia - cât de utopică - a speranțelor deșarte ale unora și altora.

După necesarul *Cuvânt introductiv*, urmează *Capitolul I*: *Argumente, realități istorice privind relațiile româno-italiene* în epoca pre-modernă, cea mergând de la Evul Mediu la Revoluția Franceză, aproximativ. Argumentele sunt solide, pertinente și convingătoare, demonstrând recursul sistematic la izvoare și documente de arhivă - inevitabile în tratarea unor astfel de chestiuni.

Capitolul II prezintă relațiile româno-italiene în secolul al XIX-lea, ca și solidaritatea opiniei publice italiene cu lupta românilor pentru Unitatea Național-Statală. Aflăm astfel, că relațiile oficiale româno-italiene datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. La 21 aprilie/ 3 mai 1873, s-a instituit prima agenție diplomatică română la Roma. La 2 februarie/ 14 februarie 1879, a fost aprobată Legea suplimentară pentru înființarea Legației României la Roma. Italia a recunoscut, la 24 noiembrie/ 6 decembrie 1879, independența României și a hotărât numirea unui ministru plenipotențiar la București.

La fel ca italienii, românii au fost cuprinși de febra Revoluției de la 1848-1849. Primăvara popoarelor a poposit și la români, care doreau ruperea lanțurilor imperialiste și crearea unui stat național unitar. Aceleași înalte sentimente i-au motivat și pe liderii revoluției italiene. După înfrângerea revoluției românești de la 1848-1489, o serie de revoluționari români s-au refugiat în Italia. De pildă, Nicolae Bălcescu, exponent al revoluției din Țara Românească, a decedat în 1852 la Palermo, fiind înmormântat în pământ italian. Giuseppe Mazzini și Giuseppe Garibaldi au simpatizat cauza poporului român.

Capitolul III ne vorbește despre relațiile româno-italiene în perioada Primului Război Mondial, 1914 – 1918. România și Italia au luptat în Primul Război Mondial în aceeași tabără: **Antanta**. La finalul războiului, ambele țări și-au văzut satisfăcute interesele naționale. La 1 Decembrie 1918 a apărut România Mare (această dată a devenit Ziua Națională a României, după Revoluția din decembrie 1989).

Capitolul IV ne prezintă un aspect mai puțin cunoscut: formarea Unităților Militare Românești pe teritoriul Italiei, pentru eliberarea Transilvaniei. Italia ne-a sprijinit deci efectiv să obținem Transilvania, doar că era conștientă că acest obiectiv se putea obține numai cu forța armelor, de aceea ne-a instruit trupele din punct de vedere militar. Ajutorul acesta concret a fost mai mult decât binevenit.

Capitolul V este dedicat activității diplomatice a României, pe teritoriul Italiei, în perioada premergătoare Conferinței de Pace de la Paris (1918 – 1920). La 18 iunie 1918, s-a format **Comitetul Pentru Unitatea Română**, în fruntea căruia se aflau: Simion Mândrescu, Vladimir Ghica și Mihail Sturza. La initiativa lui Simion Mândrescu, a doua zi s-a constituit la Roma, **Comitetul de Acțiune al**

Românilor din Transilvania, Banat și Bucovina. Guvernul italian, a recunoscut oficial Comitetul de Acţiune al Românilor din Transilvania, Banat și Bucovina.

Capitolul VI cuprinde relațiile româno-italiene în perioada interbelică. În perioada interbelică, legăturile italo-române au slăbit în intensitate. Dictatura lui Benito Mussolini a făcut ca, în problema relaţiilor internaţionale, cele două ţări să aibă vederi diferite. România s-a pronunţat pentru democraţie și a sprijinit Societatea Naţiunilor. Legăturile italo-române au devenit ostile în anii 1935-1936, când Italia a invadat Etiopia. Marele diplomat român, Nicolae Titulescu, a condamnat deschis această agresiune, ceea ce a nemulţumit puterea fascistă de la Roma. Drept urmare, Italia fascistă și Germania nazistă au regizat Al Doilea Arbitraj de la Viena (30 august 1940), prin care Nord-Vestul Transilvaniei a fost cedat Ungariei, deși majoritatea populaţiei era formată din români.

Capitolul VII ne prezintă momente cruciale din Istoria Românilor, reflectate în *Revista Universității* din Padova, unde ni se confirmă că Italia și Franța, țări latine ca și noi, au acordat cel mai substanțial sprijin poporului român. Notăm importanța acțiunilor întreprinse de Societatea „Carpați" și de „Liga Culturală", remarcăm neobosita implicare a unor mari personalități precum V. A. Urechia și Nicolae Iorga etc.

Capitolul VIII, cel mai generos ca tratare și spațiu editorial, este dedicat interferențelor culturale româno-italiene, structurat după cum urmează: Se începe cu *Prezența unor personalități românești în Italia, în epoca premodernă,* și anume Contactele cu Veneția, se continuă cu *Interferențe culturale italo-române: Cărți și Biblioteci. Studenți români pregătiți în Italia*, urmează *Scriitori, cărturari, istorici și sociologi români, creatori pe meleagurile Italiei*, exemple în acest sens fiind Vintilă Horia, Iosif Constantin Drăgan, este apoi trecută în revistă activitatea Institutului Italian de Cultură din București și, firesc, personalitatea Fondatorului Institutului Italian de Cultură, Ramiro Ortiz. Vine apoi rândul la Accademia di Romania, Școala română de la Roma, denumită - cu legitim temei - Far de cultură românească în străinătate *(înființată* în 1922) și ne este prezentat Vasile Pârvan, *Spiritus Rector* al Accademia di Romania. După grandoare vine de obicei, decăderea, aici fiind vorba de

Constantin Marinescu

momente grele pentru instituțiile de cultură italo-române. În fine... Tot de glorie avem parte și în subcapitolul *Interpreți români la Opera Scala din Milano*: Haricleea Darclé, Maria Cebotari, Viorica Ursuleac, Emil Marinescu, Virginia Zehan. Printre artiștii români, care s-au afirmat în perioada postbelică, în viața muzicală a Italiei, se cuvine menționat Ionel Perlea, Sergiu Celibidache, Petrică Munteanu. Capitolul se încheie cu *Valori ale artei italiene în viziunea și opera unor cărturari și artiști români.*

Capitolul IX ne trimite în trecut, la origini: *Originea daco-romană a poporului român, fundamentul sentimentelor sale Pro Italia*, despre care au consemnat cronicarii vremurilor Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, Micu Clain, Școala Ardeleană,Vasile Alecsandri și minunata-i poemă *Ginta latină.*

Ultimul capitol, al zecelea, tratează *Conștiința fraternității româno-italiene*, subiect sensibil și delicat... Cu haru-i binecunoscut, Autorul ne spune: *Românii au simțit, întotdeauna, o atracție deosebită pentru Italia, pentru „Maica Roma", pentru „Cetatea eternă", văzând în aceasta nu numai amintirea originilor noastre nobile, dar și centrul spiritualității latine.* Este evocată figura lui badea Cârțan, sunt reamintiți Pârvan și Iorga, Alecsandri și Eminescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, George Călinescu. Ni se aduc însă *și Alte dovezi ale prețuirii Italiei fraterne*: Eminescu și Italia, Nicolae Iorga, Alessandro Balaci, George Lăzărescu, Elvira Bogdan. Nu în ultimul rând, este prezentată „Liga Culturală Pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni", Departamentul Moldova, în Dialog

cu românii din Torino, urmată de *Interferențe Universitare Româno-Italiene*. La fel de interesante sunt și *Interferențele religioase Vatican – România*, dar și *Contribuțiile „Ligii Culturale Române" la promovarea și dezvoltarea relațiilor dintre România și Italia. Trecut și Prezent*.

O lucrare densă, de 226 pagini, în care Autorul abordează cu mult curaj o serie de chestiuni, făcând dovada nu doar a profesionalismului și a expertizei în domeniul Istoriei, ci și, mai ales, a înaltului și nobilului său patriotism. Ca unul care am studiat nu doar limba și literatura italiană, ci și, mai ales, civilizația și arta italiene, m-am recunoscut în multe din situațiile aici prezentate, împărtășindu-i cu entuziasm punctele de vedere. O lucrare complexă care înglobează o abordare extrem de largă, *in extenso*, a numeroase puncte așa-zise în litigiu sau în nebuloasa unor interpretări rău-voitoare la adresa neamului nostru. Scriitorul Constantin Gh. Marinescu a răspuns aici comandamentului divin: Să se facă Lumină! (*Fiat Lux!*) și, într-adevăr, putem spune că a făcut lumină în multe privințe, permițând adevărului să iasă la iveală.

În 1906, statul italian a făcut cadou României, cu ocazia împlinirii a 25 ani de domnie a Regelui Carol I și a 1800 ani de la cucerirea romană a Daciei, o primă copie a statuii *Lupa Capitolina*, recunoscând astfel implicit, fără a o spune prin cuvinte, că romanii au descins din daci, lupul/ lupoaica fiind un simbol suprem pentru Daci… Așadar, Roma și imperiul roman au supt de la sânul mamei Dacia… Nu mai e nevoie să spunem că Traian era trac de origine dac, iar când pleca în expediție spre Dacia, spunea (lucru consemnat de cronicile vremii): «Mă întorc acasă…»

Și totuși, realitatea de pe teren contrazice bunele raporturi și originea comună a celor două popoare. Astfel, pe zidurile din Neapole au apărut inscripții de genul: «E un lucru bun să omori un român !» Ajuns la Universita degli Studi din Torino, în martie 1998, în loc de bun venit, mi s-a pus în față copia unui articol de o pagină, cu ilustrații, din cotidianul *La Stampa*, cred : scria clar acolo că românii fură tot ce se poate în Piața centrală a orașului, numită Mercato Reale și vând bunurile furate în curtea bisericii românești din Torino…

Iată de ce este binevenită cartea domnului Acad. Constantin Gh. Marinescu, pe care probabil fiecare român care pleacă în Italia ar trebui să o aibă în bagaje ! Iar Ministerul de Externe al României ar trebui să o traducă fără întârziere în limba italiană, trimițând-o apoi la marile cotidiene italiene, care să fie rugate să publice măcar săptămânal, extrase din această excelentă lucrare.

Cartea Domnului Acad. Constantin Gh. MARINESCU reprezintă, în opinia mea, un „pas" important în istoria relațiilor politico-diplomatice-culturale româno-italiene. Impresionanta documentare și lectura atentă, nuanțat-interpretativă fac din această lucrare o cercetare științifică de valoare, care readuce în circuitul științific un volum impresionant de documente inedite sau mai puțin cunoscute, interne și externe. Maniera de interpretare cu totul originală, frazarea clar-logică și expresivă, stilul sobru și echilibrat, rigurozitatea științifică, conforme cu normele universitar-academice fac din această carte o lucrare de referință pentru domeniile istorie, politică și relații internaționale, cu benefice accente pe actul de cultură. În ciuda sobrietății și a discursului științifico-argumentativ, lectura este una agreabilă, îmbinând utilul cu plăcutul, fiind extrem de importantă, atât pentru România, cât și pentru Italia.

Afirm, fără teama de a greși, că lucrarea, odată tradusă, ar trebui trimisă la Vatican - Sanctității sale Papa, Președintelui Italiei și Guvernului italian, Academiei Italiene și Ministerului Învățământului din Italia, pentru a îndrepta răul făcut de ignoranța populară și de presa de scandal din mass-media occidentală. Sper că se va face ceva în acest sens, drept pentru care îl felicit pe autor și-i mulțumesc în numele tuturor românilor adevărați de la noi și de aiurea!

Literatura și Arta - „capul de pod" al rezistenței identității naționale de dincoace și de dincolo de Prut (I)

conferință publică susținută de acad. ***Nicolae Dabija****, Academia de Științe a Republicii Moldova, redactor șef „Literatura și Arta", prelegere susținută în cadrul Congresului internațional „****Pregătim viitorul promovând excelența****", al Universității „Apollonia" din Iași, ediția a XXV-a*

Nicolae Dabija
academician, scriitor

Libertatea noastră a început cu libertatea cuvântului

Ceea ce ar trebui să facem noi la ora actuală, prin intermediul presei, prin intermediul colegilor noștri de la alte publicații, este să ne facem cunoscuți în lume, inclusiv prin intermediul presei culturale. Din păcate, lucrurile nu stau deloc bine și nu prea se fac. De ce spun acest lucru? Pentru că atunci când am fost la Congresul Statelor Unite ale Americii, acolo se știa despre săptămânalul „Literatura și Arta", un ziar dintr-o republicuță a fostei Uniuni Sovietice, care avea în 1989 un tiraj, la o populație de 3 milioane de locuitori, de 260.000 de exemplare! Noi am avut 260.000 de abonați, în 1989. În anul 2014, „Literatura și Arta" a împlinit 60 de ani de la apariția primului număr, s-au făcut și niște manifestări la Chișinău, dar s-a recunoscut că mișcarea de eliberare națională a început cu „Literatura și Arta", liberatea noastră a început într-un fel cu libertatea cuvântului, pe care nu ne-a dăruit-o nimeni, pe care ne-am luat-o ca pe un drept al nostru. Este lucrul pe care-l recunoaște toată lumea, după aceea au venit și celelalte libertăți! În 1989, în România, atunci când „Literatura și Arta" apărea cu grafie chirilică, am avut totuși 5000 de abonați! Numai în România! Acum, în 2015, nu mai avem nici unul! De ce? Pentru că abonamentele se făceau prin intermediul Rodipet-ului, Rodipet-ul a dispărut, deci nu mai are cine să facă abonamente! Cei care mai primesc acum „Literatura și Arta" o fac, așa cum o fac și eu, cum primesc eu revistele lui Vulturescu sau Băciuț, din România, mi le trimite cineva sau le citesc pe internet, dar de regulă prietenii mei îmi trimit aceste reviste din țară, la Chișinău. Este un paradox al democrației noastre, când parcă ar trebui să fie mai multă această deschidere, dar din păcate trecem prin momente foarte grele, mai ales pentru presa culturală. „Literatura și Arta", a făcut istorie, așa cum unele lucruri dintre prietenii noștri le cunosc, Vasile Tărâțeanu care era lângă noi și atunci, știe aceste lucruri.

Grafie latină clandestină

„Literatura și Arta" a fost publicația care a apărut clandestin, cu grafie latină, cu aproape 3 luni mai înainte de apariția legii cu trecerea scrisului la alfabet latin, la 15 iunie 1989. Țin minte și acum, erau rânduri de sute de metri la chioșcurile de ziare, toată lumea era bucuroasă să-și procure săptămânalul nostru, „Literatura și Arta", lumea ruga vânzătorii să dea numai câte un exemplar de ziar, unii își făceau cadouri altora, cumpărau câte 5- 10 – 15 exemplare, a fost într-adevăr un gest deosebit. Eu am scris despre cum a apărut acel prim număr, pentru că la noi, ca și în România, ca în toate țările comuniste, exista cenzură, problema cea mai importantă era cum trecem de cenzură. Nu exista în toată Republica Moldova nici o singură mașină de scris, de dactilografiat, cu grafie latină. Am aflat că la Tipografia Academiei de Științe erau niște linotipuri care culegeau cu alfabet românesc. Clandestin, aproape câteva săptămâni, niște linotipiste, noaptea, după miezul nopții, au cules săptămânalul „Literatura și Arta". Reținеți, el urma să fie tipărit într-un tiraj de 260.000 exemplare, ori acest lucru îl putea face numai editura unde editam ziarul „Literatura și Arta", care era editura Comitetului Central al Partidului! Directorul general și directorul adjunct al acelei tipografii, le-am dus ziarul pe calc, așa cum se făcea atunci, au fost încântați, entuziasmați, au spus că-l tipăresc, cu condiția să avem semnătura, aprobarea cenzurii, ceea ce era imposibil! Și atunci a

venit o idee, nu e mea, dar mi s-a părut genială, am tipărit un singur exemplar cu grafie chirilică, care a fost înmânat cenzurii, cenzura a pus viza pe acel ziar și în felul acesta a apărut „Literatura și Arta" cu grafie latină! A doua zi a fost convocat Biroul Comitetului Central al Partidului Comunist a RSS Moldovenești, în care fiecare membru avea în mapă câte un exemplar din ziar, din „Literatura și Arta". Am vrut să citesc ce spunea Mircea Snegur, pe atunci membru al acelui Birou, despre acel eveniment: „La 15 iunie 1989, de ziua trecerii în eternitate a marelui poet Mihai Eminescu, a apărut primul număr în grafie latină a săptămânalului «Literatura și Arta», moment de semnificaţie epocală, era ceva cu totul ieșit din comun, domnul Nicolae Dabija asumându-și un mare risc. Biroul Comitetului Central al Partidului s-a adunat, dar nu a cutezat să întreprindă nici o măsură represivă, în acest moment", povestește Mircea Snegur, în cartea lui de „Memorii".

Tematici curajoase

Desigur că „Literatura și Arta" a obţinut acel tiraj fantastic pentru o ţară mică, datorită tematicii, într-un fel curajoase, a ziarului, noi am pus accentul pe publicistica scriitoricească. Imediat după avaria de la Cernobâl, care a avut loc la 25 aprilie 1986, noi am început a vorbi despre temele ecologice. În acest context au apărut și două hotărâri ale CC al PCRM, despre două articole apărute în „Literatura și Arta" pe teme ecologiste. Se luase o decizie să fie tăiată o pădure, Saharna, de lângă Nistru, o pădure extraordinar de frumoasă dar care încurca pe nu știu cine, și noi am stopat tăierea acelei păduri și demolarea unei stânci, Stânca Mare, care urma să fie folosită în construcţii. După ce au fost oprite aceste două masacre ecologice, am început a vorbi despre ceea ce am numit noi ecologia spirituală! Despre bisericile închise: nu știu dacă cei de aici cunosc faptul că în 1987, în Republica Moldova, din cele 1700 câte funcţionau în 1944, mai funcţionau doar 30 de biserici, și o singură mânăstire, din peste 40! Am fost martor la o ședinţă a CC la Partid, la o plenară, și un secretar de partid pentru ideologie a spus că „noi sperăm ca în anul 2000 să nu mai funcţioneze nici măcar o singură biserică în Republica Moldova"! Dar Dumnezeu a decis altceva! Și atunci, în 1987, noi, „Literatura și Arta", am avut juriști foarte buni, am făcut un apel, cine vrea să deschidă biserică în localitatea lui, să facă următorul lucru, erau niște condiţii: să constituie un activ parohial al bisericii, să facă o cerere cu următoarea formulare, procese verbale și așa mai departe. Și așa „Literatura și Arta" și-a făcut și aici un merit, era denumită „redacţia care deschide biserici", noi am început acest lucru. Am început să vorbim despre deportări în Uniunea Sovietică, temă care era tabu. În 1986, în luna septembrie, „Literatura și Arta" a publicat nuvela „Toiagul păstoriei" de Ion Druţă care, pentru prima dată în fosta URSS, s-a vorbit despre deportări. Eu, ca redactor șef, ales la Congresul Scriitorilor în mai 1986, eram cel mai tânăr redactor șef al unei publicaţii literare din URSS, când mă întâlneam cu colegii mei din Republicile baltice și le arătam că noi scriem despre deportări, ei îi explicau că „la noi este interzis să vorbim despre deportări". Ne-am asumat și acest risc! Pînă în 1986 -1987, nu s-a vorbit despre foametea organizată din RSS Moldovenească, din anii '46-47, în acea foamete organizată au murit peste 300.000 de basarabeni, tot noi am fost cei care am vorbit despre această temă. Nu s-a vorbit despre carnea de tun trimisă în cel de-al doilea Război Mondial, în care au murit peste 250.000 de bărbaţi basarabeni, trimiși pe prima linie a frontului. Deși conform legilor internaţionale, în teritoriile ocupate nu aveau dreptul să mobilizeze ostași pe front. Iarăși a fost o crimă despre care am început a vorbi.

A vorbi despre crimele comuniste

Am început a vorbi despre crimele comuniste. Un articol de-al meu a fost publicat în „New York Times", la 20 aprilie 1987, despre faptul că am descoperit în Republica Moldova ultima cameră de gazare care a funcţionat până după moartea lui Stalin, pe strada Alexandru cel Bun nr. 18, în Chișinău, unde erau niște beciuri sub beciurile Procuraturii Generale, care erau înfundate cu gunoi. După ce Tudor Tătaru, cel care a primit în administrare acele beciuri, a scos cam 20 de camioane de gunoi, s-au descoperit acolo camerele de gazare care au funcţionat până în 1953. Și anul trecut am primit niște scrisori din Germania, să le trimit ziarele cu acele fotografii, noi am reușit să fotografiem camerele, am propus ca acolo să fie înființat Muzeul Ocupaţiei, recent. Dar după ce am publicat articolul, a doua zi, au venit de la Securitate și au luat tot, toate mapele, erau foarte multe dosare, erau camere cu încălţări, ca la Auschwitz, erau camere cu păr a celor tunși înainte de execuţie, erau camere înfiorătoare, oase arse, toate lucrurile astea noi le-am fotografiat. Am vorbit despre Limba română. Până la 1989, puţină lume cunoaște aici că limba de stat în RSS Moldovenească era limba rusă! Eu, dacă discutam

ceva cu un moldovean, în limba noastră, în limba română, încălcam Constituţia, mă plasam în afara acesteia! În toate republicile sovietice foste socialiste limba de stat era limba rusă, afară de Georgia, ei au obţinut ca limba de stat să fie limba georgiană. Am început o mişcare pentru ca limba noastră să pătrundă în şcoli, în instituţiile publice de învăţământ, nu aveam grădiniţe nici la Chişinău în limba română. În recensământul din 1988 au fost atestaţi 180.000 de oameni, de naţionalitate moldoveană, care considerau că limba lor maternă este limba rusă, nici nu mai ştiau limba părinţilor lor! S-a pus problema, ca popor de provenienţă latină, ca scrisul nostru să se treacă în alfabet latin. Evident că toate aceste lucruri erau considerate tabu, dar noi, abordând aceste teme, am reuşit să atragem atenţia cititorului!

Limba noastră cea română

Am vorbit despre problemele Istoriei. La noi, despre Istoria noastră se spunea doar următorul lucru, în şcoală se învăţa numai Istoria URSS, unde erau numai două fraze despre noi: prima - „în 1812, Rusia şi armata rusă i-a eliberat pe moldoveni de sub jug turcesc", atât, şi a doua – „în 1940, la 28 iulie, Armata sovietică i-a eliberat pe moldoveni de sub jugul românilor". Iată cum a fost inventată şi naţiunea moldovenească, pentru că nu putea glorioasa armată sovietică să-i elibereze pe români de sub jugul românilor! Şi atunci a fost inventată o naţiune nouă şi o limbă nouă! Despre aceste lucruri am vorbit noi în săptămânalul „Literatura şi Arta". Bineînţeles că nu este meritul doar al redacţiei „Literatura şi Arta", este meritul scriitorilor care erau împreună cu noi. În 1988, la 2 martie, am publicat în săptămânalul „Literatura şi Arta", o poezie, pe pagina întâi, era semnată de Grigore Vieru, şi care se intitula „Limba noastră cea română"! A doua zi a fost convocată plenara CC al Partidului, în care a fost pusă în discuţie o poezie! Poezia lui Grigore Vieru, este stenograma, s-a vorbit o zi întreagă despre acestă poezie, evident, nomenclatura de partid. Concluzia primului secretar, Simion Grosu, a fost următoarea: prin scrierea acestei poezii, Grigore Vieru îşi trădează mama care l-a născut! Cuvântul român şi România erau cele care iritau cel mai mult nomenclatura de partid.

Începutul mişcării de eliberare naţională

Vreau să se menţioneze un lucru care iarăşi nu se ştie: sigur că toate aceste lucruri s-au făcut şi s-au obţinut şi cu anumite sacrificii, atunci plenara CC a Partidului Comunist din RSSM, a decis să închidă „Literatura şi Arta", a fost făcută o altă redacţie, s-a găsit un alt titlu pentru publicaţie. Am aflat cu o zi înainte de Biroul CC care trebuia să ia acea decizie, am şi scris despre acest lucru, am fost anunţaţi, şi am cerut audienţă la Primul secretar. El l-a convocat pe secretarul doi de partid, care de fapt era omul Moscovei; la acea întrunire, eram patru scriitori, Gheorghe Malanciuc - un scriitor care era corespondentul local al „Literaturnaia Gazeta" pentru Moldova, şi care i-a ameninţat, pe Grosu şi pe celălalt, că dacă „Literatura şi Arta" va fi închisă, toţi membrii Uniunii Scriitorilor îşi vor depune carnetele de partid. Vladimir Beşleagă a afirmat citez, că „vom depune şi carnetele de membri ai Uniunii Scriitorilor din URSS". S-au temut de scandal, au scos subiectul din ordinea de zi, au amânat, dar apoi au venit alte valuri, restructurarea. Atunci a scris Grigore Vieru în poemul „*13 strofe pentru mancurţi*" următorul catren „Ei ne hăcuiră graiul/ Şi doina şi harta,/ Ei, care astăzi vânează / Literatura şi Arta", a vorbit despre noi într-un poem. Au fost mai multe decizii de sancţionare a redactorului şef, am fost primii care am scos de pe frontispiciu lozinca obligatorie, „Proletari din toate ţările, uniţi-vă!", în 1987, în luna septembrie, 22, am fost convocat la Biroul Politic al CC al PC, unde mi s-a aplicat o mustrare aspră. Am adunat zece mustrări din astea timp de trei ani, '87 – '89, şi a fost adoptată o celebră hotărâre, a CC a PCRM, care se intitulează „Cu privire la neajunsurile grave în activitatea săptămânalului «Literatura şi Arta»". Hotărârea a fost discutată în toamna acelui an, în toate organizaţiile de partid din toată Republica! În toate colectivele oamenilor muncii! Dar efectul a fost invers, oamenii simpli ne-au susţinut, mai multe colective s-au situat deschis de partea săptămânalului nostru, şi noi am publicat multe din aceste decizii de susţinere! Prozatorul nostru Ion Druţă, care era cu noi atunci, era unul din liderii mişcării noastre de eliberare naţională, a spus, „această hotărâre este începutul mişcării de eliberare naţională din Republica Moldova şi începutul sfârşitului pentru nomenclatura partinică din RSSM". Asta era în 1987, când mai erau doi ani până la revoluţia din decembrie din România!

A consemnat şi a fotografiat:
prof. univ. asoc. ***Pompiliu COMŞA***

(Va urma)

Între Trădare și Patriotism

Moto: „S-au prăbușit cometele pe stâni
și Miorița a căzut în stele,
noi ce păzim aici, poeţi români,
când ţări tresar și vremile sunt grele?
Adrian PĂUNESCU (ȘTEFAN JURJA: „În căutarea Luminii” și „Zbucium și Regăsire”)

Năstase Marin
scriitor

Încă din anul 1991, de când Republica MOLDOVA și-a proclamat independența și până azi, evenimentele petrecute acolo ne-au provocat multe nedumeriri. De fapt, nu numai nouă, românilor din dreapta Prutului, ci și lor, românilor din stânga lui. Așa a ajuns Prutul, un râu care curge plângând, că desparte fără voia lui fraţi ce nu se vor în aceeași casă. Și plânge râul, apă românească, pentru că nu se vrea hotar despărţitor de fraţi, așa cum l-au desenat pe hartă rușii, încă din anul 1812. Că de-atunci și până acum a trăit drama fraţilor, când uniţi, când despărţiţi de vitregiile vremilor. Dar în anul de răscruce 1990, Prutul a văzut ocazia Reunirii și de-atunci curge trist și nedumerit că nu știe ce s-a întâmplat cu fraţii săi rămași tot separaţi. Ar întreba și n-are cine să-i spună, de ce fiica independentă, eliberată din lanţurile rusești, nu a alergat la sânul Patriei-Mame și cine a oprit-o pe „Mamă” să-și îmbrățișeze „fiica”? Bietul Prut i-a văzut pe fraţi cum îl fac „POD de FLORI”, când undele sale sclipeau vesele, copleșite de atâtea petale parfumate și multicolore. A fost doar un vis?.. Unde sunt acele ape ce cântau și jucau ameţite de razele speranţei? De-atunci a rămas Prutul într-o hăbăucă mirare, din care nimeni nu-l poate trezi. Nu înţelege de ce „Podul de Flori” s-a transformat în „Podul de Dor”? Al cui DOR? O fi auzit și el că politicienii români, atât de la București, cât și de la Chișinău, o ţin tot într-o bâlbâială de iubire fățarnică. Toţi sunt cuprinși de un melanj istoric, un fel de păsat de nepăsare, care clocotește de atâta nepricepere, lașitate, egoism și ură mascată, toate condimentate cu trădare și învinuiri reciproce. Iar poporul?.. Ah, poporul!.. Manipulat, minţit și în final nedumerit...

Durerea cea mare este că în anii ’91-’92, cei mai viteji fii ai Basarabiei, adevăraţii patrioţi ai neamului românesc, au fost lăsaţi să moară, să fie răniţi sau mutilaţi fizic și moral, într-un război stupid cu hoardele plătite, în slujba unui stat-fantomă numit Transnistria.

După război, acești eroi au fost batjocoriţi de către autorităţile Republicii Moldova. Mai întâi decoraţi, apoi „răsplătiţi” cu îndemnizaţii mizere, micșorate treptat, pe măsura trecerii timpului. S-a urmărit marginalizarea lor prin trecerea în șomaj, dispersare și uitare. Au fost folosiţi doar cu prilejul comemorărilor, la depunerea coroanelor de flori. Asta le-a fost soarta, că au participat la un război pierdut, inegal și absurd, duși în fața unui inamic instruit și înarmat cu tehnică de luptă, net superioară miliţiilor și voluntarilor patrioţi, slab înarmaţi și insuficient pregătiţi pentru evenimente de război. Numai dragostea de Patrie și dorința de apărare a independenţei firavei lor republici i-a îndemnat să rămână neclintiţi pe poziţii până la sacrificiul suprem, în fața unor barbari plătiţi și dotaţi cu tehnică de luptă superioară.

Despre toate aceste mizerii ale istoriei s-a hotărât să spună adevărul ȘTEFAN JURJA, căpitanul-erou din războiul contra nistrenilor lui Smirnov, care a rupt Transnistria din trupul Moldovei. Erou decorat pentru vitejia sa cu Ordinul „Ștefan cel Mare” și din trupul căruia au fost scoase 19 schije (două sau trei, încă le mai poartă-n plămâni).

Cartea sa, „În căutarea luminii” include povestea vieţii sale, împletită în ultima sa parte cu evenimentele de război la care a participat și unde a fost rănit. Este o poveste ce curge prin timp ca un semn de întrebare, cât istoria Basarabiei de mare. O poveste de viaţă înconvoiată sub apăsarea vitregiilor existenţiale, din care picură „de ce”-uri dureros de triste.

Născut în satul Dolha, copilăria sa a fost ca un vis amar, plin de coșmaruri, marcat de sărăcie, umilința și dispreţul faţă de orfanul „din flori”. Nevoit să muncească de la opt ani, pentru asigurarea subsistenţei, se maturizează repede. Momentele copilăriei le zugrăvește cu un talent tipic moldovenesc, redându-le în cuvinte simple și calde. Sinceritatea descrierilor degajă o atmosferă de prospeţime și prea-plin emoţional, valoarea naraţiunii fiind crescută și de bogăția mesajelor transmise de acele experienţe. O viaţă, al cărei destin se voia croit pe un drum periferic, oferit orfanului sărac și umilit, dar care a urmat alt drum, al unui suflet mare și caracter frumos. Peripeţiile din Ucraina și Kazahstan sunt povestite cu un haz amar, presărat cu vorbe de duh din înţelepciunea moldovenească, tip: „taci și-nghite, că așa-i până la fund” sau „în mașini deschise, prin colbul din stepă, arătam, nici noi ca dracu’, nici dracul ca noi”. Lipsit de îndrumarea unui om matur, împreună cu un

coleg, în naivitatea lor copilărească, s-au lăsat amăgiţi de un „instructor"-escroc şi duşi să înveţe meseria de tractorist, tocmai în Kazahstan. Aşa „nimereşte benevol într-o colonie", pomenind vorba bătrânească: nu cauţi şi o găseşti, dar dacă o mai cauţi…". Evident că ar fi vrut să scape dintr-un iad unde căzuse din naivitate. Dar cu cine să se sfătuiască, dacă toţi erau străini în jurul său? Şi iarăşi exclamă: „jeluim-aş şi n-am cui, jeluim-aş cucului". Numai isteţimea şi curajul îl scapă din acest impas. Însă, viaţa este plină de obstacole şi… „aşa-i soarta omului. Nu ieşi bine dintr-o dănănaie şi treci în alta". Or, drumul eroului nostru este presărat tot cu „dănănăi", prin care trece şi scapă. Când a trebuit să presteze serviciul militar a înţeles că Patria sa, U.R.S.S. nu este acea Patrie-Mamă, că neamul său ajuns minoritate „conlocuitoare" este un neam subjugat. A fost „lămurit" că trebuie să-şi facă serviciul militar în Germania, că acolo îşi „apără Patria". Este semnificativă trezirea sa: „Doamne, aşa cum în 1941 şi în 1946-49, i-au deportat pe părinţii şi bunicii noştri în Siberia, transportându-i în vagoane de vite, la fel şi pe noi, în 1972, ne-au îmbarcat în nişte vagoane ca pentru vite şi ne-au dus în Germania să ne facem datoria faţă de patrie, dar faţă de care patrie - până azi tot nu înţeleg." Simte umilinţa şi înjosirea din partea camarazilor ruşi, care îi considerau „ţigani români". După eliberare şi însurătoare, împreună cu tânăra soţie ia viaţa-n piept la Chişinău unde a acceptat să lucreze în „organele de interne". Descrie cu mult farmec şi simplitate momentele începutului de viaţă cu traiul la mai multe gazde, până obţine locuinţă. Pentru că era un om cinstit şi conştiincios, la serviciul său de miliţian pe la diferite întreprinderi, constată furturi şi sustrageri de mărfuri, nu numai de salariaţi de rând, ci şi de persoane din conducere ce urmau să fie decorate şi participante la congrese. Remarcându-se în activitatea sa în lupta cu răufăcătorii, a fost îndrumat să-şi continue studiile la Şcoala de Miliţie din Chişinău, pe care a absolvit-o în anul 1988, dar a fost promovat ofiţer doi ani mai târziu, întrucât a refuzat „rugăminţile dubioase" ale superiorilor.

Trezirea conştiinţei sale de patriot român a avut loc spre sfârşitul anilor '80, când „la Chişinău, dar şi prin sate, s-a pornit un val vijelios de deşteptare naţională". În acea perioadă, necunoscută de românii din România, au avut loc o serie de proteste, demonstraţii de stradă şi mişcări de revoltă prin întreprinderi, organizate de liderii Frontului Popular (Mircea Druc, Leonida Lari ş.a.), din cauza cărora lucrătorii de miliţie erau mobilizaţi să facă eforturi suplimentare pentru menţinerea ordinei, împotriva revoluţionarilor. Convins că se apropie ceasul libertăţii, ca ofiţer de miliţie, s-a străduit să-şi convingă subalternii să nu ridice bastoanele asupra demonstranţilor, „pentru că aceştia cer să fim şi noi liberi, în sfârşit… Toată viaţa am trăit în minciuni, n-am ştiut adevărata istorie, de unde venim şi cine este fratele nostru cu adevărat". În aceste condiţii intră în rândurile demonstranţilor, unde este observat de şefii săi şi a doua zi atenţionat.

După proclamarea suveranităţii Republicii Moldova, în anul 1991, limba română a fost decretată limbă de stat, revenindu-se şi la grafia latină. Tot atunci a fost înlăturat drapelul roşu-verde-roşu, înlocuit cu tricolorul naţional, iar imnul „Deşteaptă-te române" a fost proclamat imnul de stat al republicii. Urmare acestor măsuri, în toate întreprinderile, rusofonii au reacţionat energic şi s-au organizat operativ în partidul „Edinstvo" refuzând să înveţe limba română şi să vorbească românește. O experienţă amară, pentru noi, românii, eliberaţi de sub jugul cuceritorilor, care întotdeauna au pretins că noi am fost înapoiaţi, iar ei au fost eliberatorii noştri din starea de incultură şi subdezvoltare.

De aceea, acţiunile rusofonilor au fost viguroase pe toate planurile. Pe plan propagandistic au umplut librăriile cu volume ruseşti şi chioşcurile cu ziare şi reviste primite de la Moscova în limba rusă. Presa şi cartea în limba română aproape că nu exista. Nicio preocupare din partea autorităţilor române în acest scop! Apoi, rusofonii au instigat şi organizat găgăuzii în revendicarea autonomiei. De altfel, deşi Uniunea Sovietică se destrămase, în Rep. Moldova acţionau organizat emisari din Rusia, infiltraţi în structurile de stat şi în zonele cu populaţii rusofone (Găgăuzia, Transnistria), ca provocatori şi instigatori la acţiuni diversioniste, destabilizatoare a tinerii republici.

Autorul a simţit că „lucrurile nu merg spre bine", în condiţiile când miliţienii erau „huiduiţi din toate părţile, şi la serviciu şi în stradă", fiind acuzaţi de unii că „susţin puterea comunistă", iar de alţii, că susţin „dezmăţul frontiştilor naţionalişti". Apoi, circulau zvonuri că Moscova a luat decizia să intervină cu tancuri şi maşini blindate, în condiţiile când Rep. Moldova nu avea armată. Autorul cărţii a fost derutat şi dezamăgit, când preşedintele Snegur l-a demis din funcţia de şef al guvernului pe Mircea Druc, blamând acţiunile sale de apărare din sudul republicii împotriva separatiştilor găgăuzi. Or, Mircea Snegur a acceptat autonomia găgăuzilor, deşi în acea regiune erau şi sate româneşti. Această măsură a preşedintelui ţării, autorul a considerat-o ca o primă trădare a intereselor moldovenilor. Poate că a fost o măsură înţeleaptă, menită să stopeze pârjolul pregătit de Moscova împotriva independenţei tinerei republici.

Totuşi, se pare că autorul ar avea dreptate, ţinând cont de două chestiuni esenţiale în care Mircea Snegur nu a luat, în acele momente istorice, măsurile ce se cuveneau, care ar fi evitat consecinţele grave din următorii ani:

1. În toate fostele republici sovietice, autoproclamate republici suverane după destrămarea U.R.S.S., prima măsură luată de acestea a fost transferarea patrimoniului armatelor de pe teritoriul lor şi transformarea rapidă a acestora în armate naţionale. Numai în Moldova nu s-a procedat aşa, permiţând Moscovei transferul operativ în Transnistria a Armatei a XIV-a. În această situaţie suveranitatea noii republici a rămas fără suportul de apărare.

2. Deşi Smirnov fusese capturat la Kiev de un comandou moldovean, adus şi predat procuraturii la Chişinău, Procurorul General al Rep. Moldova de atunci, POSTOVAN şi preşedintele Mircea Snegur au semnat Protocolul de eliberare a lui, chipurile la presiunea Moscovei. Judecat, condamnat şi închis, Smirnov nu ar mai fi avut posibilitatea să creeze „Republica Transnistria", evitându-se, poate, şi războiul din anii '91-'92.

Dar evenimentele s-au derulat după cum se ştie: odată cu transferarea Armatei a 14-a în Transnistria şi reîntoarcerea lui Smirnov, s-au creat condiţiile atacării şi destabilizării Rep. Moldova, urmărindu-se chiar desfiinţarea ei. Astfel, populaţia românească din stânga Nistrului a început să fie terorizată de către autorităţile nistrene şi determinată să părăsească teritoriul, după metoda clasică de rusificare a Basarabiei aplicată încă din anul 1812. Atunci populaţia moldovenească era de 95% din total, iar în 1994 ajunsese la 69,6%, restul fiind ruşi, ucraineni, găgăuzi şi bulgari.

La 13 dec. 1991, pe podul de la Dubăsari au fost împuşcaţi patru poliţişti moldoveni, acesta fiind primul semnal al începerii războiului de către mercenarii ruşi ai lui Smirnov. Războiul efectiv a fost declanşat de către nistreni abia pe 2 martie 1992, cu ocazia primirii Rep. Moldova în Org. Naţiunilor Unite. Ce au făcut în acest răstimp autorităţile Moldovei pentru prevenirea războiului? Cum s-au pregătit ele pentru apărarea statului, intuind iminenţa atacului din partea nou createi Trasnistrii, apărată de Armata 14? Nu au luat nicio măsură concretă. Mai mult, au organizat apărarea doar cu forţele de poliţie la Chişinău, în stare de aşteptare a inamicului. Autorul descrie evenimentele de război, făcând o critică virulentă a autorităţilor, acuzându-le de incompetenţă, laşitate şi nu în ultimul rând de trădare, în sensul că au lăsat să fie seceraţi de gloanţele şi proiectilele transnistrenilor cei mai viteji patrioţi moldoveni. Mai mult, nu li se permitea să atace. Trebuia să stea numai în apărare pasivă, lăsându-se decimaţi de inamici, dotaţi cu armament greu, net superior armamentului folosit de poliţiştii şi voluntarii civili, slab instruiţi. În tot acest timp „preşedinţii de colhozuri din sate(comunişti) îşi însuşeau tehnica agricolă, alte bunuri comune ale ţăranilor… Chiar şi ajutorul umanitar sosit de peste hotare în susţinerea participanţilor la războiul de pe Nistru se fura şi se vindea".

Cu toate aceste vădite acte de trădare, poliţiştii şi voluntarii patrioţi au luptat cu îndârjire, stopând acţiunile de lichidare a tânărului stat moldovean. Ştefan Jurja, autorul volumului, s-a dovedit un adevărat erou prin acţiunile sale şi rezistenţa sa sub atacurile furibunde ale mercenarilor nistreni, fiind ciuruit de schijele unui proiectil şi „aruncat din tranşee ca un dop de la sticla de şampanie". Toate aceste fapte mârşave i-au întărit convingerea că „aceste pierderi demoralizatoare nu sunt întâmplătoare, ci e o trădare de neam, de patrie…".

Mai departe, constată cu amar că „suveranitatea republicii, de fapt, se reduce la obrăznicia conducătorilor de toate rangurile de a îndobitoci omul de rând cu minciuni şi făgăduieli…În rest, Moscova ne duce de funie într-un hău, cu ajutorul guvernanţilor „noştri". Cu astfel de convingeri, deşi decorat cu Ordinul „Ştefan cel Mare", i se reduce pensia de la 65 lei la 18 lei şi dat în şomaj. Umilinţă şi uitare, asta a fost răsplata că a luptat pentru ţară. Auzind că mulţi foşti combatanţi au plecat în România, se hotăreşte să treacă şi el în dreapta Prutului. Dar cu un mare regret: „dacă au plecat ei, dacă plec şi eu, dacă plecaţi şi voi, dacă pleacă şi alţii, cine va rămâne aici? Mafioţii, veneticii şi trădătorii?" Dureros mesaj!

În celălalt volum, „ZBUCIUM şi REGĂSIRE", Ştefan Jurja povesteşte sub forma unui jurnal intim, cum şi-a construit o casă ACASĂ, în satul Valea Coteşti, din comuna Coteşti, judeţul Vrancea. Aparent, un raport zilnic către sine, cu detalii contabiliceşti. Descurajant de banal, dar tulburător de emoţionant prin lapidarele comentarii, care relevă visele sale împlinite la 59 de ani, dârzenia pentru realizarea acestor vise, pentru liniştirea sufletului său atât de zbuciumat. După atâta umilinţă şi nedreptate, după atâta minciună şi trădare, după scufundarea sa în sărăcie şi uitare, aruncat ca frunza-n vânt, sufletul său avea nevoie să-şi regăsească acel loc de linişte şi siguranţă la sânul Patriei-Mame adevărate.

Acolo, în Valea Coteşti, s-a simţit OM respectat de semenii săi, vecinii şi consătenii care l-au ajutat efectiv la construcţia casei, cu muncă, materiale, când a fost cazul şi cu bani, uneori cu alimente, dar cel mai mult, cu acea dragoste şi căldură sufletească, de care toţi avem nevoie.

Paginile acestui jurnal mi-au înrourat ochii de bucurie când domnul Ştefan Jurja, căpitanul-erou din războiul de pe Nistru, mi-a revelat calităţile sufleteşti ale românilor simpli, care ştiu să-şi ajute fraţii la greu, contrar denigrărilor cu care ne potopesc „fraţii" noştri europeni. Totuşi, nu pot trece cu vederea lipsa de ajutor şi de înţelegere din partea autorităţilor comunei care „… mi-au promis ajutor şi nu s-au ţinut de cuvânt".

Jurnalul se încheie cu o poezie intitulată chiar aşa „Bun venit!", scrisă de Gabriela Sfârlea (probabil o vecină), cu versuri simple, dar emoţionante, din care citez câteva: „noi mereu te vom iubi/Şi mereu te-om sprijini/ Cu o vorbă, cu ceva/Să te simţi ca-n ţara ta".

Volumul este completat cu un serial de articole scrise de o seamă de jurnalişti patrioţi, cuprinzând evocări din cel de-al doilea război mondial, interviuri, convorbiri cu eroul ş.a.

În final, Şt. Jurja consemnează povestea înălţării unei troiţe în Valea Coteşti pe o groapă de gunoi, unde a fost o fântână ridicată de strămoşi, „drept recunoştinţă pentru păstrarea fiinţei naţionale a poporului român". Un mesaj mustrător (aş zice eu) pentru generaţiile actuale, un îndemn la trezirea conştiinţei românilor, care au transformat în ruine şi gropi de gunoi realizările strămoşilor, prin delăsare, nepricepere şi, de multe ori, trădare. De aceea vă îndemn, dragi români, citiţi aceste cărţi ale căpitanului-erou Ştefan Jurja! Citiţi şi vă cutremuraţi!

V. Alecsandri – deschizător de drumuri în literatura română modernă

Alexandru Cocetov
profesor

„Scena poate fi modelul lumii, iar omul așezat în fața unui spectacol nu mai știe bine dacă el este doar spectator, sau a devenit el însuși actor într-o altă piesă mai vastă”.[1]

Într-o scrisoare către Alecu Hurmuzachi din martie 1865 V. Alecsandri mărturisea că nu trăiește pentru o scenă națională „o iubire părintească și nu o voi părăsi-o niciodată, căci pe lângă interesul înfloririi sale mă domină și amorul artei dramatice.” [2] Într-o altă epistolă din același an și către același destinatar, autorul cucoanei Chiriţa nota: „nu știu dacă am creat teatrul național, dar știu că i-am adus un mare concurs și că aș fi fericit de a-l vedea prosperând în bine.”[2]

Dramaturgia este împărţită în două epoci mari acestea fiind: Epoca lui Vasile Alecsandri (1821-1890) și Epoca lui Ion Luca Caragiale (1852-1912). I. *Epoca lui Vasile Alecsandri.* Cel mai reprezentativ poet al unei frământate epoci din istoria poporului nostru, Vasile Alecsandri a ilustrat literatura noastră timp de aproape jumatate de veac. S-a născut la Bacău primind de copil o educaţie îngrijită, în spiritul ideilor iluministe. După câțiva ani petrecuți în pensionul unui profesor francez a fost trimis la Paris, unde a rămas între 1834-1839. Din acești ani datează primele lui încercări poetice în limba franceză. Întorcându-se în țară, în 1840 după o călătorie în Italia, a fost izbit de nedreptățile crunte ale căror victime erau păturile largi ale poporului. De aici înainte până la sfârșitul vieții a fost prezent la evenimentele culturale și poetice hotărâtoare ale veacului. Prin scris și participare directă a slujit mișcarea revoluționară din Moldova de la 1848, unirea, lupta pentru independența Națională. Înființarea teatrului național, culegerea de literatură populară, editarea unor importante reviste de literatură (Propasia, România Literală) sunt adevarate evenimente culturale legate de numele lui Alecsandri. Volumul „Poezii populare ale românilor” (1866) a atras o atenție asupra tezaurului folcloric. [3]

Talent având resurse multiple, Alecsandri și-a câștigat merite de seamă în poezia ca și în dramaturgia și proza românească. Comediile „*Iașii în Carnaval*”, „*Coana Chirița în provincie*”, „*Sânziana și Pepelea și altele*”, drama „*Despot Vodă*”, povestirile „*Istoria Unui galben*”, „*Balta albă*” etc, sunt realizări de mare valoare. Creația poetică a lui Alecsandri îmbrățișează o tematică largă de la cântarea sentimentelor personale, până la energicul manifest politic. Trăinicia ei își are rădăcinile în adeziunea poetului la aspirațiile poporului și în intimul și neîntreruptul contact cu folclorul. Din dorința scriitorului de a intra în regiunile literale grave, V. Alecsandri va scrie drama „*Despot Vodă*” care va fi jucată la treisprezece ani mai târziu dupa prima reușită notabilă în drama istorica a lui B.P. Hasdeu (1838-1907), „*Răzvan și Vidra*” pusă în scenă în 1867. Ultimele piese ale lui Alecsandri „*Fântâna Blanduziei*” 1884 și „*Ovidiu*” 1885 cu subiecte inspirate din antichitate se păstrează într-devar în registrul „înalt”.

Marele nostru înaintaș, Vasile Alecsandri, care pe drept cuvânt, poate fi socotit părintele mișcării teatrale din Moldova secolului trecut, spune: „Teatrul este o școală/ Unde înveți, râzând voios,/ A te feri, ca de boală,/ De orice nărav urâcios/”. [4]

Interesul viu și susţinut al lui Alecsandri pentru teatru are o dublă motivaţie. În primul rând,

e vorba de ceea ce s-ar putea numi „comanda socială". Ca luptători pentru construirea politică, morală şi intelectuală a României, paşoptiştii, ca şi marii reprezentanţi ai luminilor sec. al XVIII-lea, ca Lessing sau Diderot, erau conştienţi de funcţia pedagogică a literaturii dramatice. Practica însăşi le demonstra că într-un stadiu de alfabetizare literară e mai uşor să atragi publicul la teatru decât să-l tentezi la lectură, deoarece spectacolul se adresează deodată tuturor simţurilor şi îşi transmite „mesajul" în chip nemijlocit, fără a implica o reacţie „activă" şi o continuitate în efort. Pe de altă parte, într-un regim care tutela de-aproape mişcarea culturală spre a înăbuşi orice tendinţă spre progres, scena putea fi utilizată mai lesne decât cartea sau ziarul, ca şi cenzură a relelor moravuri şi mijloc de prozelitism în favoarea idealurilor naţionale şi democratice ale momentului ... [5]

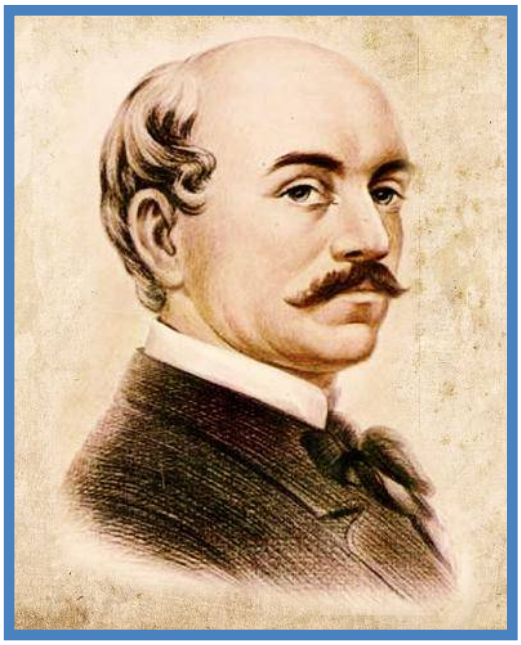

Vasile Alecsandri

O traiectorie ascendentă cunoaşte şi activitatea dramatică. Fiind co-director al Teatrului Naţional din Iaşi, prima sa sarcină era a se asigura un repertoriu original, care să oglindească realitatea românească. (*Sinteze Literare*, Gh. Puiu şi F. Gavril, *V. Alecsandri – deschizător de drumuri în literatura modernă*, p. 86) Primele compuneri dramatice scrise in limba română datează de la sfârşitul veacului al XVIII-lea, acestea sunt *Farmazonul din Hârlău* (1840) şi *Modista şi cinovnicul* (1841), ambele comedii uşoare, bazate pe comicul de situaţii. *Iorgu de la Sadagura* (1844) satirizează tendinţele cosmopolite ale contemporanilor. *Iaşii din carnaval* ridiculează înainte de Caragiale frica micii burghezii de revoluţie, punându-i pe postelnicul Taki Lunătescu şi pe Şatrarul Săbiuţă (un viitor Pristanda) să tremure (*Sinteze Literare*, Gh.Puiu şi F. Gavril, *V. Alecsandri – deschizător de drumuri în literatura modernă*, p. 87), căci la începutul secolului al XIX-lea montarea spectacolelor teatrale în limba română are de făcut faţă multor dificultăţi: lipsa unor spaţii corespunzătoare, a unor trupe de actori profesionişti, a unui repertoriu adecvat, concurenţa altor limbi agreate de publicul cultivat şi a trupelor străine. Dintre genurile teatrale este preferată la început comedia, adesea presărată cu cântece amuzante, sub formă de vodevil cu subiecte din actualitatea imediată. Căci „preocupările literare şi teatrale ale eroilor lui Alecsandri se grupează în jurul a trei momente principale: semnificaţia actului poetic, actualitatea artei teatrale populare, problemele teatrului contemporan." [6]

Cele mai rezistente la trecerea anilor sunt piesele ce au ca protagonista pe coana Chiriţa: *Chiriţa în Iaşi* sau *Două fete şi-o Neneacă, Chiriţa în Provincie, Chiriţa în voiaj* şi *Chiriţa în Balon.*

Ciclul „*Chiriţelor*" demas-că profitorii Revoluţiei de la 1848, parvenitismul noilor îmbogăţiţi, dornici să escaladeze treptele ierarhiei sociale, pretenţiile lor nejustificate, ridicolul încercării de modernizare rapidă (G.C. Nicolescu, *Istoria literaturii române*). Drama reprezintă o etapă superioară calitativ: construcţiile sunt mai complexe, psihologia personajelor e adâncită, intriga mai complexă. „*Fântâna Blanduziei*" (1884) întruchipează drama omului de excepţie, ce trăieşte un conflict între raţiune şi afectivitate. Horaţiu, ajuns la o vârstă înaintată, se îndrăgosteşte de o tânără sclavă, iar pasiunea lui evoluează într-o permanentă confruntare cu raţiunea. Tot de inspiraţie antică e piesa „*Ovidiu*", ce include câteva episoade din viaţa poetului exilat. Cu ajutorul alegoriei, urmăreşte în „*Sânziana şi Pepelea*" (1883) parodierea vieţii politice moderne. [7]

Aici pot adăuga că viziunea comică a societăţii vremii nu cuprinde decât clasele ei superioare, cei care se expun ridicolului prin însăşi dorinţa lor de a urma o modă, de a se supune unui cod, de a exterioriza un statut. Pentru păturile sărace şi nedreptăţite şi mai ales pentru ţărani, Alecsandri

are un adevărat cult care nu se bazează doar pe compasiune. Căci el vede în ţărănime singura clasă socială neatinsă de corupţie, singura în care se poate pune o nădejde pentru viitor, singurul rezervor vital al naţiunii. [8]

O dată cu piesa „*Despot Vodă*" (1879), Alecsandri îşi îndreaptă atenţia asupra unei perioade zbuciumate din istoria Moldovei (a doua jumătate a secolului al XVI-lea), perioadă ce a generat nenumărate confruntări dramatice. Personajul central devine dintr-un om cu o obârşie joasă, domnitor. Autorul relevă factorii sociali şi psihologici ce au susţinut această traiectorie ascendentă. Totul începe în momentul când Despot se întâlneşte cu boierii de vază ai ţării: Moţoc, Spancioc, Stroici şi Tomşa. Moţoc, duşman al Lăpuşneanului, intuieşte ambiţia şi perseverenţa lui Despot, prezentându-1 celorlalţi boieri ca pe o alternativă la domnie. Deşi Tomşa se împotriveşte, drumul lui Despot spre tron e deschis din acest moment. Considerându-se favorizat de soartă, se infiltrează la Curte şi o cucereşte pe fiica lui Moţoc. [7]

În ceea ce priveşte teatrul, Alecsandri e un precursor; el este cel care semnează actul de naştere a dramaturgiei româneşti. Caragiale va continua, la un nivel elevant, critica moravurilor începută de autorul „Chiriţelor". Chiar dacă opera sa e inegală ca valoare, nu poate fi neglijat aportul lui Alecsandri la realizarea literaturii române moderne. (Ş. Cioculescu). [7] Ataşamenul lui Alecsandri era ... o preocupare constantă a scriitorului faţă de destinele teatrului naţional. Pasiunea lui Alecsandri pentru teatru era, deci, condiţionată de factorii istorici şi culturali. Aceşti factori au jucat un rol covârşitor în determinarea fondului de idei şi funcţiei estetico – educative a dramatrugiei lui V. Alecsandri [6] „El a fost" şi va rămâne „un artist grav, antrenat de problemele majore ale epocii sale." [6]

Concluzie: Cel mai mare spaţiu, în vasta activitate literară a poetului, îl ocupă, se pare, dramaturgia. Alecsandri a scris cincizeci de piese de teatru, care însumează 2000 de pagini. A debutat cu nişte farse, care sunt de fapt prelucrări: *Farmasonul din Hârlău* şi *Modista şi Cinovnicul.* Prima sa comedie originală este *Iorgu de la Sadagura sau Nepotu-i salba dracului* (1844). Cealaltă piesă, *Iaşii în carnaval* (1845), anticipează sub un anume aspect *D-ale carnavalului* a lui Caragiale, pentru că la baza intrigii se află tot o încurcătură (*imbroglio*), intenţia autorului fiind aceea de a satiriza teama de revoluţie a clasei superpuse. [9]

Piesele sale, care redau cu adevărat starea ţării, problemele societăţii ... sunt şi vor fi primite de către cei cu inimă română, şi nu numai. Căci piesele sale au fost traduse şi în alte limbi. Teatrele din Republica Moldova, vor trăi şi vor reda mereu gândul alecsandrin, dragostea lui şi umorul lui. Teatrele vor juca pe Alecsandri din motiv că el rămâne bardul românesc. Căci doar din scrierile sale poţi să-l cunoşti mai aproape, să-i vezi inima şi gândul, dragostea şi durerea, satisfacţia şi nevoia... „ele au o tematică şi un conţinut variate, putând fi clasificate în trei categorii: „cântecele comice", „comediile şi dramele", căci, în foarte multe domenii Alecsandri rămâne un precursor al lui Eminescu, Caragiale, Coşbuc. [9]

Bibliografie:

1. Mircea Anghelescu, *Clasicii noştri*, Ed. Eminescu, 1996, p. 105.

2. V. Alecsandri. *Publicistică. Scrisori*, „Cartea Moldovenească", Chişinău, 1968, p. 478, 481. http://www.referat.ro/referate/Dramaturgia_4120.html, 16 noiembrie, 2013.

3. „Literatura şi Arta", 25 mai 1987

4. *Dicţionar – Antologie de istorie şi teorie literară; Literatura Română;* Ediţia a III-a revăzută şi adăugată; Museum, Iurie Colesnic, Lora Bucătaru, p. 25.

5. *Vasile Alecsandri şi Teatrul* (Ediţia a 2-a); Haralambie Corbu, Chişinău, 2010; Motivele literare şi teatrale, p. 127, 20.

6. *Sinteze Literare*, Gh.Puiu şi F. Gavril, *V. Alecsandri – deschizător de drumuri în literatura modernă*, p. 88, 90.

7. *Comediile lui V. Alecsandri,* p. 127; Clasicii Noştri, Mircea Anghelescu; Editura Eminescu, 1996.

8. *Istoria Literaturii Române, pentru elevi şi profesori*; Cartier Educaţional, Chişinău 2004; Coordonator: Gheorghe Crăciun; V*asile Alecsandri – Poetul, prozatorul şi dramaturgul*, p. 180.

„Dulcele stil clasic” al unui poet modern

Virginia Chiriac
profesor

Poetul Coriolan Păunescu, un enigmatic pelerin în labirintul dilemelor existențiale, revine cu ultimul său volum de versuri („Interogație finită”, Ed.ZIGOTTO, Galați, 2014), pe filiera proiectelor sale anterioare de captare a fiorului unic, primordial, din polifonia planurilor pluridimensionale ale universalității. Deși recunoaștem atmosfera și procupările tematice din publicațiile precedente, asistăm la miracolul reînvierii artistului, sub aspectul echilibrării perfecte a scrierii sale în „dulcele stil clasic” cu imperativele înnoitoare ale momentului prezent, într-o simbioză complexă de acumulări calitative superioare, din zona esteticului.

„Interogație finită” este o poezie a fragmentarului, a elementului particular, integrat în texturi mozaicate de imagini conceptuale vag difuze, sibilinice, dispuse în lumina nestatornică a unui timp confuz, relativizant și contradictoriu. Asemenea regelui Midas, care transforma totul în aur, scriitorul reconvertește datele de referință ale concretului, în retortele imaginarului, pe care-l învestește în chip sugestiv cu însemnele divinului, în virtutea aspirației sinelui către desăvârșire: ***„ochiul viu adună stelele lutului/din cea mai lungă noapte a începutului/ oprită în gestul nesigur al mâinii/dintr-un motiv temporal...”*** („Spectacol”) Sub bagheta demiurgică a creatorului de frumos, cuvintele își înnobilează sensurile, transfigurate de „jocurile” inventive ale fanteziei: ***„Ieri m-am jucat însingurat printre nori// cu trei răspunsuri într-o linie dreaptă / și m-am văzut devenind dintr-odată / o arhaică pradă în prea multe culori .”*** („Jocuri”)

Glosările pe marginea condiției de excepție a poetului, copleșit de anxietăți și combustii sufletești mistuitoare, se insinuează în șoapte și tăceri misterioase, cu ecouri ce răzbat în surdină de dincolo de timp și de spațiu. Atinsă de vraja nemuririi, lumea lui Coriolan Păunescu ni se deschide ca-n vis, în stări și emoții indicibile, cu fulgurările fantomatice ale tinereții în floare sau ale trecutului aureolat de legendele dacice. Într-o metaforă de sorginte blagiană, universul poeziei are imaculări de ***„lebădă albă, albă ce susura/ printre arinii care ne protejau de tăcere/ și de falsele nopții mistere,/ de ochii prea vii ai țăranilor din cale/ și de luna nopților/ cu semne de gânduri târzii.”*** („Era chiar poezia mea”) Este o reconstrucție edenică a realității, asimilate proiecțiilor idealizante ale eului păunescian, ***„rătăcind la întâmplare// pe cosmica lumii cărare, / parcă venind pe o aripă din cer/ cu sclipirea de smalț și mister.”*** („Un motiv”) Reflecțiile cu valoare morală se dezvoltă în jurul câtorva embleme simbolice pentru modelul etic dominant în acest volum: zeități păgâne (Zamolxe) sau bravi conducători de neam (Brâncoveanu, Decebal).

Obsesivele raportări la un orizont referențial cu acoperire în absolutul cosmic perpetuează un șir de tensiuni și acumulări dramatice la nivelul conștiinței individuale, incapabilă de resemnări și acceptări necondiționate ale datului limitativ predestinat: ***„Niciodată nu se poate trăi-n veșnicie/ cu sabia ce-atârnă prin firul de păr, / gata să se-nfigă crud în inima lumii/ venind istovită dintr-o pânză de nor.// Și-acum să ne strângem iar, laolaltă, / uneltele întru înaltă și eternă lucrare/navigând într-o arcă de sfinte cuvinte/ spre noi azimuturi sub bolta cea mare.”*** („Sabia de deasupra”) Atitudinea scormonitoare, interogativă naște sentimentul de îngrijorare, ***„cu profunzimi ireale”,*** care se trădează în eschive și evadări conjuncturale, ***„pe râuri și pe sub cer/ într-un albastru și verde stingher.”*** Aceste părelnice umbre ale tristeții se intersectează cu strălucirea feerică a beatitudinii astrale, într-o hologramă alb-negru a vieții ***„cu două fațete.”*** Peisajele de natură de o uimitoare simplitate, configurează în esență simbolistica decorului interior, înscris subconștientului, tânjind după lumina pură a începutului de lume. Viziunea lirică se concentrează pe acumulări de imagini alegorice, care traduc într-un registru de conotații lexicale sugestive, dialectica traseelor destinale din lumea cuvântului, ***„venind din înalturi/ cu strigătul de iubire al lunii/ dintr-o lungă și rară cunună/ de sunete închise,// parcă venind dintr-o furtună/ ori dintr-o adâncă mare de vise/ pe țărmul pe care/ eu zac îmbolnăvit de un semn/ interzis de-ntrebare.”*** („Iluzie interzisă”)

Delicatețea emoțiilor, gingășia sentimentelor și fragilitatea senzațiilor, cărora li se adaugă cursivitatea melodică a verbului, sunt mărci inconfundabile ale stilului păunescian. Fără a impieta impresia generală de *„dulce”* armonie structurală a formulei prozodice clasice, cultivarea alternativă a versului liber, neconvențional, nuanțează și diversifică potențialul expresivității artistice, dintr-o perspectivă modernă. Suntem convinși că neliniștile și stăruitoarele îndoieli din „Interogație finită” deschid drum altor semne de întrebare cu trimiteri în infinitul existențial și artistic.

„Cuvintele rămase într-o veşnicie aproximativă”

a.g. secară
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Moto: „Poate de aceea oamenii trăiesc doar atât cât să înveţe să iubească…”
Eduard Dorneanu

Încrezător în misiunea literaturii (pseudo-moto-ul care precede conţinutul cărţii sună aşa: „7,63 este calibrul pistolului mitralieră, iar literatura este o armă de un calibru superior oricărei alte arme”), Eduard Dorneanu trage foc după foc (fără a mitralia) în cea mai nouă carte a sa, smulgând din trupul memoriei sau al uitării, depinde de unghiul de tragere, secvenţe, întâmplări, frânturi de viaţă şi destin. „Astăzi adunăm ceea ce mâine va fi dat uitării”, spune un personaj din „Iarbă amară”, unde are loc o dublă pomenire: a unui om trecut prematur la cele veşnice, dar şi a ierbii abia cosite, iarba ce a crescut „pe tristeţea noastră”. Un text din care mai aflăm că dimineaţa poate mirosi (şi citind, am recunoscut şi noi, proustian sau nu, aceasta) „a tinereţe veşnică”.

Sunt, dacă vreţi, salturi în apa care trece, trece heraclitic (prima povestire din volum, „Podul Moldovei”, se încheie printr-un salt al unui personaj în apele Moldovei de la o înălţime considerabilă), transformând banalul (unei cine ratate, dar nu şi a unei nopţi de amor promiţătoare, în cea de-a două „piesă”, „Renate”; unor plimbări prin livadă, a unor ieşiri la restaurant, a unor deplasări în oraşele din jurul Mălinilor, centrul universului ş.a.m.d.) în… altceva. Unele texte au greutatea lirică a unui poem (doar E.Dorneanu este şi un poet deosebit!), altele par a fi ciornele unor nuvele sau ale unor scenarii de filme de scurt metraj, care se pot dezvolta ulterior. De pildă, „Natalia”, preludiul unei aventuri dintre „povestitor” şi o tânără prea frumoasă, de nici 20 de ani, care urmează să se căsătorească cu un om de afaceri care i-a promis că-i cumpără o maşină de 700.000 de euro, dar are din prima căsătorie doi copii…

Dar chiar şi aceste „schiţe” au de cele mai multe ori un sâmbure metaforic, de un lirism aparte: tot în „Natalia” (un text de doar două pagini), cunoaştem un artist plastic care pictează de cele mai multe ori „sfinţi fără cap”, d(o)ar cu aure…

Uneori, umorul şi satira predomină: precum în „Maria”, care s-ar fi putut intitula „Maria, Ionică şi Balotelli, nu Botticelli” – sunt puse elegant la zidul… înţelegerii femeile plecate în străinătate, care se pot întoarce la casa părintească dărăpănată cu o decapotabilă, un copil mulatru (pe nume Ionică) şi să iasă la câte un restaurant cu un scriitor care, normal, devine posac şi pesimist când trebuie el să achite nota (inculturii unora)… Nu mai spunem de Ionică, care ar fi bun prieten cu puştiul alintat din „Vizita” lui Caragiale. Doar că aici nu pune dulceaţă în şoşoni, ci doar scuipă discret în paharul de suc al povestitorului.

Şi nefăcând aici un studiu comparatist, nu voi îndrăzni să scriu despre posibilele modele ale autorului. Mie îmi pare a fi în primul rând… Eduard Dorneanu. Care vede oamenii din jurul lui şi nu se crucişte, ci doar scrie despre ei, calităţile lor, defectele lor „de ghiţâci de oraş” (dacă este cazul), cu toanele ori preocupările lor, fie referendum, vreme, „preţ la harbuz”, lemne de foc, Steaua, Dinamo, cultura de cartof, „tuburili pentru fântâní”…

Cu umor amar (şi nostalgic) sunt relatate reacţii la impactul cu… „progresul”: sala de sport („modernă”, din fonduri europene, care se potriveşte ca nuca în perete cu peisajul rural), câte o ziaristă „nefăcută” (că de „născută” nici nu se pune problema! – că doar sunt multe aşa în provincie!), anchetele procurorilor care vor să demonstreze neregulile de la vot, magazinele de tip METRO, scumpirile şi specula(nţii), consultaţiile gratuite pentru ochi, alte „Adevăruri contestabile”.

Majoritatea „întâmplărilor” se petrec într-o zonă rurală şi semi-rurală, dacă nu chiar cu pretenţii urbane, de dulce târg al Bucovinei, undeva între şi întru Mălini (dacă vă gândiţi la Nicolae Labiş, vă gândiţi bine!), Fălticeni, Rădăşeni, valea râului Moldova şi Suceava propriu-zisă.

Dumnezeu îşi face şi el simţită prezenţa, uneori plângând „sprijinit de cuvintele rămase într-o veşnicie aproximativă” (care atât de bine se potrivesc

zonei de acolo), alteori cerând și el „pâine neagră", împărțind tristețe în doze mici…

Ca un fotograf care urmărește pe străzi inscripții ciudate, fizionomii bizare, atitudini provocatoare ori șocante, Eduard Dorneanu surprinde în texte și propoziții scurte reacții ale sătenilor, cunoștințelor, prietenilor (fără a-i menaja însă, așa cum nu se iartă nici pe sine când este nesuferit, în maniera personajelor din Seinfield) raportate la diverse situații, chiar și la cele veșnice: „acum jumătate de an am văzut cum un om se fotografia lângă crucea sa" (în cimitir), „am visat o noapte mare"; autorul nu se sfiește să se ia la bătaie dacă este cazul, un bărbat își „vede" soția cum se gândește la altul.

Dacă „Medgidia, orașul de apoi" de Cristian Teodorescu este considerat roman, Ed. Dorneanu scrie într-un fel „Bucovina sau Mălinii de apoi", un roman sui generis și el. Și pentru că, de exemplu, unele personaje reapar după câteva pagini (deși lipsește firul clasic narativ), dar altele, precum autorul, Veșnicia, Toamna, dar și restul anotimpurilor, menționatul Dumnezeu, nucul Sybil, un motan, sunt parcă atotprezente…

Bruma de fantastic contribuie la mitologizarea Locului, parțial/minimalist ca la Màrquez ori Allende (cei doi nefiind, nu-i așa, minimaliști cu fantasticul!), realismul deseori frust, cu tot nimbul vag idealizant, contribuind uneori (mai ales când este vorba de unele femei, aceste personaje fiind de altfel memorabile) la crearea unei magii de tip fellinian, precum în „Jeepul, Gunilla și femeile", unde este prezentat quasiapocaliptic (exagerez!) un cuplu româno-suedez.

Dar iată câteva citate care ajută să se înțeleagă atmosfera semifantastică, semilirică, cele mai multe texte având câte o astfel de introducere: „Sub pământ, femeile moarte în haine de împrumut tresar sub un imbold de aer neînsemnat"; „copacii care poartă un nume deschid porțile veșniciei"; „tata spunea că în livadă vin adeseori sufletele celor care au trăit în locul respectiv"; „îngerii de pază adună merele căzute, pregătindu-le pentru veșnicie".

„Realismul aproximativ" poate fi dovedit cu paragraful de început al „Jeepului…": „Ninge. Parcurile îmbătrânesc. Orologiile ascund umbrele sinucigașilor. Prostituatele adorm cu capul pe mesele de biliard. O mașină de pompieri rămâne în pană de benzină. Cineva a uitat deschis un aparat de radio. Muribunzii aflați în comă visează că sunt iubiți de femeile celebre de pe copertele revistelor pentru adulți. Dumnezeu scrâșnește din dinți. Miroase a ceai dietetic și a trădare cosmetizată." (p. 69).

Un erotism aproape dezlănțuit, câteodată chiar dezlănțuindu-se, leagă ca un fir decameronic Totul: eroul are câteva iubite, de unele fuge (fie că-s proaste ori grase, ori și una și alta), iubirile (poate și iubitele, sic!) au viețile lor proprii, sincopate, de melci care se trezesc doar când întâlnesc ploaia. Iubiri care pot fi tot niște lupte cu veșnicia, o ocupație de bază a ființelor (oameni sau nu). Căci iată cum se încheie un text, unul dintre cele mai memorabile, „Iarnă și canibalism apostolic", în care se relatează eufemistic un „...futai" pe cinste, dar mai ales un coșmar în care Iisus și apostolii îi mănâncă trupul surorii moarte a iubitei: „Îngerii obosiți șterg visele celor care nu au obosit să lupte cu veșnicia".

Poate unii șterg și textele scriitorilor care îndeplinesc aceeași misiune. Dar la Eduard Dorneanu se vor opri mai mult și… se vor abține, așteptând o continuare. Poate (cu) un AG (dar nu un „tun" de băutură, sic!, apropo la ce se mai bea prin cârciumi românești), deși se poate trage convingător în continuare și cu 7,63.

În ultimă instanță, este o carte deloc comercială despre ceea ce contează cu adevărat: iubirea și moartea. Despre ele, într-un text aproape de final, „În singurătatea albastrului", autorul scrie: „Nu e nimic metaforic în moarte, așa cum nu este nimic revoltător în iubire. Atât moartea, cât și iubirea sunt taine despre care nu vom ști niciodată destul." (p. 86).

Bref, o carte bună de citit într-o duminică, adică într-o zi de sărbătoare, poate chiar în Mălinii autorului, la umbra copacilor care cântă, lângă pisici jucăușe, îngeri, arici, furnici roșii și flori vesele, ca să nu mai spunem despre copacii botezați…

O carte la fel de frumoasă ca o pădure de mesteceni, din care se poate înțelege că lumea este sau poate fi un sat mai mic, de care putem auzi sau nu…

Cronici impresioniste

Cui i-e frică de Matei Vișniec?
Buzunarul cu pâine – o piesă de văzut… cu reţetă

Victor Cilincă
scriitor

Așa cum medicamentele se dau cu reţetă, funcţie de boală, și spectacolele pot fi dedicate vârstelor și experienţelor diferite. O ofertă incitantă îmi dă ocazia să pun acum și această problemă, a receptorului-ţintă, căci rareori avem un „spectator universal”! Și că textul, doar pretext uneori pentru regizori, este osatura fără de care niciun spectacol, foarte ingenios chiar, nu dă din aripi…

Cel mai jucat în lume dramaturg român, Matei Vișniec este, iată, și unul dintre cei mai jucaţi dramaturgi la Galaţi! „Buzunarul cu pâine”, piesa montată acum pentru „scena” Sălii Studio a Teatrului Dramatic „Fani Tardini” în regia lui Vlad Matei Ajder, este a treia dintr-o serie montată în câţiva ani. Este încă pe afiș piesa de succes „Trei nopţi cu Madox”, cu premiera în martie anul trecut. Piesă a dramaturgului român mai puţin cunoscută în Europa, cu care regizorul Radu Dinulescu și actorii Dramaticului au avut succes la Festivalul de Teatru de la Avignon (un text cu mult realism magic, ajutat de proiecţii video cu imagini virtuale, de tehnologia IT), după ce în 1997 „Păianjenul în rană” și „Dinţii”, spectacol coupé superb, emoţionant, atingea paradoxul stârnind sentimente înalte din secvenţe de atrocitate, (text rezolvat în tentă realistă de regizorul, gălăţean de origine, Attila Vizauer).

Energia teatrului tânăr

„Buzunarul cu pâine” este acum o întreprindere interesantă, regizată de actorul Vlad Ajder, cu vădită grijă în a pune în valoare pe tinerii actori și pe o mecanică a mișcării care să dea de lucru privirii spectatorului. Este grozav că actori noi ai scenei gălăţene, tineri, sunt puși iar în valoare, ba pot să și regizeze aici, cu energia tinereţii lor. Ajder este de altfel implicat de mai mult timp în proiecte de teatru independent, în spaţii neconvenţionale, cu trupa Social Act Theatre (cea care a montat și „Doggystyle”, un spectacol „despre oameni și câini”, asta *à propos* și de câinele din „Buzunarul cu pâine”). Ajder a regizat înainte și un spectacol de creaţie, alături de altul după Sarah Kane, la Teatrul „Jean Bart” din Tulcea și a făcut câteva asistenţe de regie. Actorul Ștefan Alecsandru Forir, foarte bun în seriozitatea comicului personajului său, îl are partener pe Răzvan Clopoţel, care din fericire nu-și îngroașă prea mult rolul comic. Apropo: Clopoţel este greu de recunoscut în tot ce am văzut jucat de el până acum, schimbând registrul de la o piesă la alta; în tot cazul, actor de comedie cu viitor. Cele două personaje, Omul cu

pălărie și Omul cu baston, au însemnat pentru o parte din publicul „de film” un fel de Stan și Bran. Mai degrabă Vladimir și Estragon din „Godot”-ul lui Becket. Textul oferă destule plăceri imediate și publicului de stand-up comedy și trimiteri posibile ca să satisfacă firele analitice, mai are nevoie uneori doar de micile tăceri, de secundele în care un personaj să răspundă celuilalt *după* și nu *în timp ce* îi ascultă replica; ori, după un prolog gestual interesant, dar cam lunguț, finalul tinde, firesc, să se grăbească, pierzând chiar, în varianta văzută de mine, puterea de a uimi. E o parabolă a responsabilității, amânate, însușite naiv sau pasate, a celor doi care hrănesc cu bucăți de pâine conștiința lor, odată cu câinele căzut într-un puț, câine posibil, la un moment dat chiar auzit, apoi poate mort, câine „invizibil” care poate fi orice, dușman sau prieten recunoscător. În final ei, oamenii, dezmoșteniți ai soartei, precum niște câini bipezi, fiind cei care primesc și ei din cer mila bucăților de pâine. Menită să fie (parcă prea) explicită, scenografia care lasă în final tulumba din pânză să cadă peste personaje, ar trebui să se sprijine poate mai mult pe gesturi, devenite însă invizibile după pânză.

Public de mai multe feluri

Mai adăugând și stăpânirea de sine cu care actorii au reacționat la neașteptatul țignal al unui telefon din sală, trebuie spus că am avut parte de spectatori amuzați chiar și la secvențe tragi-comice: o sală tânără, și, din discuții auzite după spectacol, un public mai puțin familiarizat cu genul absurd și filosofic al piesei. Ca și Samuel Beckett sau Eugène Ionesco, dar în felul său aparte (Vișniec, profesor de istorie navetist într-o comună din Călărași prin anii ´70, chiar a auzit într-o zi lătratul unui câine căzut în puț, ceea ce a declanșat și „subiectul” piesei sale), autorul a peste 30 de piese ar trebui uneori să aibă pe afiș o avertizare privind genul aparte pe care îl cultivă, ca să-i atragă pe iubitorii genului și să nu-i dezamăgească pe cei care nu sunt măcar curioși să experimenteze.

Titlul meu parafrazează titlul unui celebru film cu Elisabeth Taylor și Richard Burton, „Cui i-e frică de Virginia Woolf?”, după piesa omonimă de Edward Albee. Cinci Oscaruri pentru filmul jucat magistral de actori, dar vedeți cât contează și un text extraordinar? O rochie de seară atârnă altfel pe gard și altfel stă pe o zână. Textul este un suport care încă mai este de folos spectacolului, orice s-ar spune… Iar de textele unice ale lui Vișniec să nu ne temem!

Leviathan – despre căderea în gol de pe zidurile raţiunii

Bogdan George Silion
profesor, filosof

1. Poți tu să prinzi leviatanul cu undița, ori să-i legi limba cu o sfoară? (...) 8. Ridică-ți numai mâna împotriva lui și vei pomeni de o asemenea luptă și nu o vei mai începe niciodată! 9. Iată, este o deșertăciune să mai nădăjduiești în izbândă; numai înfățișarea lui și te dă la pământ. 10. Cine este atât de nechibzuit încât să-l întărâte? (Cartea lui Iov, 41, 1-10)

Nimic nu este mai cutremurător decât să constaţi că există suferinţă gratuită în lume. Într-un univers în care ne-am obişnuit să găsim regularităţi fizice şi legi morale, bazate pe o cauzalitate în mare parte explicabilă prin existenţa unei pronii divine, fenomenele acauzale, haotice ori pur şi simplu paradoxale nu pot decât să submineze edificiul unei gândiri pur logice. Din păcate, uneori existenţa este absurdă, iar în faţa lipsei de sens, răstignirea gândirii ori revolta par a fi singurele atitudini posibile. Filmul rusului Andrey Zvyagintsev, „Leviathan" („Leviafan", 2014), multiplu premiat şi nominalizat la marile festivaluri de film de anul acesta şi de anul trecut (a câştigat premiul pentru scenariu la Cannes şi „Globul de Aur" pentru cel mai bun film străin), impune astfel de remarci pesimiste în legătură cu trista condiţie umană, strivită de puterea unui supradestin pe care niciodată nu îl va înţelege. Când priveşti pelicula cinematografică rusească, îţi vin în minte, deopotrivă, cuvintele Ecleziastului despre „deşertăciunea deşertăciunilor" şi strigătul de disperare al lui Iov în faţa lui Dumnezeu, „de ce eu?". Analogiile cu personajele Vechiului Testament nu sunt deloc gratuite: chiar autorul filmului afirmă că sursă de inspiraţie i-a fost *Cartea lui Iov*.

Cu toate acestea, Iov, alias mecanicul Kolya dintr-un sătuc pitoresc de la malul Oceanului Arctic (mai precis Peninsula Kola din nord-vestul Rusiei, cu ieşire la Marea Barents), nu se confruntă în mod direct cu voinţa lui Dumnezeu – în faţa căreia nu poţi decât pleca, cu smerenie, capul –, ci cu voinţa total arbitrară şi fără scrupule a primarului local corupt, care doreşte, cu orice preţ, terenul pe care se află casa acestuia. Kolya încearcă din răsputeri să lupte cu indiferenţa, răutatea şi corupţia autorităţilor locale, deşi este conştient încă de la început că de fapt bătălia sa este cu întregul sistem administrativ rusesc, viciat, în care toţi cei cu funcţii importante în stat sunt mai presus de orice lege. Primarul gras, îmbuibat de votcă, nu uită să-i amintească faptul că, în acest Leviathan uriaş – un evident simbol al statului hobbesian, care înghite pe toţi cei care se opun sistemului oligarhic – el, simplul mecanic dintr-un orăşel obscur, nu poate fi decât un mic vierme, un „păduche", ce poate fi cu uşurinţă strivit cu o simplă lovitură de bocanc. În lupta sa cu Leviathanul, Kolya îl cheamă în ajutor pe prietenul său Dmitriy, avocat la Moscova, care încearcă să-l şantajeze pe primarul corupt, pentru a-l face să renunţe la dorinţa samavolnică de a deţine terenul. Nu are rost să spunem că, în acest război inegal, câştigă cei puternici, mai presus de lege: Kolya sfârşeşte prin a fi arestat pentru şantaj, iar prietenul său avocat cedează atunci când este bătut crunt de oamenii primarului şi când îi este ameninţată viaţa sa şi a familiei sale de la Moscova.

Interesant este însă că, pe fondul intrigii evident politice, regizorul rus reuşeşte să irizeze viaţa personajului principal cu inserţii apocaliptice, transformând filmul dintr-unul realist într-un nuanţat fiction post-apocaliptic şi chiar mitologic. Suferinţele lui Kolya nu provin doar din imensa nedreptate care i se face, în calitate de cetăţean al unui stat. Pierderea casei şi a pământului atrage după sine un lanţ de evenimente tragice, care distrug conştiinţa şi credinţa firavului mecanic. Răul se prăbuşeşte pur şi simplu pe Kolya, suferinţa ia proporţii biblice şi totul se îndreaptă către un sfârşit asemănător cu cel imaginat de Lars von Trier în „Melancholia", redus însă la dimensiunea fractalică a vieţii unui om. Aidoma lui Iov, Kolya pierde, într-o clipire a ochiului atoatevăzător, totul: soţia, prietenul, copilul, casa, libertatea. Totul apare într-o tuşă regizorală magistrală, redată prin simboluri biblice, „traduse" în imaginea extraordinară a peisajului, dezolant, dar spectaculos, al ţărmului Oceanului Artic, care anticipează practic Moartea: leşuri şi schelete de balenă, resturi de obiecte aruncate pe ţărm (ce amintesc de „Călăuza" lui Tarkovski), ba chiar şi coama

unui monstru marin (Leviathan?) ce se întrezărește atunci când soția mecanicului, tânăra și frumoasa Lilya, privește cu gânduri suicidale către marea care, singură, poate readuce la starea de haos viața însăși. Kolya nu înțelege nimic din ceea ce i se întâmplă și în plus - ceea ce creează cu adevărat starea de disperare metafizică - nu are nicio vină pentru încercările teribile prin care trece. Asistă deci neputincios - cu puține încercări de a prelua controlul, evident însă fără succes - de fiecare dată înecându-și disperarea și gândurile în votcă, cum nevasta îl înșală cu cel mai bun prieten al său, avocatul justițiar de la Moscova, cum pierde încrederea fiului său, tot mai debusolat de tot ceea ce i se întâmplă tatălui său și cum îl părăsesc toți prietenii, pentru stigmatul pe care pare a-l purta de acum înainte în permanență. Și parcă pentru a ucide orice speranță în suflet, Leviathanul dă loviturile finale: soția adulteră se aruncă în mare, iar Kolya este acuzat de viol, violență domestică și omor (în treacăt fie spus, cu o seară înainte, beat fiind, își bate soția, face sex cu ea și îi mărturisește, într-un fel stihial, cu adevărat rusesc, că o iartă, în ciuda dezastrului pe care aceasta l-a produs).

Afirmam că filmul are o dimensiune mitologică prin imagine. Într-adevăr, regizorul de imagine Mikhail Krichman reușește să creeze atmosfera de mit biblic prin insistența cadrelor asupra unor elemente naturale - schelete de balene, lumini, stânci -, înscriind astfel filmul în tradiția minunatelor pelicule rusești care excelează prin imagine, gen Mihalkov, Koncealovscki și, evident, Tarkovski. Impresia este că imaginea este excepționalitatea filmului, cea care creează perspectiva și impune chiar tema. De exemplu, pilduitoare sunt cadrele lungi cu niște porci care se joacă în noroi lângă o bucată de pâine. Așa cum afirmam, imaginea spune totul despre un fatalism metafizic universal.

Criticii de film și politicienii direct vizați de intriga principală au păreri împărțite referitoare la creația regizorală a lui Zviaghințev. Dacă unii consideră că regizorul rus dă dovadă de sentimente antirusești și chiar de ură față de Rusia (ministrul rus al Culturii, Vladimir Medinski, nu ezită să-l considere „oportunist" pe regizorul rus, însetat de glorie și de bani), atitudini vizibile, după critici, încă de la filmul de debut, „Întoarcerea" (2003), alții, în mare parte regizori și producători de film consacrați, observă faptul că totul este rusesc în film: votca, viața personajelor, sistemul politic, amestecul acesta de mistică și profan, altfel spus stihialitatea sufletului rus. Poate prea rusesc, am putea spune, atât de rusesc încât devine chiar alarmant de tragic. De ce atâta suferință? De ce atâta votcă? Sau, așa cum întreba maestrul Koncealovski, pe cine iubește Zviaghințev? Unde este iubirea? Aceste întrebări, ca și multe altele ce se pot pune după vizionarea acestui film tulburător („De ce eu?" este cea mai profundă, adresată de adevăratul Iov, ce vede că există o logică strâmbă în Univers), impun ideea că filmul regizorului rus construiește și demitizează, în același timp, Maica Rusie a lui Dostoievki și Șestov.

În perspectiva metafizică deschisă de aceste întrebări, credem că ne înșelăm dacă am vedea în *Leviathan* un film politic realist. În ceea ce privește dimensiunea politică a filmului, acesta nu impune nicio idee nouă. În plus, suntem perfect de acord cu Andrei Gorzo, că filmul servește din plin atât pe criticii regimului lui Putin, cât și pe Putin însuși, pentru care apariția și difuzarea filmului este o „garanție" a libertății de exprimare existente în Rusia (a se vedea *Dilema Veche*, numărul recent, cronica de film *Fără ieșire*). Nu credem că adevărata miză a filmului este descoperirea nu știu cărui adevăr politic. Rușii trăiesc de aproape 100 de ani într-o dictatură cruntă. Gesturile izolate de revoltă – cum ar fi împușcarea simbolică, la un picnic între prieteni, a portretelor liderilor ruși de la Kremlin, nu sunt decât niște jocuri, repede uitate după câteva sticle de votcă. În fond, ca în orice film, este vorba despre mai mult decât atât. Considerăm astfel că regizorul filmului nu (doar) atacă Rusia lui Putin, ci, mai mult, aruncă săgeți către cer. Leviathanul este monstrul cu mai multe chipuri, este pecetea lumii acesteia, iar brațele sale acoperă lumea întreagă. Nu este vorba doar de un anumit plan și nici de un anumit loc unde monstrul se arată; răul pe care îl produce acoperă întreaga lume, iar instituțiile și oamenii devin unelte ale sale.

Nici măcar Biserica, pare a ne spune Zviaghințev, nu scapă de umbra răului. Și ea este un braț al Leviathanului în această lume a nedreptății, unde oamenii sunt damnați pentru simplul fapt că fac parte din ea. În scena finală, preotul-duhovnic al primarului, cel care considera că puterea este sfântă pentru că vine de la Dumnezeu, ține o predică despre cinste, adevăr și loialitate. Din nou camera dă verdictul moral final: îi descoperim printre enoriași pe primarul ucigaș, prietenul polițist care a depus mărturie mincinoasă împotriva nefericitului Kolya, nevasta polițistului, judecătoarele imorale. Într-o lume a dezordinii morale, nimic nu salvează. Trăim cu speranța că totuși verdictul regizorului rus nu este decât o viziune regizorală ce are mai mult legătură cu ispășirea unor viziuni de artist. Dar cum noi știm că de mult timp filmul se suprapune realității (totul este ceea ce pare a fi), ne e teamă ca nu cumva comedia neagră a absurdului să pună stăpânire pe toți și pe toate. Leviathanul rusesc deja există...

Vizita publică a Alteței Sale Regale Principele Radu al României la Biblioteca „V.A. Urechia”

În data de 19 martie 2015, cu o punctualitate care a oferit o dovadă clară a respectului pentru persoanele care au venit să-l întâmpine, a sosit la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați, Alteța Sa Regală Principele Radu al României. Această vizită ne-a onorat având în vedere că Biblioteca își are sediul într-o clădire încărcată de istorie și cultură: prima instituție de nivel european din România - Comisia Europeană a Dunării, ridicată de Regele Carol I. De altfel, instituția a fost constituită prin Decretul regal nr. 3382, la data de 7 decembrie 1889, act semnat de Carol I, Rege al României.

Alteța Sa Regală a fost întâmpinată de către directorul Bibliotecii, domnul dr. prof. Zanfir Ilie, care a ținut să îi prezinte datele istorice despre instituție și legăturile acesteia cu Casa Regală, vizitele membrilor, dar și expoziția dedicată evenimentului, expoziție care cuprindea donația de documente oferită Bibliotecii de către Alteța Sa Regală Carol I, dar și cărți care conțin informații despre Casa Regală.

Pentru aproximativ o oră Sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii a devenit neîncăpătoare. Un larg auditoriu cu vârste și preocupări variate, șefi de instituții de cultură, istorici, regaliști, elevi și studenți au venit să-l întâmpine și să participe la cele două lansări de Carte Regală.

Au fost lansate și prezentate titlurile „Margareta, mărturia unui veac Regal”, semnată de Sandra Gătejanu Gheorghe, director de Protocol al Casei Regale, volum care a fost editat cu ocazia marcării a 25 de ani de la sosirea în țară a Principesei Margareta, moștenitoarea tronului și prefațată „tulburător”, remarca principele, chiar de Regele Mihai I și „Trei poduri peste lume” care conține consemnări ale Principelui Radu din perioada 1982-2003, lucrare prefațată de Michel Camus, fostul producător de emisiuni la radio France Culture. Principele a dăruit bibliotecii câteva dintre ultimele cărți Regale, apărute la Curtea Veche Publishing, iar domnul director al Bibliotecii, Zanfir Ilie, a oferit în dar Familiei Regale cărți și reviste editate de instituție. A urmat o sesiune de autografe căreia Alteța Sa Regală i-a răspuns cu amabilitate.

În „Cartea de aur” a instituției s-a mai semnat o pagină de istorie cu litere prețioase, scrise de Alteța Sa Regală: „În amintirea vizitei la venerabila Bibliotecă a Galațiului, cu alese gânduri! Radu, Principe al României.”

Redacţia AXIS LIBRI

Festivalul Internațional de Poezie și Epigramă „Romeo și Julieta la Mizil”

Ediția a VIII-a, 2014-2015

Acest festival cu participare internațională, ajuns la a VIII-a ediție, a debutat în anul 2007 cu prilejul împlinirii a 100 ani de la publicarea satirei politice „Romeo și Julieta la Mizil” de către George Ranetti, mizilean la origine.

Printre invitații de seamă ai festivalului din anul acesta s-au numărat: academicienii Solomon Marcus și Nicolae Dabija, profesorul universitar Ștefan Cazimir, conferențiar universitar dr. Daniel Cristea Enache, Dan Mihalache – realizatorul emisiunii „Omul cu cartea”, precum și foarte mulți epigramiști, profesori și inspectori școlari. Membrii juriului au fost George Corbu – președintele Uniunii Epigramiștilor din România, Ioan Toderașcu și Florian Abel – câștigătorii ultimelor două ediții ale festivalului.

Premierea participanților a avut loc pe 31 ianuarie în Sala Liceului Teoretic „Grigore Tocilescu” din Mizil într-o atmosferă de sărbătoare, toți participanții prezenți fiind întâmpinați cu pâine și sare de eleve ale liceului îmbrăcate în costume naționale, festivitatea propriu-zisă începând cu imnul național și imnul liceului, retrospectiva ediției trecute, fotografia de grup și salutul adresat oaspeților de organizatorii festivalului.

Atmosfera din sala Liceului „Grigore Tocilescu” este greu de descris atunci când se întâlnesc atâtea spirite ascuțite în a mânui floreta epigramei, umorul fiind pe buzele tuturor, fie ei participanți, organizatori sau membri ai juriului.

Prima premiere a fost cea de la secțiunea de epigramă, urmată de cea de la secțiunea de poezie. Numărul de participanți la secțiunea de epigramă a fost de 126, număr depășit cu mult de cei 322 participanți la secțiunea de poezie. Participarea a fost internațională, concurenții fiind din România, Republica Moldova, Belgia, Canada și Italia.

La secțiunea de epigramă regulamentul concursului prevedea două teme:

- tema impusă (o epigramă având ca subiect orașul Mizil);
- tema liberă (trei epigrame).

Bibliografia concursului a cuprins: revista „Furnica”, „175 minute la Mizil” de Geo Bogza, „O zi solemnă” de I.L. Caragiale și „Romeo și Julieta la Mizil” de G. Ranetti.

Din Galați, la secțiunea de epigramă au participat domnii Vasile Manole care a câștigat premiul „Agatha Bacovia” și domnul Gheorghe Gurău căruia i s-a acordat mențiune.

Epigramele premiate ale domnului Vasile Manole sunt următoarele:

Tema 1: Despre Mizil
Nemuritorii din Mizil
Romeo și cu Julieta,
Ranetti, Mișu și cu Veta,
Sunt un cvintet de nume grele
Ce fac Mizilul de cinci stele.

Tema 2: Temă liberă
Un burgmeister la Cotroceni
Un gest normal dragi sibieni
Acum când laudele curg:
Palatul de la Cotroceni
Se va numi Iohannisburg.

La Tohani
Cu un amic am fost la cramă
Ce iute și-a făcut curaj,
De nu știa cum îl mai cheamă
Când s-a urcat în portbagaj.

Deconspirare
I-a tras soației un perdaf
Când în pat el a găsit,
Dezbrăcat sub un cearșaf
Un amant acoperit.

Merită menționat faptul că, în urmă cu trei ani, domnul Gheorghe Gurău a primit premiul „Grigore Tocilescu” iar domnul Vasile Manole mențiune, fapt ce denotă că la noi, la „Dunărea de Jos”, umorul exprimat prin epigramă este o prezență activă. În sprijinul acestei afirmații stă faptul că în anii anteriori domnii Constantin Cristian, Iulian Bostan-Gohor, Vasile Manole și Gheorghe Gurău - cu toții membri ai Clubului Umoriștilor „Verva” Galați - au primit mențiuni.

După fiecare ediție organizatorii editează o antologie a festivalului cuprinzând creațiile concurenților, considerate cele mai valoroase de către juriu. Din cele șapte antologii, publicate până acum (a opta urmând să fie publicată anul acesta), în ultimele patru au fost publicați atât epigramiștii menționați mai sus, cât și alți epigramiștii gălățeni, Georgeta Muscă Oană și Ion Moraru.

Inițiativa și organizarea festivalului aparțin profesorului Laurențiu Badicioiu și directorului Liceului „Grigore Tocilescu” – profesorul Victor Minea, doi oameni îndrăgostiți de epigramă și poezie.

Redacția AXIS LIBRI

Ziua Internațională a Teatrului

Nicoleta Mihai
profesor

Moto: „Că niciuna n-a muncit
Pentru sine, ci-mpreună
Pentru stupul împlinit
Cu felii de miere bună."
(Tudor Arghezi)

Actorii din lumea întreagă sărbătoresc, pe 27 martie, Ziua Mondială a Teatrului. Această zi a fost creată în anul 1961 de către Institutul Internațional de Teatru și este, de atunci, sărbătorită anual, în centrele institutului și de comunitatea teatrală internațională.

Elevii clasei I C de la Școala Gimnazială „Mihai Eminescu" s-au transformat în mici actori și au sărbătorit această sursă de divertisment și inspirație, care ne poate face să zâmbim și să plângem, dar și să gândim sau să analizăm.

Din dorința de a promova texte aparținând unor nume celebre din literatura română, am inițiat **Proiectul educațional „Ora de teatru"**. Scopul proiectului a fost de a organiza și desfășura minispectacole de teatru, pentru a dezvolta abilitățile interpretative ale elevilor, pentru a-i implica în activități cultural-educative comune, pentru a stimula comunicarea eficientă între participanți, pentru respectarea rolului fiecărui participant, pentru interacțiuni constructive acceptate de către toți participanții. Copiii implicați în astfel de activități reușesc mai ușor să traverseze inhibițiile, să-și învingă emoțiile, să se manifeste spontan și dezinvolt.

Pe **20 martie**, de **Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret**, în calitate de spectatori, cei mici l-au descoperit pe I.L.Caragiale, vizionând piesa „D-l Goe". Activitatea a avut rolul de a-i familiariza pe elevi cu tehnici de pregătire a actorilor: ținuta corporală și verbală a actorilor, situația scenică (cine? ce? de ce? unde? când?), raportul dintre partenerii de scenă, folosirea corectă a mijloacelor nonverbale.

De **Ziua Mondială a Teatrului**, pe **27 martie**, elevii au urcat pe scenă și au demonstrat că talentul actoricesc nu are vârstă. Am ales, pentru dramatizare, basmul „Fata babei și fata moșneagului", considerându-l potrivit pe Ion Creangă, pentru a reflecta la universul fascinant al copilăriei de altădată și a readuce acest univers în viața copiilor noștri. Investiție emoțională, angajare profundă, interacțiune entuziastă pozitivă, dăruire, seriozitate – sunt doar câteva dintre stările emoționale experimentate de elevi pe parcursul piesei.

În toată lumea se joacă teatru, dar nu întotdeauna într-o sală clasică. Spectacolele pot avea loc oriunde. Este nevoie numai de un spațiu și de public. Noi am găsit un spațiu încărcat de poveste și căldură, biblioteca școlii, și un public extraordinar, părinții elevilor, care au contribuit la munca de echipă, făcând posibil spectacolul în sine. Mulțumim tuturor!

Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia" Galați
aprilie, 2015

În data de 8 aprilie 2015, la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia" a avut loc o nouă întrunire a *Consiliului științific*, care a fost constituit și își desfășoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalități gălățene din diverse instituții de cultură, învățământ și administrație și are rol consultativ în domeniul cercetării științifice, al activităților culturale și în dezvoltarea colecțiilor. Ordinea de zi anunțată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului științific pe trimestrul I al anului 2015, înaintarea propunerilor de activități pentru trimestrul al II-lea și aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

Ședința a debutat cu urările de *bun venit!* adresate participanților de către prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia". A fost prezentată ordinea de zi, apoi s-a trecut la discuții și propuneri.

Prof. dr. Zanfir Ilie a prezentat Raportul Consiliului științific pe trimestrul I al anului 2015, după care a punctat principalele realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia" din perioada precedentă, începând cu editarea publicațiilor proprii și ale USR - Filiala Sud-Est Galați (*Axis Libri, Buletinul Fundației Urechia, Asociația, Antares-Axis Libri, Anuarul științific al Bibliotecii „V.A. Urechia", Anuarul evenimentelor culturale, Oameni în memoria Galațiului*). Managerul bibliotecii a semnalat apariția volumului *Presa Primului Război Mondial*, coordonat de Cătălin Negoiță și Zanfir Ilie, publicat de Editurile Tritonic și Axis Libri, volum care conține lucrările prezentate la cel de-al VII-lea Congres ARIP.

Cea mai mare realizare a Bibliotecii „V.A. Urechia" – a subliniat directorul instituției – a reprezentat-o implementarea noului sistem integrat de bibliotecă TINREAD, bazat pe standardul UNIMARC, soft care are beneficii enorme atât pentru desfășurarea activităților de bibliotecă, dar și pentru utilizatori, întrucât permite accesarea de la distanță a informațiilor, prin catalogul on-line.

În continuare, prof. dr. Zanfir Ilie a adus la cunoștință auditoriului că Biblioteca „V.A. Urechia" a participat la *Atelierul profesional* organizat de Biblioteca Națională a României în colaborare cu Biblioteca Județeană „Octavian Goga" Cluj, având temele *Digitizarea în bibliotecile publice românești - contribuții românești la Europeana; Activitatea de coordonare metodologică - realități și perspective.*

Desfășurarea proiectului *Raftul cu inițiativă*, având ca grup țintă voluntarii, precum și derularea activităților specifice *Centrului Regional de formare profesională* sunt, de asemenea, activități care au reprezentat realizări importante ale instituției.

Au fost înaintate către Consiliul Local Galați, spre analiză și aprobare, 6 lucrări care vor fi editate de Editura Axis Libri a Bibliotecii „V.A. Urechia": revista *Axis Libri*, lucrarea *Rembrandt – în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia"*, *Anuarul evenimentelor culturale 2016*, vol. VI din *Oameni în memoria Galațiului*, *Anuarul științific*, *Ghidul Bibliotecii „V.A. Urechia"* – trilingv.

Tot la realizări, a evidențiat prof. dr. Zanfir Ilie, sunt incluse Saloanele literare desfășurate anul acesta, precum și vizitele la biblioteca noastră a două mari personalități: Alteța Sa Regală Principele Radu al României și Cristian Păunescu, consilier al Guvernatorului Băncii Naționale a României.

Ca nerealizări, managerul bibliotecii a menționat următoare: faptul că nu a fost aprobată de către Consiliul Local finanțarea proiectului ce ține de *Istoria literaturii de la Dunărea de Jos*; nu a fost acceptată de către CJ finanțarea unui proiect ce ținea de proprietatea intelectuală, având ca grup țintă comunele din județ și ca finalitate dotarea instituției cu un bibliobuz; nu au fost realizate mai multe proiecte cu accesare de fonduri locale, naționale și europene, din cauza faptului că biblioteca nu îndeplinește criteriile de eligibilitate; încă nu s-au rezolvat problemele legate de funcționarea Filialei nr. 1 în locația Casei de Cultură Galați, precum și cele referitoare la înființarea Filialei nr. 5 „Hortensia-Papadat Bengescu".

În ceea ce privește perspectivele, pe primul plan se situează organizarea manifestărilor prilejuite de sărbătorirea Zilei Bibliotecarului din România și a Zilei Internaționale a Cărții și a Dreptului de Autor – 23 aprilie. Tot ca prioritate este considerată elaborarea unui *Dicționar al scriitorilor gălățeni*, care este deja realizat în proporție de 50%. Participarea la toate activitățile organizate de ABR și ANBPR, precum și colaborarea cu OSIM și ASRO se înscriu, de asemenea, în planurile instituției pe trimestrul al II-lea. În aceeași ordine de idei, managerul a evidențiat intenția bibliotecii de a da curs invitației

Băncii Naționale a României la aniversarea celor 135 de ani de existență.

Cel mai important eveniment al perioadei următoare îl reprezintă Festivalul Național al Cărții „Axis Libri" – care va avea loc în perioada 27 mai – 1 iunie - pentru organizarea căruia se vor depune toate eforturile în vederea desfășurării în condiții optime a activităților din cadrul acestuia. În același context, managerul Zanfir Ilie a adus la cunoștință auditoriului că, în noiembrie 2015, Biblioteca „V.A. Urechia" va împlini 125 de ani de existență, fapt care va fi marcat corespunzător prin manifestări și acțiuni adecvate.

Prof. dr. Zanfir Ilie a accentuat importanța colaborării interinstituționale pentru reușita tuturor evenimentelor și a mulțumit pe această cale reprezentanților instituțiilor.

Scriitorul Theodor Parapiru a apreciat că Biblioteca „V.A. Urechia" s-a evidențiat, ca și altădată, prin lucrări de excepție în perioada anterioară, dar și-a exprimat dezamăgirea în ceea ce privește colaborarea cu Universitatea pentru elaborarea *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos*, remarcând atitudinea de neimplicare a acesteia în proiectul propus. În aceeași ordine de idei, a considerat salutară ideea realizării *Dicționarului scriitorilor gălățeni*. Cu privire la Salonul literar „Axis Libri", le mulțumește celor care întâmpină cărțile lansate și apreciază în mod deosebit recenziile realizate de bibliotecarii instituției. De asemenea, a evidențiat importanța susținerii prelegerilor de către mari personalități ale culturii române, invitate la Salonul literar - Eugen Simion, Dorel Vișan, Aura Christi, Mihai Cimpoi - și a propus organizarea în perioada următoare a unor dezbateri literare pe teme de interes precum: limba română, condiția scrisului, Galațiul literar, scrisul literar și grafomania etc. În final, a felicitat conducerea bibliotecii, afirmând că instituția a devenit o adevărată garanție în materie de cultură și o reală valoare în abordarea fenomenului literar.

Scriitorul Corneliu Antoniu a întărit ideea exprimată de dl Theodor Parapiru cu privire la neimplicarea Universității în proiectul de elaborare a *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos,* considerând oportună transferarea acestuia în trimestrul al II-lea. În altă ordine de idei, a avansat propunerea deplasării unei delegații de scriitori gălățeni la manifestări culturale din țară și a recomandat numirea dlui a.g. secară ca purtător de cuvânt pentru presă și televiziune.

Ing. Mioara Voncilă a transmis felicitări pentru realizările deosebite ale bibliotecii, exprimându-și speranța în continuarea colaborării cu instituția noastră în ceea ce privește digitizarea colecțiilor de bibliotecă, eventual în cadrul unui consorțiu în care să fie incluse, alături de Biblioteca „V.A. Urechia" și Biblioteca Universității „Dunărea de Jos", Universitatea Danubius și Primăria. În acest sens, în perioada următoare vor fi reluate discuțiile cu rectorul Universității „Dunărea de Jos".

Jurnalistul Victor Cilincă consideră că, în cadrul fiecărei filiale a bibliotecii, ar trebui marcate personalitățile care dau numele acestora prin portrete sau statui ale scriitorilor respectivi – Costache Negri, Paul Păltănea, Grigore Vieru, Hortensia Papadat-Bengescu, dar acest lucru implică resurse financiare, existând posibilitatea obținerii lor prin sponsorizări sau prin organizarea unui concurs la care să participe artiști plastici.

Camelia Toporaș a prezentat stadiul la care a ajuns proiectul *Oameni în memoria Galațiului*, început în 2009, precizând că în prezent se lucrează la al VI-lea volum, unde vor fi incluse 12 personalități reprezentative care au fost aniversate sau comemorate în 2014.

Scriitoarea Olimpia Sava și-a exprimat punctul de vedere laudativ cu privire la manifestările organizate de Biblioteca „V.A. Urechia", afirmând că se simte onorată să fie alături de personalul instituției și că va fi prezentă la Târgul de Carte „Axis Libri" cu un nou volum de proză.

Scriitorul a.g. secară a afirmat că în cadrul bibliotecii deja s-a demarat indirect proiectul de elaborare a unei istorii a literaturii gălățene și că vor fi discutate detalii la următoarea ședință a consiliului.

Dr. Gheorghe Bugeag a susținut, de asemenea, ideea conform căreia Biblioteca „V.A. Urechia" a devenit principalul centru cultural al Galațiului și a precizat că la realizarea *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos* ar trebui să participe în primul rând catedra Facultății de Literatură, aceasta fiind în măsură să preia 75% din centrul de greutate al lucrării. Pentru culegerea datelor primare, ar putea fi antrenați și stimulați studenții – viitori oameni de literatură. În aceeași ordine de idei, a propus susținerea lunară a unor prelegeri pe teme de interes din diverse domenii precum: limba română, istorie, religie, economie etc.

Managerul Zanfir Ilie a adus la cunoștință auditoriului că în trimestrul al II-lea, pe data de 15 iunie, se va redeschide Biblioteca estivală, care a avut un impact deosebit în cadrul comunității gălățene în anii anteriori.

În final, prof. dr. Zanfir Ilie a mulțumit celor prezenți pentru implicarea activă în discuții și a transmis tuturor, cu prilejul sărbătorilor pascale, sincere urări de sănătate și bucurie, alături de cei dragi!

Consiliul științific
al Bibliotecii „V.A. Urechia"

Banca Națională a României – 135 de ani de la înființare și o vizită memorabilă la Salonul literar Axis Libri: economistul și istoricul Cristian Păunescu

Instituție aristocratică, fără doar și poate, Banca Națională a României împlinește în acest an 135 de la înființare, fiind cu zece ani „mai în vârstă" decât instituția noastră, Biblioteca județeană V.A.Urechia, care a fost onorată zilele trecute cu o vizită de neuitat, cea a istoricului și economistului Cristian Păunescu, consilier al Guvernatorului Băncii Naționale a României, Mugur Isărescu, autor al unor cărți de referință în problema Băncii Naționale a României și a tezaurului românesc, dar și co-autor al unei cărți despre un subiect oarecum controversat din al doilea război mondial, „Salvarea aurului polonez", după cum se numește cartea semnată și de către Dorin Matei.

La ședința salonului literar, care a mai cuprins și o lansare de carte a apreciatului epigramist Dan Căpruciu, „momentul" domnului Cristian Păunescu a fost mult mai complex: a susținut Prelegerea „135 de ani de la crearea Băncii Naționale a României" și și-a lansat și cartea „Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova", prezentând și un film cu vizita Majestății Sale Regele Mihai la BNR precum și „Emisiunea de aur -Ardealul nostru".

Practic, la o jumătate de secol după apariția primului proiect de înființare a unei bănci naționale, la 17/29 aprilie 1880, a fost publicată, în „Monitorul Oficial" nr. 90, *Legea pentru înființarea unei bănci de scont și circulațiune*. Lua astfel ființă Banca Națională a României, instituție de credit, care deținea privilegiul exclusiv de a emite bancnote. Capitalul băncii era în întregime românesc și aparținea în proporție de o treime statului și două treimi particularilor. Mai exact, firul istoric a fost acesta: la 27 februarie 1880, președintele Consiliului de Miniștri, prim-ministrul de atunci, I. C. Brătianu, a depus în Parlament proiectul Legii constitutive a Băncii Naționale a României, tot după model belgian, ca și în cazul Constituției. În Parlament, după serioase dezbateri, la sfârșitul lunii martie 1880, a fost votată *Legea pentru înființarea unei bănci de scont și circulațiune*, înregistrându-se numai trei voturi contra în Senat, două voturi contra și 14 abțineri în Camera Deputaților. Rezultatul votului a exprimat cvasiunanimitatea împărtășită de elita politică și economică românească cu privire la necesitatea înființării Băncii Naționale a României. Promulgată de principele Carol I, la 11 aprilie 1880, Legea a fost publicată în „Monitorul oficial", nr. 90 din 17 aprilie 1880.

Domnul Cristian Păunescu a trecut, apoi, elegant și cu un sobru simț al umorului, prin principalele momente ale istoriei instituției căreia îi suntem mulți și la propriu, dar mai ales la figurat îndatorați, Banca Națională fiind unul dintre instrumentele modernizării și întăririi statului român, implicându-se în susținerea dezvoltării economiei naționale, încă de la început. În timpul Războiului de Reîntregire, BNR a susținut financiar efortul de război al guvernului român. Evoluția evenimentelor militare a obligat Administrația centrală a BNR să plece în refugiu la Iași și să accepte transferul tezaurului său la Moscova, fără ca acesta să mai poată fi recuperat.

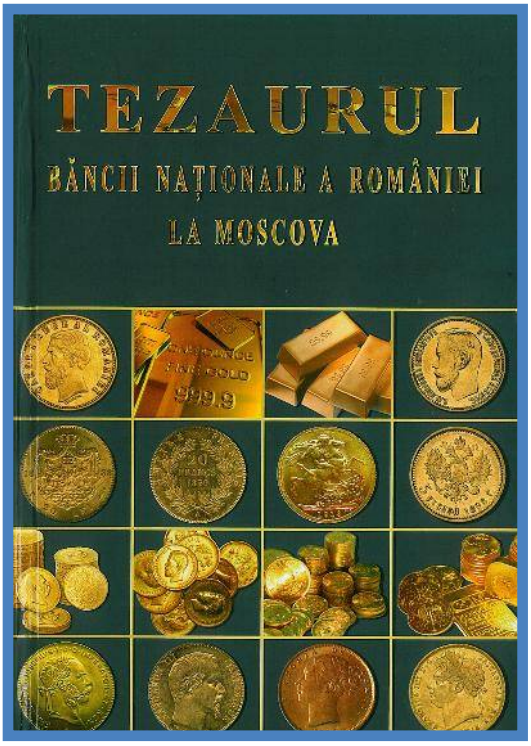

Asupra acestui moment s-a insistat, ca și asupra momentului în care guvernul român i-a ajutat pe polonezi în momentul în care, pentru a nu mai știm a câta oară în istorie, statul polonez a fost desființat de marile puteri. Sunt, de altfel, subiectele celor mai de succes cărți, în sens popular, ale lui Cristian Păunescu, care a mai publicat și „Banca, banii și bancherii: pagini de istorie bancară" (2009) iar în colaborare „Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova – documente" (1999, în 2000 și în limba engleză), „Parteneri ai Băncii Naționale a României în sistemul de credit autohton – băncile comerciale 1880-1948" (2006), „Legendele Bătrânei Doamne – oameni și întâmplări din trecutul Băncii Naționale a României" (2004 – volum ajuns la a treia ediție), „Istoria Băncii Naționale a României în date" (mai multe volume și mai multe ediții, începând cu anul 2005).

Pe pagina site-ului mai mult decât atrăgător al instituției se precizează la un moment dat: „O bancă națională se înalță acolo unde se întâlnesc economicul, politicul și socialul, cultura și mentalitatea colectivă, interesul general și cel particular, demnitatea națională și deschiderea internațională. Ea trebuie să aspire crizele și neîncrederea și să respire soluții și încredere, căci dacă „timpul face bani în bănci, și băncile fac profit", tot el construiește identitatea, inclusiv aceea instituțională. La cinci sferturi de veac de la înființare, istoria BNR se confundă cu destinul național."

Într-un fel, aceasta a fost una dintre concluziile prelegerii susținute de către Cristian Păunescu, deținătorul unor prestigioase premii, cum este „Eugeniu Carada" (pentru Economie la Gala premiilor Marii Loji Naționale a României, 2012, pentru volumul „Tezaurul Băncii Naționale a României la Moscova") și „Victor Slăvescu" (al Academiei Române pe anul 2008 pentru volumul „Istoria Băncii Naționale a României").

Nu putem decât ura mulți ani frumoși instituției și oamenilor ei, pe care, în persoana domnului Cristian Păunescu și, de ce nu, a guvernatorului B.N.R., domnul Mugur Isărescu, îi așteptăm mereu cu drag în sala Mihai Eminescu a Bibliotecii „V.A. Urechia"!

Redacția AXIS LIBRI

Proclamarea și dobândirea independenței de stat a României (1877-1878)

Constantin Doca-Trincu
profesor

Actul de la 24 ianuarie 1859 a inaugurat o nouă etapă în dezvoltarea istorică a poporului român având la bază performanțele modernizării statului național, realizate în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866). Acestea au fost menținute, adaptate și diversificate de viitorul rege Carol I în intervalul: 1866-1914.

În fața celor trei Imperii: Otoman, Țarist și Austro-Ungar (dominante și expansioniste) potențialul modest al României îi impunea în mod imperios conturarea unei politici externe prudente.

La 24 iulie/3 august 1876 și-a intrat în atribuțiile sale guvernul român condus de Ion C. Brătianu.

Constituția otomană adoptată la 11/23 decembrie 1876 prevedea însă România ca o „provincie privilegiată" a Imperiului. Acest fapt a produs mari nemulțumiri și a determinat Guvernul român să continue tratativele cu Rusia începute în vara aceluiași an (la Livadia, în Crimeea).

Criza orientală s-a adâncit tot mai mult, iar în ianuarie 1877 Austro-Ungaria dă *aviz favorabil* Rusiei pentru conflictul militar deschis cu Poarta.

S-a semnat la București „Convenția ce reglementa tranzitul trupelor ruse prin țara noastră" și s-au luat măsuri de pregătire a apărării de către România, la 4/16 aprilie 1877.

Rusia a declarat război Imperiului Otoman la 12/24 aprilie 1877 și a început traversarea Prutului și pe cea a teritoriului nostru.

Opinia publică românească solicita ardent proclamarea independenței României și declanșarea războiului împotriva turcilor.

La 9 Mai 1877, Adunarea deputaților a proclamat independența de stat a țării. „Suntem independenți, suntem națiune de sine stătătoare... suntem o națiune liberă și independentă" – afirma ministrul de externe Mihail Kogălniceanu, la tribuna Adunării deputaților.

Declarația de independență a țării a fost semnată de Principele Carol I la 10 mai 1877.

Proclamată la 9 mai, independența trebuia izbândită și apărată pe câmpul de luptă.

„Dorința noastră cea mai vie – sublinia ziarul *Românul*, la 14 mai – este de a vedea armata noastră trecând Dunărea și mergând să contribuiască la nimicirea unei dominațiuni devenită odioasă lumii întregi. Voim ca românii să-și datorească lor înșile independența absolută a patriei, o dorim pentru că credem că ea va contribui la mărirea și ridicarea patriei".

Prințul Carol I a dorit încă de la declanșarea conflictului ruso-turc din sudul Dunării să implice integral România „pentru a obține statutul de cobeligeranță și să asigure recunoașterea independenței de către Marile Puteri, însă rușii au refuzat în mod constant acest lucru, susținând că nu au nevoie de ajutor". Aroganța țaristă s-a menținut numai până în momentul când armatele otomane au înfruntat nimicitor ofensiva rusă la Plevna și marele duce Nicolae, în calitate de comandant al frontului din Balcani, cere telegrafic și urgent sprijinul militar al României (19/31 iulie 1877).

La 16 august se vor întâlni: Principele Carol I, Țarul Alexandru al II-lea și marele duce Nicolae, care vor decide organizarea armatei de vest cu misiunea de a cuceri Plevna. Trupele româno-ruse vor fi puse sub comanda domnitorului Carol I, asistat de generalul rus Zotov și generalul român Alexandru Cernat.

Spiritul de jertfă, curajul și eroismul soldaților și ofițerilor români au fost demonstrate pe câmpurile de bătălie de la: Plevna, Grivița, Rahova, Opanez, Vidin, Smârdan, Inova și altele. Tributul lor de sânge dat în iureșul luptei pentru biruință și cucerirea independenței țării, a fost de 10.000 oameni - morți și răniți.

Când cotropitorii ruși au ajuns în apropiere de Constantinopol, turcii au capitulat. Guvernul otoman a acceptat condițiile Imperiului Țarist pentru încheierea armistițiului la 19/31 ianuarie 1878. Rușii nu au admis pe reprezentanții României la negocieri și nici în momentul redactării Tratatului de pace de la San Stafano(19 februarie/3 martie 1878). Prin acest tratat ruso – turc, era recunoscută independența României, i se impunea retrocedarea sudului Basarabiei către Rusia și i se oferea în compensație Dobrogea și Delta Dunării.

Congresul de pace de la Berlin (1 iunie – 1 iulie 1878) convocat de puterile occidentale, a menținut în mare parte prevederile inițiale ale Tratatului de la San Stefano, prin care i se recunoștea României independența, i se lua sudul Basarabiei, și i se restabilea autoritatea asupra Dobrogei și Deltei Dunării.

Proclamarea și dobândirea independenței de stat a României au constituit evenimente importante și elemente de granit la edificarea națională unitară, respectiv temelia Marii Uniri din 1918.Totodată, acestea au avut un mare răsunet internațional și au confirmat cu adevărat egalitatea juridică a României cu toate statele suverane.

Școala gălățeană o revistă a dascălilor nemuritori

Una dintre cele mai serioase publicații culturale și educaționale, ținând cont de profilul acesteia, „Școala gălățeană", împlinește, în luna mai, 25 de ani de la primul număr. Un sfert de veac, așadar, de apariție neîntreruptă, fapt rar întâlnit în presa pedagogică contemporană, prilej de a le transmite colegilor noștri toate gândurile bune și felicitări pe măsura profesionalismului inserat în miile de pagini ale revistei.

Și, desigur, pentru că instituția noastră va împlini în această toamnă 125 de ani de la înființare, să-i dorim, la cele 225 de numere pe care le-a editat, încă un secol de reușite! Cel puțin!

Cunoaștem și apreciem eforturile pentru continuitatea publicației *Școala gălățeană,* care a fost dată de stabilitatea colectivului de redacție al cărui principal promotor a fost, este și cu certitudine va fi valorosul coleg, colaboratorul nostru drag, profesorul Ghiță Nazare, unul dintre fondatori, alături de Jana Andreescu, Gheorghe Felea, Vasile Ghica, George Lateș și regretata Maricica Stanciu. Astăzi, colectivul redacțional este întregit de Nicoleta Crânganu (redactor șef), Laurențiu Ichim (tehnoredactare), Tinca Șerban și Ioana Apostol, la care se adaugă responsabilii de pagină Marieana Andrei, Pr. Eugen Drăgoi, Octavian Pătrașcu, Corneliu Stoica, corespondenții zonali Carmen Constantin, Monica Popa, Geta Vintilă și autorii rubricilor permanente Cristina Ciobanu, Viorel Dinescu, Theodor Parapiru, colega noastră, Dorina Bălan, Iuliana Gheorghe și Dan Hamza.

Vă asigurăm ca sunteți parte din viața noastră, că vă urmărim cu atenție și suntem convinși că vom fi mereu aceiași parteneri de încredere în ceea ce privește relația dintre cele două reviste – *Axis Libri* și *Școala gălățeană* – pe care ne-o dorim benefică reciproc.

Vă dorim să continuați să fiți aceeași tribună de promovare a valorilor învățământului gălățean și național, pentru a ne putea bucura permanent de existența unei reviste complexe și echilibrate, care reflectă lumea didactică și nu numai. Rubricile diverse, precum „Biblioteca școlară", „Restituiri", „Proiecte educaționale", „Plastică", „Limba noastră", „Scriitori români", „Expresii celebre", „Din cetatea cărții", „Școala părinților", „Prețuim sănătatea", colaborările cu scriitori remarcabili, din zonă sau din întreaga țară, prezentarea evenimentelor pedagogice și culturale, toate acestea, și nu numai, fac din fiecare număr al revistei un prilej de sărbătoare spirituală, fără de care cu greu s-ar putea imagina fenomenul revuistic gălățean, unul dintre cele mai remarcabile pe plan național.

Pledând pentru performanță, revista „Școala gălățeană" este ea însăși performantă și, pentru că, de câțiva ani buni are pe prima pagină o rubrică intitulată „Simboluri" nu putem decât să adăugăm că este ea însăși un simbol, o coloană spirituală a Cetății Galațiului!

La cât mai multe apariții care să ne bucure și *La Mulți Ani* echipei redacționale!

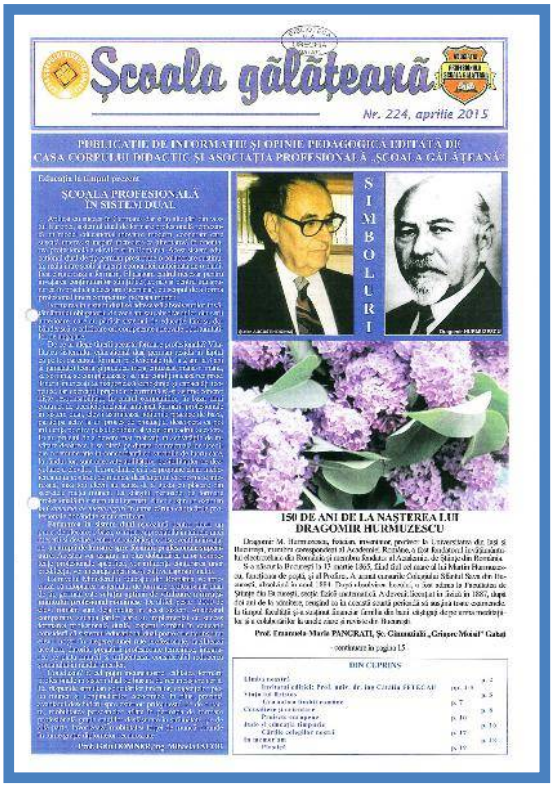
Școala gălățeană
Nr. 224, aprilie 2015
PUBLICAȚIE DE INFORMAȚII ȘI OPINII PEDAGOGICA EDITATĂ DE CASA CORPULUI DIDACTIC ȘI ASOCIAȚIA PROFESIONALĂ „ȘCOALA GĂLĂȚEANĂ"
ȘCOALA PROFESIONALĂ ÎN SISTEM DUAL
SIMBOLURI
150 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI DRAGOMIR HURMUZESCU
Prof. Emanuela-Maria PANGRATI, Șc. Gimnazială „Grigore Moisil" Galați
DIN CUPRINS

Redacția AXIS LIBRI

Ziua Bibliotecarului din România

Consfătuirea ANBPR-Filiala Galaţi

În perioada 15-30 aprilie 2013 sunt organizate o serie de manifestări prilejuite de marcarea *Zilei Bibliotecarului din România* (23 aprilie) atât la sediul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" cât şi în majoritatea Bibliotecilor publice din judeţ.

Ca în fiecare an, Filiala Galaţi a ANBPR a organizat *Consfătuirea anuală* a bibliotecarilor din Bibliotecile publice din judeţul Galaţi ce s-a desfăşurat în data de 24 aprilie a.c. la sediul central al Bibliotecii Judeţene.

Programul Consfătuirii a fost dens, bogat şi variat şi a fost deschis de managerul/directorul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia", prof. dr. Zanfir Ilie care a subliniat realizările Bibliotecilor publice în anul precedent(2014) precum şi perspectivele pentru anul în curs (2015).

Un invitat special la evenimentul menţionat a fost dl. Conf. dr. Andy Puşcă, rectorul Universităţii *Danubius* din Galaţi, care a prezentat preocupările Universităţii în domeniul atragerii de fonduri europene prin întocmirea şi derularea de proiecte pe teme educaţionale, precizând că rezultate deosebite au fost obţinute prin încheierea de contracte de parteneriat cu instituţii care şi-au propus atingerea acelorași obiective.

Un raport detaliat privind îndeplinirea indicatorilor de performanţă pe anul 2014 de către Bibliotecile publice din judeţ a fost prezentat de dl. Dafinoiu Spiridon, şef serviciu Resurse Umane, scoţând în evidenţă seriozitatea profesională a personalului, dar a şi insistat pe anumite aspecte organizatorice ce au determinat înregistrarea unor rezultate nesatisfăcătoare: pregătirea insuficientă a activităţilor, slaba comunicare cu autorităţile locale şi conducătorii de instituţii, neparticiparea la cursurile de pregătire şi perfecţionare profesională.

Manifestările au fost încheiate cu acordarea de premii: ***Bibliotecarul anului:*** *Milica Simona, Biblioteca „V.A. Urechia¨; Gogotă Nela, B.C. Cosmeşti;* ***Managerul anului:*** *Matei Silvia Cornelia, Biblioteca „V.A. Urechia¨, Totolici Tincuţa, B.C. Smulţi;* ***Fidelitate:*** *Ionaşcu Liliana, Biblioteca „V.A. Urechia¨, Blaga Vica, Biblioteca Orăşenească „Gr. Hagiu" Tg.Bujor;* ***Debut profesional:*** *d-na Mărgărit Bianca, Biblioteca „V.A. Urechia¨.*

Consfătuirea ABR-Filiala Galaţi

La Biblioteca „V.A. Urechia", săptămâna 20-24 aprilie 2015 a fost dedicată profesiei de bibliotecar, cu ocazia Zilei Bibliotecarului din România şi a Zilei Internaţionale a Cărţii şi a Dreptului de Autor, sărbătorite pe 23 aprilie.

Pe 22 aprilie, ora 10^{00}, în Sala Mihai Eminescu de la Sediul Central al Bibliotecii „V.A. Urechia" a avut loc întâlnirea membrilor Asociaţiei Bibliotecarilor din România, Filiala Galaţi, tema întâlnirii fiind *Asociaţia Bibliotecarilor din România, Filiala Galaţi – Realizări şi perspective*.

Invitatul special al întâlnirii, prof. dr. Zanfir Ilie, managerul Bibliotecii „V.A. Urechia", a felicitat pe toţi slujitorii cărţii şi a subliniat importanţa asociaţiilor în dezvoltarea şi promovarea intereselor profesionale şi ştiinţifice ale bibliotecilor şi bibliotecarilor.

Un moment l-a constituit înmânarea diplomelor de excelenţă membrilor Filialei care s-au remarcat profesional în perioada 2011-2015 şi anume: dlui prof. dr. Zanfir Ilie, managerul Bibliotecii „V.A. Urechia", dnei Mioara Voncilă, directoarea Bibliotecii Universităţii „Dunării de Jos" şi dnei Roxana Grigorescu, bibliotecară la Casa Corpului Didactic Galaţi.

După prezentarea bilanţului activităţii Filialei din perioada 2011-2015 de către dna Dorina Bălan în calitate de preşedintă, s-a desfăşurat şedinţa Adunării Generale a Filialei, în urma căreia s-a reales un nou Consiliu de conducere pentru perioada 2015-2019, cu următoarea componenţă: preşedinte Dorina Bălan, vicepreşedinte Victoriţa Tănase şi secretar Catrina Căluian.

Întâlnirea a continuat cu prezentarea de către Andreea Iorga, responsabila Secţiei Împrumut la domiciliu pentru adulţi din cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia", a lucrării *Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia" – Voucher de bibliotecă*, un proiect al cărui obiectiv principal este recuperarea documentelor de la utilizatori prin încheierea de protocoale de colaborare între biblioteca judeţeană şi bibliotecile şcolare şi universitare din Galaţi.

Dezbaterile care au urmat au adus în prim-plan principalele probleme cu care se confruntă bibliotecarii şcolari, în special lipsa unui soft de bibliotecă, necesitatea unui forum de discuţii online şi organizarea mai multor întâlniri profesionale în cursul anului.

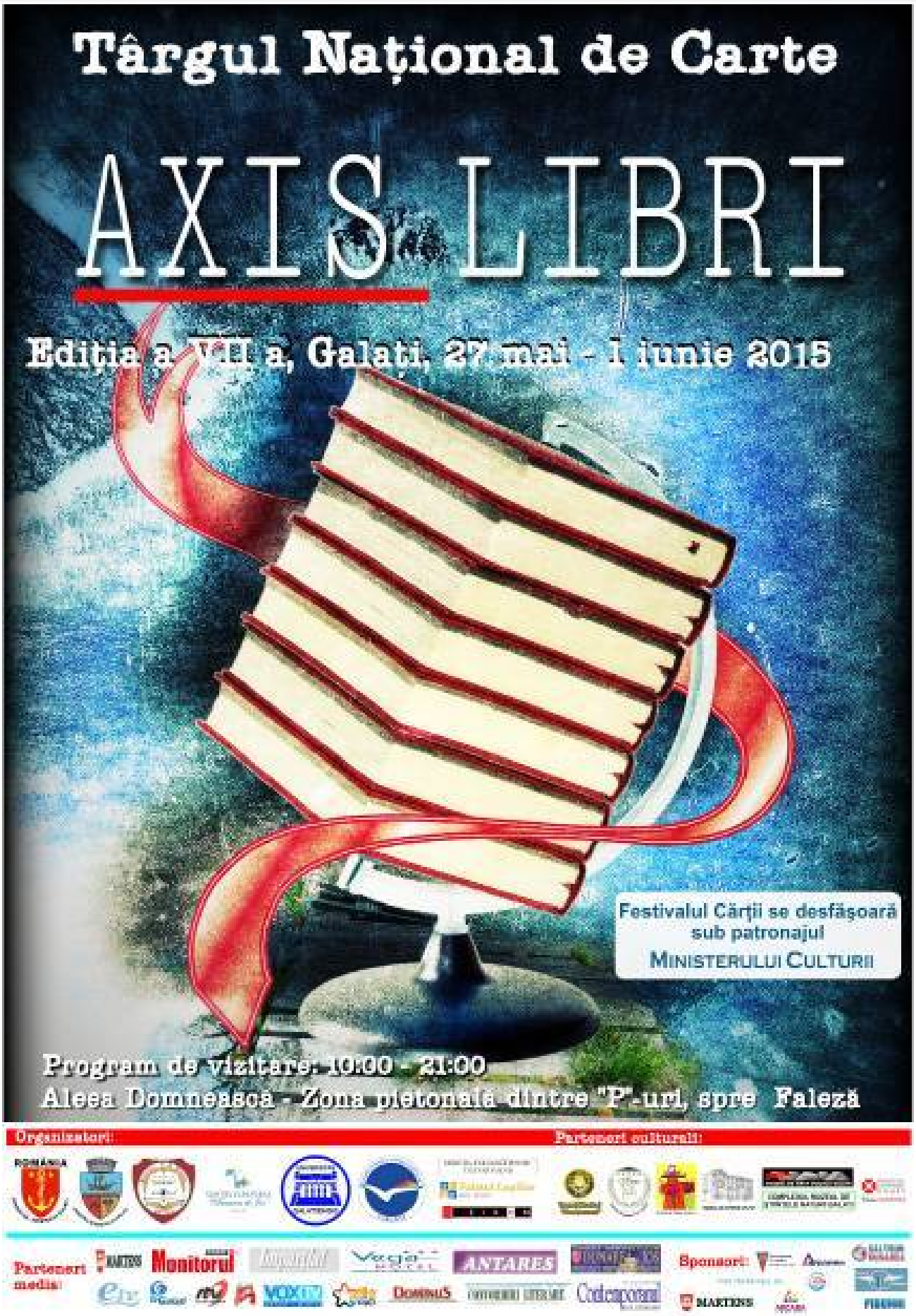
Târgul Național de Carte
AXIS LIBRI
Ediția a VII-a, Galați, 27 mai - 1 iunie 2015
Festivalul Cărții se desfășoară sub patronajul
MINISTERULUI CULTURII
Program de vizitare: 10:00 - 21:00
Aleea Domnească - Zona pietonală dintre "P"-uri, spre Faleză
Organizatori:
Partenari culturali:
Partenari media:
Sponsori:

David Murphy, *Lawrence al Arabiei (II)*

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Ora destinului

Lawrence demonstrase că poate fi un subordonat dificil încă de la sosirea la Cairo, în 1914. Adesea plictisit și frustrat de rutina militară, era capabil de adevărate acte de nesupunere față de superiori. Această latură a caracterului său a început să iasă în evidență după revenirea din Mesopotamia. În iunie, maiorul G.V.W. Holdich a fost numit comandantul Secției 1a. Cei doi colaboraseră destul de bine până atunci dar relația dintre ei s-a deteriorat curând, pe măsură ce Lawrence devenea tot mai agitat și mai critic, mergând până la a corecta greșelile de punctuație și de gramatică din rapoartele superiorilor. Într-un cuvânt, Lawrence era tot mai greu de suportat. Motivul era simplu – își dorea transferul în Hejaz, Arabia Saudită de astăzi, unde izbucnise, în sfârșit, Revolta Arabă, în 1916. Era convins că putea juca un rol vital, dar cum să-l joace dacă era constrâns să ducă o viață de rutină în Cairo? Până să ajungă în Hejaz, revolta începuse deja de câteva luni, răstimp în care Lawrence fusese trecut cu vederea în favoarea unor ofițeri mult mai experimentați.

În ciuda faptului că liderii arabi încercaseră să negocieze cu Cartierul General din Cairo încă din aprilie 1914, izbucnirea revoltei a surprins pe toată lumea. În primele luni ale anului 1916, Shariful Hussein al Meccăi și-a dat seama că autoritățile otomane vor să-l înlăture. La urechi îi ajunsese zvonul cum că un alt Sharif al Meccăi (Shariful Ali Haidar din ramura rivală Zaid a descendenților profetului Mohamed) urma să-i ia locul. De asemenea, autoritățile otomane făceau tot posibilul să controleze importurile de arme și *matériel* militar în Hejaz iar naționaliștii sirieni îl informau pe Hussein că în Damasc se concentra o forță expediționară menită să atace Mecca.

Hotărând că a sosit momentul să se revolte, Shariful Hussein a încredințat comanda armatei fiilor săi. Dimensiunile Armatei Arabe inițiale nu sunt cunoscute cu exactitate dar, după unele estimări, ajungea la 30000 de oameni aparținând diverselor triburi. Aceștia erau împărțiți in contingente mai mici, comandate de emirii Ali, Abdullah, Feisal și Zeid. Primele contingente proveneau din triburile localizate pe coasta de vest a Peninsulei Arabe.

În ziua de 5 iunie 1916, emirii Ali și Feisal l-au informat pe comandantul otoman din Medina, generalul Fakhri Pașa, despre intențiile arabilor de a se retrage din Imperiul Otoman. Deși atacul lor asupra orașului fost respins, cei doi au declanșat mai multe atacuri asupra Căii Ferate Hejaz, însoțite de tăierea liniilor de telegraf. Cinci zile mai târziu, tatăl lor a anunțat izbucnirea revoltei în Mecca iar trupele arabe au atacat garnizoanele de acolo și din Ta'if. Deși luați prin surprindere, comandanții otomani din Ta'if și Mecca se așteptau, totuși, la o formă de atac. Asediate în clădiri din ambele orașe, trupele turcești au continuat să lupte timp de mai multe săptămâni.

În acest moment critic arabii și-au dat seama că, dacă vroiau să continue revolta, aveau nevoie de ajutor dinafară. Portul Juddah a fost ocupat pe 16 iunie cu ajutorul hidroavioanelor Patrulei Britanice de la Marea Roșie, o flotilă care avea să joace un rol decisiv în primele luni ale revoltei. Ocuparea acestui port a înlesnit, pe 30 iunie, debarcarea unui grup de ofițeri britanici, a unor unități de luptă egiptene și a mai multor tunuri de munte și mitraliere. Această mică armată aducea cu sine și bani, hrană, arme ușoare și peste un milion de cartușe. Deși porturile Yanbu și Rabegh au fost ocupate în iulie, rămășițele garnizoanelor din Mecca și Ta'if au continuat să reziste, făcându-i pe liderii arabi să se întrebe dacă revolta lor va putea avansa în interior numai prin forțe proprii. Cu sprijinul artileriei egiptene ultima garnizoană din Mecca a fost silită să capituleze pe 9 iulie, în timp ce garnizoana din Ta'if a rezistat până pe 22 septembrie, dată la care a fost obligată să se predea. Shariful Hussein s-a proclamat „regele arabilor", titlu pe care ulterior, la insistențele britanicilor, îl va schimba în „regele Hejazului".

În cursul acestor prime săptămâni cruciale, Lawrence a lâncezit în Cairo, iritat de lipsa de activitate. A întocmit rapoarte și previziuni asupra evenimentelor din Hejaz și a asigurat legătura cu membri ai Biroului Arab. Tot acum a conceput

un nou set de timbre pentru regatul haşemit al Hejazului. Dar dorinţa lui cea mare era să fie trimis pe teren. Aşa cum evoluau lucrurile în Peninsula Arabă, mulţi considerau că viitorul revoltei era nesigur. Generalul Murray a fost solicitat să trimită o brigadă în ajutorul trupelor arabe, o mişcare pe care a făcut-o fără tragere de inimă fiindcă intenţia lui era să păstreze cât mai multe trupe în Egipt, gândindu-se şi la posibilele consecinţe ale trimiterii unor trupe europene să lupte într-o regiune care, pentru musulmani, reprezenta ţara sfântă. O serie de întâlniri vitale au urmat în septembrie şi octombrie, în cadrul cărora ofiţeri de rang superior din Cairo şi reprezentanţi ai Biroului Arab au dezbătut modul în care trebuie susţinută revolta, sau dacă mai merita susţinută. Cei care au avut un cuvânt de spus în aceste dezbateri au fost colonelul Cyril Wilson, Sir Reginald Wingate şi Sir Ronald Storrs. Tonul general al discuţiilor a fost pesimist în privinţa viitorului cauzei arabe.

Un alt factor care trebuia avut în vedere a fost sosirea „Misiunii militare franceze în Egipt", în septembrie 1916. Întrucât guvernul Franţei avea propriile planuri legate de teritoriul otoman, era foarte clar că francezii considerau această misiune drept una a trupelor Aliate. Francezii aveau baza la Port Said şi, până la urmă, vor concentra acolo peste 1100 de militari. Primul lor comandant a fost colonelul Edouard Brémond, un ofiţer experimentat care, înainte de război, luase parte în campanii din coloniile franceze aflate în nordul Africii. Francezii erau avantajaţi şi de faptul că aveau ofiţeri şi soldaţi musulmani pe care îi puteau trimite în Peninsula Arabă aproape imediat. De-a lungul întregii campanii Lawrence se va strădui să zădărnicească planurile francezilor privind viitorul Peninsulei Arabe.

Englezii ştiau şi că trupele otomane pregăteau o ofensivă majoră pentru a înăbuşi revolta. Personajul-cheie în contraloviturile date de otomani era general Fakhri Paşa, a cărui armată, staţionată în Medina, fusese întărită şi primise două noi avioane. În lunile de toamnă ale anului 1916 se părea că revolta va fi înăbuşită înainte de Crăciun, pe fondul lipsei de reacţie a liderilor şi trupelor arabe şi al ezitărilor factorilor de decizie din Cairo care se întrebau în continuare dacă revolta mai merita sprijinită sau nu. Această lipsă de reacţie îi va oferi lui Lawrence şansa mult aşteptată.

La începutul lunii octombrie a anului 1916, colonelul Clayton din cadrul Serviciului de Informaţii Militare a propus ca Lawrence să fie trimis în Peninsula Arabă ca să evalueze situaţia militară de acolo. Deşi existau şi alţi ofiţeri britanici la faţa locului, rapoartele lor erau adesea contradictorii, „mai degrabă derutante decât lămuritoare", după cum notează Lawrence James. Un ochi proaspăt nu avea cum să dea greş. Pe 13 octombrie, 1916, Lawrence a părăsit Egiptul la bordul navei *Lama*, împreună cu Ronald Storrs de la Biroul Arab şi maiorul al-Mazri, pe care Lawrence îl cunoştea deja din Mesopotamia. Al-Mazri era fost ofiţer al Armatei Otomane şi, după de ce recrutase, pentru armata arabă, prizonieri de război arabi din rândul prizonierilor otomani din Egipt, din ce în ce mai numeroşi, mergea în Peninsula Arabă ca şef de stat major al Sharifului Hussein. În cele două zile cât a durat călătoria, Lawrence a discutat atât viitorul politic cât şi cel militar al revoltei. Se ştie acum că al-Mazri a propus un plan militar similar în multe privinţe celui adoptat de Lawrence mai târziu, în timpul propriei campanii. Ideea lui Mazri presupunea crearea unui detaşament mobil dotat şi cu artilerie uşoară care să-şi concentreze eforturile asupra Căii Ferate Hejaz. Cei trei au ajuns la Jiddah pe 15 octombrie 1916.

Ca şi misiunea precedentă, pe care Lawrence o îndeplinise în Mesopotamia, şi aceasta era complexă. Lawrence trebuia să-l descoase pe al-Mazri ca să-i descopere aptitudinile, ambiţiile şi planurile. Trebuia, de asemenea, să evalueze capacitatea Armatei Arabe şi a liderilor ei şi, în acelaşi timp, să-şi facă o idee clară despre trupele otomane şi dispunerea lor. Dacă Hussein îi permitea să călătorească în interiorul peninsulei, trebuia să ia legătura cu Feisal şi armata lui, convingerea fiind că aceasta va duce greul contraofensivei otomane care se anunţa cât de curând. În plus, Lawrence trebuia să încerce să pună la punct o nouă reţea de agenţi de informaţii, dat fiind că agenţii care lucrau în acel moment pentru Hussein şi fiii lui nu erau demni de încredere. În sfârşit, Lawrence trebuia să-i evalueze şi pe ofiţerii din contingentul britanic, în special pe colonelul Wilson, despre care se credea că ceda presiunii unor sarcini din ce în ce mai dificile.

De la Rabegh la Wejh, octombrie 1916-ianuarie 1917

Prin urmare, rolul iniţial al lui Lawrence a fost în mare parte politic. În Armata Arabă existau deja mai mulţi ofiţeri care jucau un rol pur militar. Printre aceştia se numărau colonelul Wilson, locotenent-colonelul Joyce şi ofiţeri de grad inferior precum

locotenentul (ulterior maior) Garland. Acești ofițeri, majoritatea cu misiuni din partea armatei egiptene, se ocupau de apărarea orașelor de coastă și de instruirea recruților arabi. Patrula Britanică de la Marea Roșie, care includea și un purtător de hidroavioane, se afla sub comanda căpitanului Boyle, în timp ce un mic contingent al Aviației Britanice era comandat de căpitanul A. J. Ross. Poate deloc surprinzător, Lawrence a reușit să-și atragă antipatia multora dintre ei cu încăpățânarea cu care își susținea opiniile. Până în 22 octombrie își făcuse mulți dușmani, motiv pentru care colonelul Wilson îl înștiința printr-o telegramă pe colonelul Clayton din Cairo că „Lawrence o caută cu lumânarea". Și, în continuare: „E un tânăr înfumurat care pune în umbră cunoștințele lui neîndoielnice despre arabii sirieni etc., considerându-se singura autoritate în materie de război, inginerie, navele Maiestății Sale și toate celelalte. A reușit să-i scoată din sărite pe toți cei de-aici, de la amiral [Wemyss] până la ultimul ofițer de pe Marea Roșie".

Lawrence a dat întreaga măsură a valorii lui în relația cu liderii arabi. A înțeles imediat cât de capabili erau fiii mai mari ai lui Hussein (Ali și Abdullah), ca și intenția acestora de a-și ține trupele aproape de Mecca și Medina. În scopuri strategice pe termen lung, aceștia doreau să concentreze forțele hașemite acolo crezând că, prin apărarea celor mai sfinte orașe ale Islamului, influența hașemită va avea numai de câștigat. În ultimele luni ale anului 1916, Lawrence a început să se concentreze pe Feisal, care își stabilise tabăra lângă Yanbu cu o armată de aproximativ 8000 de arabi și 1500 de soldați și recruți egipteni. Traversând deșertul, prima oară l-a întâlnit pe Feisal lângă Hamra, pe 23 octombrie 1916. Liderul arab i s-a părut deprimat de ultimele eșecuri militare dar și ostil fiindcă britanicii îi trimiteau arme cu mare întârziere, în același timp refuzând să-i pună la dispoziție și artilerie.

Ulterior Lawrence va susține că în cursul acestei prime întâlniri Feisal l-a întrebat: „Ce părere aveți de cum stăm aici, în Wadi Safra?" La care Lawrence a replicat: „Mda, e cam departe de Damasc". Indiferent dacă acest schimb de replici a fost real sau nu, merită subliniat că, în lunile care au urmat, privirea lui Lawrence și a lui Feisal se va întoarce din ce în ce mai des spre nord-est. Feisal, ca cel de-al treilea fiu al lui Hussein, nu prea avea la ce să se aștepte de la o împărțire postbelică a teritoriilor deținute de otomani în Peninsula Arabă. Drept care și-a dat seama că trebuie să caute în altă parte, ambiție pe care Lawrence a știut să o încurajeze, văzând că astfel înlesnea realizarea unor obiective strategice britanice mai largi.

Pe termen scurt, principala grijă a lui Feisal o constituiau trupele turcești din Medina, aflate sub comanda lui Fakhri Pașa. În ultimele luni ale anului 1916 era clar că acesta își masa trupele în perspectiva unei contralovituri date arabilor. Primele înfruntări se terminaseră prost pentru arabi iar acum era foarte posibil ca trupele turcești să înainteze spre vest pentru a încerca să reocupe porturile aflate acum în mâinile arabilor. În același timp numărul redus de ofițeri britanici și trupe egiptene care însoțeau Armata Arabă avea puține șanse să încline balanța în favoarea arabilor.

După ce i-a promis lui Feisal că englezii îl vor sprijini în continuare, Lawrence a revenit la Cairo ca să raporteze concluziile lui în privința liderilor arabi și să accentueze utilitatea lui Feisal și calitățile lui de lider al trupelor arabe. Imediat s-a folosit de ocazie ca să intervină în dezbaterea legată de necesitatea trimiterii unei brigăzi britanice în ajutorul trupelor arabe. Lawrence a apreciat corect faptul că arabii nu erau pregătiți nici psihologic și nici militar, lăsând deoparte înzestrarea precară a armatei, ca să apere cu succes orașele Rabegh și Yanbu, motiv pentru care și-a îndemnat superiorii să nu-i abandoneze. Este evident, însă, că în acele momente Lawrence simțea că rolul lui de agent operativ se încheiase, revenirea la Cartierul General din Cairo fiind mai mult decât binevenită. Când i s-a spus că trebuie să se întoarcă la Feisal ca ofițer de legătură, mai întâi s-a opus dar, neavând încotro, a plecat din nou spre Peninsula Arabă pe 25 noiembrie 1916.

A sosit chiar în clipa în care Revolta Arabă se confrunta cu criza cea mai acută. Fakhri Pașa părăsise Medina cu aproximativ două brigăzi, hotărât să reocupe Yanbu și Rabegh. Trupele turcești învăluiseră o poziție arabă în Wadi Safra pe 1 decembrie iar trupele arabe cedaseră și se retrăseseră în grabă. Apoi o unitate arabă din Hamra, sub comanda emirului Zeid, fusese și ea înfrântă, lăsându-i pe otomani să controleze drumurile spre Yanbu și Rabegh. Lawrence l-a găsit pe Feisal la Nakhl Mubarak, pe 2 decembrie, cu un efectiv de 4000 de arabi. În ciuda situației disperate, Feisal își păstra calmul și demnitatea. În zilele următoare, soarta Revoltei Arabe a atârnat de un fir de păr pe măsură ce trupele turcești, înaintând constant spre Yanbu, respingeau trupele arabe trimise să li se împotrivească. Lawrence a proiectat un aerodrom pentru avioanele britanice staționate în Yanbu. Tot acum, va susține Lawrence mai târziu, Feisal l-a

invitat să poarte costumul arab tradiţional şi chiar i-a dăruit unul, comandat de la Mecca. Adevărat sau nu, cert este că de acum încolo Lawrence îl va purta peste tot.

După alte întâlniri urgente cu liderii arabi, Lawrence s-a întors în grabă la Yanbu unde l-a găsit pe locotenentul Garland care pregătea apărarea oraşului cu un efectiv de aproximativ 1500 de soldaţi. Lawrence i-a trimis imediat un mesaj căpitanului Boyle din cadrul Patrulei Britanice la Marea Roşie; până la urmă Flota Britanică va fi cea care va înclina balanţa în favoarea arabilor. Cinci nave ale Patrulei Britanice au acostat la Yanbu, inclusiv un hidromonitor, *M31*, capabil să se apropie de ţărm şi să deschidă focul. Din mica flotilă făcea parte şi *Raven*, un purtător de hidroavioane. În zilele care au urmat hidroavioanele britanice au atacat unităţile turceşti pe măsură ce acestea înaintau asupra oraşului. Când trupele arabe din Nakhl Mubarak au fost respinse, pe 9 decembrie, drumul spre oraş era deschis. Momentul hotărâtor a survenit în noaptea de 11 spre 12 decembrie, când turcii au ajuns în Yanbu dar au stopat atacul fiindcă Fakhri Paşa a aflat că tunurile şi proiectoarele Flotei Britanice protejau întregul oraş. Fakhri Paşa şi-a continuat înaintarea spre sud, cu destinaţia Rabegh, până în ziua de 8 ianuarie când, din cauza unor probleme de logistică, a atacurilor aeriene asupra Medinei, a cazurilor de îmbolnăvire din armată şi a atacurilor asupra liniilor de comunicaţie, comandantul otoman a anulat ofensiva. O victorie pe muchie de cuţit, în urma unor evenimente care s-ar fi putut sfârşi la fel de bine cu înăbuşirea în faşă a Revoltei Arabe.

Hotărârea turcilor de a opri ofensiva în acest moment a fost influenţată şi de ştirea potrivit căreia Flota Britanică şi Armata Arabă înaintau spre Wejh, ultimul port ocupat de otomani în Hejaz. Planul mai fusese discutat, acum însă colonelul Wilson l-a repus pe tapet, în decembrie 1916. O astfel de manevră putea înlesni atacurile asupra Căii Ferate Hejaz. Ca o consecinţă imediată, îi întorcea pe turci din marşul spre Rabegh. Din punct de vedere strategic, îi forţa pe turci să-şi folosească soldaţii la apărarea căii ferate, care se întindea pe mai bine de 1300 km, până în Damasc. Folosindu-se de o cantitate de aur furnizată de britanici, Feisal a alcătuit o armată numeroasă din triburile Agayl, Juhayna,'Utayba, Harb şi Billi. Cu peste 8000 de soldaţi, liderii arabi au apreciat-o drept cea mai mare armată tribală din întreaga istorie. Lawrence a pornit cu prima unitate a acestei armate, alături de Feisal şi garda lui de corp din tribul Agayl, într-o expediţie spre Wejh, pe o distanţă de mai bine de 320km.

Planul de a cuceri Wejh era relativ simplu. O flotilă britanică, formată din navele *Fox, Hardinge* şi *Espiegle,* comandată de amiralul Wemyss, urma să se apropie de ţărm şi să sprijine Armata Arabă care ataca de pe uscat. La bordul acestor nave britanice se aflau aproximativ 600 de voluntari arabi care urmau să debarce în acelaşi timp. Dar, când Wemyss a ajuns în largul coastei, pe 23 ianuarie 1917, nu a găsit nici urmă de Armată Arabă. Oraşul era apărat de aproximativ 800 de soldaţi turci din batalionul de infanterie 129 şi de 500 de recruţi arabi din tribul Agayl. În plus, populaţia oraşului era cunoscută ca fiind haşemită, deci exista riscul ca aceasta să se alăture apărătorilor. Cu toate acestea, Wemyss a hotărât să declanşeze atacul, în primul rând fiindcă factorul timp era esenţial iar în al doilea rând fiindcă simţea că trupele arabe de la bordul navelor puteau avea succes dacă erau sprijinite de artileria lui, de marinarii britanici şi de hidroavioane.

Bătălia a durat toată ziua, trupele arabe şi marinarii britanici luptându-se pentru fiecare stradă a oraşului. De-abia a doua zi dimineaţă ultimele trupe otomane au acceptat să se predea. În cursul atacului au fost ucişi aproximativ 20 de arabi şi un ofiţer britanic, cărora li s-au adăugat numeroşi răniţi. Atacul de sprijin din partea armatei lui Feisal nu a mai avut loc. Feisal, Lawrence şi Armata Arabă au apărut în Wejh de-abia pe 25 ianuarie.

În zilele care au urmat, ofiţerii britanici, Feisal şi Lawrence nu au încetat să se acuze reciproc. Lawrence le-a reproşat ofiţerilor navali nerăbdarea cu care au acţionat, în acelaşi timp susţinând pe drept cuvânt că deplasarea unei armate tribale atât de mari fusese extrem de dificilă, motiv pentru care nu reuşise să ajungă la Wejh în ziua convenită. Deşi justifica întârzierea arabilor, Lawrence îşi dădea seama că neputinţa lor de a ajunge la timp în Wejh le punea sub semnul întrebării valoarea de luptători şi îi îngreuna eforturile de a-i susţine şi în viitor. Pe de altă parte, Lawrence aprecia corect că principala realizare a lui Feisal era crearea armatei, care acum se afla în apropierea principalei linii de aprovizionare a Armatei Otomane: Calea Ferată Hejaz. Armata lui Feisal reprezenta astfel o ameninţare majoră la adresa puterii otomane în Peninsula Arabă. În următoarele luni, Lawrence şi alţi ofiţeri britanici vor pune această ameninţare în practică prin declanşarea unei campanii concertate împotriva Căii Ferate Hejaz.

O altă întâlnire mirabilă cu profesorul universitar Adrian Dinu Rachieru

Colectivul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați dorește să fie alături la sărbătoarea aniversării zilei de naștere, distins și stimate domn, profesor universitar ADRIAN DINU-RACHIERU, pentru că sunteți OMUL care v-ați dedicat întreaga viață construcției și cultivării valorilor culturale românești, promovării culturii românilor de pretutindeni, fapt care nu putea să fie trecut cu vederea fără a fi recunoscut atât în țară, cât și peste hotare. Așa se explică faptul că Academia de Ştiinţe a Republicii Moldova, în cadrul ediţiei din anul 2012 a Congresului Mondial de Eminescologie ce s-a desfășurat la Chișinău, v-a răsplătit cu binemeritata medalie „Dimitrie Cantemir”, cea mai înaltă distincție a înaltului for științific.

Cercetând prin multitudinea cărților existente în Biblioteca noastră al căror autor și prefațator sunteți, apreciem în mod deosebit vrednicia și valoarea dumneavoastră scriitoricească, neobositul studiu privind operele lui Mihai Eminescu, Liviu Rebreanu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Ion Creangă, ale poeților din Basarabia, dar și lucrările de sociologie a literaturii, a culturii, de eseistică sau publicistică sportivă.

Pentru a susține și întări formația domniei voastre de personalitate policulturală, este de ajuns să enumerăm doar o parte din materializarea scrisă a preocupărilor pe care le aveți și care se află în Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”: *Orizontul lecturii; Pe urmele lui Liviu Rebreanu; Scriitorul și umbra; Poeți din Bucovina; Marin Preda – omul utopic; Liviu Rebreanu – utopia erotică; Alternativa Marino; Nichita – un idol fals?; O întâlnire mirabilă: Eminescu – Creangă; Eminescu după Eminescu; Poeți din Basarabia; Ion Creangă – spectacolul disimulării; Despărțirea de Eminescu? Orizontul lecturii; Vocația sintezei; Elitism și postmodernism; Globalizare și cultură media; McLumea și cultura publicitară; Cele două Românii?; Bătălia pentru Basarabia; Legea conservării scaunului; Generația orfelină; Viață de microbist; Mutumania; Cei doi Hagi* etc.

La acest moment aniversar, vă asigurăm că dăm o înaltă apreciere meritelor Domniei Voastre de a pune în slujba activității pedagogice experiența dobândită ca sociolog, critic și istoric literar, eseist, prozator, dar și de director de revistă, prin care ați reușit să modelați generații de jurnaliști, iar în calitate de cadru universitar v-ați dăruit profesional celor tineri pentru a le împărtăși din tainele unei științe nobile la Facultatea de Jurnalism Comunicare și Limbi Moderne a Universității Tibiscus Timișoara.

Personalitatea dumneavoastră remarcabilă, cu sentimente și convingeri statornice, neconjuncturale nu putea să scape neobservată specialiștilor Instituției noastre. Așa se explică faptul că reprezentați una dintre personalitățile cele mai des întâlnite la Galați - fie că vorbim de întâlnirile cu scriitorii locali, fie că sunteți invitat cu prilejul susținerii diferitelor prelegeri științifice sau a numeroaselor activități de cultură și spiritualitate.

Ne bucurăm că aproape în fiecare an, ne-ați onorat cu prezența la amplul eveniment cultural al Bibliotecii – Festivalul Național de Carte „Axis Libri” - ajuns anul acesta la cea de-a VII-a ediție. Comunitatea noastră, a bibliotecarilor, este mândră și onorată să vă aibă mereu aproape, ca pe unul dintre cei mai distinși invitați, dar și un adevărat prieten al Galațiului și al meu, personal.

În calitate de manager și om de cultură, apreciez capacitatea intelectuală care vă definește, precum și efortul pe care îl depuneți necontenit pentru studiul și susținerea culturii române și vă felicit la ceas aniversar, urându-vă să ne trăiți întru mulți și rodnici ani, DOMNULE PROFESOR UNIVERSITAR ADRIAN DINU RACHIERU, în deplină sănătate și să vă bucurați de răsplata meritelor și strădaniilor ce le-ați sădit în slujba jurnalisticii și culturii din spațiul timișorean, bucovinean și nu numai!

Cu cea mai aleasă prețuire, pentru Adiță,

Dr. prof. Zanfir Ilie
Director al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați

Theodor Codreanu devine septuagenar

Anul 2015, marchează o aniversare aparte, aceea a sărbătoririi a 70 de ani de la naşterea distinsului şi valorosului om de cultură, bunul prieten al meu şi al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia" din Galaţi – profesorul, dr. în filologie, Theodor Codreanu.

Născut la data de 1 aprilie 1945 (şi nu este nicio păcăleală e chiar dovedit concret, cu acte) în localitatea Sârbi, judeţul Vaslui, Theodor Codreanu este cunoscut ca reputat/renumit critic literar, eseist, eminescolog de marcă, istoric literar şi filosof al culturii în deplinul sens al cuvântului.

Personalitatea sa remarcabilă, cu sentimente şi convingeri profesionale statornice, neconjuncturale nu putea să scape neobservată de colegii de la Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia". Aşa se explică faptul că este una dintre personalităţile cele mai des întâlnite la Galaţi - fie că vorbim de întâlnirile cu scriitorii locali, fie de faptul că este invitat adesea pentru a susţine diferite prelegeri sau numeroase activităţi cultural-ştiinţifice.

An de an, ne-a onorat cu prezenţa la amplul eveniment cultural al Bibliotecii – Festivalul Naţional de Carte „Axis Libri", ajuns la cea de-a VII-a ediţie. Comunitatea noastră, a bibliotecarilor, este mândră şi onorată să îl aibă mereu aproape, ca pe unul dintre cei mai apreciaţi şi distinşi invitaţi şi doreşte să îi fie alături şi la sărbătoarea aniversării zilei de naştere pentru că a fost, este şi va fi un mare iubitor de cultură, unul dintre cei mai mari eminescologi din spaţiul românesc.

Asemenea OAMENI, care ştiu că ceea ce fac este de fapt o reconsiderare a *propriului eu* şi a dorinţei de bine pentru spiritul specific românesc, persoanele care promovează actele culturale şi contribuie cu fapte concrete la realizarea lor au din partea noastră întreg respectul, consideraţia şi preţuirea.

Omagiul pe care îl aduc, în semn de recunoaştere pentru activitatea sa, sper să se constituie într-un îndemn de a continua să slujească spiritualitatea şi cultura românească.

Să ne trăiţi întru mulţi ani şi rodnici, DOMNULE THEODOR CODREANU, în deplină sănătate, să vă bucuraţi de răsplata meritelor şi strădaniilor ce le-aţi sădit în slujba spiritualităţii şi culturii române!

Redacţia AXIS LIBRI

In memoriam

Adio, dragă prietene ALEXE RĂU (23 decembrie 1953 - 8 aprilie 2015)

Ne este greu să exprimăm prin cuvinte emoţia şi tristeţea care ne cuprind în aceste momente de profundă compasiune, când ne luăm rămas bun de la cel care, prin toate fibrele fiinţei sale, era legat de tot ceea ce înseamnă Universul cărţii, OMUL ALEXEI RĂU, neobosit cercetător, care a dovedit de-a lungul timpului că este un mare iubitor de neam şi cultură, unul dintre cei mai valoroşi şi activi Oameni ai Cărţii din spaţiul românesc de peste Prut.

Treptele ierarhice parcurse atât în cadrul Bibliotecii, cât şi în cele ale Ministerului Culturii au constituit pietre de temelie pentru funcţia pe care avea să o dobândească din 1992, aceea de director general al Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova. Acesta a fost, de altfel, modul de a i se recunoaşte meritele pe care le-a avut în dezvoltarea biblioteconomiei din Basarabia prin fundamentarea şi demonstrarea necesităţii reformei bibliotecare în republică şi a elaborării modelului cibernetic al managementului de bibliotecă. A iubit Biblioteca Naţională a Republicii Moldova ca pe „copilul său de suflet” şi i-a condus destinele timp de peste 23 de ani cu înţelepciune, responsabilitate şi dăruire. Om între oameni, ALEXEI RĂU şi-a fixat de-a lungul timpului cea mai dreaptă şi mai nobilă linie de conduită. Remarcabila sa capacitate intelectuală, munca fără răgaz i-au adus respectul şi admiraţia celor ce ştiu să preţuiască aceste daruri.

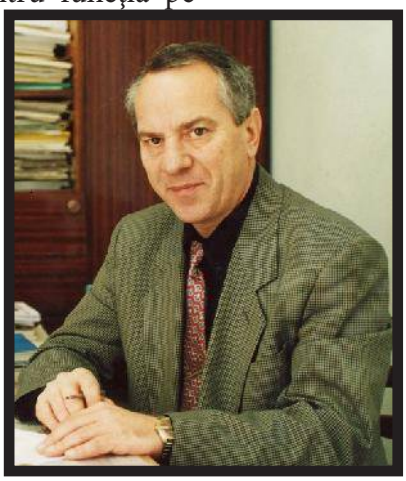

Ca şi cercetător cu titlul de doctor în filozofia biblioteconomiei, a evidenţiat prin studiu necesitatea elaborării bazelor filozofice ale bibliologiei, în general şi a descoperit noi adevăruri ştiinţifice referitoare la *Cazania* Mitropolitului Varlaam, la opera lui Nicolae Densuşianu, precum şi la dilema fiinţei naţionale româneşti, fapte de cultură care au o însemnătate imensă pentru oamenii de ştiinţă ai prezentului şi viitorului, realizate pentru a fi folosite cu înţelepciune şi pasiune de generaţiile care vor veni.

Sub conducerea OMULUI ALEXEI RĂU, Forul Naţional al Culturii Moldoveneşti are în portofoliul său realizări de-a dreptul grandioase, ce se definesc prin diversitate şi modernitate. Reflectarea fidelă a realităţii biblioteconomice din Basarabia şi a consecinţelor sale educaţionale, culturale şi sociale a fost trăsătura definitorie a fiinţei neobositului OM DE CULTURĂ care nu s-a lăsat copleşit de pierderi, neajunsuri şi greutăţi, folosindu-se de harul, tactul pedagogic, profesionalismul, devotamentul, sinceritatea şi abnegaţia sa.

A fost unul dintre cei mai prolifici oameni de cultură din Basarabia, fapt demonstrat de existenţa celor peste 200 de studii, articole, eseuri pe care le-a semnat în diverse periodice de specialitate din Moldova, România, Rusia, SUA, Austria, Franţa etc.

Noi, bibliotecarii gălăţeni, ni-l vom aminti mereu aşa cum era: un om de o modestie inegalabilă, grăbit să înnobileze prin cuvânt, prin energia sa inepuizabilă, istoria celei care a reprezentat pentru el aproape totul, timp de peste două decenii. Comunitatea noastră, a bibliotecarilor, a fost onorată să îl aibă mereu aproape, ca pe unul dintre cei mai distinşi oaspeţi, la evenimentele culturale de anvergură, cum este Festivalul Naţional de Carte „Axis Libri”, manifestare la care şi-a lansat multe dintre lucrările sale.

Plecarea sa dintre noi este o pierdere imensă atât pentru breasla bibliotecarilor, cât şi pentru întreaga cultură românească, opera sa rămânând reper pentru ştiinţa şi spiritualitatea noastră, iar amintirea omului cu alese calităţi intelectuale şi morale, o prezenţă de neşters în memoria celor care l-au cunoscut, respectat, admirat şi preţuit.

Fie ca pilda sa să ne fie călăuză în tot ceea ce proiectăm şi înfăptuim, iar bunul Dumnezeu să-i dăruiască odihnă veşnică în împărăţia Sa!

Sincere condoleanţe rudelor şi colegilor de la Biblioteca Naţională a Republicii Moldova în aceste momente de grea suferinţă, când îl petrec pe ultimul drum pe cel care a fost un mare OM şi BIBLIOLOG.

Conducerea şi Colectivul Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

In memoriam

Un mare prieten al Bibliotecii V. A.Urechia George Motoi

(22 ianuarie 1936 - 4 martie 2015)

La aproape 80 de ani, marele actor și regizor de teatru George Motoi ne-a părăsit pentru o lume cu siguranţă diferită de a noastră. O binecunoscută reclamă difuzată zilele acestea, cu un alt cunoscut actor, postulează că Numele se schimbă, dar sufletul rămâne același. Dar mai sunt și Nume care vor rămâne aceleași, chiar și când lumea sau lumile se schimbă…

Un astfel de nume este cel al lui George Motoi, om cu vocaţia Întemeierii, deoarece este unul dintre ctitorii unui teatru care a făcut istorie, Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ. Acolo a și debutat, în anul 1958, în piesa „Poveste de iubire", de Konstantin Simonov, regizată de Cristian Munteanu. A jucat apoi pe scenele altor teatre importante, precum cele din Bacău și Cluj, în cele din urmă ajungând la Teatrul Naţional din București. Viaţa sa artistică a fost, într-adevăr, o poveste de iubire: născut în ziua de 22 ianuarie 1936, la Arman, județul Caliacra, cursurile primare le face în comuna Dudești, județul Brăila, unde s-au stabilit părinții după anul 1940. Între anii 1950-1954 urmează studiile medii la Grupul școlar agricol din Brăila și Școala Populară de Artă din același oraș. După Revoluţie, la Brăila se va și întoarce (fiind între 1991–1995 director al Teatrului „Maria Filotti" din Brăila, prin cumul de funcție, neîntrerupându-și activitatea de actor și regizor la Teatrul Național din București), legându-se astfel și o frumoasă prietenie cu instituţia noastră, Biblioteca „V.A. Urechia" din Galaţi.

În anul 1954 dă examen de admitere și reușește la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Absolvă, în 1958, Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică București, clasa prof. Irina Răchițeanu. Pentru mulţi va rămâne de neuitat într-un Don Carlos în „Don Carlos" de F. Schiller, r. Ion Olteanu, Trigorin, „Pescărușul" de Cehov, r. Gh. Jora, Caligula în „Caligula" de A. Camus, Vlaicu, „Vlaicu Vodă" de Al. Davila, r. Vlad Mugur, Duncan, „Macbett" de E. Ionescu, regia Beatrice Bleonț sau Eminescu, în „Dulcea mea doamnă, Eminul meu iubit", în adaptarea și regia proprie, ca să dăm doar câteva repere… Ca să nu mai spunem de Alexandru Lăpușneanu, din filmul Malvinei Urșianu, dar și de rolurile din filme precum „Fraţii Jderi", „Adela", „Marele singuratic", filme care au marcat o generaţie întreagă. Mai adăugăm și rolurile din teatrul de televiziune ori spectacolele realizate chiar de către domnia sa, dintre care două chiar la Teatrul din Galaţi, „Pușlamaua" de Pierre Chesnot și „Steaua fără nume" de Mihail Sebastian.

Pentru întreaga sa activitate a fost onorat cu premii și distincții, dintre care amintim: Premiul Festivalului Național de Teatru pentru rolul Victor din „Pisica în noaptea Anului Nou", de D.R. Popescu, regia Vlad Mugur (Teatrul Național din Cluj); Premiul ACIN pentru interpretare masculină - rolul Andrei din „Trecătoarele iubiri", de M. Urșianu; Marele premiu al Festivalului de la San Remo pentru filmul „Adela", după G. Ibrăileanu, regia M. Veroiu; Diploma „Artist de Onoare al Filmului Românesc", 2001; 13 mai 2002 - Premiul de Excelenţă acordat de Centrul Național al Cinematografiei pentru contribuția deosebită adusă la afirmarea filmului românesc; 1960-1998 mai multe medalii și Ordine (Medalia Muncii, Medalia „Meritul Cultural"), Ordinul „Meritul Cultural cls. a IV-a și Ordinul „Meritul Cultural" cls. a III-a); Premiul pentru întreaga activitate din partea Festivalului Internațional de Film Transilvania - TIFF (iunie 2011); medalia Meritul Cultural clasa I (1967) „pentru merite în domeniul artei dramatice". Fiica actorului avea să declare la despărţirea de tatăl său, pe o reţea de socializare: „Tatăl meu și-a trăit viaţa cu discreție și demnitate, prețuind fiecare clipă frumoasă și învățând din greșeli, cu bucurie și fără regrete. La fel a ales să părăsească această lume, discret și demn. M-a rugat să-i promit că voi păstra discreţia asupra bolii și asupra trecerii lui în neființă. Am de gând să-mi respect această promisiune și, vă rog și pe voi să mă ajutaţi să fac acest lucru.

Drum bun, TATA, spre ceruri!

Drum bun, GEORGE MOTOI, spre ceruri!"

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Redacţia AXIS LIBRI

Cuprins

2015 - Anul Bibliotecii „V.A. Urechia” Coperta 2
ZANFIR ILIE - Odă cărții 1

BIBLIO-BREVIAR
VIOLETA IONESCU - Donația Schwartz (scrisori, fotografii, autografe)
O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (VI) 4
CAMELIA BEJENARU - Jacques Callot (1592-1635), maestru al gravurii franceze (I) 8
DOINA BAȘTIUREA - Dezvoltarea și consultarea colecțiilor la Biblioteca
Facultății de Medicină și Farmacie din Galați (II) 10
VIOLETA MORARU - PRESSoo 12
CELOZENA DIACONU - Voluntar la bibliotecă 13
ADA TĂBĂCARU - Copilul, cartea și bibliotecarul 14

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI
SILVIA MATEI - Început de an și de stagiune al Salonului literar *Axis Libri* 15

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII
DORINA BĂLAN - Toderiță, Ioan. *Clipa de un an lumină*. Buzău: Edithgraph, 2014 18
CATRINA CĂLUIAN - Christi, Aura. *Cineva din noapte = Someone in the night*.
Cluj-Napoca: Tribuna, 2014 19
CĂTĂLINA POPA - Adamescu, Cezarina. *Întâlniri semnificative*. Galați: InfoRapArt, 2014 20
ELENA CIOBANU - Andronescu, Virgil. Cronica potopului de după Dumnezeu.
București: Editura Zorio, 2014 21
ANDREI PARAPIRU - Anghel, Dumitru. *O samă de scriitori*. Brăila: Istros, 2014 22
SIMONA HAIDU - Necula, Ionel. *Ștefan Petică*. Râmnicu-Sărat: Rafet, 2014 23
LUCIAN-FLORIN PLEȘA - Rizzo, Antonio. *Îmi amintesc de o zi de școală =*
Mi ricordo di un giorno di scuola. București :
Asociația Italienilor din România, 2014 24
SIMONA IOAN - Zimbru, Ion. *Tandrețe*. Bârlad: Sfera, 2014 25
ANDREEA IORGA - Cogălniceanu, Maria. *N. Carandino. Labirinturi*. Cluj: Limes, 2014 26
CAMELIA GĂVĂNESCU - Vintilă, Mihai. *Fiare și oameni*. Iași: Pim, 2012 27
MIHAELA PAVEL - Manole, Vasile. *De voie bună și nesilit de nimeni*.
Galați: Pax Aura Mundi, 2015 28
FRANCISC ALVORONEI - Cheșcă, Alina Beatrice. *Mihail Sebastian, o abordare psihanalitică*.
București: Ed. Didactică și Pedagogică, 2014 29

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME
VASILE MANOLE 31
IOAN FĂRCĂȘANU 32
GHEORGHE GURĂU 33
MIHAI VINTILĂ 34
ION MORARU 34

GALERIA DE ARTĂ

CORNELIU STOICA - „Important pentru mine este să pictez așa cum simt”
Interviu cu pictorița Carmen Poenaru 35
TEODOR VIȘAN - Buchet de flori de primăvară 38
EUGEN HOLBAN - Rugă 39

LOCALIA
MARIA STANCIU - Pelerini în Țara Sfântă - Ierusalim - „Orașul Păcii” 40
EUGEN HOLBAN - Contribuții la cunoașterea pescuitului în sud-estul Moldovei (I) 43

PERSONALIA
RADU MOȚOC - *Dicționaru limbii românești* de August Scriban (Etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaisme, neologisme, provincialisme) (II) 46
EUGEN DRĂGOI - Rudenii gălățene ale Sfântului Mitropolit Dosoftei 49

REFLECȚII DIALOGICE
GHIȚĂ NAZARE - Gheorghe Andreescu - muzeograf și artist plastic gălățean 52

CUTIA DE REZONANȚĂ
GABRIEL GHERBĂLUȚĂ - Poeme 55
ION MANEA - Parfum de carte (*for booklover*) 56
VASILE GHICA - Cristale de fum 58

CONFLUENȚE CULTURALE
THEODOR PARAPIRU - „Măgărița lui Balaam”/„L'ânesse de Balaam”/ „Balaam's She-Donkey” 59
CONSTANTIN FROSIN - *Relațiile româno-italiene. Istorie și cultură*, autor Constantin Marinescu 60
NICOLAE DABIJA - *Literatura și Arta* - „capul de pod” al rezistenței identității naționale de dincoace și de dincolo de Prut (I) 63
NĂSTASE MARIN - Între Trădare și Patriotism 66
ALEXANDRU COCETOV - V. Alecsandri – deschizător de drumuri în literatura română modernă. 69
VIRGINIA CHIRIAC - „Dulcele stil clasic” al unui poet modern 72
a.g. secară - „Cuvintele rămase într-o veșnicie aproximativă” 73

SCENA ȘI ECRANUL
VICTOR CILINCĂ - Cui i-e frică de Matei Vișniec? *Buzunarul cu pâine* – o piesă de văzut… cu rețetă 75
BOGDAN GEORGE SILION - *Leviathan* – despre căderea în gol de pe zidurile rațiunii 77

EVENIMENT
Vizita publică a Alteței Sale Regale Principele Radu al României la Biblioteca „V.A. Urechia” 79
Festivalul Internațional de Poezie și Epigramă „Romeo și Julieta la Mizil” Ediția a VIII-a, 2014-2015 80
NICOLETA MIHAI - Ziua Internațională a Teatrului 81
Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, aprilie, 2015 82
Banca Națională a României – 135 de ani de la înființare și o vizită memorabilă la Salonul literar Axis Libri: economistul și istoricul Cristian Păunescu 84
CONSTANTIN DOCA-TRINCU - Proclamarea și dobândirea independenței de stat a României (1877-1878) 86
Școala gălățeană, o revistă a dascălilor nemuritori 87
Ziua Bibliotecarului din România 88

SEMNAL EDITORIAL
DAVID MURPHY - *Lawrence al Arabiei (II),* traducere de Petru Iamandi 90

MEMENTO
O altă întâlnire mirabilă cu profesorul universitar Adrian Dinu Rachieru 94
Theodor Codreanu devine septuagenar 95
Adio, dragă prietene ALEXE RĂU 96
Un mare prieten al Bibliotecii V. A.Urechia – George Motoi 97

Editura „AXIS LIBRI”
a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi
semnalează următoarele apariții:

2013

Incompatibila noapte / Coriolan Păunescu
Regele ghioceilor / Ion Manea
Sărutul lui Simun / Rareș Strat
Viața ca o poveste, lagărul - un coșmar / Lina Codreanu
The cork from Badalan to New York / Grid Modorcea
Caietele Colocviilor Constructorilor de Nave 2011 nr. 2
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2011
Umbra sunetului / Valentina Leonte
Vâltoarea clipelor eșarfe / Ioan Toderiță
Fațete ale publicistului și memorialistului V.A. Urechia / Zanfir Ilie
Non moriro' a causa della mia morte / Mihail Gălățanu
Ochiul de sticlă / Katia Nanu
Fie ca morții să rămână morți / Rareș Strat
La triste France / Rareș Strat
Aventurile lui Spider Vlăduț: Banda Șobolanilor / Iulian Voicu
Sărutul Zeilor / Alina Beatrice Cheșcă
Dicționarul artiștilor plastici gălățeni / Corneliu Stoica
Perpetuum nobile / Violeta Ionescu

2014

Românii la Odesa: Pagini de istorie (1764-2012) / Vadim Bacinski
Galații în timpul Marelui Războiu: 1916-1918 / George Munteanu
Poezii, epigrame, proză scurtă / Petre Grigore
Mângâiați de ploi sunt macii / Gheorghe Gurău
Galați and the Danube: Danubian essays / Zanfir Ilie
Wuhan: Viteza clipei / Zanfir Ilie
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2012-2013
Femei tinere pe calea regală / Grigore Postelnicu
Marafeturi marginale / Toader Buhăescu
Quermessa ori Mirodeniile minții / Victor Cilincă
Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice / Petru Iamandi
Viața începe mereu / Angela Ribinciuc
Cavadinești '89: Lacrimi și durere / Gheorghe Marcu
Semne ale clipei / Sergiu Dumitrescu
Bilet spre inima de acasă / Mariana Eftimie-Kabbout
Anuarul evenimentelor culturale 2015 / Biblioteca „V.A. Urechia”
Din cauza poeților din preajmă / Gelu Ciorici-Șipote

2015

Itinerarii spirituale / Ghiță Nazare
Dialoguri spirituale / Ghiță Nazare
Întâiul și ultimul senin / Gheorghe Gurău
Theodor Munteanu, o viață de artist / Laura Sava

Presa Primului Război Mondial / Cătălin Negoiță, Zanfir Ilie

◇◇

N.R.: ***În numărul următor al revistei vom prezenta aspecte de la ediția a VII-a a Festivalului Internațional al Cărții „Axis Libri”, de la Biblioteca Estivală, precum și noi creații literare din arealul Dunării de Jos.***

◇◇◇

Publicație editată și realizată cu sprijinul financiar al Consiliului Local și al Primăriei Municipiului Galați.

Director: **ZANFIR ILIE**
Redactor-șef: **Letiția Buruiană**
Secretar general de redacţie: **Dorina Bălan**
Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaş, Violeta Moraru
Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasilică, Sorina Radu
Ilustraţia revistei a fost realizată după colecţiile Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi.
Adresa: Galaţi, str. Mihai Bravu, nr. 16.
Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060
E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro
Web: http://www.bvau.ro/axislibri
ISSN: 1844-9603

Revista **Axis Libri** este membră **ARPE** (Asociația Revistelor, Publicațiilor și Editurilor).

Responsabilitatea asupra conținutului intelectual al articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

125 de ani de existență

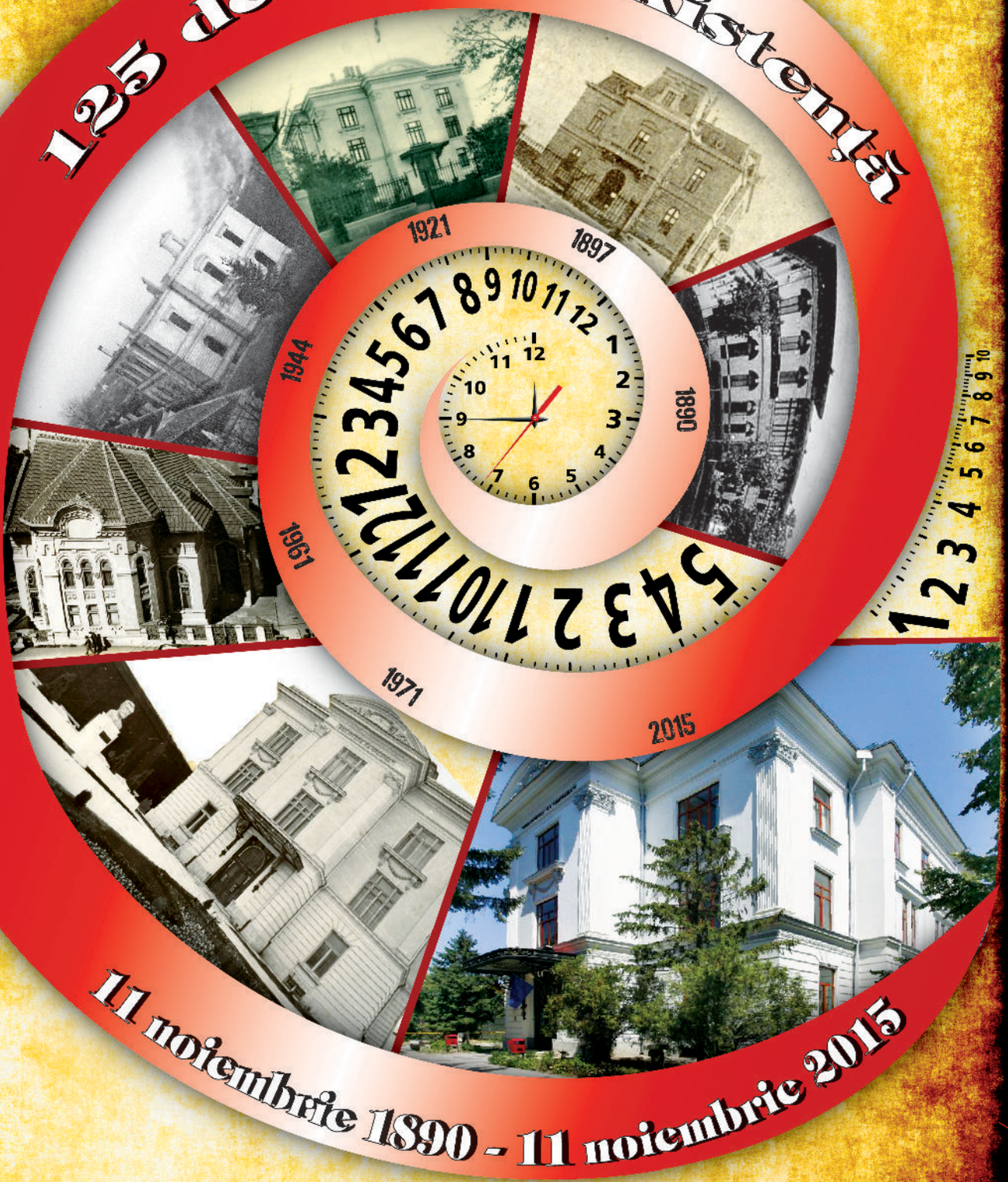

11 noiembrie 1890 - 11 noiembrie 2015

BIBLIOTECA „V.A. URECHIA"

„...cărțile nu sunt făcute pentru anume om,
ci pentru toți delaolaltă, că, precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sineși,
ci din el trăiesc cu toții, așa și de carte, cade-se a se împărtăși tot neamul românesc."

V.A. Urechia

Un bătrân şezând la intrarea unui cort...
Acvaforte, nedatată şi nesemnată (13 X 9 cm).

Gravură existentă în albumul Recueil de Quatre-Vingt-Cinq Estampes originales dessinées et gravées par Rembrandt, Paris: Ches H.-L. Basan, [sec. XVIII], aflată în Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”Galați

1844- 9603